

საქონალაქო პროცესი

კრებულში გამოქვეყნებულია ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისა და სამართლის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები. ამ და სხვა საქმეთა მოძებნა შესაძლებელია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ვებ-გვერდზე: <http://www.supremecourt.ge/court-decisions/>

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი
სამოქალაქო საქმეებზე

2019, №1

Decisions of the Supreme Court of Georgia
on Civil Cases
(in Georgian)

2019, №1

Entscheidungen des Obersten Gerichts von Georgien
in Zivilsachen
(in der georgischen Sprache)

2019, №1

Решения Верховного Суда Грузии
по гражданским делам
(на грузинском языке)

2019, №1

გადაწყვეტილებების შერჩევასა და დამუშავებაზე პასუხისმგებელი

ბიორგი ჭყონიკა

ტექნიკური რედაქტორი

მარიკა მაღალაშვილი

რედაქციის მისამართი:

0110, თბილისი, ძმები ზუბალაშვილების ქ. №32, ტელ: 299 04 18;
www.supremecourt.ge

ჟურნალი გამოდის საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის მხარდაჭერით

საკიეხელი

1. პროცესის ხარჯები 4; 11
2. სასამართლო შეტყობინება და დაბარება
სასამართლო შეტყობინება და დაბარება 24; 30
3. სასამართლო მტკიცებულებები;
მტკიცების ტვირთი;
მტკიცებულებათა დასაშვებობა
გადაწყვეტილების შემონმების ფარგლები
სააპელაციო სასამართლოში 41
4. საქმეების წარმოება პირველი ინსტანციის
სასამართლოში; საქმეების განხილვა პირველი
ინსტანციით
სარჩელის შინაარსი;
აღიარებითი სარჩელი 62; 77; 88; 104; 116; 125; 139; 148
5. სარჩელის უზრუნველყოფა 161; 177

2220284 საბანკო კრედიტის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ძირ თანხაზე, 1834,38 აშშ დოლარზე, ვალდებულების სრულად შესრულებამდე, წლიური 16% სარგებლის გადახდა, რაც ყოველთვიურად შეადგენს 24,45 აშშ დოლარს. მოპასუხეს 2013 წლის 11 თებერვლის №2267282-2288597 საბანკო კრედიტის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე დაეკისრა დავალიანების გადახდა 1585,48 აშშ დოლარის ოდენობით, საიდანაც ძირითადი თანხაა 1166,94 აშშ დოლარი, პროცენტი – 214,04 აშშ დოლარი, ჯარიმა – 200 და დაზღვევა – 4,50 აშშ დოლარი. მოპასუხეს დაეკისრა დავალიანების შესახებ ცნობის გაცემიდან (2017 წლის 13 თებერვლიდან) 2013 წლის 11 თებერვლის №2267282-2288597 საბანკო კრედიტის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ძირ თანხაზე, 1166,94 აშშ დოლარზე, ვალდებულების სრულად შესრულებამდე, წლიური 16% სარგებლის გადახდა, რაც ყოველთვიურად შეადგენს 15,55 აშშ დოლარს.

4. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ.

5. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 21 ივნისის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი დარჩა განუხილველი.

6. სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 31 მაისის განჩინებით აპელანტს დაუდგინდა ხარვეზი და დაევალა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 368-ე მუხლის მოთხოვნათა დაცვით შედგენილი სააპელაციო საჩივრის წარდგენა იმდენი ასლის დართვით, რამდენი მონაწილეც იყო საქმეში, ამასთან, გადაწყვეტილების გასაჩივრებული ნაწილის და სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნის დაზუსტების კვალობაზე, აპელანტს უნდა განესაზღვრა დავის საგნის ზუსტი ღირებულება და უნდა წარედგინა მისი 4 პროცენტის სახელმწიფო ბაჟის სახით გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტის დედანი, უკვე გადახდილი 117 ლარის გათვალისწინებით. ხარვეზის შესავსებად აპელანტს განესაზღვრა განჩინების ჩაბარებიდან 5 დღე. ამავ განჩინებით აპელანტს განემართა ამ ვადაში ხარვეზის შეუფასებლობის შედეგები. სასამართლოს მიერ განსაზღვრულ ვადაში, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს განცხადებით მიმართა აპელანტმა, რომელმაც მხოლოდ სახელმწიფო ბაჟის სახით დამატებით 34 ლარის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტი წარადგინა.

7. სააპელაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 368-ე მუხლის მე-7 ნაწილით და მიუთითა, რომ მოცემულ შემთხვევაში მოპასუხეს სასამართლოსათვის ხარვეზის შესავსებად დანიშნული ვადის გაგრძელების თხოვნით არ მიუმარ-

თავს, რის გამოც სააპელაციო პალატა უფლებამოსილი არ იყო თავისი ინიციატივით გაეგრძელებინა ხარვეზის შესავსებად სასამართლოს მიერ დადგენილი საპროცესო ვადა. ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ აპელანტმა ვერ შეძლო სასამართლოს მიერ დადგენილი ხარვეზის შევსება, რაც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 368-ე მუხლის მე-5 ნაწილის თანახმად, მისი სააპელაციო საჩივრის განუხილველად დატოვების საფუძველი იყო.

8. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე მოპასუხემ შეიტანა კერძო საჩივარი, მოითხოვა მისი გაუქმება და საქმის სააპელაციო სასამართლოსათვის განსახილველად დაბრუნება.

9. კერძო საჩივრის ავტორმა მიუთითა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების შემდეგ საფუძველებზე:

9.1. სააპელაციო საჩივარში დავის საგნის ღირებულებად მითითებული იყო 3897 ლარი. დავის საგნის ღირებულება განისაზღვრა იმის მიხედვით, თუ რა ნაწილში ასაჩივრებდა მხარე პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებას. აღნიშნულის შესაბამისად შეჯამდა თანხა პირგასამტეხლოსა და მიუღებელი შემოსავლის ნაწილში;

9.2. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის განჩინება სააპელაციო საჩივრის განუხილველად დატოვების შესახებ არის უსაფუძველო, რამდენადაც სააპელაციო საჩივარში ნათლად ჩანდა თუ რა ნაწილში და რა მოცულობით ასაჩივრებდა აპელანტი გადაწყვეტილებას.

10. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 21 სექტემბრის განჩინებით მოპასუხის კერძო საჩივარი მიღებულ იქნა განსახილველად.

სამოტივაციო ნაწილი:

11. საკასაციო სასამართლო კერძო საჩივრის საფუძველების ანალიზის, საქმის მასალების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ კერძო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს.

12. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 420-ე მუხლის თანახმად, კერძო საჩივრების განხილვა ზემდგომ სასამართლოებში წარმოებს შესაბამისად ამ სასამართლოებისათვის გათვალისწინებული წესების დაცვით. ამავე კოდექსის 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ: ა) საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტა-

ნილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა; ბ) არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა.

13. საკასაციო სასამართლოს მსჯელობის საგანს ხარვეზის სრულყოფილად გამოუსწორებლობის მოტივით სააპელაციო საჩივრის განუხილველად დატოვების კანონიერება წარმოადგენს.

14. საქმის მასალებით დადგენილია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 28 მარტის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ, რომელმაც სააპელაციო საჩივარს დაურთო სახელმწიფო ბაჟის სახით 117 ლარის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტი.

15. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 31 მაისის განჩინებით სააპელაციო საჩივარს დაუდგინდა ხარვეზი, რომლითაც აპელანტს დაევალა განჩინების ჩაბარებიდან 5 (ხუთი) დღის ვადაში საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 368-ე მუხლის მოთხოვნათა დაცვით შედგენილი სააპელაციო საჩივრის წარდგენა იმდენი ასლის დართვით, რამდენი მონაწილემ იყო საქმეში, ამასთან, გადაწყვეტილების გასაჩივრებული ნაწილის და სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნის დაზუსტების კვალობაზე, აპელანტს უნდა განესაზღვრა თავის საგნის ზუსტი ღირებულება და უნდა წარედგინა მისი 4 პროცენტის სახელმწიფო ბაჟის სახით გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტის დედანი, უკვე გადახდილი 117 ლარის გათვალისწინებით. ამავე განჩინებით, მხარეს განემარტა დადგენილ ვადაში ხარვეზის შეუსრულებლობის უარყოფითი შედეგების თაობაზე.

16. ხარვეზის შესავსებად სასამართლოს მიერ დაწესებულ ვადაში აპელანტმა სააპელაციო პალატაში წარადგინა განცხადება, რომელსაც დაურთო სახელმწიფო ბაჟის სახით 34 ლარის გადახდის დამადასტურებელი ქვითარი.

17. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 21 ივნისის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი დარჩა განუხილველი.

18. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლით აღიარებულია უფლების სასამართლო წესით დაცვის საყოველთაო პრინციპი, თუმცა იგი არ არის აბსოლუტური და ექვემდებარება შეზღუდვას. თავის მხრივ, შეზღუდვა ლეგიტიმურია, თუ იგი კანონით პირდაპირ გათვალისწინებულ საფუძველს ემყარება. ამგვარ საფუძველს წარმოადგენს „სახელმწიფო ბაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონი, რომლის პირველი მუხლის თანახმად, სახელმწიფო ბაჟი არის საქართველოს ბიუჯეტში შენატანი, რომელსაც იხდიან ფიზიკური და იურიდიული პირები

სახელმწიფოს მიერ მათი ინტერესების შესაბამისი იურიდიული მოქმედებების შესრულებისათვის და სათანადო საბუთების გაცემისათვის. ამავე კანონის მე-2 მუხლის პირველი პუნქტით კი განსაზღვრულია სახელმწიფო ბაჟის გადამხდელი სუბიექტები და გათვალისწინებულია, რომ სახელმწიფო ბაჟის გადამხდელებად ითვლებიან ფიზიკური და იურიდიული პირები, რომელთა ინტერესებიდან გამომდინარეც სპეციალურად რწმუნებული დანესებულებები ასრულებენ იურიდიულ მოქმედებებს და გასცემენ შესაბამის საბუთებს. თავის მხრივ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 52-ე მუხლის პირველი წინადადებით განსაზღვრულია, რომ სასამართლო ხარჯები (სახელმწიფო ბაჟი და საქმის განხილვასთან დაკავშირებული ხარჯები), კანონით გათვალისწინებული შემთხვევების გარდა, წინასწარ შეაქვს იმ მხარეს, რომელმაც შესაბამისი საპროცესო მოქმედების შესრულება მოითხოვა.

19. ამასთან, ცხადია, ნებისმიერი შეზღუდვა უნდა იყოს „ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა ევროპული კონვენციის“ მე-6 მუხლთან შესაბამისი. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ „არ არსებობს უფლება უფასო სასამართლო პროცედურებზე“. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს განმარტებით, სასამართლოსადმი ხელმისაწვდომობის უფლება არ არის აბსოლუტური და იგი შეიძლება დაექვემდებაროს შეზღუდვებს; აღნიშნული გამომდინარეობს იმ დასკვნიდან, რომ სასამართლოს ხელმისაწვდომობის უფლება თავისი ბუნებით ექვემდებარება სახელმწიფო რეგულირებას; რეგულაცია შეიძლება განსხვავდებოდეს დროისა და ადგილის მიხედვით, საზოგადოებისა და ინდივიდების რესურსებისა და საჭიროებების საფუძველზე. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ შეზღუდვამ სასამართლოს ხელმისაწვდომობის უფლება არ უნდა შეამციროს იმდენად ან იმ ფარგლებით, რომ დაირღვეს ძირითადი უფლების არსი (იხ. *Ashingdane v. The United Kingdom*, №8225/78, § 57, 28 მაისი, 1985 წელი). სამოქალაქო სამართალწარმოების დანებისთვის ხარჯების გადახდის მოთხოვნა არ შეიძლება მიჩნეულ იქნას სასამართლოზე ხელმისაწვდომობის უფლების შეზღუდვად და კონვენციის მე-6 მუხლის პირველ პარაგრაფთან შეუსაბამოდ (იხ. *Weissman and Others v. Romania*, №63945/00, §34, 35, 24 მაისი, 2006 წელი). ასეთი ხარჯების გონივრულობა უნდა შეფასდეს მოცემული საქმის კონკრეტული გარემოებების გათვალისწინებით, მათ შორის, მომჩივნის უნარი, გადაიხადოს ის და სასამართლო პროცესის ეტაპი, რომელზედაც ვრცელდება ასეთი შეზღუდვა. უფრო მეტიც, შეზღუდვა სასამართლო მიმართვაზე შეესაბამება კონვენციის მე-6 მუხლის პირველ პარაგრაფს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ის ემსახურება კანონიერ მიზანს და არსებობს გონივრული ურთიერთდამოკიდებულება

პროპორციულობის გამოყენებულ საშუალებებსა და დასახულ მიზანს შორის (იხ. საფეხბურთო კლუბი „მრეტები“ საქართველოს წინააღმდეგ, №38736/04, §41, 30 იანვარი, 2008 წელი).

20. საკასაციო სასამართლო იზიარებს კერძო საჩივრის ავტორის მითითებას, რომ სააპელაციო საჩივრიდან ირკვეოდა თუ რა ნაწილში ასაჩივრებდა აპელანტი პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებას.

21. მიუხედავად იმისა, რომ აპელანტს სააპელაციო საჩივარში სააპელაციო მოთხოვნა არასწორად აქვს ჩამოყალიბებული, ასევე არასწორად აქვს გამოთვლილი საჩივრის ფასი, სააპელაციო საჩივარში (გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სამართლებრივი უსწორობების გრაფა) მოცემული მსჯელობიდან ირკვევა, რომ აპელანტის მოთხოვნაა: 1) სასამართლომ შეამციროს მისთვის პირგასამტეხლოს სახით დაკისრებული 1000 აშშ დოლარი 500 აშშ დოლარამდე და 2) არ დაკმაყოფილდეს სარჩელი მიუღებელი შემოსავლის დაკისრების ნაწილში.

22. ამდენად, სააპელაციო საჩივრით პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება გასაჩივრებულია მოპასუხისათვის პირგასამტეხლოს სახით 500 აშშ დოლარისა და მიუღებელი შემოსავლის სახით დავალიანების შესახებ ცნობის გაცემიდან (2017 წლის 13 თებერვლიდან) 2011 წლის 15 დეკემბრის (№1126099-1447243), 2012 წლის 9 ნოემბრისა (№2267282-2220284) და 2013 წლის 11 თებერვლის (№2267282-2288597) საბანკო კრედიტის ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე ძირ თანხებზე ვალდებულების სრულად შესრულებამდე, წლიური 16% სარგებლის გადახდის დაკისრების ნაწილში, რაც ყოველთვიურად შეადგენს 75.26 აშშ დოლარს (35.26 აშშ დოლარს + 24.45 აშშ დოლარი + 15.55 აშშ დოლარი).

23. აპელანტმა ხარვეზის შესავსებად დანესებულ ვადაში სასამართლოში წარადგინა სახელმწიფო ბაჟის სახით 34 ლარის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტი. ამასთან, აპელანტის მიერ სააპელაციო სასამართლოში შეტანილი განცხადებიდან ირკვევა, რომ მან სახელმწიფო ბაჟის სახით დამატებით 34 ლარის გადახდა მიიჩნია სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაში მითითებული ხარვეზის აღმოსაფხვრელად საჭირო ოდენობის სახელმწიფო ბაჟის გადახდად. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ, რადგან ხარვეზის დადგენის შესახებ განჩინებაში მითითებული არ ყოფილა აპელანტის მიერ გადასახდელი სახელმწიფო ბაჟის ოდენობა და აპელანტს თავად უნდა განესაზღვრა იგი, ამ უკანასკნელს, მისი არასწორად განსაზღვრის შემთხვევაში, უნდა მისცემოდა შეცდომის გამოსწორების შესაძლებლობა, კერძოდ, სასამართლოს, იმის გათვალისწინებით, რომ სააპელაციო საჩივრიდან ირკვეოდა დავის საგნის

ღირებულება, აპელანტიისათვის უნდა განემარტა თუ რა ოდენობის სახელმწიფო ბაჟის გადახდა იყო საჭირო ხარვეზის სრულად შევსებისათვის.

24. როგორც აღინიშნა, პირველი ინსტანციის სასამართლოს განწყვეტილება გასაჩივრებულია მოპასუხისათვის პირგასამტეხლოს სახით 500 აშშ დოლარისა და მიუღებელი შემოსავლის სახით 2017 წლის 13 თებერვლიდან ყოველთვიურად 75.26 აშშ დოლარის დაკისრების ნაწილში. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 41-ე მუხლის პირველი ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტის თანახმად, ვადიანი გასაცემის ან გადასახდელის შესახებ სარჩელის დავის საგნის ფასი განისაზღვრება არა უმეტეს სამი წლის განმავლობაში გასაცემი ან გადასახდელი თანხების ერთობლიობით. შესაბამისად, თუკი მიუღებელი შემოსავლის სახით მოპასუხისათვის დაკისრებულ თანხას დავიანგარიშებთ 2017 წლის 13 თებერვლიდან სააპელაციო საჩივრის შეტანამდე, 2018 წლის 11 მაისამდე (სააპელაციო საჩივრის ფოსტით გაგზავნის თარიღი) პერიოდში, ამ ნაწილში დავის საგნის ღირებულება განისაზღვრება 1128.9 აშშ დოლარით (75.26 აშშ დოლარი X 15 თვეზე). ამგვარად, სააპელაციო საჩივრის დავის საგნის ღირებულება არის 1628.9 აშშ დოლარი (1128.9 აშშ დოლარს + 500 აშშ დოლარი), რაც სააპელაციო საჩივრის შეტანისას არსებული ოფიციალური კურსის მიხედვით შეადგენს 3991.62 ლარს.

25. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 39-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სახელმწიფო ბაჟის ოდენობა სააპელაციო საჩივრისათვის შეადგენს დავის საგნის ღირებულების 4 პროცენტს, მაგრამ არანაკლებ 150 ლარისა. შესაბამისად, მოცემულ შემთხვევაში მოპასუხის სააპელაციო საჩივარზე გადასახდელი სახელმწიფო ბაჟი შეადგენს 159.66 ლარს (3991.62 ლარი X 4%).

26. როგორც აღინიშნა, აპელანტმა სააპელაციო საჩივარს დაურთო სახელმწიფო ბაჟის სახით 117 ლარის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტი, ხარვეზის შესავსებად დაწესებულ ვადაში კი სასამართლოში დამატებით წარადგინა სახელმწიფო ბაჟის სახით 34 ლარის გადახდის დამადასტურებელი ქვითარი, ანუ საერთო ჯამში აპელანტს სახელმწიფო ბაჟის სახით გადახდილი აქვს 151 ლარი და, საბოლოოდ, 159.66 ლარიდან მას გადასახდელი დარჩა მხოლოდ 8.66 ლარი. ამ პირობებში სააპელაციო სასამართლოს მიერ გამოყენებული ზომა – ხარვეზის შეუვსებლობის გამო სააპელაციო საჩივრის განუხილველად დატოვება, იყო არაპროპორციული საშუალება, რომელიც არ შეესაბამებოდა დასახულ მიზანს – სასამართლოს ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფას.

27. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა თვლის, რომ სააპელაციო სასამართლომ ვერ შეძლო დაეცვა სა-

მართლიანი ბალანსი, ერთის მხრივ, სასამართლო ხარჯების გადახდის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებით სახელმწიფო ინტერესსა და, მეორეს მხრივ, მომჩივნის ინტერესებს შორის – დაემტკიცებინა თავისი საჩივრის სამართლიანობა სასამართლოს გზით, რაც გასაჩივრებული განჩინების გაუქმებისა და მოპასუხის სააპელაციო საჩივრის დასაშვებობის განხილვის სტადიიდან საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველია.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს საოქალაქო საპროცესო კოდექსის 419-ე, 420-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა :

1. მ. მ-ის კერძო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 21 ივნისის განჩინება და საქმე მ. მ-ის სააპელაციო საჩივრის დასაშვებობის შესამოწმებლად ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს;
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

პროცესის ხარჯები

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-923-2018

26 ოქტომბერი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. ალავეიძე,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

სასარჩელო მოთხოვნა:

1. გ. გ-მა, მ. გ-მა და პ. გ-მა (შემდგომში – მოსარჩელე) სარჩელი

აღძრეს სასამართლოში შპს „ჩ-ის“ (შემდგომში – მოპასუხე) მიმართ ზიანის – 17 987, 38 ლარის, ექსპერტიზის ხარჯის – 500 ლარის, საპროექტო-ხარჯთაღრიცხვის შედგენისთვის გადახდილი 500 ლარისა და ადვოკატის მომსახურებისათვის 300 ლარის გადახდის შესახებ.

სარჩელის საფუძვლები:

2. მოსარჩელების განმარტებით, თანასაკუთრებაში გააჩნიათ ორსართულიანი საცხოვრებელი სახლი და მიწის ნაკვეთი. 50 მეტრის მიმდებარე ტერიტორიაზე მოპასუხე აწარმოებს სარკინიგზო გვირაბის მშენებლობას. გვირაბში გამუდმებით მიმდინარეობს ინტენსიური აფეთქებები, რა დროსაც ირღვევა ტექნოლოგიური პირობები. შედეგად სოფელში დაზიანდა უძრავი ქონება, მათ შორის, მოსარჩელების საცხოვრებელი სახლები.

3. სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის ექსპერტიზის ეროვნულ ბიუროსათვის“ მოსარჩელეთა მიმართვის შედეგად შემონმდა მათი საცხოვრებელი სახლის ტექნიკური მდგომარეობა და დაზიანების გამომწვევი მიზეზები. 2017 წლის 20 ივნისს გაცემული №... დასკვნის მიხედვით, „ზოგადად, ახალი მშენებლობის დაწყებამდე აუცილებელია, მიმდებარედ არსებული შენობა-ნაგებობების ტექნიკური მდგომარეობის გამოკვლევა, არსებული დაზიანებების დაფიქსირება და მშენებლობის პროცესში ტექნიკური მდგომარეობის მონიტორინგი, რაც აღნიშნულ შემთხვევაში არ ჩატარებულა. ამდენად, შენობის ტექნიკური მდგომარეობის შესახებ ინფორმაცია გვირაბის მშენებლობის დაწყებამდე არ არსებობს. მოზინადრეების განცხადებით, სოფელში მათი საცხოვრებელი სახლის დაზიანებები გაჩნდა და პროგრესირება დაიწყო სარკინიგზო გვირაბის მოწყობის სამშენებლო სამუშაოების დაწყების შემდეგ, კერძოდ, აფეთქებით გამოწვეული ვიბრაციული დატვირთვებით, რომელიც მიმდინარეობდა ხანგრძლივად და დიდი სიხშირით, რის გამოც, როგორც მათ საცხოვრებელ სახლში, ასევე, მეზობლად მდებარე შენობებში აღინიშნებოდა საკმაოდ ძლიერი მიწისძვრის მსგავსი ბიძგები.

4. ამდენად, თუ გავითვალისწინებთ მოპასუხის საკუთრებაში არსებული შენობის დაზიანებების და სხვა შენობების დაზიანების ხასიათს და თავისებურებებს, შეიძლება დავასკვნათ, რომ სოფელში მდებარე მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული შენობის დაზიანებები ძირითადად გამომწვეულია სარკინიგზო გვირაბის სამშენებლო სამუშაოების წარმოების შედეგად.

5. ამრიგად, სადავო შენობის ტექნიკური მდგომარეობა არადა-მაკმაყოფილებელია, თუმცა ამ ეტაპზე მზიდ კედლებში განვითარებული დაზიანებები საფრთხის შემცველი არ არის და შენობა ვარ-

გისია ექსპლუატაციისათვის, მაგრამ შენობის შემდგომი ხანგრძლივი ექსპლუატაციისათვის აუცილებელია, ჩატარდეს შენობის ტექნიკური მდგომარეობის დეტალური გამოკვლევა და მიღებული შედეგების ანალიზის შემდეგ, აღდგენა-გადლიერებითი სამუშაოები. ამ მიზნით სპეციალურად დამუშავებული გამაგრების პროექტის მიხედვით“.

6. ინდივიდუალური მენარმის მიერ მომზადებული გამაგრება-შეკეთების სამუშაოების რესურსული ხარჯთაღრიცხვის დოკუმენტაციის მიხედვით, სადავო საცხოვრებელი სახლის დაზიანებით გამოწვეულმა ზიანმა შეადგინა 17 987 ლარი და 38 თეთრი.

მოპასუხის პოზიცია:

7. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ სადავო აფეთქებითი სამუშაოები წარმოებდა დასაშვები ლიმიტის ფარგლებში, რასაც არ შეეძლო მოსარჩელეთა სახლის დაზიანება. მათი სახლი ექსპერტის დასკვნაში ჩამოთვლილ იმ სახლთა სიაში ვერ მოხდვა, რომელთაც აფეთქების შედეგად შესაძლებელია რაიმე ზიანი მიდგომოდათ.

8. მოპასუხე არ დაეთანხმა ინდივიდუალური მენარმის მიერ შედგენილ მოსარჩელეთა საცხოვრებელი სახლის რეაბილიტაციის საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციას, რომლითაც, სხვადასხვა სამუშაოებთან ერთად, გათვალისწინებულია შპალერისა და ქალაღდის დემონტაჟი შიდა კედლებიდან და ჭერიდან. ასევე არასწორია მითითებული ხარჯთაღრიცხვა. იგი მეტისმეტად და უსაფუძვლოდ გაზრდილია.

9. მოპასუხის განმარტებით, სარჩელიდან ირკვევა, რომ გასულია სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვაღა.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების საჩეზოლუციო ნაწილი:

10. ხაშურის რაიონული სასამართლოს 2017 წლის 14 ნოემბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა, მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა ზიანის – 17 987, 38 ლარის, ექსპერტიზის ხარჯის – 500 ლარის, საპროექტო-ხარჯთაღრიცხვის შედგენისთვის გადახდილი 500 ლარისა და ადვოკატის მომსახურებისათვის 300 ლარის ანაზღაურება, რაც მოპასუხემ გაასაჩივრა სააპელაციო წესით.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საჩეზოლუციო ნაწილი და ფაქტობრივ-სამართლებრივი დასაბუთება:

11. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილებით მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გაუქმდა და სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა.

ფილდა, მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა ზიანის – 11 000 ლარის, ექსპერტიზის ხარჯის – 500 ლარის, საპროექტო-ხარჯთაღრიცხვის შედგენისთვის გადახდილი 500 ლარის, ადვოკატის მომსახურებისათვის 300 ლარისა და სააპელაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის ანგარიშში 440 ლარის გადახდა შემდეგ გარემოებათა გამო:

12. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდგომში – სსკ) 317-ე მუხლის პირველი ნაწილის, 992-ე მუხლის თანახმად, ვალდებულების წარმოშობის ერთ-ერთი საფუძველია დელიქტური ვალდებულება, რაც გულისხობს, რომ პირს ვალდებულება წარმოეშობა ზიანის მიყენების (დელიქტის) შედეგად. განსხვავებით სახელშეკრულებო ვალდებულებიდან, რომელიც წარმოიშობა პირის მიერ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შეუსრულებლობიდან, დელიქტური ვალდებულება არასახელშეკრულებო ვალდებულებათა კატეგორიას მიეკუთვნება და მისი წარმოშობისათვის უნდა არსებობდეს: ზიანი, მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული ქმედება და მიზეზობრივი კავშირი დამდგარ შედეგსა და ქმედებას შორის. აღნიშნული წინაპირობების არსებობის შემთხვევაში, პირს (ზიანის მიმყენებელს) უნდა დაეკისროს, დელიქტური ვალდებულებიდან გამომდინარე, ზიანის ანაზღაურება. (იხ.: საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 15.02.2018წ. განჩინებაში მოცემული მსჯელობა საქმეზე №ას-72-72-2018) ამდენად, საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები უნდა შეესაბამებოდეს აღნიშნულ ნორმაში მითითებულ კონსტრუქციას. თუნდაც ერთ-ერთი ელემენტის არარსებობა გამორიცხავს ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლებას. შესაბამისად, დელიქტურ ვალდებულებასთან დაკავშირებით სარჩელის აღძვრისას მოსარჩელეს ევალება, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო (შემდგომში – სსსკ) 102-ე მუხლით გათვალისწინებული მტკიცების სტანდარტის დაცვით, სათანადო უტყუარი მტკიცებულებების წარდგენის გზით ამტკიცოს, რომ არსებობს სამივე ზემოაღნიშნული წინაპირობა. მოსარჩელის მიერ თავისი პოზიციის დასადასტურებლად კონკრეტული მტკიცებულებების წარდგენის შემდეგ საწინააღმდეგო გარემოებების მტკიცება მოპასუხის ვალდებულებაა, რისი შეუსრულებლობაც მხარისათვის არახელსაყრელ მატერიალურ-სამართლებრივ შედეგს გამოიწვევს (იხ.: საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 18.10.2017წ. განჩინებაში მოცემული მსჯელობა საქმეზე №ას-1127-1047-2017 და საქმეზე №ას-189-189-2018).

13. სააპელაციო სასამართლომ მხარეებს შორის მტკიცების ტვირთის განაწილებასთან დაკავშირებით მიუთითა სსსკ-ის 102-ე მუხლზე, რომლის პირველი ნაწილის თანახმად, თითოეულმა მხა-

რემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. დასახელებული ნორმა წარმოადგენს მტკიცების ტვირთის მხარეთა შორის განაწილების ზოგად, პროცესუალურ სტანდარტს და ადგენს ვალდებულ პირს, რომელმაც მტკიცების საგანში შემავალი ფაქტი სათანადო გარემოებებზე მითითებითა და დასაშვები მტკიცებულებების წარდგენით უნდა დაადასტუროს. სასამართლო განმარტავს, რომ სამოქალაქო სამართალსა და საპროცესო სამართალში არსებობს მტკიცების ტვირთის სამართლიანი და ობიექტურის განაწილების სტანდარტი. აღნიშნული სტანდარტის თანახმად, მტკიცების ტვირთი განაწილებულ უნდა იქნეს იმგვარად, რომ მოსარჩელესა და მოპასუხეს უნდა დაეკისროთ იმ ფაქტების დამტკიცება, რომელთა მტკიცება მათთვის ობიექტურად შესაძლებელია. ამავე კოდექსის 105-ე მუხლის საფუძველზე სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ მტკიცებულებათა შეფასებას სასამართლო ახდენს ორი თვალსაზრისით, მათი სარწმუნოების და არასარწმუნოების თვალსაზრისით და იმის მიხედვით, თუ საქმის სწორად გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე რომელ ფაქტს ადასტურებს ეს მტკიცებულება. მტკიცებულებათა შეფასება მოსამართლის შინაგანი რწმენით არ ნიშნავს სრულიად უანგარიშგებო დასკვნების გაკეთების უფლებას. სასამართლომ თავის გადაწყვეტილებაში უნდა მიუთითოს მოსაზრებაზე, რის გამოც მან ზოგიერთი მტკიცებულება ცნო უტყუარად, ხოლო სხვები სარწმუნოდ. მტკიცებულებათა შეფასება ხორციელდება შემდეგი პრინციპების დაცვით: 1. სასამართლო აფასებს მტკიცებულებებს თავისი შინაგანი რწმენით; 2. მტკიცებულებები ფასდება ყოველმხრივ, სრულად (სრული მოცულობით) და მიუკერძოებლად (ობიექტურად); 3. მტკიცებულებათა შეფასებაში სასამართლო თავისუფლება, მისი დამოუკიდებლობა ფაქტისა და უფლების შესახებ საკითხის გადაწყვეტაში უზრუნველყოფილია შემდეგი პრინციპით: არავითარ მტკიცებულებას სასამართლოსათვის არ აქვს წინასწარ დადგენილი ძალა. ნებისმიერი მტკიცებულება სასამართლომ შეიძლება უარყოს და ან პირიქით, მიიღოს, თუ მტკიცებულების ობიექტური შინაარსი შეესაბამება საქმის ფაქტობრივ გარემოებებს. საპროცესო კანონმდებლობით თითოეულ მხარეს ევალება წარადგინოს საკუთარი პოზიციის გასამყარებლად ისეთი მტკიცებულებები, რომელიც მტკიცების ტვირთის განაწილების სტანდარტის შესატყვისად, აძლევს შესაძლებლობას, კონკრეტული გარემოება თუ ფაქტი დაადასტუროს. სასამართლო მტკიცებულებებს ერთობლივად აანალიზებს და მათი ურთიერთშეჯერების საფუძველზე მიდის დასკვნამდე მხარის მოსაზრების დასამტკიცებლად თითოეული ვარგისიანობისა და სამართლებრივი წონადო-

ბის თაობაზე. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ამ კუთხით პირველი ინსტანციის სასამართლომ საკმარისად არ გამოიკვლია საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებები, კერძოდ, სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ მიერ 2017 წლის 20 ივნისს გაცემული №... დასკვნა.

14. განსახილველ შემთხვევაში სასარჩელო მოთხოვნას წარმოადგენს მოპასუხისათვის ზიანის სახით 17 987 ლარის და 38 თეთრის დაკისრება, რადგან მოპასუხის ქმედებების შედეგად მოსარჩელეების სახლი დაზიანდა, შესაბამისად, მოსარჩელების მტკიცების საგანში შემავალ გარემოებებს წარმოადგენდა იმ ფაქტების მტკიცება, რომ დაზიანებული საცხოვრებელი სახლი მათ ეკუთვნოდა; მოქმედებები, რის შედეგადაც ქონება დაზიანდა, მოპასუხემ განახორციელა; ზიანი, რომელიც დადგა, მიზეზობრივ კავშირშია მოპასუხის მიერ აფეთქებების წარმოებასთან. მოპასუხე არ დაეთანხმა სარჩელს და აღნიშნა, რომ კომპანიის ბრალეულობა სადავო უძრავი ქონების დაზიანებაში არ იკვეთება. მან სადავოდ გახადა საქმეში არსებული ექსპერტიზის დასკვნა.

15. სააპელაციო პალატამ გაიზიარა გასაჩივრებული გადანყვეტილით დადგენილ გარემოება, რომ მოსარჩელის კუთვნილი უძრავი ნივთის დაზიანება ძირითადად გამოწვეულია მოპასუხის მიერ სარკინიგზო გვირაბის მშენებლობის პროცესში განხორციელებული მრავალჯერადი აფეთქებებით წარმოქმნილი დინამიური დატვირთვებით.

16. სააპელაციო სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილ სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ 2017 წლის 20 ივნისს დასკვნაზე, კერძოდ: ზოგადად, ახალი მშენებლობის დაწყებამდე აუცილებელია მიმდებარედ არსებული შენობა-ნაგებობების ტექნიკური მდგომარეობის გამოკვლევა, არსებული დაზიანებების დაფიქსირება და მშენებლობის პროცესში ტექნიკური მდგომარეობის მონიტორინგი, რაც აღნიშნულ შემთხვევაში არ ჩატარებულა. ამდენად შენობის ტექნიკური მდგომარეობის შესახებ ინფორმაცია გვირაბის მშენებლობის დაწყებამდე არ არსებობს ამდენად, თუ გავითვალისწინებთ მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული შენობის დაზიანებების და, ასევე, სოფელში მდებარე სხვა შენობების დაზიანების ხასიათს და თავისებურებებს, სადავო დაზიანებები ძირითადად გამოწვეულია სარკინიგზო გვირაბის სამშენებლო სამუშაოების წარმოების შედეგად.

17. მოპასუხის მიერ სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ დასკვნის საწინააღმდეგოდ წარ-

მოდგენილ იქნა კომპანია „ე-ს“ მიერ გაცემული დასკვნები. აღნიშნულთან დაკავშირებით, სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ დასკვნის შინაარსის თანახმად, იგი შეეხება ზოგადად სარკინიგზო გვირაბის მშენებლობისას აფეთქებითი სამუშაოების მონიტორინგს, სამუშაოების წარმოების კონსულტაციას და არ არის მიღებული კონკრეტული უძრავი ნივთის გამოკვლევის შედეგად. მოპასუხის მოსაზრება, რომ დახრილი ნერტილი გვირაბის ღერძის უახლოეს ნერტილსა და სახლს შორის არის 242 მეტრი, ხოლო ჰორიზონტალური მანძილი არის 238 მეტრი ზემოქმედების ზონის უახლოესი ნერტილიდან სახლამდე“ ვერ აქარწყლებს კონკრეტული სახლის დათვალიერების და დაზიანებების შესწავლის საფუძველზე შედგენილ ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს ცალსახა დასკვნას, რომ შენობაზე ბზარების განვითარების ხასიათი და გავრცელების არეალი მიუთითებს, რომ დაზიანებები ძირითადად გამოწვეულია სარკინიგზო გვირაბის მშენებლობის პროცესში განხორციელებული მრავალჯერადი აფეთქებებით წარმოქმნილი დინამიური დატვირთვებით. აღნიშნული დასკვნით შეფასდა აფეთქებების ზემოქმედების ზონა და გვირაბის აფეთქებით გამოწვეული ზიანის რისკი შენობებისათვის. ნიშანდობლივია, რომ აღნიშნული დასკვნით კონკრეტული შენობა-ნაგებობება არ გამოკვლეულა, არ შესწავლილა მოსარჩელეთა კუთვნილი შენობა-ნაგებობის მდგომარეობა, არ განხორციელებულა მასზე ფაქტობრივი (და არა თეორიული ან სამეცნიერო) ზემოქმედების დაკვირვება, ზემოქმედების ხანგრძლივობის შესწავლა და ა.შ.

18. სსსკ-ის 172-ე მუხლის შესაბამისად, ექსპერტის დასკვნა სასამართლოსათვის სავალდებულო არ არის და მისი შეფასება ხდება 105-ე მუხლით დადგენილი წესით. ამავე კოდექსის 105-ე მუხლის თანახმად, სასამართლოსათვის არავითარ მტკიცებულებას არა აქვს წინასწარ დადგენილი ძალა. სასამართლო აფასებს მტკიცებულებებს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს მათ ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას, რის შედეგადაც მას გამოაქვს დასკვნა საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობის ან არარსებობის შესახებ. (იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 15 თებერვალს განჩინებაში მოცემული მსჯელობა საქმეზე №ას-72-72-2018).

19. სააპელაციო სასამართლო მხარეთა ახსნა-განმარტების მოსმენისა და საქმეში არსებული მტკიცებულებების კვლევის შედეგად მივიდა დასკვნამდე, რომ მოსარჩელისათვის ზიანის მიყენება არა მთლიანად, არამედ მხოლოდ ნაწილობრივ განპირობებულია მოპასუხის მიერ წარმოებული აფეთქებებით, ხოლო აღნიშნული აფეთქებების შედეგად დამდგარი ზიანი უნდა შეფასდეს აქედან

გამომდინარე 11 000 ლარად. იმ პირობებში, როდესაც არ არსებობს დაზიანებული შენობის ტექნიკური მდგომარეობის შესახებ ინფორმაცია გვირაბის მშენებლობის დაწყებამდე, სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, მოსარჩელის მიერ მოთხოვნილი ასანაზღაურებელი ზიანის ოდენობა არათანაზომიერია მოპასუხის მიერ გამონგვეულ სავარაუდო ზიანთან და იგი უნდა შემცირდეს გონივრულ ოდენობამდე.

20. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სარჩელი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს და მოპასუხეს დაეკისროს 11 000 ლარის გადახდა. მოსარჩელემ ვერ დაამტკიცა, რომ მისთვის მიყენებული ზიანი 17 987,38 ლარი, სრულად მხოლოდ მოპასუხის მიერ ნაწარმოები სამშენებლო სამუშაოებისას განხორციელებული აფეთქებებითაა გამოწვეული. ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მოპასუხე მხარის ბრალეულობა მოსარჩელისათვის მიყენებულ ზიანში არის მხოლოდ ნაწილობრივი, როგორც ეს ექსპერტიზის დასკვნაშია ასახული. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ სასამართლო გადაწყვეტილებას იღებს საკუთარი შინაგანი რწმენისა და კანონის შესაბამისად. რადგან განსახილველ შემთხვევაში საქმეში არსებული მტკიცებულებით არ დასტურდება კონკრეტულად მოპასუხის მიერ ზიანის მიყენების შედეგად წარმოშობილი ზიანის ზუსტი ოდენობა, სასამართლო შინაგანი რწმენის საფუძველზე მიიჩნევს, რომ თანხა უნდა შემცირდეს გონივრულ ოდენობამდე და მოპასუხეს უნდა დაეკისროს 11 000 ლარის ანაზღაურება. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი დასაბუთებულია და არსებობს მისი ნაწილობრივ დაკმაყოფილების ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძვლები.

21. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ დასაბუთებულია პრეტენზია სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით. სსკ-ის 128-ე მუხლისა და 1008-ე მუხლის შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ ჩათვალა, რომ საქმეში არსებული მასალებით არ დგინდება ის გარემოება, რომელ წლებში დაზიანდა სახლი. მოპასუხეს არ წარმოუდგენია არანაირი მტკიცებულება, რომ აფეთქებითი სამუშაოები აღარ მიმდინარეობს ან/და რომელ წელს დასრულდა. ამდენად, არ არსებობს არც ხანდაზმულობის ვადის ათვლისა და აღნიშნული საფუძვლით სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის წინაპირობა.

22. ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ სარჩელი და სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს. ამასთან, ზემოაღნიშნული მსჯელობა მსგავს საქმეებზე საკასაციო სასამართლოს პრაქტიკასთან სრულ შესაბამისობაშია (იხ. საქართვე-

ლოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 15 თებერვლის განჩინებაში მოცემული მსჯელობა საქმეზე №ას-72-72-2018).

23. სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სსსკ-ის 53-ე მუხლით და ჩათვალა, რომ მოპასუხეს მოსარჩელების სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს სარჩელზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის ანგარიშში – 330 ლარის, ხოლო სააპელაციო საჩივარზე გადახდილი ბაჟის ნაწილში 440 ლარის ანაზღაურება.

კასატორის მოთხოვნა და საფუძვლები:

24. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე მოპასუხემ შეიტანა საკასაციო საჩივარი, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადანყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგი საფუძვლებით:

25. კასატორის მოსაზრებით, გაურკვეველია, რის საფუძველზე დააკისრა სააპელაციო პალატამ მოპასუხეს თანხის გადახდა.

26. ექსპერტიზის 2017 წლის 20 ივნისის დასკვნა შედგენილია სსსკ-ის 170-ე მუხლის მეორე ნაწილს, სავარაუდო ხასიათისაა, ეფუძნება მხოლოდ ვიზუალური დათვალიერებისა და მობინადრეთა განმარტებას. ექსპერტის მითითებით, სამუშაოების დაწყებამდე მიზანშეწონილი იყო, მიმდებარე შენობების ტექნიკური მდგომარეობის მონიტორინგის ჩატარება. მონინალმდევე მხარეს არ მოუთხოვია კასატორისაგან ინფორმაცია, ამდენად, გაურკვეველია რატომ დაადგინა ექსპერტმა, რომ ასეთი მონიტორინგი არ განხორციელებულა. ექსპერტს ისიც არ გამოუკვლევია, რა მანძილზე მდებარეობს მოსარჩელების სახლი აფეთქებების ტერიტორიიდან, არ შეუმომწებია აფეთქებების სიმძლავრე. ფაქტობრივად, კასატორის დაკვეთით კომპანია „ე-მა“ აწარმოა აფეთქებითი სამუშაოების მონიტორინგი, თუმცა აღნიშნული მასალები სამხარაულის ექსპერტიზას საერთოდ არ გამოუყენებია.

27. კასატორმა მიიჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლომ უსაფუძვლოდ არ გაიზიარა მის მიერ წარდგენილი ექსპერტიზის დასკვნა და ჩათვალა, რომ აღნიშნული დოკუმენტით მოსარჩელეთა სახლის მდგომარეობა და სხვა მნიშვნელოვანი საკითხები არ გამოკვლეულა მაშინ, როცა კასატორის მიერ წარმოდგენილი დასკვნა გამორიცხავს მოპასუხის ბრალეულობას მოსარჩელეთა სახლის დაზიანებაში.

28. სააპელაციო სასამართლომ იგნორირება გაუკეთა მოპასუხის მიერ ასევე მტკიცებულების სახით წარდგენილ ამავე კომპანიის მიერ 2017 წლის 23 სექტემბრის 0717.1.013 დასკვნას, რომლის თანახმად მოსარჩელის საცხოვრებელი სახლი მდებარეობს სადავო სოფელში მშენებარე 9 გვირაბის აღმოსავლეთ პორტალის ჩრდილო-დასავლეთ მხარეს. დახრილი მანძილი გვირაბის ღერძის

უახლოეს ნერტილსა და სახლს შორის 242 მეტრია, ხოლო ჰორი-
ზონტალური მანძილი – 238 მეტრი ზემოქმედების ზონის უახლო-
ესი ნერტილიდან სახლამდე. სახლი მდებარეობს ზემოქმედების
ზონის გარეთ, მის მიმართ არ დაფიქრებულა დასაშვებ ლიმიტზე
მაღალი ვიბრაციის მაჩვენებელი, აქედან გამომდინარე, ადაპტი-
რებული სპეციფიკაციისა და სტანდარტების გათვალისწინებით მო-
სარჩელის სახლის დაზიანებები არ არის გამომწვეული მე-9 გვირა-
ბის აღმოსავლეთ პორტალში წარმოებული აფეთქებით სამუშაოე-
ბის შედეგად. აღნიშნული დასკვნიდან სააპელაციო პალატამ გა-
ითვალისწინა მხოლოდ მანძილის განსაზღვრა და დანარჩენ დებუ-
ლებებზე საერთოდ არ იმსჯელა. აღნიშნული საკითხის საილუს-
ტრაციოდ კასატორმა წარადგინა და დასკვნას თან დაერთო სადა-
ვო ტერიტორიის რუკა.

29. კასატორის მოსაზრებით, სააპელაციო სასამართლომ გადან-
ყვეტილებით მოპასუხეს დააკისრა მოსარჩელების სასარგებლოდ
სააპელაციო საჩივარზე გადახდილი ბაჟის ანგარიშში 440 ლარის
ანაზღაურება. რაიონული სასამართლოს გადანყვეტილება მოსარ-
ჩელებს არ გაუსაჩივრებიათ, შესაბამისად, არც სააპელაციო სა-
ჩივრის ბაჟი არ გადაუხდიათ და მოსარჩელეთა სასარგებლოდ 440
ლარის დაკისრება საფუძველს მოკლებულია.

30. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმე-
თა პალატის 2018 წლის 5 ივლისის განჩინებით მოპასუხის საკასა-
ციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სამოქალაქო საპროცე-
სო კოდექსის 396-ე მუხლით და ამავე კოდექსის 391-ე მუხლის შე-
საბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად. ამავე სასამართლოს
2018 წლის 12 სექტემბრის განჩინებით მოპასუხის საკასაციო სა-
ჩივარი სახელმწიფო ბაჟის სახით მისთვის მოსარჩელეთა სასარ-
გებლოდ 440 ლარის დაკისრების ნაწილში ცნობილ იქნა დასაშვე-
ბად, ხოლო დანარჩენ ნაწილში საკასაციო საჩივარი დარჩა განუ-
ხილველად დაუშვებლობის გამო.

სამოტივაციო ნაწილი:

31. საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საკასაციო საჩივრის
საფუძველები, შეამოწმა გასაჩივრებულ ნაწილში სააპელაციო პა-
ლატის გადანყვეტილების იურიდიული დასაბუთება და მიაჩნია,
რომ მოპასუხის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყო-
ფილდეს, გაუქმდეს გადანყვეტილება მოპასუხისათვის მოსარჩე-
ლეთა სასარგებლოდ 440 ლარის ოდენობით სახელმწიფო ბაჟის და-
კისრების ნაწილში და ამ ნაწილში მიღებულ იქნას ახალი გადანყვე-
ტილება, მოსარჩელებს მოპასუხის სასარგებლოდ დაეკისროთ ამ
უკანასკნელის მიერ სააპელაციო საჩივარზე გადახდილი სახელ-

მნიფო ბაჟის ნაწილის – 279,49 ლარის გადახდა შემდეგ გარემოებათა გამო:

32. მოცემულ შემთხვევაში საკასაციო სასამართლოს შეფასების საგანია სააპელაციო პალატის მიერ სასამართლო ხარჯების განაწილების მართლზომიერება.

33. სასამართლო ხარჯების, კერძოდ კი, სახელმწიფო ბაჟის მხარეთა შორის განაწილების კანონიერების შესამოწმებლად, უპირველესად, მნიშვნელოვანია დავის არსებით გარემოებებზე ყურადღების გამახვილება.

34. განსახილველ საქმეზე დადგენილია, რომ მოსარჩელეთა სასარჩელო მოთხოვნა შეეხებოდა მოპასუხისათვის ზიანის – 17 987,38 ლარის, ექსპერტიზის ხარჯის – 500 ლარის, საპროექტო-ხარჯთაღრიცხვის შედგენისთვის გადახდილი 500 ლარისა და ადვოკატის მომსახურებისათვის 300 ლარის გადახდას.

35. ხაშურის რაიონული სასამართლოს 2017 წლის 14 ნოემბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი სრულად დაკმაყოფილდა და მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა ზიანის – 17 987,38 ლარის, ექსპერტიზის ხარჯის – 500 ლარის, საპროექტო-ხარჯთაღრიცხვის შედგენისთვის გადახდილი 500 ლარის, ასევე, ადვოკატის მომსახურებისათვის 300 ლარის ანაზღაურება, რაც მოპასუხემ გაასაჩივრა სააპელაციო წესით.

36. საქმის მასალებიდან დასტურდება, რომ აპელანტმა სააპელაციო საჩივარზე სახელმწიფო ბაჟის ანგარიშში გადაიხადა 719,50 ლარი, სასარჩელო მოთხოვნის ღირებულების – 17 987,38 ლარის 4%.

37. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილებით მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გაუქმდა და სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა ზიანის – 11 000 ლარის, ექსპერტიზის ხარჯის – 500 ლარის, საპროექტო-ხარჯთაღრიცხვის შედგენისთვის გადახდილი 500 ლარის, ადვოკატის მომსახურებისათვის 300 ლარისა და სააპელაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის ანგარიშში 440 ლარის გადახდა.

38. ამდენად, მოსარჩელეთა მოთხოვნა სააპელაციო ეტაპზე დაკმაყოფილდა მხოლოდ 11 000 ლარის ნაწილში, ხოლო 6987,38 ლარის (17 987,38 – 11 000 ლარი) ანაზღაურებაზე ეთქვათ უარი.

39. სსსკ-ის 53-ე მუხლი განსაზღვრავს სასამართლოს მიერ დავის გადაწყვეტისას მხარეთა შორის სასამართლო ხარჯების განაწილების წესს და პირველი ნაწილის ძალით ადგენს, რომ იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქ-

ნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. თუ სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მაშინ ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მოსარჩელეს მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რომელიც სასამართლოს გადაწყვეტილებით იქნა დაკმაყოფილებული, ხოლო მოპასუხეს – სარჩელის მოთხოვნის იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელზედაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა.

40. კანონის მითითებული დანაწესი მიზნად ისახავს ყოველი მხარისათვის სასამართლო ხარჯების ობიექტური ოდენობით გადახდევინებას. დაუშვებელია, სახელმწიფო ბაჟის დაფარვა სრულად დაეკისროს ისეთ მხარეს, რომელმაც, მართალია, გაასაჩივრა ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება და გადაიხადა შესაბამისი ინსტანციისათვის კანონით დადგენილი სახელმწიფო ბაჟი, თუმცა სასამართლომ სრულად ან ნაწილობრივ დააკმაყოფილა მისი პრეტენზია. ასეთ შემთხვევაში კანონმდებელმა დაანესა მომჩივანი მხარის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის მონინაალმდეგე მხარისათვის დაკისრების მექანიზმი იმ ოდენობით, რომლითაც დაკმაყოფილდა ზემდგომი ინსტანციისათვის წარდგენილი პრეტენზია.

41. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ ყოველი კონკრეტული დავის განხილვის შედეგად სახელმწიფო ბაჟის განაწილება სასამართლოს ვალდებულებაა და მხარის მხრიდან რაიმე დამატებითი პრეტენზიის წარდგენას არ საჭიროებს.

42. განსახილველ შემთხვევაში საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორის არგუმენტს, რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით მას არასწორად დაეკისრა მოსარჩელეთა სასარგებლოდ სახელმწიფო ბაჟის – 440 ლარის გადახდა, ვინაიდან, როგორც ზემოთ აღინიშნა, მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ – 6987,38 ლარის მისთვის დაკისრებაზე უარის თქმის ნაწილში დაკმაყოფილდა, შესაბამისად, აპელანტისათვის სააპელაციო საჩივარზე გადასახდელი სახელმწიფო ბაჟის ანგარიშში დამატებით რაიმე თანხის დაკისრების საჭიროება მოქმედი სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობიდან არ გამომდინარეობს.

43. სსსკ-ის 393-ე მუხლის მესამე ნაწილის მიხედვით, საპროცესო სამართლის ნორმების დარღვევა მხოლოდ მაშინ შეიძლება გახდეს გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი, თუ ამ დარღვევის შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი.

44. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ არსებობს სააპელაციო სასამართლოს

გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ნაწილობრივ გაუქმების წინაპირობა მოპასუხისათვის მოსარჩელეთა სასარგებლოდ 440 ლარის ოდენობით სახელმწიფო ბაჟის დაკისრების ნაწილში. აღნიშნულ ნაწილში მიღებულ უნდა იქნას ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც მოსარჩელეებს მოპასუხის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროთ მოპასუხის მიერ სააპელაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის ნაწილის – 279,49 ლარის გადახდა, რაც წარმოადგენს სააპელაციო პალატის მიერ დაკმაყოფილებული სააპელაციო საჩივრის მოცულობის – 6987,38 ლარის 4%-ს. შესაბამისად, სსსკ-ის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის საფუძველზე აპელანტს უნდა აუნაზღაურდეს, სარჩელის დაკმაყოფილებული ნაწილის პროპორციულად (6987,38 ლარის ნაწილში), სააპელაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 279,49 ლარის ოდენობა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს საოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. შპს „ჩ-ის“ საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილების მე-10 პუნქტი შპს „ჩ-ისათვის“ გ., მ. და პ. გ-ების სასარგებლოდ 440 ლარის ოდენობით სახელმწიფო ბაჟის დაკისრების ნაწილში და ამ ნაწილში მიღებულ იქნას ახალი გადაწყვეტილება.
3. გ. გ-ს (პირადი №...), მ. გ-სა (პირადი № 5...) და პ. გ-ს (პირადი № 5...) შპს „ჩ-ის“ (საიდანტიფიკაციო №...) სასარგებლოდ დაეკისროთ ამ უკანასკნელის მიერ სააპელაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის ნაწილის – 279,49 ლარის გადახდა.
4. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

2. სასამართლო შეტყობინება და დაბარება

სასამართლო შეტყობინება და დაბარება

განჩინება

საქართველოს სახელმწიფო

№ას-404-404-2018

15 ივნისი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ე. გასიჩაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ბ. ალავეცი

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 14 დეკემბრის გადაწყვეტილებით თ. მ-ის (შემდეგში: მოსარჩელე) სარჩელი, შპს „ო-ის“ (შემდეგში: მოპასუხე, აპელანტი, საწარმო ან კერძო საჩივრის ავტორი) წინააღმდეგ დაკმაყოფილდა.

2. აღნიშნული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება მოითხოვა.

3. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 9 თებერვლის განჩინებით აპელანტის სააპელაციო საჩივარი დარჩა განუხილველი.

3.1. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ 2018 წლის 18 იანვრის განჩინებით აპელანტს დაუდგინდა ხარვეზი, დაევალა, განჩინების ჩაბარებიდან 7 დღის ვადაში მიეთითებინა, რაში მდგომარეობდა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების უსწორობა, ასევე მიეთითებინა, თუ რა ნაწილში არ ეთანხმებოდა იგი გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებას. მიეთითებინა იმ გარემოებებზე, რომლებიც ასაბუთებენ სააპელაციო საჩივარს და მტკიცებულებებზე, რომლებიც ადასტურებენ ამ გარემოებებს, აგრეთვე – გადაეხადა სახელმწიფო ბაჟი – 200 ლარი და წარედგინა სააპელაციო საჩივრის ელ ვერსია, CD დისკის სახით.

4. საქმის მასალებით დასტურდება, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 18 იანვრის განჩინების ასლი, 2018 წლის 25 იანვარს, ჩაბარდა მოპასუხის წარმომადგენელს – ნ. ა-ს. შესაბამისად, აპელანტისათვის

ხარვეზის შევსების ვადის ათვლა დაიწყო 2018 წლის 26 იანვრიდან და ამოიწურა იმავე წლის 1 თებერვალს.

4.1. საქმის მასალებით დასტურდება, რომ აპელანტს სასამართლოს მიერ დადგენილ ვადაში ხარვეზი არ შეუვსია, ხოლო აპელანტის წარმომადგენელმა 2018 წლის 5 თებერვალს მომართა სასამართლოს განცხადებით, სადაც მიუთითა, რომ მისი წინააღმდეგობის მიუხედავად, ფოსტის თანამშრომელმა მაინც დაუტოვა გზავნილი. ამასთან, განმცხადებელმა განმარტა, რომ კონვერტი ვერ გადასცა მოპასუხე საწარმოს დირექტორს, ვინაიდან ეს უკანასკნელი არ იმყოფება საქართველოში, შესაბამისად, წარმომადგენელი ითხოვდა სასამართლოს მიერ კონვერტის დაბრუნებას, რათა მისი შინაარსის არცოდნის გამო, თავიდან ყოფილიყო აცილებული მოსალოდნელი პრობლემები;

4.2. სააპელაციო სასამართლომ სსსკ-ის 64-ე მუხლზე მითითებით განმარტა, რომ სააპელაციო საჩივარზე ხარვეზის აღმოფხვრისათვის განსაზღვრული ვადის გაგრძელება მიზანშეუწონელია, ვინაიდან აპელანტი საწარმოს თანამშრომელმა სასამართლოს ხარვეზის შესავსებად განსაზღვრული ვადის გასვლის შემდეგ მიმართა (განცხადების თაობაზე ვრცლად იხილეთ წინამდებარე განჩინების 4.1. ქვეპუნქტი).

5. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 9 თებერვლის განჩინებაზე კერძო საჩივარი წარადგინა მოპასუხემ, მოითხოვა, გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება, და სააპელაციო სასამართლოსათვის სააპელაციო საჩივარზე დადგენილი ხარვეზის ეტაპიდან, საქმის განსახილველად დაბრუნება.

6. კერძო საჩივრის ავტორის განმარტებით სააპელაციო საჩივარზე ხარვეზის დადგენის თაობაზე განჩინება მოპასუხეს გაეგზავნა ამ უკანასკნელის მიერ სააპელაციო საჩივარში მითითებულ მისამართზე: ქ. თბილისი, ბ-ს ქ. 6, სადაც გარდა მოპასუხისა, განთავსებულია სხვა კომპანიებიც. გზავნილი კურიერმა ჩააბარა ნ. ა-ს, მიუხედავად იმისა, რომ ეს უკანასკნელი არ იყო თანახმა გზავნილის ჩაბარებაზე, ვინაიდან მოპასუხე საწარმოსთან არანაირი კავშირი არ აქვს, ამასთან იცოდა, რომ გზავნილის უშუალო ადრესატი უცხოეთში იმყოფებოდა და უცნობი იყო, როდის დაბრუნდებოდა. მიუხედავად აღნიშნულისა, კურიერმა მაინც დატოვა გზავნილი.

7. ა-მა 2018 წლის 5 თებერვალს მიმართა სასამართლოს განცხადებით, წინამდებარე განჩინების 4.1 ქვეპუნქტში მითითებულ გარემოებებზე მიუთითა და მოითხოვა კონვერტის დაბრუნება სასამართლოსათვის.

8. საწარმოს წარმომადგენელმა 2018 წლის 6 თებერვალს მი-

მართა სასამართლოს და ჩაიბარა სააპელაციო საჩივარზე ხარვეზის დადგენის თაობაზე 2018 წლის 18 იანვრის განჩინება, აღნიშნულის საფუძველზე კი, საწარმოს მიერ კანონით დადგენილ ვადაში მოხდა ხარვეზის აღმოფხვრა.

9. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ 2018 წლის 20 აპრილის განჩინებით მოპასუხის კერძო საჩივარი წარმოებაში მიიღო განსახილველად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების შესწავლის, კერძო საჩივრის საფუძვლების დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ კერძო საჩივარი საფუძვლიანია და უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

10. სსსკ-ის 420-ე მუხლის მიხედვით, კერძო საჩივრების განხილვა ზემდგომ სასამართლოებში წარმოებს შესაბამისად ამ სასამართლოებისათვის გათვალისწინებული წესების დაცვით. ამავე კოდექსის 410-ე მუხლის მიხედვით, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ კანონის მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი ან სააპელაციო სასამართლოს გადანყევტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა.

11. სსსკ-ის 407.2 მუხლის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). კერძო საჩივრის ავტორის არგუმენტების ანალიზის შედეგად, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მას დასაბუთებული საკასაციო შედავება წარმოდგენილი აქვთ.

12. კერძო საჩივრის ავტორის პრეტენზია იმაში მდგომარეობს, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად მიიჩნია სააპელაციო საჩივარზე დადგენილი ხარვეზის თაობაზე მიღებული განჩინების, კანონით დადგენილი წესით, ადრესატისათვის ჩაბარებულად (იხ. წინამდებარე განჩინების 4.2-4.2 ქვეპუნქტები).

13. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სამოქალაქო სამართალწარმოების პროცესში მონაწილე პირთა მიმართ სასამართლო დოკუმენტების გაგზავნა ჩაბარების/შეტყობინების წესს განსაზღვრავს სსსკ-ის 70-78 მუხლები.

14. სსსკ-ის 70-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით მხარეს ან მის წარმომადგენელს სასამართლო უწყებით ეცნობება სასამართლო სხდომის ან ცალკეული საპროცესო მოქმედების შესრულების დრო და ადგილი. უწყება მხარისათვის და მისი წარმომადგენლისათვის ჩაბარებულად ჩაითვლება, თუ იგი ჩაჰბარდება ერთ-

ერთ მათგანს ან ამ კოდექსის 74-ე მუხლით გათვალისწინებულ სუბიექტებს, ხოლო ჩაბარების განსხვავებულ, გონივრულ წესზე მხარეთა შეთანხმების არსებობის შემთხვევაში – ამ შეთანხმებით გათვალისწინებული წესით. წარმომადგენელი ვალდებულია უწყების ჩაბარების შესახებ აცნობოს მხარეს. სასამართლო უწყებით სასამართლოში იბარებენ აგრეთვე მონმეებს, ექსპერტებს, სპეციალისტებსა და თარჯიმნებს. სსსკ-ის 71-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სასამართლო უწყება ადრესატს ბარდება მის მიერ მითითებული ძირითადი მისამართის (ფაქტობრივი ადგილსამყოფლის), ალტერნატიული მისამართის, სამუშაო ადგილის, სასამართლოსათვის ცნობილი სხვა მისამართის ან მხარეთა შეთანხმებით გათვალისწინებული ჩაბარების განსხვავებული წესის მიხედვით. სსსკ-ის 74-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით თუ სასამართლო უწყების ჩამბარებელმა სასამართლოში გამოსაძახებელი პირი ვერ ნახა მხარის მიერ მითითებულ მისამართზე, იგი უწყებას აბარებს მასთან მცხოვრებ ოჯახის რომელიმე ქმედუნარიან წევრს, ხოლო თუ უწყება ბარდება სამუშაო ადგილის მიხედვით – სამუშაო ადგილის ადმინისტრაციას, ამ კოდექსის 73-ე მუხლის მე-8 ნაწილით დადგენილი წესით უწყების მიმღები ვალდებულია უწყების მეორე ეგზემპლარზე აღნიშნოს თავისი სახელი და გვარი, ადრესატთან დამოკიდებულება და დაკავებული თანამდებობა. უწყების მიმღები ასევე ვალდებულია უწყება დაუყოვნებლივ ჩააბაროს ადრესატს. უწყების ამ ნაწილით გათვალისწინებული პირისათვის ჩაბარება ჩაითვლება უწყების ადრესატისათვის ჩაბარებად, რაც დასტურდება უწყების მეორე ეგზემპლარზე უწყების მიმღების ხელმოწერით, იმავე მუხლის მეორე ნაწილის მიხედვით, ადრესატის არყოფნის შემთხვევაში სასამართლო უწყების ჩამბარებელმა უწყების მეორე ეგზემპლარზე უნდა აღნიშნოს, სად არის ნასული ადრესატი და როდის ვარაუდობენ მის დაბრუნებას. სსსკ-ის 73-ე მუხლის მე-8 ნაწილი მიხედვით ფოსტით ან კურიერის მეშვეობით მოქალაქისათვის გაგზავნილი სასამართლო უწყება მას უნდა ჩაჰბარდეს პირადად, ხოლო მოქალაქის სამუშაო ადგილზე, ასევე ორგანიზაციისათვის გაგზავნილი უწყება უნდა ჩაჰბარდეს კანცელარიას ან ასეთივე დანიშნულების სტრუქტურულ ერთეულს ანდა პირს, ხოლო ასეთის არყოფნის შემთხვევაში – ორგანიზაციის შესაბამის უფლებამოსილ პირს, რომელიც უწყებას ადრესატს გადასცემს.

15. საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობას იმის თაობაზე, რომ გზავნილი სააპელაციო საჩივარზე ხარვეზის დადგენის თაობაზე ჩაბარდა აპელანტის (მოპასუხე საწარმოს) უფლებამოსილ პირს. მართალია, სსსკ-ის 73-ე მუხლის მე-8 ნაწილი განსაზღვრავს ფოსტის მეშვეობით გაგზავ-

ნილი კორესპონდენციის არა მხოლოდ უშუალოდ ადრესატის, არამედ ორგანიზაციის სხვა პასუხისმგებელ პირთა მიერ ჩაბარების წესს, თუმცა, საგულისხმოა ის გარემოება, რომ კერძო საჩივრის ავტორის მიერ წარმოდგენილი ცნობების თანახმად, ნ. ა-ი არ წარმოადგენს მოპასუხე საწარმოს მენეჯერს; საქმეში არსებული გზავნილის თანახმად, ნ. ა-ი, რომელსაც ჩაბარდა მოპასუხისათვის გადასაცემი სასამართლო (განჩინება) დოკუმენტაცია, დასაქმებულია იმავე მისამართზე განთავსებულ სხვა რამდენიმე კომპანიაში (შპს „გ. 2012“-ში ბუღალტერია, შპს „კ.-2012“-ში და შპს „მ.“-ში მოლარეა).

16. კერძო საჩივრის ავტორის მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებებით დასტურდება, რომ მოპასუხე საწარმოს გარდა, შპს „გ. 2012“-ის, შპს „კ.-2012“-ისა და შპს „მ.“-ს იურიდიული მისამართია: ქ. თბილისი. დიდუბე-ჩუღურეთის რაიონი, ...-ის ქ. № 6 (შდრ. წინამდებარე განჩინების მე-6 პუნქტში მოპასუხე საწარმოს მისამართს). ზემოხსენებულის გათვალისწინებით, სააპელაციო სასამართლოს გზავნილის ნ. ა-ისათვის ჩაბარება, სსკ-ის 73-ე მუხლის მე-8 ნაწილით განსაზღვრული დანაწესის ფარგლებში (ორგანიზაციისათვის გაგზავნილი უწყება უნდა ჩაჰბარდეს კანცელარიას ან ასეთივე დანიშნულების სტრუქტურულ ერთეულს ანდა პირს, ხოლო ასეთის არყოფნის შემთხვევაში – ორგანიზაციის შესაბამის უფლებამოსილ პირს, რომელიც უწყებას ადრესატს გადასცემს) ვერ მიიჩნევა აპელანტის უფლებამოსილ პირისათვის ჩაბარებად. ამასთან, გასათვალისწინებელია, თავად ნ. ა-ს მიერ განხორციელებული ქმედება, სასამართლო გზავნილის უკან დაბრუნების თაობაზე, და ის, რომ სასამართლოსათვის ცნობილი გახდა, რომ გზავნილი მისი ნების საწინააღმდეგოდ დატოვა კურიერმა მისამართზე, რაც, თავის მხრივ, კიდევ უფრო ამყარებს კერძო საჩივრის ავტორის პრეტენზიის საფუძვლიანობას, რომელმაც იმის დასტურიც წარმოადგინა, რომ მოპასუხე საწარმოს დირექტორი არ იმყოფებოდა საქართველოში სააპელაციო სასამართლოდან გამოგზავნილი განჩინების ჩაბარების დროს.

17. საკასაციო სასამართლომ იმასაც მიაქცია ყურადღება, რომ საქმისწარმოების განმავლობაში, ნ. ა-ს, როგორც მოპასუხე საწარმოს თანამშრომელს, არასდროს ჩაბარებია კუთვნილი გზავნილი.

18. ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლით უზრუნველყოფილია საქმის სამართლიანი განხილვის უფლება, რაც გასაჩივრების უფლებასაც მოიცავს, რომლის წინაპირობაა კანონით დადგენილი წესით მხარისათვის ინფორმაციის მიწოდება, სასამართლოს შესაბამისი აქტის ჩაბარების უზრუნველყოფა, გასაჩივრების ფუნდამენტური უფლების რეალიზაციის მიზნებისათვის.

19. ზემოაღნიშნული მსჯელობის გათვალისწინებითა და კერძო საჩივრის ავტორის მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებების საფუძველზე საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ წინამდებარე შემთხვევაში საქმის მასალებით დგინდება, რომ ნ. ა-ი არ წარმოადგენს ადრესატი კომპანიის თანამშრომელს, შესაბამისად, სასამართლოს მიერ მისთვის ჩაბარებული უწყება ვერ ჩაითვლება ჩაბარებულად, რის გამოც კერძო საჩივარი საფუძვლიანია და უნდა დაკმაყოფილდეს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 284-ე, 285-ე, 419-ე, 420-ე მუხლებით, 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით და

და ა დ გ ი ნ ა :

1. შპს „ო-ის“ კერძო საჩივარი, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 9 თებერვლის განჩინებაზე, დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 9 თებერვლის განჩინება და საქმე დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს შპს „ო-ის“ სააპელაციო საჩივრის დასაშვებობის ხელახლა შესამოწმებლად;
3. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

სასამართლო შეტყობინება და დაბარება

ბანკინება საქართველოს სახელმწიფო

№სს-1107-1027-2017

23 თებერვალი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ბ. ალავიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ე. გასიტაშვილი,
ზ. ძლიერიშვილი

დავის საგანი: მოძრავი ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლება, საკუთრების უფლების მოსარჩელის სახელზე რეგისტრაცია

აღწერილობითი ნაწილი:

1. მოსარჩელის მოთხოვნა და სარჩელის ფაქტობრივი საფუძვლები:

1.1. ი. თ-მა (შემდგომში – მოსარჩელე, მონინალმდევე მხარე ან მფლობელი) სარჩელი აღძრა სასამართლოში შპს „S-I-სა“ და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სსიპ შემოსავლების სამსახურის (შემდგომში – მოპასუხეები, სსიპ შემოსავლების სამსახური, ასევე ნოდებულები, როგორც აპელანტი, კასატორი ან კრედიტორი, ხოლო შპს „S-I“ – თავდაპირველი თანამოპასუხე ან მოვალე) მიმართ და მოითხოვა მოვალის სახელზე რეგისტრირებული ავტომანქანა „ოპელ ასტრა G-ს“ (სახელმწიფო ნომერი ... – საიდენტიფიკაციო ნომერი: ..., ძრავის ნომერი: ... (1,6), შემდგომში – დავის საგანი) ყადაღისაგან გათავისუფლება და მოსარჩელის სახელზე რეგისტრაცია.

1.2. სარჩელი ემყარება შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს: 2014 წლის 10 ივნისს მოსარჩელესა და მოვალეს შორის გაფორმდა ურთიერთშეთანხმება, რომლის შესაბამისადაც მოსარჩელემ თავდაპირველი თანამოპასუხისაგან მიიღო საზოგადოების სახელზე რეგისტრირებული სადავო ავტომანქანა ქირით, საბოლოო შესყიდვის უფლებით. ხელშეკრულების საგნის საბოლოო შესყიდვის ფასი განისაზღვრა 3 500 აშშ დოლარით, საიდანაც 1 700 აშშ დოლარი გადახდილია შეთანხმებაზე ხელმოწერის დროს, 620 აშშ დოლარი – 2014 წლის ივლისში, აგვისტოსა და სექტემბერში თანხის ანგარიშზე შეტანის გზით, ხოლო დარჩენილი თანხა მოსარჩელემ გადაიხადა 2014 წლის ნოემბერში, შესაბამისად, მას 2014 წლის 10 ივნისს კანონიერ მფლობელობაში გადაეცა დავის საგანი და მას

ფლობდა მანამ, ვიდრე საპატრულო პოლიციამ არ ჩამოართვა იგი. ნივთის ფლობის ფაქტს ადასტურებს მოსარჩელის მიმართ გამოწერილი ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმები, რომელთა თარიღები მითითებულია საპატრულო პოლიციის 2016 წლის 7 ნოემბრის წერილში. მოსარჩელის განმარტებით, მას ეჭვი არასოდეს შეჰპარვია იმაში, რომ დავის საგანზე შეეძლო მესამე პირს განეცხადებინა პრეტენზია ან არსებობდა ნივთზე რაიმე შეზღუდვა, თავდაპირველი თანამოპასუხის მიერ თანხის მიღებისას არასოდეს გაცხადებულა ნივთის ნაკლი, თუმცა საზოგადოების დირექტორი არ გაჰყვა მოსარჩელეს ნივთის გადასაფორმებლად. ნივთის ჩამორთმევისას მოსარჩელეს განემარტა, რომ მოვალეს გააჩნდა ვალდებულება, რეგისტრირებული იყო მოვალეთა რეესტრში და ნივთს ედო ყადაღა.

2. მოპასუხეების პოზიცია:

2.1. კრედიტორმა სარჩელი არ ცნო და მოთხოვნის განხორციელების გამომრიცხველი შესაგებლით აღნიშნა, რომ მოსარჩელის მიერ წარდგენილი ხელშეკრულება არ წარმოადგენს საკმარის მტკიცებულებას ქონებაზე საკუთრების უფლების რეგისტრაციისათვის, „საავტომობილო ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-9¹ მუხლის თანახმად, დავის საგანი რეგისტრირებულია მოვალის სახელზე, შესაბამისად, მოვალესა და მოსარჩელეს შორის გაფორმებული ხელშეკრულება ბათილია, ამასთანავე, არ არის წარმოდგენილი გამყიდველის ანგარიშზე თანხის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტები, ასევე, მიღება-ჩაბარების აქტი, რაც შეეხება რეგისტრირებულ მონაცემებს, ავტომობილი დატვირთულია გირავნობით. გარდა ამისა, სარჩელი უსაფუძვლოა ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების მოთხოვნის ნაწილშიც, რადგანაც მოვალეს სახელმწიფო ბიუჯეტის მიმართ ერიცხება დავალიანება 34 125 ლარის ოდენობით და შემოსავლების სამსახურის მიერ სადავო ნივთზე გავრცელებულია გირავნობა, ხოლო „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-40 მუხლის კონტექსტში მოსარჩელე ვერ ამტკიცებს ქონებაზე საკუთრების უფლებას;

2.2. მოვალეს სარჩელის წინააღმდეგ შესაგებელი არ წარუდგენია და არც სასამართლო სხდომაზე გამოცხადებულა.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 5 აპრილის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა, დავის საგანი გათავისუფლდა ყადაღისაგან და აღირიცხა მოსარჩელის საკუთრებად.

4. აპელანტის მოთხოვნა:

საკალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა კრედიტორმა, მისი გაუქმება და სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

5. გასაჩივრებული განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი:

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 1 აგვისტოს განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად.

6. კასატორის მოთხოვნა:

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა აპელანტმა, მოითხოვა მისი, ასევე, პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების დასაბუთებულობა, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ იგი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, უნდა გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 1 აგვისტოს განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს შემდეგი გარემოებების გამო:

1. გასაჩივრებული განჩინების გაუქმებისა და საქმის იმავე სასამართლოსათვის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების ფაქტობრივი და სამართლებრივი დასაბუთება:

1.1. საკასაციო სასამართლოს შეფასების საგანს წარმოადგენს მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების წარმოშობისა და ამ ნივთის ყადაღისაგან გათავისუფლების კანონიერება. ვიდრე პალატა საკასაციო პრეტენზიათა დასაბუთებულობას შეამოწმებდეს, ყურადღებას საკასაციო სამართალწარმოების რამდენიმე მნიშვნელოვან დეტალზე გაამახვილებს:

1.1.1. საკასაციო წესით მართლმსაჯულების განხორციელებისას გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერება მოწმდება ორი ძირითადი მიმართულებით, კერძოდ: სასამართლო უპირველესად ამოწმებს, სახეზე ხომ არ არის გადაწყვეტილების გაუქმების აბსოლუტური საფუძვლები, რომლებიც მოცემულია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლში, ხოლო, ამ საკითხის უარყოფითად გადაწყვეტის შემთხვევაში, შეფასებას ექვემდებარება კასატორის პრეტენზიების დასაბუთებულობა, ამ გარემოებათა ჩამონათვალი კი, რეგლამენტირებულია ამავე კოდექსის 393-ე მუხლში.

1.1.2. განსახილველ შემთხვევაში, პალატა თვლის, რომ არსებობს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული წინაპირობა, კერძოდ, სასამართლომ საქმე განიხილა ერთ-ერთი მხარის დაუსრებლად, რომელსაც არ მიუღია შეტყობინება კანონით დადგენილი წესით ან მისი კანონიერი წარმომადგენლის გარეშე, თუ ასეთი წარმომადგენლობა კანონით იყო გათვალისწინებული, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ასეთი კანონიერი წარმომადგენელი ცნობს სასამართლო პროცესის წარმართვის მართლზომიერებას. ამ თვალსაზრისით სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ მოსარჩელე პრეტენზიას აცხადებს შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოების სახელზე რეგისტრირებულ ნივთზე და მიიჩნევს, რომ მან ამ საზოგადოებასთან დადებული ხელშეკრულების საფუძველზე მოიპოვა ნივთზე საკუთრების უფლება. საკუთრების წარმოშობამდე ნივთზე რეგისტრირებული უფლება არ გაუქმებულა და იგი სისპეციფიკურობის სამსახურმა არასწორად დააყადაღა. როგორც სარჩელით, ისე – მოსამზადებელ სხდომაზე (იხ. 24.03.2017წ. ოქმი, 15:20:01 სთ) მოსარჩელემ დააზუსტა მოპასუხეთა წრე და თანამოპასუხედ მითითებულ იქნა შპს „S-I“, აღნიშნული ქმედება პროცესუალური თვალსაზრისითაც ლოგიკურია, რამდენადაც წინამდებარე სარჩელზე ის წარმოადგენს სათანადო მხარეს, როგორც საკუთრების მოპოვების, ისე – ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების ნაწილში (დანვრილებით პალატა იმსჯელებს ქვემოთ). საქმის მასალებით ირკვევა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს შესაბამისი მოხელის მიერ მოპასუხე შპს „S-I-სათვის“ ჩაბარების მიზნით, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 184-ე მუხლის შესაბამისად, მოსარჩელეს გადაეცა საქმის მასალები, თუმცა ამ უკანასკნელისათვის ჩაბარება ვერ იქნა უზრუნველყოფილი და მოსარჩელემ სასამართლოს წინაშე იშუამდგომლა საჯარო შეტყობინების განხორციელების თაობაზე. საქალაქო სასამართლომ ისე, რომ შეტყობინების სხვა რომელიმე ფორმის გამოყენება არც კი უცდია, ისარგებლა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 78-ე მუხლით და 2017 წლის 13 იანვარს გამოიტანა განჩინება საჯარო შეტყობინების შესახებ. უწყების ჩაუბარებლობის გამო სასამართლოს ასევე არ უხელმძღვანელია ამავე კოდექსის 70-ე-78-ე მუხლებით, ისე გააგრძელა საქმის განხილვა და კვლავ საჯარო შეტყობინების გზით სცადა მხარის ინფორმირება ერთ-ერთი მორიგი სხდომის თაობაზე, შემაჯამებელი გადაწყვეტილების, თუნდაც ამ წესით ჩაბარების დამადასტურებელი განჩინება კი, საქმის მასალებში არ მოიპოვება. რაც შეეხება სააპელაციო სამართალწარმოების ეტაპს, სა-

აპელაციო პალატამ სააპელაციო საჩივრის განსახილველად მიღების შესახებ თავდაპირველი თანამოპასუხის ინფორმირება შეტყობინების ორჯერ გაგზავნით სცადა და მას შემდეგ, რაც განმეორებითი გზავნილი არ ჩაბარდა ადრესატს, 2017 წლის 5 ივლისსა და 19 ივლისს გამოიტანა განჩინებები პირის საჯარო შეტყობინების გზით ინფორმირების თაობაზე. შემაჯამებელი განჩინება, მსგავსად პირველი ინსტანციის სასამართლოსა, არც სააპელაციო პალატას უცნობებია მოვალისათვის. რაც შეეხება საკასაციო სამართალწარმოებას, კომპანიის დირექტორმა თავად მომართა სასამართლოს განცხადებით, სადაც აღნიშნა, რომ მას არავითარი შეტყობინება დავის მიმდინარეობის თაობაზე არ მიუღია, ის იმყოფებოდა საზღვარგარეთ და სასამართლოსათვის ცნობილ მისამართზე არ ცხოვრობს, მან დავალიანების ოდენობის შეტყობის მიზნით მიმართა შესაბამის სამსახურს და მას შემდეგ გახდა ცნობილი დავის არსებობა. გარდა ამისა, ნიშანდობლივია, რომ მხარე არ ეთანხმება მოსარჩელის მითითებას ნასყიდობის საფასურის გადახდისა და დავის საგნის საკუთრებაში გადაცემის თაობაზე და პრეტენზიას აცხადებს მასზე.

1.1.3. საკასაციო პალატა ამ ფაქტების მხედველობაში მიღებით იზიარებს განმცხადებლის პოზიციას, რომ ის არ ყოფილა სათანადოდ მიწვეული საქმის განხილვაზე და ყურადღებას კვლავ იმ გარემოებაზე გაამახვილებს, რომ სარჩელის საგანს მოძრავ ნივთზე საკუთრების მოპოვება და ამ ნივთის ყადაღისგან გათავისუფლება წარმოადგენს. ამ დავის მხარედ სწორედ მოვალე გვევლინება, გარდა ამისა, „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 32-ე მუხლის მე-2 პუნქტი იმპერატიულად ადგენს, რომ მოძრავი ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების სარჩელი აღიძვრება კრედიტორისა და მოვალის მიმართ. მოცემულ შემთხვევაში, როგორც აღინიშნა, მოვალის მოძიება ვერ მოხერხდა, ასეთ შემთხვევაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 184-ე მუხლის მე-4 ნაწილი მართალია, სასამართლოს აძლევს შესაძლებლობას, გამოიტანოს განჩინება საჯარო შეტყობინების შესახებ, თუმცა, კანონის აღნიშნული დანაწესი უნდა განიმარტოს პროცესის ძირითად პრინციპებთან ერთიანობაში (სსსკ-ის მე-3-მე-4 მუხლები), რათა დავის სუბიექტებს შორის არ დაირღვეს სამართლიანი ბალანსი და პირს არ წაერთვას შესაძლებლობა, ისარგებლოს სასამართლო ხელმისაწვდომობის ფუნდამენტური უფლებით. საკასაციო სასამართლო მოიშველიებს მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა ევროსასამართლოს პრეცედენტულ პრაქტიკას: საქმეზე „GAKHARIA v. GEORGIA“ (განაცხადი 30459/13) ევროსასამართლომ პირი არ ჩათვალა ინფორმირებულად იმ პირობებში, როდესაც ის

საქართველოში არ ცხოვრობდა, მას არ ჩაბარდა შეტყობინება, ხოლო საქმის განხილველმა სასამართლომ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 78-ე მუხლით გათვალისწინებული ინფორმირების წესი პირის დაბარებულად მიჩნევას გაუთანაბრა და მის მიმართ გამოიტანა დაუსწრებელი გადაწყვეტილება. ევროსასამართლომ დარღვეულად მიიჩნია ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პუნქტი და განმარტა შემდეგი: „... მხარეთა თანასწორობის პრინციპი, რომელიც სამართლიანი სასამართლოს ფართო კონცეფციის ერთ-ერთი ელემენტია, მოითხოვს თითოეული მხარისგან ჰქონდეს გონივრული შესაძლებლობა წარმოადგინოს საკუთარი საქმე ისეთ პირობებში, რომელიც არ ჩააყენებს მას მნიშვნელოვნად არახელსაყრელ მდგომარეობაში მის მონინალმდეგე მხარესთან მიმართებით (იხილეთ „ნიდეროსტ-ჰუბერი შვეიცარიის წინააღმდეგ“ (Niderost-Huber v. Switzerland), 18/02/1997, §23, გადაწყვეტილებათა და განჩინებათა კრებული 1997-I; „კრესი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (Kress v. France) [დიდი პალატა], № 39594/98, § 72, ECHR 2001-VI; „ეივონი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (Yvon v. France), №. 44962/98, § 31, ECHR 2003-V; და „გორაიზი და სხვები ესპანეთის წინააღმდეგ“ (Gorraiz Lizarraga and Others v. Spain), №. 62543/00, § 56, ECHR 2004-III). შემდგომში, სასამართლო ხაზს უსვამს ეროვნული ორგანოების ვალდებულებას – უზრუნველყოს „სამართლიანი განხილვის“ მოთხოვნები თითოეულ საქმეზე (იხილეთ *Dombo Beheer B.V.* ნიდერლანდების წინააღმდეგ (*Dombo Beheer B.V. v. the Netherlands*), 27/10/1993, §33, Series A №. 274). კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პარაგრაფი არ ითვალისწინებს დოკუმენტების გაგზავნის კონკრეტულ ფორმას (იხილეთ „ბოგონოსი რუსეთის წინააღმდეგ“ (განჩინება) (*Bogonos v. Russia* (dec.)), № 68798/01, 05/02/2004, და „ორამსი კვიპროსის წინააღმდეგ“ (განჩინება) (*Orams v. Cyprus* (dec.)), № 27841/07, 10/06/2010), თუმცა სამართლიანი სასამართლოს ზოგადი კონცეფცია მოიცავს შეჯიბრებითი სამართალწარმოების ფუნდამენტურ პრინციპს (იხილეთ, რუიზ-მატეოსი ესპანეთის წინააღმდეგ (*Ruiz-Mateos v. Spain*), 23/06/1993, § 63, Series A № 262). ამასთან, სამართლიანი სამართალწარმოება მოითხოვს, რომ სამოქალაქო სამართალწარმოების ყველა მხარე ინფორმირებული იყოს და შესაძლებლობა ჰქონდეს, გამოთქვას მოსაზრება წარდგენილ დასკვნებსა და მტკიცებულებებზე, რათა გავლენა მოახდინოს სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე (იხილეთ „ლობო მაჩადო პორტუგალიის წინააღმდეგ“ (*Lobo Machado v. Portugal*), 20/02/1996, §31, ანგარიშები 1996-I). უპირველეს ყოვლისა, აღნიშნული საკითხი გულისხმობს იმას, რომ პირი ინფორმირებული უნდა იყოს მის წინააღმდეგ მიმდინარე სამარ-

თაღწარმობის შესახებ (იხილეთ „დილიპაკი და კარაკაია თურქეთის წინააღმდეგ“ (Dilipak and Karakaya v. Turkey), № 7942/05 და 24838/05, §77, 04/03/2014). თუ სასამართლო დოკუმენტები – მათ შორის სასამართლო სხდომის უწყებები არ ჩაჰბარდა მხარეს პირადად, მაშინ განმცხადებელს შეიძლება, ხელი შეეშალოს საკუთარი თავის დაცვის განხორციელებაში სამართალწარმობის პროცესში (იხილეთ „ოზგურ-კარადუმანი გერმანიის წინააღმდეგ“ (განჩინება) (Ozgur-Karaduman v. Germany (dec.), no. 4769/02, 26/06/2007; „ვებერი გერმანიის წინააღმდეგ“ (განჩინება), (Weber v. Germany (dec.), no. 30203/03, 02/10/2007; და „ზადოვნიკი სლოვენის წინააღმდეგ“, (Zavodnik v. Slovenia), no. 53723/13, § 70, 21/05/2015). კონვენციის მე-6 მუხლი მოითხოვს და საშუალებას აძლევს სახელმწიფოებს, მოაწყონ მათი სამართლებრივი სისტემები იმგვარად, რომ ხელი შეეწყოს სწრაფ და ეფექტურ სამართალწარმობებს, მათ შორის, დაუსწრებელი გადაწყვეტილებების მიღების შესაძლებლობის კუთხით (იხილეთ „აჟდაჯიჩი სლოვენის წინააღმდეგ“ (Azdajic v. Slovenia), no. 71872/12, §49, 08/10/2015, და „განკინი და სხვები რუსეთის წინააღმდეგ“ (Gankin and Others v. Russia), nos. 2430/06, 1454/08, 11670/10 და 12938/12, § 26, 31/05/2016), თუმცა აღნიშნული არ შეიძლება განხორციელდეს სხვა პროცედურული გარანტიების, განსაკუთრებით მხარეთა თანასწორობის პრინციპის ხარჯზე. საქმეში – „დილიპაკი და კარაკაია“ (Dilipak and Karakaya) მან გადაწყვიტა სისხლის სამართლის საკითხებისადმი მისი მიდგომის სულისკვეთება გადმოეტანა და დაუსწრებელი სისხლის სამართალწარმობის პროცესში განვითარებული პრინციპები მიესადაგებინა სამოქალაქო სამართალწარმობის მიმართაც. შესაბამისად, აღნიშნულ საქმეში, სასამართლო დაეყრდნო მის პრეცედენტულ სამართალს, რომლის მიხედვითაც სამართლიანობის უარყოფა დგინდება, როცა პროცესზე დაუსწრებლად მსჯავრდებულ პირს არ აქვს საშუალება, მიიღოს ბრალდების არსის ცხადი განმარტება იმ გარემოებებში, როცა არ არის დადგენილი მის მიერ სასამართლოში გამოცხადების უფლებასა და საკუთარი თავის დაცვის უფლებაზე უარის თქმა (იხილეთ „კოლოზა იტალიის წინააღმდეგ“ (Colozza v. Italy), 12/02/1985, §29, Series A no. 89; „ეინორნი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (განჩინება), (Einhorn v. France) (dec.), no. 71555/01, §33, ECHR 2001-XI; „კრომბახი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (Krombach v. France) no. 29731/96, §85, ECHR 2001-II; და „სეჯდოვიჩი იტალიის წინააღმდეგ“ (Sejdovic v. Italy) [დიდი პალატა], no. 56581/00, §82, ECHR 2006-II), ან, როცა იგი მიზნად ისახავს მართლმსაჯულებისგან თავის დაღწევას (იხილეთ „მედენიკა შვეიცარიის წინააღმდეგ“ (Medenica v. Switzerland), no. 20491/92, §55, ECHR 2001-VI). ამასთან, კონვენციის მე-6 მუხლის არც ფორმა-

ლური და არც შინაარსობრივი მხარე ხელს არ უშლის პირს საკუთარი თავისუფალი ნებით გამოხატულად ან ნაგულისხმევად უარი თქვას სამართლიანი სასამართლოს გარანტიებზე (იხილეთ „ჰერმი იტალიის წინააღმდეგ“ (Hermi v. Italy) [დიდი პალატა], no. 18114/02, §73, ECHR 2006-XII), თუმცა, ასეთი უარი დადგენილი უნდა იყოს ცალსახად და უზრუნველყოფილი უნდა იყოს მისი მნიშვნელობის შესაბამისი მინიმალური გარანტიებით (იხილეთ „პოიტრიმოლი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (Poitrimol v. France) 23/11/1993, §31, Series A no. 277-A), და არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს რაიმე მნიშვნელოვან საჯარო ინტერესს (იხილეთ, „სეჯდოვიჩი“ (Sejdovic) §86, და „დილიპაკი და კარაკაია“ (Dilipak and Karakaya), §79, აგრეთვე, „ნაცვლიშვილი და ტოგონიძე საქართველოს წინააღმდეგ“ (Natsvlishvili and Togonidze v. Georgia), no. 9043/05, §91, ECHR 2014 (ამონარიდები)). სასამართლო კვლავ აღნიშნავს, რომ მისი ამოცანა არ არის განიხილოს შესაბამისი კანონმდებლობა და პრაქტიკა აბსტრაქტულად, არამედ, განსაზღვროს მათი გამოყენების ფორმა ან განმცხადებლისადმი მათი გავლენა არღვევდა თუ არა კონვენციას (იხილეთ „პადოვანი იტალიის წინააღმდეგ“ (Padovani v. Italy), 26/02/1993, §24, Series A no. 257-B)“.

1.1.4. მოხმობილი განმარტებებიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოპასუხე, რომლის უფლებებსაც ეხებოდა გადაწყვეტილება, არ იყო სათანადოდ მიწვეული საქმის განხილვაზე, ამასთანავე, ქვემდგომ სასამართლოებს არ გამოუყენებიათ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 70-ე-78-ე მუხლებით გარანტირებული ყველა საპროცესო საშუალება მხარის ინფორმირებისათვის, რაც გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების უპირობო საფუძველია.

1.2. რაც შეეხება კასატორის პრეტენზიებს, პალატა არ იზიარებს მათ და განმარტავს, რომ დამკვიდრებული სასამართლო პრაქტიკის თანახმად, მოძრავი ნივთის შეძენის წესებს არეგულირებს სამოქალაქო კოდექსი და არა საჯარო სფეროს მიკუთვნებული რომელიმე კანონი ან კანონქვემდებარე აქტი (მათ შორის კასატორის მიერ მოხმობილი „საავტომობილო ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონი). საკასაციო სასამართლომ ავტოსატრანსპორტო საშუალების ნასყიდობის სამართლებრივი ურთიერთობის განსაზღვრის მიზნით არაერთ გადაწყვეტილებაში განმარტა, რომ ამგვარი ურთიერთობის გადასაწყვეტად უნდა შემოწმდეს სამოქალაქო კოდექსის 186-ე მუხლის წინაპირობები, რომლითაც დადგენილია, რომ საკუთრების გადასაცემად აუცილებელია, მესაკუთრემ ნამდვილი უფლების საფუძველზე გადასცეს შემძენს ნივთი. ნორმის მე-2 ნაწილით კანონმდებელი ამომწურავად ადგენს შემთხვევებს,

საკუთრების გადაცემის იურიდიული შედეგის დადგომისათვის თუ რა განიხილება ნივთის გადაცემად, ასეთად კი, მიჩნეულია შემდეგი: შემძენისათვის ნივთის ჩაბარება პირდაპირ მფლობელობაში; არაპირდაპირი მფლობელობის გადაცემა ხელშეკრულებით, რომლის დროსაც წინა მესაკუთრე შეიძლება დარჩეს პირდაპირ მფლობელად; მესაკუთრის მიერ შემძენისათვის მესამე პირისაგან მფლობელობის მოთხოვნის უფლების მინიჭება. საკუთრების უფლების წარმოშობის საფუძვლები ამომწურავადაა დადგენილი საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით, რომელიც ერთმანეთისაგან განასხვავებს მოძრავ და უძრავ ნივთებზე საკუთრების შექმნის სამართლებრივ რეჟიმს. ამავე კოდექსის 186-ე-197-ე მუხლებით განსაზღვრულია რა მოძრავ ნივთებზე საკუთრების შექმნის საფუძვლები, ეს წესები თანაბრად ვრცელდება ყველა მოძრავ ნივთზე და იგი არ ადგენს მოძრავ ნივთზე საკუთრების შესაძენად სავალდებულო რეგისტრაციას (მრავალთა შორის იხ. სუსგ-ებები: №ას-914-954-2011, 27 ოქტომბერი 2011 წელი; №ას-658-625-2014, 5 დეკემბერი, 2014 წელი). გარდა ამისა, საკასაციო პალატის მიერ დადგენილია ერთგვაროვანი პრაქტიკა ასევე მოძრავი ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების შესახებ სარჩელებზე და ამ დავებში სასამართლოს მიდგომა შემდეგია: „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-40 მუხლის პირველი პუნქტის ანალიზი ცხადყოფს, რომ ყადაღა შეიძლება დაედოს მხოლოდ მოვალის კუთვნილ მოძრავ ქონებას. ამავე კანონის 32-ე მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტების დანაწესი იცავს იმ პირთა უფლებებს, რომელთა საკუთრების ობიექტი გარკვეული ცდომილების შედეგად მიიჩნევა მოვალის ქონებად (აღსრულების საგნად). ასეთ ვითარებაში აღსრულების საგანზე უფლების მქონე მესამე პირი სარგებლობს უფლებამოსილებით, აღძრას სასამართლოში სარჩელი მოვალისა და კრედიტორის წინააღმდეგ და მოითხოვოს ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლება. სამოქალაქო კოდექსის 158-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ივარაუდება, რომ ნივთის მფლობელი არის მისი მესაკუთრე. ეს წესი არ მოქმედებს იმ შემთხვევაში, როცა ნივთზე საკუთრებითი ურთიერთობის ხასიათი ვლინდება საჯარო რეესტრიდან. საკუთრების პრეზუმფცია არ გამოიყენება არც ძველი მფლობელის მიმართ, თუ მან ეს ნივთი დაკარგა, მოჰპარეს ან სხვაგვარად გავიდა იგი მისი მფლობელობიდან. საკუთრების პრეზუმფცია მოქმედებს ძველი მფლობელის სასარგებლოდ მხოლოდ მისი მფლობელობის პერიოდში. აღნიშნული მუხლით გათვალისწინებული ვარაუდი (პრეზუმფცია) ასახავს იმ შემთხვევებს, როდესაც ბრუნვის მონაწილეთათვის უცნობია მფლობელობის უკან არსებული უფლება, ხშირ შემთხვევაში უცნობია მფლობელის უფლე-

ბები, მაგრამ სამართლებრივი წესრიგი მოითხოვს, დავეყრდნოთ მფლობელის კეთილსინდისიერებას და იგი, სანინაალმდევოს დამტკიცებამდე, ნივთის მესაკუთრედ მივიჩნოთ (მრავალთა შორის იხ. მაგ: სუსგ №ას-1777-1755-2011, 4 ივნისი, 2012 წელი).

1.3. წინამდებარე საქმის განხილვისას, კანონით გათვალისწინებული ზემოსწენებული პრეზუმფციები მოსარჩელის სასარგებლოდ შეიძლება დაშვებულ იქნას შპს „S-I-ს“ შესაგებლის ფარგლებში, რამდენადაც ერთი მხრივ, ის სადავოდ ხდის მოსარჩელის საკუთრების უფლების წარმოშობას დავის საგანზე, ხოლო, მეორე მხრივ, საქმეში წარმოდგენილია პირობადებული საკუთრების უფლებით გაფორმებული ურთიერთშეთანხმება (სკ-ის 188-ე მუხლი), რომლის თანახმადაც თანხის სრულად გადახდის შემდგომ წარმოეშობა საკუთრება მოსარჩელეს ქონებაზე. შეთანხმება ითვალისწინებს საფასურის ნაწილ-ნაწილ გადახდას, მათ შორის – ერთი ნაწილის ჩარიცხვას ანგარიშზე და თავად მოსარჩელეც მიუთითებს ამგვარ გარემოებებზე, თუმცა, საქმეში წარმოდგენილი არ არის განკუთვნილი მტკიცებულებები (ამ ფაქტის მტკიცება სსსკ-ის 102-ე და სკ-ის 429-ე მუხლების საფუძველზე, ეკისრება მოსარჩელეს), სარჩელზე დართული რამდენიმე საბანკო ქვითრის შინაარსიდან კი, ირკვევა, რომ თანხის მიმღები არის ლ. ჯ-ი, ხოლო დანიშნულებაში ზოგ შემთხვევაში მითითებულია „შეტანა სესხის დასაფარად“, ხოლო ზოგ შემთხვევაში – „შეტანა მიმდინარე ანგარიშზე“.

1.4. საკასაციო პალატა ასევე უარყოფს კასატორის შედავებას, რომ ნასყიდობის ხელშეკრულება გაფორმებულია მოვალის მთელ ქონებაზე გირავნობის რეგისტრაციის შემდეგ, რადგანაც საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 239-ე მუხლის მე-5 ნაწილი საგადასახადო გირავნობით დატვირთული ქონების რეალიზაციას არ კრძალავს, შესაბამისად, თუკი დადგინდა ქონების განკარგვის ნამდვილობა, კრედიტორის ეს არგუმენტი სარჩელის შემაფერხებელი ვერ გახდება.

1.5. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად (საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძველები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა), საკასაციო პალატა აუქმებს გასაჩივრებულ განჩინებას და საქმეს უბრუნებს იმავე სასამართლოს ხელახლა განსახილველად, რომელმაც მხარეთა შედავების ფარგლებში უნდა დაადგინოს დავის ფაქტობრივი გარემოებები და მხოლოდ ამის შემდგომ განსაზღვროს უფლების საკითხი.

2. პროცესისი ხარჯები:

2.1. მოცემულ შემთხვევაში, ვინაიდან არსებობს გასაჩივრებულ განჩინების გაუქმების საფუძველი, პალატა მას მათ შორის იმ ნაწილში აუქმებს, რომლითაც მოსარჩელის სასარგებლოდ მოპასუხეს დაეკისრა სახელმწიფო ბაჟის გადახდა, თუმცა, სრულიად უსაფუძვლოდ მიიჩნევს კასატორის იმ არგუმენტს, რომ მას არ შეიძლებოდა მოგებული მხარის სასარგებლოდ პროცესის ხარჯის ანაზღაურება დაკისრებოდა, რადგანაც იგი „სახელმწიფო ბაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 5.1. მუხლის „უ“ ქვეპუნქტის თანახმად, ანგარიშსწორებისგან მხოლოდ ბიუჯეტის მიმართაა გათავისუფლებული, ხოლო სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის პირველი წინადადება, მის წინააღმდეგ გადაწყვეტილების გამოტანის შემთხვევაში, ბუნებრივია არ გაათავისუფლებს მოგებული მხარისათვის ხარჯების გადახდისაგან.

2.2. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ქვემდგომმა სასამართლომ შემაჯამებელი გადაწყვეტილების გამოტანისას, ასევე უნდა იხელმძღვანელოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე-55-ე მუხლებით და მხარეთა შორის გაანაწილოს სასამართლო ხარჯი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე, 55-ე, 412-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. სსიპ შემოსავლების სამსახურის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 1 აგვისტოს განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

**3. სასამართლო მტკიცებულება; მტკიცების
ტვირთი;
მტკიცებულებათა დასაშვებობა**

**გადანყვებითლების შემონევის ფარგლები სააკვალაციო
სასამართლოში**

**განჩინება
საქართველოს სახელით**

№ას-1378-1298-2017

15 ივნისი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა
შემადგენლობა: ე. გასიტაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ბ. ალავეიძე

დავის საგანი: თანხის დაკისრება, იპოთეკით დატვირთული უძრავი ქონების რეალიზაცია

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ნ. დ-ქს (შემდეგში – პირველი იპოთეკარი, პირველი მოსარჩელე), რ. გ-ქს (შემდეგში – მეორე იპოთეკარი, მეორე მოსარჩელე, მეორე კასატორი), ე. პ-სა (შემდეგში – მესამე იპოთეკარი, ქონების მეორე მესაკუთრე და გ. ო-ქს (შემდეგში – მსესხებელი, პირადი მოვალე, ქონების თავდაპირველი მესაკუთრე, მეორე მოპასუხე, გამყიდველი გამოსყიდვის უფლებით) შორის, 2010 წლის 27 ოქტომბერს, გაფორმდა უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება გამოსყიდვის უფლებით.

1.1. ხელშეკრულების თანახმად, ნასყიდობის საგანს წარმოადგენდა უძრავი ქონება, მდებარე ქ. ბათუმი,, ფართი: 182,19 კვ.მ. ნასყიდობის საგნის ღირებულება განისაზღვრა 65000 აშშ დოლარით.

1.1.1. ხელშეკრულებაში მითითებულ იქნა, რომ გამყიდველს ქონების გამოსყიდვა შეეძლო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ერთი წლის განმავლობაში. აღნიშნული თანხიდან 15 000 აშშ დოლარი ეკუთვნოდა პირველ იპოთეკარს (მოსარჩელეს), 20 000 აშშ დოლარი – მეორე იპოთეკარს (მოსარჩელეს).

1.2. გამყიდველს ქონება არ გამოუსყიდია, რის გამოც აღნიშნული უძრავი ქონების სრულუფლებიან მესაკუთრეებად ერთი წლის

შემდეგ საჯარო რეესტრში აღირიცხა წინამდებარე განჩინების პირველ პუნქტში დასახელებული სამივე იპოთეკარი, რომლებმაც ბინა გაჰყვეს ორ ნაწილად: უძრავი ქონება საკადასტრო კოდებით – ... და ...

1.3. მსესხებლის სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებით, ამ უკანასკნელის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, კერძოდ: ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 7 თებერვლის გადაწყვეტილებით (რომელიც კანონიერ ძალაშია შესული) მხარეთა შორის 2010 წლის 27 ოქტომბერს გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულება ბათილად იქნა ცნობილი და გაუქმდა სამი იპოთეკარის საერთო საკუთრება სადავო უძრავ ქონებაზე და ნივთი მსესხებლის, იგივე გამოსყიდვის უფლების მქონე გამყიდველის საკუთრებად აღირიცხა.

1.3.1. ზემოხსენებული გადაწყვეტილებით სასამართლომ დაადგინა, რომ მხარეებს შორის 2010 წლის 27 ოქტომბერს დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულება გამოსყიდვის უფლებით რეალურად არ იყო ორიენტირებული ნასყიდობის სამართლებრივი შედეგების დადგომაზე, არამედ ხელშეკრულების გაფორმების მიზანი იყო მსესხებლის მიერ გამსესხებლისგან აღებული სესხისათვის გარანტიის შექმნა.

1.3.2. ამავე გადაწყვეტილებით, ერთი მხრივ, გ.ო-ძესა (მყიდველი გამოსყიდვის უფლებით) და, მეორე მხრივ, სამ იპოთეკარს შორის დადებული სესხის – 65 000 აშშ დოლარის უზრუნველსაყოფად, უძრავი ქონება დაიტვირთა იპოთეკით და იპოთეკარებად აღირიცხნენ გამსესხებლები. შესაბამისი ცვლილებები შევიდა საჯარო რეესტრის ჩანაწერებში.

2. მესამე იპოთეკარის მოთხოვნის დაკმაყოფილების მიზნით, 2012 წლის 27 ოქტომბრის სასესიო ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს აღსრულების ეროვნული ბიუროს აჭარისა და გურიის სააღსრულებო ბიუროს 2013 წლის 18 სექტემბრის განკარგულებით, უძრავი ქონება გატანილ იქნა აუქციონზე. უძრავი ქონება შეიძინა მესამე იპოთეკარმა, შედეგად – დაიკმაყოფილა თავისი მოთხოვნა, ხოლო პირველი იპოთეკარისა და მეორე იპოთეკარის მოთხოვნები, შესაბამისად, 15 000 აშშ დოლარზე და 20 000 აშშ დოლარზე არ დაკმაყოფილებულა. აუქციონის შედეგად, მესამე იპოთეკარი საჯარო რეესტრში დარეგისტრირდა ორ დამოუკიდებელ საკადასტრო ერთეულად რეგისტრირებული უძრავი ქონების (იხ. წინამდებარე განჩინების 1.2 ქვეპუნქტი) მესაკუთრედ, ხოლო დანარჩენი იპოთეკარები კი დარეგისტრირდნენ ამავე ქონების იპოთეკარებად.

3. მესამე იპოთეკარმა, ან უკვე როგორც მესაკუთრემ, 2013

ნლის 31 ოქტომბერს, ზ/აღნიშნული უძრავი ქონება (საკადასტრო კოდებით №... და №...), გადახდის განვადებით ნასყიდობის ხელშეკრულებებით მიჰყიდა ა. ა-ძეს (შემდეგში – ქონების მყიდველი ან მესამე მესაკუთრე) 40 000 აშშ დოლარად, რომელმაც 10 000 აშშ დოლარი გადაიხადა ხელშეკრულებებზე ხელმოწერისთანავე, ხოლო დარჩენილი 30 000 აშშ დოლარი, უნდა გადაეხადა 2014 წლის 19 აპრილამდე. ქონება აღრიცხა ა. ა-ძის, როგორც მესამე მესაკუთრის საკუთრებად, ხოლო მასზე არსებული სანივთო უფლებები უცვლელი დარჩა.

3.1. ამავე ხელშეკრულებით მყიდველმა (მესამე მესაკუთრემ) დაადასტურა, რომ მისთვის ცნობილი იყო, საცხოვრებელ ბინებზე რეგისტრირებული იპოთეკისა და მისი საერთო ღირებულების შესახებ, ის იღებდა ვალდებულებას, რომ იპოთეკარებს თავად გადაუხდიდა იპოთეკის თანხას – 35 000 (15 000+20 000) აშშ დოლარს, თუმცა, მესამე მესაკუთრეს არ შეუსრულებია 2013 წლის 31 ოქტომბრის გადახდის განვადებით ნასყიდობის ხელშეკრულებებით გათვალისწინებული ვალდებულება და პირველ და მეორე იპოთეკარებისათვის (იხ. ამ განჩინების პირველი პუნქტი) ზემოხსენებული თანხა არ გადაუხდია.

3.2. ქონების მესამე მესაკუთრეს (იხ. მე-3 პუნქტი), მესამე იპოთეკარს (რომელიც მეორე მესაკუთრე იყო და გაყიდა ბინა – იხ. მე-2 პუნქტი) და ლ. პ-ს (შემდეგში – ქონების ბოლო მესაკუთრე, პირველი მოპასუხე, აპელანტი, პირველი კასატორი) შორის, 2016 წლის 21 მარტს (საქმის სასამართლოს მიერ მომზადების ეტაპზე), დაიდო შეთანხმება და 2013 წლის 31 ოქტომბრის გადახდის განვადებით ნასყიდობის ხელშეკრულებაში შევიდა ცვლილება. შეთანხმების თანახმად, უძრავი ქონების „მყიდველად“, მესამე მესაკუთრის (ა. ა-ძის) ნაცვლად, დაფიქსირდა პირველი მოპასუხე (ლ. პ-ი), რომელზედაც გადავიდა ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებები. შეთანხმების თანახმად, ორივე უძრავი ქონება (საკადასტრო კოდებით – №... და №...), გაიყიდა 40 000 აშშ დოლარად, საიდანაც 5 000-5 000 აშშ დოლარს, თითოეული ბინისათვის ქონების ბოლო მესაკუთრე გადაუხდიდა ქონების გამყიდველს (ა. ა-ძეს), შეთანხმების ხელმოწერისთანავე, ხოლო დარჩენილ 15 000 – 15 000 აშშ დოლარს (სულ 30 000 აშშ დოლარს) ქონების შემძენი გადაუხდიდა (ლ. პ.) მესამე იპოთეკარს (ლ. პ-ს) 2016 წლის 21 სექტემბრამდე. სხვა პირობები ხელშეკრულებაში არ შეცვლილა.

4. სარჩელის მოთხოვნა და საფუძვლები

4.1. პირველმა და მეორე იპოთეკარებმა 2015 წლის 30 დეკემბერს სარჩელი აღძრეს მოპასუხეების – მსესხებლის (გ. ო-ძისა) და ქონების მესამე მესაკუთრის (ა. ა-ძის) წინააღმდეგ, მოითხოვეს

პირველი იპოთეკარის სასარგებლოდ მოპასუხეებისთვის სოლიდარულად 15 000 აშშ დოლარის, ხოლო მეორე იპოთეკარის სასარგებლოდ – 20 000 აშშ დოლარის გადახდის დაკისრება; აგრეთვე, მოპასუხეებისათვის დაკისრებული თანხის ამოღების მიზნით იპოთეკით დატვირთული უძრავი ქონების (იხ. წინამდებარე განჩინების 1.2. ქვეპუნქტი) იძულებით აუქციონზე რეალიზაცია.

4.2. მოსარჩელებმა მიუთითეს წინამდებარე განჩინების 1-3 პუნქტებში აღწერილ ფაქტობრივ გარემოებებზე და განმარტეს, რომ აუქციონის წესით ქონების საკუთრებაში შესყიდვის წინ, თანაიპოთეკარები შეთანხმდნენ, რომ მესამე იპოთეკარი (ე. პ.) უძრავი ქონების შეძენის შემდეგ, გაყიდა მას და თავ-თავიანთ წილს გადაუხდიდა დანარჩენ იპოთეკარებს. მესამე იპოთეკარმა 2013 წლის 31 ოქტომბერს ქონება გაყიდა წინამდებარე განჩინების მე-3 პუნქტში მითითებულ სუბიექტზე, რომელმაც ხელშეკრულებით აიღო ვალდებულება დაეკმაყოფილებინა დანარჩენი იპოთეკარები, თუმცა, ამ უკანასკნელსაც არ შეუსრულებია პირობა, რის გამოც მოსარჩელები იძულებულნი გახდნენ თავიანთი კანონიერი ინტერესების დასაცავად მიემართათ სასამართლოსთვის.

4.3. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 30 მარტის საოქმო განჩინებით, წინამდებარე განჩინების 3.4. ქვეპუნქტში მითითებული შეთანხმებისა და ქონების მესამე მესაკუთრის განცხადების საფუძველზე, ამ უკანასკნელის ნაცვლად საქმეში უფლებამონაცვლედ ჩაერთო იპოთეკით დატვირთული უძრავი ქონების ბოლო მესაკუთრე – ლ. პ. (იხ. წინამდებარე განჩინების 3.2. ქვეპუნქტი).

5. მოპასუხეების შესაგებელი

5.1. პირველმა მოპასუხემ (ქონების ბოლო მესაკუთრემ ლ. პ-მა) სარჩელი არ ცნო და მოითხოვა სასარჩელო მოთხოვნის უარყოფა მისი ხანდაზმულობის გამო, ხოლო მეორე მოპასუხეს (გ. ო-ძეს) სასამართლოში შესაგებელი არ წარუდგენია და არც სასამართლოს მთავარ სხდომაზე გამოცხადებულა.

6. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება და დასკვნები

6.1. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 2 დეკემბრის გადაწყვეტილებით, იპოთეკარების სარჩელი დაკმაყოფილდა:

6.1.1. მოსარჩელების სასარგებლოდ, მოპასუხეებს დაეკისრათ 15 000 აშშ დოლარის (პირველი იპოთეკარის სასარგებლოდ) და 20 000 აშშ დოლარის (მეორე იპოთეკარის სასარგებლოდ) გადახდა.

6.1.2. დაკისრებული თანხის ამოღების უზრუნველსაყოფად სასამართლომ დაადგინა პირველი მოპასუხის საკუთრებაში არსებული იპოთეკით დატვირთული უძრავი ქონების – 87,44 კვმ საცხოვ-

რებელი ფართის, მდებარე ქ. ბათუმი, (საკადასტრო კოდით №...) და იმავე მისამართზე მდებარე 94,75 კვ.მ. საცხოვრებელი ფართის (საკადასტრო კოდით №...) იძულებით აუქციონზე რეალიზაცია.

6.2. სასამართლომ საქმეში არსებულ მტკიცებულებებზე დაყრდნობით, გამოიკვლია და დადგენილად მიიჩნია წინამდებარე განჩინების 1-3 პუნქტებში ასახული ფაქტობრივი გარემოებანი და დავის მოსაწესრიგებლად გამოიყენა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში: სსკ) 128-ე, 129-ე, 130-ე, 316-ე-317-ე, 623-ე-624-ე, 361-ე, 427-ე, 286-ე, 289-ე, 301-ე და 306⁵-ე მუხლები.

6.2.1. საქალაქო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ მესამე იპოთეკარი 2013 წლის 18 სექტემბრის აუქციონზე სადავო უძრავი ქონების შეძენის შემდეგ, 2013 წლის 27 სექტემბერს, საჯარო რეესტრში დარეგისტრირდა ზ/აღნიშნული უძრავი ქონებების მესაკუთრედ. ამ უკანასკნელმა დაიკავა რა ძველი მესაკუთრის ადგილი, იგი გახდა საკუთრების გადასვლის მომენტისათვის ამ ნივთთან დაკავშირებული სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილე. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ მესამე იპოთეკარის მიერ აუქციონის წესით ქონების შესყიდვას წინ უსწრებდა თანაიპოთეკარებს შორის შეთანხმება იმის თაობაზე, რომ მესამე იპოთეკარი უძრავი ქონების შეძენის შემდეგ, გაყიდდა მას და თავთავიანთ წილს გადაუხდოდა დანარჩენ იპოთეკარებს. აღნიშნული შეთანხმების შესრულების მიზნით, 2013 წლის 31 ოქტომბერს, მესამე იპოთეკარმა (მეორე მესაკუთრემ) ორივე უძრავი ქონება გადახდის განვადებით ნასყიდობის ხელშეკრულებებით მიჰყიდა ა. ა-ძეს (ქონების მესამე მესაკუთრეს). ამ უკანასკნელმა აიღო ვალდებულება, რომ პირველ და მეორე იპოთეკარებს თავად გადაუხდოდა იპოთეკის თანხას – სულ 35 000 აშშ დოლარს, რაც არ შეუსრულებია. 2016 წლის 21 მარტის შეთანხმებით, ნასყიდობის ხელშეკრულებაში შესული ცვლილებების საფუძველზე, ამ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებები გადავიდა პირველ მოპასუხეზე (ქონების ბოლო მესაკუთრეზე), რომელმაც წინა მესაკუთრის მსგავსად, ივალდებულა, რომ იპოთეკარებს გადაუხდოდა სესხის თანხას. სასამართლოს დასკვნით, ვინაიდან ეს ვალდებულება არ შესრულებულა, სასარჩელო მოთხოვნა მოპასუხეებისთვის სესხის თანხის სოლიდარულად დაკისრებისა და ამ დავალიანების დაფარვის მიზნით პირველი მოპასუხის საკუთრებაში რიცხული, სესხის უზრუნველსაყოფად იპოთეკით დატვირთული, უძრავი ქონებების იძულებითი რეალიზაციის თაობაზე საფუძვლიანი იყო და დააკმაყოფილა სასარჩელო მოთხოვნა.

6.2.2. სასამართლომ არ გაიზიარა პირველი მოპასუხის მტკიცება სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით. სა-

სამართლომ მიუთითა, რომ მართალია, ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 7 თებერვლის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით თვალთმაქცურად იქნა ცნობილი 2010 წლის 27 ოქტომბერს დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულება, თუმცა, მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელებს მოთხოვნის უფლება წარმოემვათ არა 2010 წლის 27 ოქტომბრიდან, როცა ბათილი გარიგება დაიდო, არამედ – სასამართლოს გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლისა და იპოთეკის ხელშეკრულების საჯარო რეესტრში რეგისტრაციის მომენტიდან, ვინაიდან ამ დრომდე, საჯარო რეესტრის ჩანაწერებში მოსარჩელები იყვნენ აღრიცხული სადავო უძრავი ქონების მესაკუთრეებად, შესაბამისად, მათ არ ჰქონდათ მოთხოვნის არც ფაქტობრივი და არც სამართლებრივი საფუძველი. აქედან გამომდინარე, იმ პერიოდიდან უნდა მოხდეს ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადის ათვლა, როცა ისინი საჯარო რეესტრში ნივთზე იპოთეკარებად დარეგისტრირდნენ. სასამართლოს შეფასებით, ვინაიდან სარჩელი სასამართლოში წარდგენილია 2015 წლის 30 დეკემბერს, მოთხოვნა, სსკ-ის 129-ე-130-ე მუხლებიდან გამომდინარე, არ არის ხანდაზმული (იხ. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება).

7. პირველი მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი

7.1. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა პირველმა მოპასუხემ (ქონების ბოლო მესაკუთრემ), რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგ არგუმენტებზე დაყრდნობით:

7.1.1. სასამართლო გადაწყვეტილებით დადგინდა იქნა, რომ 2010 წლის 27 ოქტომბერს, მხარეებს შორის თვალთმაქცური გარიგება დაიდო, რომელიც სინამდვილეში სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება იყო, გაფორმებული ერთი წლის ვადით. მართალია, სასამართლო გადაწყვეტილების საფუძველზე, ქონება კვლავ აღირიცხა თავდაპირველი მესაკუთრის (გ. ო-ძის – მსესხებლის) სახელზე საკუთრების უფლებით, თუმცა, მოსარჩელეთათვის იმთავითვე ცნობილი იყო, რომ მათ დადეს სწორედ სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება, შესაბამისად, ამ სახის მოთხოვნებზე ვრცელდება 3-წლიანი ხანდაზმულობის ვადა. საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ არაერთხელ განმარტა, რომ თვალთმაქცური/მოჩვენებითი გარიგების დადებისას გარიგების ორივე მხარე მოქმედებს შეთანხმებულად. ამდენად, მოსარჩელებისთვის თავიდანვე ცნობილი იყო ამ გარიგების უკანონობა და შესაძლო ბათილობა, რაც ნიშნავს, რომ მოსარჩელეთათვის იმთავითვე ცნობილი იყო,

თუ რა სახის ვალდებულებით ურთიერთობაში შევიდნენ ისინი მხარესთან. შესაბამისად, კრედიტორის მხრიდან ამ ხელშეკრულებით წარმოშობილი მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის დენა იწყება 2010 წლის 28 ოქტომბრიდან, ხოლო მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის დინება წყდება სასამართლოს მიერ აღნიშნული საქმის წარმოების დასრულებამდე. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ 2013 წლის 7 თებერვალს გამოიტანა გადაწყვეტილება, რომელიც კანონიერ ძალაშია შესული. სწორედ ამ თარიღის დადგომიდან განახლდა მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის დინება და სარჩელის წარდგენის დროისთვის გასული იყო სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულების შეუსრულებლობის გამო წარმოშობილი მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადა. აღნიშნული გარემოება მოთხოვნის გაქარწყლებას იწვევს.

7.2. მეორე მოპასუხეს ბათუმის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება არ გაუსაჩივრებია.

8. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის გადაწყვეტილება და დასკვნები

8.1. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 30 აგვისტოს გადაწყვეტილებით პირველი მოპასუხის (ლ. პ-ის) სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, კერძოდ: გაუქმდა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 2 დეკემბრის გადაწყვეტილება პირველი მოპასუხისათვის, რომელიც ქონების ბოლო მესაკუთრეა (იხ. 3.2 ქვეპუნქტი), პირველი იპოთეკარის სასარგებლოდ 15 000 აშშ დოლარის დაკისრების, მეორე იპოთეკარის სასარგებლოდ – 20 000 აშშ დოლარის სოლიდარულად დაკისრების შესახებ, ასევე, იპოთეკით დატვირთული ქონების რეალიზაციისა და პირველი მოპასუხისათვის საპროცესო ხარჯების დაკისრების ნაწილში;

8.1.1. პირველი და მეორე იპოთეკარების სასარჩელო მოთხოვნა გ. ო-თან სოლიდარულად, პირველი მოპასუხისათვის პირველი იპოთეკარის სასარგებლოდ 15 000 აშშ დოლარის და მეორე იპოთეკარის სასარგებლოდ – 15 000 აშშ დოლარის დაკისრების თაობაზე არ დაკმაყოფილდა;

8.1.2. პირველი და მეორე იპოთეკარების სასარჩელო მოთხოვნა იპოთეკით დატვირთული ქონების რეალიზაციის თაობაზე, ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; გ. ო-სთვის პირველი იპოთეკარის სასარგებლოდ დაკისრებული 15 000 აშშ დოლარის და მეორე იპოთეკარის სასარგებლოდ – 20 000 აშშ დოლარის ამოღების უზრუნველსაყოფად, დადგინდა იპოთეკით დატვირთული პირველი მოპასუხის კუთვნილი უძრავი ქონების, მდებარე ქ. ბათუმში, ... (ს/კ ... და ს/კ ...) რეალიზაცია;

8.1.3. პირველ იპოთეკარს პირველი მოპასუხის სასარგებლოდ დაეკისრა საპროცესო ხარჯის ნაწილის – 729,33 ლარის გადახდა, ხოლო მეორე იპოთეკარს 972, 52 ლარის გადახდა.

8.2. სააპელაციო სასამართლომ ნაწილობრივ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები, ასევე, მათი სამართლებრივი შეფასება (საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის, შემდეგში სსსკ, 390.3-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტი) და დამატებით განმარტა:

8.2.1. სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა იმის თაობაზე, რომ თავდაპირველად ქონების მეორე მესაკუთრემ (ე. პ-მა), ხოლო შემდეგ ქონების შემძენმა (მესამე მესაკუთრემ – ა. ა-ძემ) და აპელანტმა, როგორც ქონების ბოლო მესაკუთრემ (ლ. პ-მა) იკისრეს ვალდებულება, გაესტუმრებინათ პირველი და მეორე იპოთეკარების სესხი. სასამართლოს შეფასებით, ა. ა-ძესა და ე. პ-ს შორის გაფორმებულ 2013 წლის 31 ოქტომბრის ხელშეკრულებაში, 2016 წლის 21 მარტს შევიდა ცვლილება იმგვარად, რომ ქონების ბოლო მყიდველმა (აპელანტმა ლ. პ-მა), აიღო ვალდებულება, ნასყიდობის საგნის საფასური გადაეხადა ე. პ-ისათვის, როგორც ქონების გამყიდველისათვის, ხოლო ქონების შემძენს (ლ. პ-ს) არ აუღია ვალდებულება გ. ო-ზის მიერ სესხად აღებულ თანხები გადაეხადა პირველი და მეორე იპოთეკარებისათვის. სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ არასწორად დაადგინა, რომ აპელანტს (ქონების ბოლო მესაკუთრეს – ლ. პ-ს) მოსარჩელების (პირველი და მეორე იპოთეკარების) წინაშე შეუსრულებელი ვალდებულება გააჩნდა. სადავო არ იყო ის, რომ ძირითად მოვალეს/მსესხებელს (გ. ო-ძეს) პირველი და მეორე იპოთეკარების (მოსარჩელების) ვალი გასტუმრებული არ ჰქონდა, სასამართლოს შეფასებით, ამ უკანასკნელთ მოთხოვნის უფლება გააჩნდათ მხოლოდ ძირითადი მოვალის – მსესხებლის, ანუ მეორე მოპასუხის (გ. ო-ძის) მიმართ, მაგრამ ვინაიდან სესხის უზრუნველსაყოფად იპოთეკით დატვირთული იყო აპელანტის (ლ. პ-ის, რომელიც ქონების ამჟამინდელი მესაკუთრეა) საკუთრებაში რეგისტრირებული უძრავი ქონება, (მდებარე ქ. ბათუმი, ... ს/კ 24... და ს/კ ...) , სსკ-ის 301.1 და 302-ე მუხლებიდან გამომდინარე, თანხის ამოღების მიზნით, უნდა დადგენილიყო იპოთეკის საგნის აუქციონის წესით რეალიზაცია.

8.2.2. სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით სააპელაციო სასამართლომ სრულად გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა და დასკვნები, რომ სასარჩელო მოთხოვნა ხანდაზმული არ იყო (იხ. სააპელაციო სასამართლოს

გადაწყვეტილება).

9. პირველი მოპასუხის და მეორე მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი

9.1. პირველმა მოპასუხემ (პირველმა კასატორმა – ლ. პ-მა) და მეორე მოსარჩელემ (მეორე კასატორმა – რ. გ-ძემ) საკასაციო წესით გაასაჩივრეს სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება.

9.2. პირველმა კასატორმა მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ნაწილობრივ გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგ საკასაციო პრეტენზიებზე მითითებით:

9.2.1. სასამართლომ არაწორად განმარტა სსკ-ის 128-ე მუხლი და არასწორად მიუთითა, რომ მოთხოვნის უფლება პირველ და მეორე იპოთეკარებს წარმოეშვათ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის დღიდან. პირველი კასატორის განმარტებით, ხანდაზმულობის ვადის დენა იწყება იმ დღიდან, როცა წარმოიშობა მოთხოვნის უფლება, მოთხოვნის წარმოშობის მომენტად ითვლება დრო, როცა პირმა შეიტყო, ან უნდა შეეტყო მოთხოვნის წარმოშობის შესახებ. დადგენილია, რომ მხარეებმა წინასწარი შეცნობით დადეს თვალთმაქცური გარიგება, მათ იცოდნენ რა სამართლებრივი შედეგის მიღება სურდათ ამ გარიგებით, ამდენად, სასამართლოს დასკვნა, რომ თითქოს მოსარჩელებისთვის 2013 წლის 7 თებერვლამდე უცნობი იყო მათი უფლებების შესახებ, არ გამომდინარეობს საქმის მასალებიდან (კასატორი უთითებს სუსგ-ზე №375-352-2015წ);

9.2.2. იმ შემთხვევაში, თუ მოსარჩელე არ ეთანხმება ხანდაზმულობის დენის დაწყების ობიექტური და სუბიექტური მომენტების თანხვედრას, მაშინ მტკიცების ტვირთი მას უნდა დაეკისროს (კასატორის უთითებს სუსგ-ზე №856-806-2014წ).

9.2.3. სასამართლომ ყურადღება არ მიაქცია იმ გარემოებას, რომ მსესხებლის ქონება, რომელიც აუქციონზე მესამე იპოთეკარის (ე. პ-ის) მოთხოვნით გაიყიდა, მანვე შეიძინა, ამიტომ პირველ და მეორე იპოთეკარებთან არსებული სასესხო ვალდებულების დაფარვა უნდა მოხდეს არა ამ ქონების რეალიზაციით, რომელიც შემდეგ კვლავ სხვა პირზე გასხვისდა, არამედ ვალდებულება უნდა შეასრულოს მესამე იპოთეკარმა, რადგან სამივე იპოთეკარი მსესხებლის ქონებაზე პირველი რიგის იპოთეკარები და სოლიდარული კრედიტორები იყვნენ. ქონების რეალიზაციის შემდეგ კი მათ მოთხოვნა წარმოეშვათ ერთ-ერთი სოლიდარული კრედიტორის მიმართ, რომელმაც დანარჩენებს არ გადასცა აუქციონზე ქონების რეალიზაციის შედეგად მიღებული თანხა და იპოთეკარების მოთხოვნის ადრესატი არ არის პირველი კასატორი (ლ. პ-ი), რომელიც ქონების

ამჟამინდელი მესაკუთრეა.

9.3. მეორე კასატორმა მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ნაწილობრივ გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება შემდეგ საკასაციო პრეტენზიებზე დაყრდნობით:

9.3.1. სასამართლომ სასარჩელო მოთხოვნის უარყოფის მიზნით მიუთითა იმ გარემოებაზე, რომ არ არსებობდა შესაბამისი მტკიცებულება იმისა, რომ 2013 წლის 31 ოქტომბრის ხელშეკრულება შეიცავდა დათქმას, რომ ქონების ბოლო მყიდველმა – პირველმა კასატორმა სხვა იპოთეკარებისთვის სესხის გასტუმრების ვალდებულება აიღო. საქალაქო სასამართლოსაგან განსხვავებით, სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ 2013 წლის 31 ოქტომბრის ხელშეკრულებით ეს პირობა გაცხადებული იქნა წინა მესაკუთრის, და არა კრედიტორების წინაშე, რაც, სასამართლოს შეფასებითვე, არ შეიძლება საფუძვლად დაედოს კრედიტორის მიერ მოთხოვნის წარდგენას. მეორე კასატორის მტკიცებით, პირველი კასატორი (ქონების ამჟამინდელი მესაკუთრე) სააპელაციო საჩივარში სადავოს არ ხდიდა იმ ფაქტობრივ გარემოებას, რომ ქონების შემსყიდველი (მესამე იპოთეკარი – ე. პ-ი) და ქონების მეორე მესაკუთრე (გ. ო-ძე) შეთანხმდნენ სსკ-ის 341-ე მუხლით გათვალისწინებულ ვალის არსებობაზე; მისი სააპელაციო საჩივარი მხოლოდ ხანდაზმულობის საკითხს ეფუძნებოდა, სასამართლომ კი ისე დაადგინა ზემოხსენებული ფაქტობრივი გარემოება, რომ აღნიშნული აპელანტს სადავოდ არ გაუხდია, რითაც სააპელაციო სასამართლომ დაარღვია სსსკ-ის 377-ე მუხლი, შეჯიბრებითობის პრინციპი და მხარეთა თანასწორობა (იხ. საკასაციო საჩივარი).

9.3.2. სააპელაციო სასამართლომ არ გაითვალისწინა და დაუსაბუთებლად არ იხელმძღვანელა სსკ-ის 292-ე მუხლით, რომლის თანახმად, „1. უძრავი ნივთის მესაკუთრე უფლებამოსილია დააკმაყოფილოს კრედიტორი, როცა მოთხოვნის შესრულების ვადა უკვე დადგა, ან როცა პირადი მოვალე უფლებამოსილია შეასრულოს შესაბამისი მოქმედება. 2. თუ მესაკუთრე არ არის პირადი მოვალე, მოთხოვნა გადადის მასზე მაშინ, როცა მესაკუთრე კრედიტორს დააკმაყოფილებს“. განსახილველ შემთხვევაში ქონების მეორე მესაკუთრემ (გ. ო-ძემ) გამოიყენა ეს უფლება და აიღო ვალდებულება კრედიტორების დაკმაყოფილებისა, რომელიც შემდეგ უცვლელად გადავიდა ნივთის ბოლო მყიდველზე – პირველ კასატორზე (პირველ მოპასუხეზე – ლ. პ-ზე). აღნიშნული გარემოებების გათვალისწინებით სააპელაციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება პირველი მოპასუხის სამართლებრივი პასუხისმგებლობისგან გათავისუფლების შესახებ დაუსაბუთებელია (იხ. საკასა-

(ციო საჩივარი).

10. საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპი

10.1. საკასაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 29 დეკემბრისა და 2018 წლის 18 მარტის განჩინებებით, საკასაციო განაცხადები წარმოებაშია მიღებული სსსკ-ის 391-ე მუხლის საფუძველზე დასაშვებობის წინაპირობების შესამოწმებლად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, მტკიცებულებათა გაანალიზებისა და საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის იურიდიული დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მივიდა დასკვნამდე, რომ როგორც პირველი, ისე მეორე კასატორების საკასაციო განაცხადები არ აკმაყოფილებენ სსსკ-ის 391-ე მუხლის მოთხოვნებს, ამიტომ ისინი დაუშვებელია შემდეგი არგუმენტაციით:

11. სსსკ-ის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და სხვა არაქონებრივ დავებში დასამართლებრივ პრობლემას, რომლის გადაწყვეტაც ხელს შეუწყობს სამართლის განვითარებას და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებას; ბ) საქართველოს უზენაეს სასამართლოს მანამდე მსგავს სამართლებრივ საკითხზე გადაწყვეტილება არ მიუღია; გ) საკასაციო საჩივრის განხილვის შედეგად მოცემულ საქმეზე სავარაუდოა მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან განსხვავებული გადაწყვეტილების მიღება; დ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; ე) სააპელაციო სასამართლომ საქმე განიხილა მატერიალური ან/და საპროცესო სამართლის ნორმების მნიშვნელოვანი დარღვევით, რასაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; ვ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციასა და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალს; ზ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე. ზემოაღნიშნული ნორმები განსაზღვრავს იმ მოთხოვნებს, რომელთაც საკასაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს და ეფუძნებოდეს.

12. სსსკ-ის 404-ე მუხლის პირველი პუნქტით, საკასაციო სასა-

მართლო გადაწყვეტილებას ამონმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში, ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლოთა გადაწყვეტილებებში ან სხდომათა ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება, მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები; ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება); საკასაციო სასამართლოს მიზანია, რომ კასატორს არ წარმოუდგენია დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება), რაც საშუალებას მისცემდა სასამართლოს, არსებითად განსახილველად დაეშვა საკასაციო განაცხადი.

13. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრები არ არის დასაშვები სსსკ-ის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არც ერთი ზემოხსენებული საფუძვლით.

14. საკასაციო საჩივრები არ არის დასაშვები სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საკასაციო სასამართლოს სტაბილური პრაქტიკისაგან განსხვავების არსებობის საფუძვლით. სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება არ განსხვავდება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს არსებული პრაქტიკისაგან (იხ. ქვემოთ პუნქტები).

15. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადაწყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად (იხ. *ჯლარკავა საქართველოს წინააღმდეგ*, № 7932/03; *Van de Hurk v. Netherlands*, par.61, *Garcia Ruiz v. Spain* [GC] par.26; *Jahnke and Lenoble v France* (dec.); *Perez v France* [GC], par. 81; *Hirvisaari v. Finland*, §32).

16. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს სსსკ-ის 102-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, „1. თითოეულმა მხარემ უნდა დამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. 2. ამ გარემოებათა დამტკიცება შეიძლება თვით მხარეთა (მესამე პირთა) ახსნა-განმარტებით, მოწმეთა ჩვენებით, ფაქტების კონსტატაციის მასალებით, წერილობითი თუ ნივთიერი მტკიცებულებებითა და ექსპერტთა დასკვნებით“ და განმარტავს, რომ სააპელაციო სასამართლოს მიერ გამოკვლეული და დადგენილია ყველა ის მტკიცებულება და ფაქტობრივი გარემოება, რომელიც საჭიროა საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპზე საკასაციო

საჩივრის დასაშვებობის წინაპირობების შესამოწმებლად.

17. საკასაციო სასამართლომ განიხილა ორივე მხარის საკასაციო შედაგების როგორც მატერიალური, ასევე სამართლებრივი საფუძვლები, განმარტავს, რომ არ იზიარებს არც ერთ მათგანს შემდეგ გარემოებათა გამო:

17.1. საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს პირველი კასატორის პრეტენზიას (იხ. წინამდებარე განჩინების 9.2. ქვეპუნქტი), რომელიც ხანდაზმულობის საფუძვლით სარჩელის უარყოფას ეხება. სასამართლო მიიჩნევს, რომ განსახილველ შემთხვევაში არ არსებობს სასარჩელო მოთხოვნის გამომრიცხავი (მოთხოვნის განხორციელების შემაფერხებელი გარემოების) – ხანდაზმულობის დამადასტურებელი სამართლებრივი და ფაქტობრივი საფუძვლები: საკასაციო სასამართლომ ერთ-ერთ საქმეზე განმარტა, რომ „სარჩელისაგან თავის დაცვის ერთ-ერთი ფორმაა მოთხოვნის ხანდაზმულობაზე მითითება. ამგვარი მითითების მიმართ კი, გარკვეული შეზღუდვები მოქმედებს. სასამართლო არ არის უფლებამოსილი თავისი ინიციატივით გამოიკვილოს ხანდაზმულობის საკითხი. ამის შესახებ დაინტერესებულმა პირმა უნდა მიუთითოს. აღნიშნული შეზღუდვა გამომდინარეობს მხარეთა შეჯიბრებითობის პრინციპიდან: თუ ერთ მხარეს ენიჭება დარღვეული უფლების სასამართლო წესით დაცვის შესაძლებლობა, მეორე მხარე უფლებამოსილია, გამოიყენოს ნებისმიერი სამართლებრივი მექანიზმი მოწინააღმდეგე მხარის პოზიციის გასაქარწყლებლად, ხოლო სასამართლოს მხრიდან ხანდაზმულობის ვადაზე მითითებით, ილახება მხარის უფლება, გარდა ამისა, ხანდაზმულობა განიხილება, როგორც საქმის ფაქტობრივი გარემოება“ (იხ. სუსგ №ას-1350-1275-2012). რაც შეეხება ხანდაზმულობის, როგორც საქმისთვის გადამწყვეტი მნიშვნელობის მქონე ფაქტობრივი გარემოების დადგენას, საკასაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი პრაქტიკის თანახმად, „მოთხოვნის უფლების წარმოშობის გამოსარკვევად, ყურადღება უნდა მიექცეს ორ ელემენტს, რომლებსაც უკავშირდება მოთხოვნის წარმოშობის დრო: პირმა შეიტყო უფლების დარღვევის შესახებ და/ან უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ. პირველ შემთხვევაში, არსებობს ფაქტები, რომლებიც პირდაპირ მიუთითებენ მისი უფლების დარღვევის ცოდნაზე, ხოლო, მეორე შემთხვევაში, არ არსებობს ის ფაქტები, რომლებიც პირდაპირ უთითებს მისი უფლების დარღვევის შესახებ ცოდნაზე, მაგრამ არსებობს გარემოებები, რომლებიც მიუთითებს იმაზე, რომ პირს უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ, მაგრამ, თავისი დაუდევრობის გამო ვერ შეიტყო“ (იხ. სუსგ №ას-344-329-2016).

17.2. საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს პირველი კასატო-

რის მტკიცებას, რომ მოსარჩლეებს (განსახილველ შემთხვევაში საკასაციო განაცხადი მხოლოდ ერთმა მოსარჩლემ წარმოადგინა) მოთხოვნის უფლება წარმოეშვათ 2011 წლის 27 ოქტომბრიდან, ანუ იმ დროიდან, როცა მსესხებელს ბათილი ხელშეკრულებიდან გამომდინარე გამოსყიდვის ვადა ამოენურა და არა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 7 თებერვლის გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლისა და იპოთეკის ხელშეკრულების საჯარო რეეტრში რეგისტრაციის მომენტიდან. საკასაციო სასამართლო სასარჩელო უფლების წარმოშობის როგორც ობიექტური, ისე სუბიექტური გარემოებების დადგენისა და კვლევის მიზნით მიუთითებს საქმეში დადგენილად ცნობილ ფაქტობრივ გარემოებებზე და განმარტავს, რომ მანამ, სანამ მოსარჩლეები მსესხებლის ქონების თანამესაკუთრებად იყვნენ რეგისტრირებული, მათ სასარჩელო მოთხოვნის დაყენების არც ფაქტობრივი და არც სამართლებრივი საფუძველი არ გააჩნდათ, ხოლო მას შემდეგ, რაც მსესხებლის სასარჩელო განცხადების საფუძველზე კვლავ ეს უკანასკნელი აღირიცხა ქონების მესაკუთრედ, ხოლო გამსესხებლები (მოსარჩლეები) ამ ქონებაზე თანაიპოთეკარებად დარეგისტრირდნენ, მათ წარმოეშვათ უფლება, რომ სასესხო ურთიერთობიდან გამომდინარე პირადი მოვალის კუთვნილი, იპოთეკით დატვირთული ქონების რეალიზაცია მოეთხოვათ. ამდენად, იმ სუბიექტური და ობიექტური ფაქტორების გათვალისწინებით, რომლებიც მხარეთა მიერ არც ერთ ეტაპზე არაა შედავებული, საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს პირველი კასატორის პრეტენზიას სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის ათვლასთან მიმართებით. განსახილველ შემთხვევაში საქალაქო სასამართლომ სწორად განმარტა (და სააპელაციო სასამართლომაც მართებულად გაიზიარა) ის გარემოება, რომ სსკ-ის 129-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად სახელშეკრულებო მოთხოვნებისთვის დადგენილი სამწლიანი ხანდაზმულობის ვადის ათვლა 2013 წლის 7 თებერვლიდან დაიწყო (იხ. სუსგ-ები: №ას-988-1021-2011; №ას-1205-1132-2015; №ას-1199-1159-2016; №ას-408-408-2018; №ას-313-313-2018).

17.3. პირველი კასატორის შედავების თაობაზე მტკიცების ტვირთის განაწილებასთან დაკავშირებით, რომლის არამართებულობის დადასტურების მიზნითაც იგი კონკრეტულ საქმესაც (სასამართლო პრაქტიკას) იშველიებს, საკასაციო სასამართლო ვერც ამ პრეტენზიას მიიჩნევს დასაბუთებულად შემდეგ გარემოებათა გამო: ერთ-ერთ საქმეზე, რომელიც მტკიცების ტვირთის განაწილების სტანდარტს შეეხება, საკასაციო სასამართლომ განმარტა: „სასამართლოს ვალდებულებაა, სწორი მიმართულება მისცეს მტკიცებით საქმიანობას, რაც გულისხმობს იმას, რომ მან საქმისათვის

მნიშვნელოვანი ფაქტების განსაზღვრის შემდეგ სადავო და უდავო ფაქტები უნდა გამოიჯნოს ერთმანეთისგან. სადავო ფაქტები მტკიცების საგანში შემავალ ფაქტებს წარმოადგენს და მტკიცების ტვირთის განაწილების პროცესიც სწორედ აქ ვლინდება. სასამართლომ, როგორც საპროცესო საქმიანობის სუბიექტმა, მტკიცების ტვირთი იმგვარად უნდა გაანაწილოს, რომ საფრთხე არ შეექმნას მხარეთა მატერიალურ-სამართლებრივი უფლების რეალიზაციას. მტკიცების ტვირთის განაწილების ზოგადი პროცესუალური წესი მოცემულია სსსკ-ის 102-ე მუხლში, რომლის პირველი ნაწილის მიხედვით, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. მითითებული ნორმა საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლთან კავშირში იმ დასკვნის საფუძველს ქმნის, რომ მხარეს, რომელიც სასამართლოს მიმართავს კონკრეტული მოთხოვნით, აწევს – როგორც ამ მოთხოვნის საფუძველად არსებული ფაქტების მითითების, ასევე, მათი დამტკიცების, ანუ მტკიცებულებების წარდგენის ტვირთი. როგორც წესი, ფაქტის მითითებისა და მისი დამტკიცების ტვირთი მჭიდროდ უკავშირდება ერთმანეთს, თუმცა, არც ისაა გამორიცხული, რომ მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმით ერთ მხარეს მხოლოდ ფაქტის მითითების ტვირთი ეკისრებოდეს, ხოლო მეორე მხარეს, საწინააღმდეგოს დამტკიცების ტვირთი (სუსგ-ები №ას-1485-1401-201; №ას-1042-962-2017)“. მტკიცების ტვირთის სამართლიანი განაწილების პრინციპი მოიცავს ისეთ ვითარებასაც, როდესაც მოპასუხე მხარის მიერ წარდგენილი მოთხოვნის გამომრიცხველი თეორიული შესაგებლის საწინააღმდეგოს დამტკიცება მოსარჩელეს შესაძლოა პრაქტიკულად დაევალოს. რიგ შემთხვევებში ამგვარი მიდგომა იმითაა განპირობებული, თუ ვის უფრო მეტად ხელეწიფება საქმის ამ კონკრეტული გარემოების დადასტურება, ანუ ობიექტურად (ან/და სუბიექტურად), ვის უფრო მეტად შეუძლია დაამტკიცოს სადავო გარემოება. მტკიცების ტვირთის სწორედ ამგვარ განაწილებაზეა მითითებული იმ გადაწყვეტილებაში, რომელსაც პირველი კასატორი თავის საკასაციო საჩივარში მიუთითებს, კერძოდ: „მხედველობაშია მისაღები, თუ ხანდაზმულობის დენის დაწყების მომენტის დადგენა ობიექტურად შეუძლებელია, ყურადღება უნდა მიექცეს სუბიექტურ მომენტს. ამასთან იგულისხმება, რომ ხანდაზმულობის წარმოშობის ობიექტური და სუბიექტური მომენტები თანმხვედრია, ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ მოსარჩელე არ ეთანხმება ხანდაზმულობის დენის დაწყების ობიექტური და სუბიექტური მომენტების თანხვედრას, მაშინ მტკიცების ტვირთი ეკისრება მას, იმის გასარკვევად, თუ როდიდან უნდა დაიწყოს ხანდაზმულობის ვადის ათვლა“ (სუსგ №ას-856-806-

2015);

17.4. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საქმის განმხილველმა ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოებმა სწორედ ზემოაღნიშნულ გადაწყვეტილებაში ასახული მსჯელობის შესაბამისად იხელმძღვანელეს და არ დაურღვევიათ მხარეთა თანასწორუფლებიანობა მტკიცების ტვირთის სამართლიანი განაწილების კუთხით. საქმეში არსებული მასალებით დადგენილია, რომ მოსარჩელემ, სასარჩელო განცხადებით (მასზე თანდართული დოკუმენტაციითა და მისგან გამომდინარე სამართლებრივი მოთხოვნებით), გააქარწყლა მოპასუხის შესაგებელი მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან მიმართებით და მატერიალურ მტკიცებულებებზე მითითებით დაასაბუთა უფლების (სასარჩელო მოთხოვნის) კანონით დადგენილ ვადაში განხორციელების ფაქტი (იხ. სასარჩელო განცხადება თანდართულ დოკუმენტაციასთან ერთად, ასევე – საპაექრო სიტყვა). რაც შეეხება საკასაციო საჩივარში მითითებულ მეორე გადაწყვეტილებას – №ას-375-352-2014, აღნიშნულ საქმეში თვისობრივად სხვა შინაარსის დავაა განხილული – კერძოდ, ამ დავაში სასამართლომ ბათილად ცნო ის მინდობილობა და ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომელიც არაუფლებამოსილი პირის მიერ იყო დადებული. აღნიშნულ გადაწყვეტილებაში სასამართლომ, სამოქალაქო პასუხისმგებლობა არააკეთილსინდისიერ მყიდველებთან ერთად, ბაჟის ნაწილში სოლიდარულად დააკისრა ნოტარიუსს, რომელმაც მინდობილობა ისე დაამოწმა, რომ სათანადოდ არ გამოიკვლია წარმოდგენილი პირის ვინაობა. განსახილველ შემთხვევაში პასუხისმგებლობის ფარგლები და საფუძვლები სესხისა და იპოთეკის სახელშეკრულებო ნორმებიდან გამომდინარეობს და არა იმ სამართლებრივი ნორმებიდან, რომლებმაც ნოტარიუსისთვის სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაკისრება განაპირობა, რის გამოც კასატორის მითითება საკასაციო სასამართლოს დასახელებულ განჩინებაზე, როგორც განსხვავებულ სასამართლო პრაქტიკაზე, გაზიარებული ვერ იქნება.

17.5. პირველი კასატორის მტკიცების თაობაზე, რომ ვინაიდან იპოთეკით დატვირთული ქონება აუქციონზე ერთ-ერთმა იპოთეკარმა შეიძინა, ხოლო რადგან სამივე იპოთეკარი მსესხებლის ქონებაზე პირველი რიგის იპოთეკარები და სოლიდარული კრედიტორები იყვნენ, უზრუნველყოფის საგნის რეალიზაციის შემდეგ, ამ ქონების შემძენი (მესამე) იპოთეკარის მიერ უნდა დაკმაყოფილდეს დანარჩენი იპოთეკარების მოთხოვნები და არა იმ ქონების რეალიზაციით, რომელიც გასხვისდა, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სსკ-ის 306⁵-ე მუხლის მე-6 ნაწილი განსაზღვრავს, თუ როგორ ხდება ახალი მესაკუთრე იმ უფლებრივი ტვირთის მატარებელი, რომელიც ძველ მესაკუთრეს ნივთთან მიმართებაში გააჩ-

ნდა: „აუქციონზე გაყიდული უძრავი ნივთის ახალი მესაკუთრე იკავებს ძველი მესაკუთრის ადგილს და ხდება საკუთრების გადასვლის მომენტისათვის ამ ნივთთან დაკავშირებული სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილე“. ამდენად, მოხმობილი ნორმა ცხად-ჰყოფს, რომ ნებისმიერი მესაკუთრე, რომელიც უფლებრივი ტვირთის მატარებელ ნივთს შეიძენს, ჩაენაცვლება რა წინა მესაკუთრეს, თავად გახდება ამ ნივთთან დაკავშირებული სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილე, მით უფრო იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ ქონების ბოლო მესაკუთრე ინფორმირებული იყო ნივთზე არსებული უფლებრივი დატვირთვის შესახებ.

18. მეორე კასატორის შედავებასთან დაკავშირებით (იხ. ამ განჩინების 9.3. ქვეპუნქტი) იმის შესახებ, რომ სააპელაციო სასამართლომ თვითნებურად დაადგინა ფაქტობრივი გარემოება, რომელიც აპელანტის მიერ შედავებული არ ყოფილა, რითაც სასამართლომ დაარღვია სსსკ-ის 377-ე მუხლი, საკასაციო სასამართლომ არაერთხელ განმარტა:

18.1. სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლიანობის შემოწმებისას, სასამართლო იკვლევს, თუ რამდენად ვლინდება სამართლებრივი და ფაქტობრივი გარემოებების ის ერთობლიობა, რომლებიც სასარჩელო მოთხოვნის ან მოთხოვნის გამომრიცხველი შესაგებლის წარმატებას განაპირობებს. სასამართლო ვალდებულია, განსაზღვროს მოთხოვნის ფარგლები (ისე რომ არ გასცდეს მას), მოძებნოს დავის მომწესრიგებელი შესატყვისი სამართლის ნორმა (სპეციალური ან ზოგადი წესი) და დაადგინოს იმ გარემოებათა არსებობა/არარსებობა (ფაქტობრივი გარემოებები), რომლებიც ამ ნორმის გამოყენებისთვის აუცილებელ წინაპირობებს წარმოადგენენ; „სასამართლოს უპირველესი ამოცანაა, დაადგინოს, თუ რას ითხოვს მოსარჩელე მოპასუხისაგან და რის საფუძველზე, ანუ რომელ ფაქტობრივ გარემოებებზე ამყარებს თავის მოთხოვნას. სასამართლომ მხარის მიერ მითითებული მოთხოვნის ფარგლებში უნდა მოძებნოს ის სამართლებრივი ნორმა (ნორმები), რომელიც იმ შედეგს ითვალისწინებს, რისი მიღწევაც მხარეს სურს. ამასთან, მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძვლად განხილული ნორმა (ან ნორმები) შეიცავს იმ აღწერილობას (ფაქტობრივ შემადგენლობას), რომლის შემოწმებაც სასამართლოს პრეროგატივაა და რომელიც უნდა განხორციელდეს ლოგიკური მეთოდების გამოყენების გზით, ანუ სასამართლომ უნდა დაადგინოს, ნორმაში მოყვანილი აბსტრაქტული აღწერილობა რამდენად შეესაბამება კონკრეტულ ცხოვრებისეულ სიტუაციას და გამოიტანოს შესაბამისი დასკვნები. ის მხარე, რომელსაც აქვს მოთხოვნა მეორე მხარისადმი, სულ მცირე, უნდა უთითებდეს იმ ფაქტობრივ შემადგენლობაზე, რო-

მელსაც სამართლის ნორმა გვთავაზობს. აქედან გამომდინარე, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლის რომელიმე ფაქტობრივი ნაწილის (სამართლებრივი წინაპირობის) არარსებობა გამოიწვევს მხარისათვის სასურველი სამართლებრივი შედეგის დადგომას (იხ. სუსგ-ები: №ას-15-29-1443-2012, №ას-973-1208-04; №ას-664-635-2016).

18.2. განსახილველ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა ეფუძნება არა კონკრეტული გარემოებების კვლევას, არამედ საქმეზე დადგენილად მიჩნეული და შეუდავებელი ფაქტობრივი გარემოების – საკუთრების გადაცემის ხელშეკრულებების შინაარსს, მის სამართლებრივ შეფასებას და შესაბამისი იურიდიული შედეგების განსაზღვრას. აღნიშნული ქმედებით სასამართლო არათუ არ გასცდა ინსტანციური განხილვის კანონისმიერ (პროცესუალური) ბოჭვის ფარგლებს, არამედ პირიქით – სწორედ სსსკ-ის 377-ე მუხლის პირველი და მეორე ნაწილების შესაბამისად განახორციელა მართლმსაჯულება.

18.2.1. რაც შეეხება თავად იმ ფაქტობრივ გარემოებას, რომლის სამართლებრივი შეფასებაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სააპელაციო სასამართლოს მიერ ნაწილობრივ შეცვლის ძირითადი საფუძველი გახდა, სსკ-ის სამოქალაქო კოდექსის 306⁵-ე მუხლის მე-5 პუნქტის თანახმად, „საკუთრების გადასვლის შედეგად უქმდება ყველა იპოთეკა და სანივთო უფლება, რომლებითაც დატვირთული იყო უძრავი ნივთი და რომლებიც რეგისტრირებულია აღსრულების განმახორციელებელი კრედიტორის იპოთეკის შემდეგ. ადრე რეგისტრირებული უფლებები ნივთზე უცვლელი რჩება“. ამავე მუხლის მე-6 ნაწილის თანახმად, „აუქციონზე გაყიდული უძრავი ნივთის ახალი მესაკუთრე იკავებს ძველი მესაკუთრის ადგილს და ხდება საკუთრების გადასვლის მომენტისათვის ამ ნივთთან დაკავშირებული სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილე“, ე.ი. ამ ნორმის შესაბამისად, მას შემდეგ, რაც იპოთეკით დატვირთული ნივთი გაიყიდა ჯერ მესამე იპოთეკარზე (ე. პ-ზე), შემდეგ ა. ა-ზე, ბოლოს კი პირველ კასატორზე (ლ. პ-ზე), საკუთრების უფლების ყოველი გადასვლისას ნივთს უცვლელად გადაჰყვანს ნივთზე იპოთეკარებად რეგისტრირებული მოსარჩევეების სანივთო უფლება. ბოლო მესაკუთრეც რომელიც პირველი კასატორია ამ დავაში), სსკ-ის 306⁵-ე მუხლის მე-6 პუნქტის თანახმად, გახდა იმ სამართალურთიერთობის (სასესხო ხელშეკრულების) მონაწილე, რომელშიც მოთხოვნის უზრუნველყოფის მიზნით იპოთეკით იყო დატვირთული მის მიერ შეძენილი ქონება. ამდენად, პირველი კასატორი, მართლია, არ არის იპოთეკარების პირადი მოვალე, მაგრამ ის, როგორც იპოთეკით დატვირთული ნივთის მესაკუთრე, მონაწილე გახდა აღ-

ნიშნული სამართლებრივი ურთიერთობისა, ანუ სხვაგვარადაც რომ ვთქვათ, სამართლებრივი ურთიერთობა არის იმგვარი, რომ პირველი მოპასუხის მიერ აღებული სესხის სანაცვლოდ დატვირთულია ქონება, რომლის მესაკუთრეც არაა კრედიტორის პირადი მოვალე.

19. საკასაციო სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს იმ ხელშეკრულებების შინაარსზეც, რომელთა საფუძველზეც ქონება, რომელიც პირადი მოვალის (მსესხებლის – გ. ო-ძის) საკუთრება იყო, სხვათა საკუთრებაში გადავიდა: დადგენილია, რომ 2013 წლის 18 სექტემბერს იპოთეკით დატვირთული უძრავი ქონების რეალიზაციის შედეგად ნივთის მესაკუთრე გახდა მესამე იპოთეკარი (ე. პ-ი) და იგი დარეგისტრირდა ნივთის მესაკუთრედ, ხოლო დანარჩენი ორი იპოთეკარი დარეგისტრირდნენ ქონების იპოთეკარებად. როგორც მოსარჩელები მიუთითებენ, მათ ქონების შემძენთან (მესამე იპოთეკართან) დადეს სიტყვიერი შეთანხმება, რომ ეს უკანასკნელი დაფარავდა მსესხებლის დავალიანებას დანარჩენი იპოთეკარების, ანუ მათ წინაშე. აღნიშნულ დათქმას (თუნდაც იგი დადასტურებული ყოფილიყო მოდავე მხარეების მიერ) სამართლებრივი საფუძველი (სსკ-ის 306^{5.6} მუხლი) გამოეცალა მას შემდეგ, რაც ქონების შემძენმა იპოთეკარმა, რომელმაც ვერ შეასრულა შეთანხმება, 2013 წლის 31 ოქტომბერს ნივთი გაასხვისა მესამე მესაკუთრეზე – ა. ა-ძეზე. ეს ხელშეკრულება შეიცავს დათქმას, რომ ქონების მესამე მესაკუთრემ აიღო ვალდებულება, უძრავი ქონების იპოთეკარებისათვის სესხი გაესტუმრებინა, თუმცა, როგორც ხელშეკრულებიდან ირკვევა, ეს პირობა დადებულ იქნა წინა მესაკუთრესთან, ანუ უძრავი ქონების შემძენ მესამე იპოთეკართან და არა უშუალოდ კრედიტორებთან – პირველ და მეორე იპოთეკარებთან, შესაბამისად, არ არსებობს იმის საფუძველი, რომ კრედიტორებმა (პირველმა და მეორე იპოთეკარებმა) ქონების ბოლო მესაკუთრეს, როგორც პირად მოვალეს, ისე წარუდგინონ სასარჩელო მოთხოვნა. ამავე განჩინების 18.1 ქვეპუნქტში ასახული მსჯელობიდან გამომდინარე, ვინაიდან პირველი კასატორი (ლ. პ.) წარმოადგენს იმ საგნის მესაკუთრეს, რომლითაც მოთხოვნაა უზრუნველყოფილი, თანაიპოთეკარებს აქვთ უფლება, რომ უძრავი ქონების მესაკუთრე დაასახელონ სასარჩელო წარმოებაში მოპასუხე მხარედ. რაც შეეხება მეორე შეთანხმებას, რომელიც 2016 წლის 21 მარტს დაიდო, მისი შინაარსიდან დგინდება, რომ ნივთის ბოლო მყიდველმა – პირველმა კასატორმა აიღო ვალდებულება, რომ ნასყიდობის საგნის საფასური (20 000 აშშ დოლარი) გადაეხადა წინა მესაკუთრისათვის (უძრავი ქონების შემძენი მესამე იპოთეკარისათვის – ე. პ-თვის), ხოლო ხელშეკრულების ყველა დანარჩენი პირობა უცვლელი დარჩა.

20. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ იმ შემთხვევაშიც კი, თუ ვივარაუდებთ, რომ უცვლელი დარჩა პირობა იპოთეკარების დაკმაყოფილებისა (თუმცა ამ პირობის შესახებ, როგორც ზემოთ აღინიშნა, თავად იპოთეკარებისთვის უცნობი იყო), დადგენილია, რომ კრედიტორის წინაშე არსებულ ვალდებულებათა შესრულებას ადგილი არ ჰქონია (სსკ-ის 292-ე მუხლის შემადგენლობა), შესაბამისად, ვალდებულება არ შეწყვეტილა და არსებობს. კრედიტორების წინაშე ვალდებულება არ შეუსრულებია თავად პირად მოვალეს – მეორე მოპასუხეს (გ. ო-ძეს), რაც, სსკ-ის 427-ე მუხლის შესაბამისად, ვალდებულებითი ურთიერთობის შეწყვეტის და ნივთის იპოთეკისგან გათავისუფლების საფუძველი გახდებოდა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, როცა დასტურდება ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების არაჯეროვანი შესრულება, კრედიტორს ენიჭება უფლებამოსილება, მოითხოვოს ვალდებულების შესრულება პირადი მოვალისგან, ხოლო ვინაიდან საქმე შეეხება უზრუნველყოფილი სასესხო ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულებას, კრედიტორი უფლებამოსილია, კანონით დაცულ უფლებათა რეალიზაციის მიზნით მოითხოვოს პირველი კასატორის (უზრუნველყოფის საგნის მესაკუთრის/არაპირადი მოვალის) საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონებების რეალიზაცია.

21. საკასაციო შედაგება იმაზე, რომ ქონების მესამე მესაკუთრემ (ა. ა-ძემ) სსკ-ის 341-ე მუხლით გათვალისწინებული ვალის არსებობა აღიარა პირველი კასატორის – ქონების შემძენი იპოთეკარის წინაშე და ამ უკანასკნელს ეს გარემოება სადავოდ არ გაუხდია, დაუსაბუთებელია და საკასაციო სასამართლო ზემოხსენებული მსჯელობის კონტექსტში დამატებით აღნიშნავს, რომ განსახილველ შემთხვევაში (თუნდაც დგინდებოდა ვალის აღიარების ნამდვილობისთვის აუცილებელი ფაქტობრივ-სამართლებრივი წინაპირობები), აღნიშნულ გარემოებას მეორე კასატორის სასარჩელო მოთხოვნის დადასტურებასთან სამართლებრივი კავშირი არ გააჩნია იმ მიზეზის გამო, რომ ამ ხელშეკრულების (ე.წ. ვალის აღიარების დოკუმენტის) მონაწილე მხარეს პირველი კასატორი არ წარმოადგენს, ამგვარი აღიარება ლ. პ-ს მოსარჩელის (რ. გ-ძის) წინაშე არ გაუცხადებია. ამდენად, ამ გარემოებას სამართლებრივი კავშირი არ გააჩნია კრედიტორის (მეორე კასატორის) მოთხოვნასთან – პირად მოვალესთან (გ. ო-თან) ერთად სოლიდარული პასუხისმგებლობა დაეკისროს ქონების მესაკუთრესაც (ლ. პ-საც). ქონების მესაკუთრის პასუხისმგებლობა კრედიტორებთან შემოიფარგლება მხოლოდ იმ უფლებრივი ტვირთის მქონე საკუთრებით, რომელიც მან შეიძინა და ამ ქონების მესაკუთრე არ წარმოადგენს სოლიდარულ მოვალეს პირად მოვალესთან ერთად. ამ მსჯელობის შესაბა-

მისად, საკასაციო შედავებაც დაუსაბუთებელია ამ არგუმენტზე მითითებით.

22. ზემოხსენებული მსჯელობიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ კასატორებს არ წარმოუდგენიათ არც ერთი არგუმენტი, დასაბუთებული შედავება, თუ რა საფუძვლით უნდა იქნეს ცნობილი დასაშვებად მათი საკასაციო განაცხადები. საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დასაბუთებულია და კანონიერი, შესაბამისად, არ არსებობს საკასაციო საჩივრების არსებითად განსახილველად დასაშვებად ცნობის პროცესუალურსამართლებრივი საფუძველი.

23. სსსკ-ის 401-ე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე, თუ საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნება ცნობილი, პირს დაუბრუნდება, მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 284-ე, 285-ე, 391-ე, 401-ე, 408.3 მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა :

1. ლ. პ-ის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველად;

2. რ. გ-ძის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველად;

3. რ. გ-ძეს (პ/ნ ...) სახელმწიფო ბიუჯეტიდან (ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“, ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...) დაუბრუნდეს საკასაციო საჩივარზე, მის მიერ, გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის, 2500 ლარის (საგადახდო დავალება №1, გადახდის თარიღი 2017 წლის 18 დეკემბერი), 70% – 1750 ლარი;

4. ლ. პ-ს (პ/ნ) სახელმწიფო ბიუჯეტიდან (ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“, ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...) დაუბრუნდეს საკასაციო საჩივარზე, ე.პ-ის (პ/ნ) მიერ, გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 1750 ლარის (საგადახდო დავალება №1, გადახდის თარიღი 2018 წლის 26 იანვარი) და 2585 ლარის (საგადახდო დავალება №1, გადახდის თარიღი 2018 წლის 6 მარტი), ჯამში 4335 ლარის, 70% – 3034,5 ლარი;

5. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

**4. საქმეების წარმოება პირველი ინსტანციის
სასამართლოში;
საქმეების განხილვა პირველი ინსტანციით**

**სარჩელის შინაარსი
აღიარებითი სარჩელი**

**გადაწყვეტილება
საქართველოს სახელით**

№ას-955-2018

16 ნოემბერი, 2018 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა**

**შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ბ. ალავეიძე**

დავის საგანი: ფულადი ვალდებულების განსაზღვრა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ნ. ც-მა (შემდეგში: მოსარჩელე ან მოწინააღმდეგე მხარე ან მოვალე) სარჩელი აღძრა შპს „ფ. ფ-ის“ (შემდეგში: მოპასუხე ან კასატორი ან კრედიტორი) მიმართ ფულადი ვალდებულების 798 ლარით განსაზღვრის მოთხოვნით, საიდანაც 700 ლარი ძირითადი თანხაა, ხოლო 98 ლარი საკომისიოა.

2. მოპასუხემ წარმოადგინა მოთხოვნის გამომრიცხველი შესაგებელი და განმარტა, რომ მოსარჩელემ დაარღვია ვალდებულება და მისი დავალიანება შეადგენდა 4386 ლარს.

3. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 26 დეკემბრის გადაწყვეტილებით სასარჩელო მოთხოვნა დაკმაყოფილდა სრულად და მოსარჩელის ფულადი ვალდებულება მოპასუხის მიმართ განისაზღვრა 798 ლარით.

4. საქალაქო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ მოვალისათვის რიცხული დავალიანებიდან 5906 ლარიდან სესხის ძირითადი თანხა 600 ლარს შეადგენდა, სარგებელი – 98 ლარს, ხოლო პირგასამტეხლო – 5206.

5. გადაწყვეტილებაზე სააპელაციო საჩივარი წარადგინა მოპასუხემ, რომელმაც მოითხოვა სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში გადაწყვეტილების გაუქმება და მოსარჩელის ფულადი ვალდებულების 3050 ლარით განსაზღვრა.

6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 10 მაისის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

7. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ 2016 წლის 20 თებერვალს მხარეებს შორის 30 დღის ვადით დაიდო სესხის №797081 ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც მსესხებელზე გაიცა 700 ლარის ოდენობით კრედიტი, 30 დღეში 98 ლარი სარგებლით.

8. უდავოდ იქნა მიჩნეული, რომ 2017 წლის 26 დეკემბრის მდგომარეობით მოსარჩელის დავალიანება შეადგენდა 5906 ლარს, საიდანაც სესხის ძირითადი ნაწილია 600 ლარი, სარგებელი 98 ლარი, ხოლო პირგასამტეხლო შეადგენს – 5208 ლარს.

9. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში: სსკ-ის) 417-ე მუხლის თანახმად, პირგასამტეხლო მხარეთა შეთანხმებით განსაზღვრული ფულადი თანხაა, რომელიც მოვალემ უნდა გადაიხადოს ვალდებულების შეუსრულებლობის ან არაჯეროვნად შესრულებისათვის. პირგასამტეხლო წარმოადგენს მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალებას, რომლის მიხედვითაც, მოვალე ვალდებულების შესრულების ვადის გადაცილებისათვის ან ვალდებულების სხვა სახის დარღვევისათვის იხდის მხარეთა შეთანხმებით განსაზღვრულ ფულად თანხას. სსკ-ის 418-ე მუხლის მეორე ნაწილის თანახმად, შეთანხმება პირგასამტეხლოზე მოითხოვს წერილობით ფორმას.

10. განსახილველ შემთხვევაში, პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ მხარეებს შორის შეთანხმება პირგასამტეხლოზე არ არსებობდა.

11. აპელანტის ვებგვერდზე განთავსებული „სესხის ხელშეკრულების სტანდარტული პირობების“ 8.4. პუნქტის თანახმად, სესხის გადახდის ვადის გადაგადაცილების შემთხვევაში, გამსესხებელი უფლებამოსილია მსესხებელს დაარიცხოს პირგასამტეხლო, რომლის ოდენობაც არ უნდა აღემატებოდეს სსკ-ს 625-ე მუხლის მე-5 ნაწილით დადგენილ მაქსიმალურ ოდენობას. რაც ნიშნავს იმას, რომ მხარეთა შორის პირგასამტეხლოს ოდენობა შეთანხმებულია იმ ნებისმიერ ოდენობაზე, რომელიც სცილდება სსკ-ის 625-ე მუხლის მე-5 ნაწილით განსაზღვრულ ზღვარს.

12. სასამართლომ მიიჩნია, რომ ვებგვერდზე განთავსებული „სესხის ხელშეკრულების სტანდარტული პირობები“ პირგასამტეხლოსთან დაკავშირებით შეიცავს ბუნდოვან დებულებას, კერძოდ, განსაზღვრული არ არის პირგასამტეხლოს კონკრეტული ოდენობა.

13. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ

მიიჩნია რომ სახეზე არ არის პირგასამტეხლოზე კანონით დადგენილი სპეციალური ფორმით შეთანხმება, რაც გამორიცხავს ვადის დარღვევისთვის პირგასამტეხლოს მოთხოვნის უფლებას.

14. პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით მოსარჩელის ფულადი ვალდებულება მოპასუხის მიმართ შემცირდა და მოსარჩელის მიერ პირგასამტეხლოს სახით გადასახდელი თანხა განისაზღვრა მხოლოდ 100 ლარით. პირგასამტეხლოს გონივრულ ნიშნულამდე დაყვანის შედეგად მოსარჩელის ფულადი ვალდებულება 2016 წლის 20 თებერვლის სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე სულ განისაზღვრა 798 ლარით.

15. განსახილველ შემთხვევაში, ვინაიდან მოსარჩელეს პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება 100 ლარის ოდენობით პირგასამტეხლოს განსაზღვრის ნაწილში სააპელაციო საჩივრით არ გაუსაჩივრებია, არამედ გადაწყვეტილება სადავოდ გახადა პირგასამტეხლოს შემცირების ნაწილში, სააპელაციო პალატა მოკლებული იყო შესაძლებლობას აპელანტის საუარესოდ შეებრუნებინა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

16. სსსკ-ის 180-ე მუხლის დანაწესის მიხედვით, რომლის თანახმადაც, აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესი განისაზღვრება შემდეგი კრიტერიუმებით: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადაწყვეტა დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადაწყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა მიიღებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისათუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა.

17. აპელანტის ვებგვერდზე განთავსებული „სესხის ხელშეკრულების სტანდარტული პირობების“ 4.6. პუნქტის თანახმად, მსესხებლის მიერ გადახდილი თანხით პირველ რიგში იფარება პირგასამტეხლო, შემდეგ დარიცხული პროცენტი (საკომისიო), ასანაზღაურებელი ხარჯები და ბოლოს სესხის თანხა.

18. მოსარჩელეს აპელანტმა მოკლე ტექსტური შეტყობინებით აცნობა, რომ მას უფიქსირდება სესხის ვადაგადაცილება, რის გამოც, დაერიცხა ჯარიმა და 08.06.2017 წლის მდგომარეობით გადასახდელი თანხა შეადგენს 4298 ლარს. შეტყობინებით აპელანტმა მოსარჩელეს მოსთხოვა ზემოაღნიშნული დავალიანების დაფარვა.

19. სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, განსახილველ შემთხვევაში მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი მდგომარეობს იმაში, რომ

მან დაფაროს სესხის დავალიანება მხარეთა შორის არსებული ხელშეკრულების ფარგლებში და არ მოხდეს მის მიერ გადახდილი თანხით პირველ რიგში, პირგასამტეხლოს დაფარვა იმ პირობებში, როდესაც მხარეთა შორის პირგასამტეხლოზე შეთანხმება არ არსებობს.

20. ამდენად, სააპელაციო პალატას მიაჩნია, რომ კონკრეტულ შემთხვევაში სახეზე იყო მოსარჩელის ნამდვილი იურიდიული ინტერესი. შესაბამისად, ამ კუთხით, სააპელაციო საჩივარი არ შეიცავდა დასაბუთებულ შედავებას.

21. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ და მოითხოვა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და მოსარჩელის ვალდებულების 3050 ლარით განსაზღვრა.

22. კასატორის პრეტენზია იმაში მდგომარეობს, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 10 მაისის განჩინებაში სასამართლო უთითებს, რომ მოპასუხის ვებგვერდზე განთავსებული სესხის ხელშეკრულების სტანდარტული პირობები პირგასამტეხლოსთან დაკავშირებით შეიცავს ბუნდოვან დებულებას, კერძოდ განსაზღვრული არ არის პირგასამტეხლოს კონკრეტული ოდენობა, რაც კასატორის მოსაზრებით, სინამდვილეს არ შეესაბამება.

23. კასატორი განმარტავს რომ სესხის ხელშეკრულების 8.4 პუნქტში, საბანკო დანესებულებებისა და ფინანსური ინსტიტუტების მსგავსად, ნათლად არის მითითებული პირგასამტეხლოს ოდენობა პროცენტებში, აღნიშნული პუნქტი ფორმულირებულია შემდეგნაირად: მსესხებლის მიერ სესხის გადახდის ვადის გადაცილების შემთხვევაში გამსესხებელი უფლებამოსილია მსესხებელს დაარიცხოს პირგასამტეხლო დაგვიანებული თანხის 1% ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე. სასამართლოს მიერ მითითებული პირგასამტეხლოს დეფინიცია მოპასუხის მიერ სესხის ხელშეკრულებაში შეიცვალა და ვებ.გვერდზე აიტვირთა შეცვლილი სახით ანუ, ახალი სესხის პირობებით სესხის ხელშეკრულება მხოლოდ 2017 წლიდან, რაც განაპირობა საქართველოს 2016 წლის 29 დეკემბრის №239 კანონმა, რომელიც ძალაში შევიდა 2017 წლის 13 იანვარს. შესაბამისად, სესხის ხელშეკრულებაში პირგასამტეხლოს შეცვლილი დეფინიცია ფიზიკურად ვერ იქნებოდა.

24. კასატორი არ ეთანხმება სასამართლოს პოზიციას იმათან დაკავშირებით, რომ მსესხებელსა და გამსესხებელს შორის არ არსებობს შეთანხმება პირგასამტეხლოზე. ის, რომ მხარეთა შორის დაიდო გარიგება, თავად მოსარჩელეც ადასტურებს სარჩელში, სადაც აღნიშნავს, რომ 2016 წლის 20 თებერვალს შორის გაფორმდა

სესხის ხელშეკრულება, 30 დღის ვადით, რომლის თანახმადაც გაიცა სესხი – 700 ლარი და სესხის ხელშეკრულების საკომისიო განისაზღვრა 98 ლარის ოდენობით.

25. სსკ-ის 50-ე მუხლის თანახმად გარიგება არის ცალმხრივი, ორმხრივი ან მრავალმხრივი ნების გამოვლენა, რომელიც მიმართულია სამართლებრივი ურთიერთობის წარმოშობის, შეცვლის ან შეწყვეტისაკენ. სსკ-ის 319-ე მუხლი წარმოადგენს სახელშეკრულებო ურთიერთობების ზოგად განმარტებას: კერძო სამართლის სუბიექტებს შეუძლიათ კანონის ფარგლებში თავისუფლად დადონ ხელშეკრულებები და განსაზღვრონ ამ ხელშეკრულებათა შინაარსი. ამავე კოდექსის 327-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად ხელშეკრულება დადებულია ითვლება, თუ მხარეები მის ყველა არსებით პირობაზე შეთანხმდნენ საამისოდ გათვალისწინებული ფორმით. მოპასუხე არის იურიდიული პირი, რომლის საქმიანობის საგანს წარმოადგენს ონლაინ სესხების გაცემა. კომპანიის ვებ გვერდზე სსკ-ის 329-ე მუხლის მიხედვით გაკეთებულია მოწვევა ოფერტზე, კერძოდ კი წინადადება სესხის გაცემის თაობაზე, რომელიც მიმართულია პირთა განუსაზღვრელი წრისადმი. ვებ გვერდზე განთავსებული სესხის ხელშეკრულების სტანდარტული პირობები ვრცელდება ყველა მსესხებელზე და წარმოადგენს სესხის ხელშეკრულების განუყოფელ ნაწილს და სესხის სპეციალურ პირობებთან ერთად წარმოადგენს ერთიან ხელშეკრულებას.

26. ვებ. გვერდზე განთავსებული სესხის ხელშეკრულების სტანდარტული პირობების ტერმინთა განმარტებაში მითითებულია, რომ სესხის ხელშეკრულება არის: გამსესხებელსა და მსესხებელს შორის ელექტრონული ან სტანდარტული ფორმით დადებული ხელშეკრულება, რომელიც მოიცავს ამ ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ სტანდარტულ პირობებს, ასევე გამსესხებლის ვებგვერდზე განთავსებულ სახელშეკრულებო პირობებს, სესხის ხელშეკრულების პირობებს და რომლის დადებაზე ნების გამოვლენაც მსესხებლის მიერ, მისი შინაარსის გაცნობის შემდგომ, ხდება ელექტრონულად ან მოკლე ტექსტური შეტყობინების გაგზავნით (სმსის საშუალებით), (რაც ავტომატურად უთანაბრდება მსესხებლის ხელმოწერას და მსესხებელი იბოჭება მის მიერ ამ ფორმით გამოვლენილი ნებით). აქვე არის აღნიშვნა შემდეგზე:

27. განმცხადებლის რეგისტრაცია – გამსესხებლის ვებგვერდზე, ვებგვერდის, ტელეფონის ან/და სწრაფი გადახდის აპარატის მეშვეობით პოტენციური მსესხებლის მიერ გამსესხებლის მხრიდან შემუშავებული ანკეტის შევსება, რომელიც მიზნად ისახავს სესხის აღებას.

28. სესხის განაცხადი – გამსესხებლის მიერ საკუთარ ვებგვერდზე განთავსებული ფორმა, რომელიც, სხვა მონაცემებთან ერთად, შეიცავს მითითებას სესხის ოდენობისა და ვადის შესახებ და რომლის ელექტრონულად შევსება (გაგზავნა) შესაძლებელია მხოლოდ რეგისტრაციის შემდეგ, ვებგვერდის, სწრაფი გადახდის აპარატების, ტელეფონის ან/და მოკლე ტექსტური შეტყობინების (სმს) საშუალებით და მისი შევსება და დადასტურება წარმოადგენს მსესხებლის მიერ გამსესხებლისათვის გაკეთებულ ოფერტს წინამდებარე ხელშეკრულების დადებაზე.

29. ოფერტი – მსესხებლის მიერ სესხის განაცხადის შევსება, რითაც დასტურდება მსესხებლის მიერ ამ ხელშეკრულების გაცნობის და გამსესხებლის მიერ შეთავაზებულ პირობებზე დათანხმების ფაქტი.

30. როგორც ვებგვერდზე, ასევე ხელშეკრულების მე-3 მუხლში აღწერილია სესხის განაცხადისა და სესხის გაცემის პროცედურები, რომლის თანახმადაც, სესხის მისაღებად მსესხებელი გამსესხებლის ვებგვერდზე გადის რეგისტრაციას (რეგისტრაციის გავლისას მსესხებლის მიერ სახელშეკრულებო პირობების მიღება და მათზე დათანხმება ხდება ვებგვერდზე ველის „გავეცანი და ვეთანხმები სესხის ხელშეკრულების სტანდარტულ პირობებს“ მონიშნით) და ვებგვერდის რეგისტრაციის შემდგომ ვებგვერდის გამოყენებით ავსებს სესხის განაცხადს, რომელშიც მითითებულია სასურველი სესხის ოდენობა და ვადა. სესხის განაცხადის შევსებით და ველი „ვადასტურებ, რომ გავეცანი სესხის ხელშეკრულებას და ვეთანხმები მას“ მონიშნით მსესხებელი ადასტურებს, რომ გაეცნო წინამდებარე ხელშეკრულებისა (სესხის ხელშეკრულების სტანდარტულ პირობებსა) და გამსესხებლის ვებგვერდზე განთავსებულ სესხის ხელშეკრულების პირობებს, ეს პირობები მისთვის მისაღებია და იგი ავლენს სესხის ხელშეკრულების დადების ნებას ამ პირობებით (აკეთებს ოფერტს). სასესხო განაცხადის შევსების შემდგომ ხდება იდენტიფიკაცია (მსესხებლისა და მისი ანგარიშსწორების ანგარიშის იდენტიფიცირების მიზნით მსესხებელი ახდენს გამსესხებლის ანგარიშზე სიმბოლური თანხის (1 თეთრი) გადარიცხვას ან ხდება გამსესხებლის მიერ ინფორმაციის სხვა საშუალებით გადამონმება). იდენტიფიკაციის დასრულების შემდგომ გამსესხებელი იღებს გადაწყვეტილებას სესხის გაცემის თაობაზე. გამსესხებელი უფლებამოსილია, უარი თქვას სესხის გაცემაზე და აცნობოს ამის შესახებ მსესხებელს. გამსესხებელი არ არის ვალდებული დაასაბუთოს სესხის გაცემაზე უარის მიზეზ(ებ)ი. გამსესხებელი, სესხის გაცემის შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას, მსესხებლის პერსონალურ კაბინეტში შეტყობინების ზონაში შეტ-

ყობინების სახით აგზავნის ინფორმაციას სესხის არსებითი პირობების შესახებ და ახდენს სესხის თანხის მსესხებლის ანგარიშზე გადარიცხვას. გადარიცხვის მომენტიდან სესხი გაცემულად ითვლება.

31. იმავდროულად, კასატორს მიაჩნია, რომ სახეზე არ არის არცერთი წინაპირობა რაც უნდა უძღვოდეს აღიარებით სარჩელს.

32. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ დადგენილი პრაქტიკით კი, აღიარებითი სარჩელის აღძვრა დაუშვებელია, თუ მხარეს მიკუთვნებითი სარჩელის აღძვრა შეუძლია. ზოგადად, სარჩელის დასაშვებობის, ისევე, როგორც მისი დასაბუთებულობის, საკითხის შემოწმება სამართლის საკითხია და აქედან გამომდინარე, სასამართლომ პროცესის მონაწილე მხარის პრეტენზიის არარსებობის პირობებშიც, საკუთარი ინიციატივით უნდა შეამოწმოს მისი დასაშვებობა საქმისწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე. კანონის დანაწესიდან გამომდინარე, აღიარებითი მოთხოვნა დასაშვებია, თუ იკვეთება მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადანყვეტილებით მოხდეს, მაგალითად, მამად ცნობა, მამობის დადგენა, ქორწინების ბათილად ცნობა, ლიტერატურული ნაწარმოების ავტორად აღიარება და ა.შ. ამ სახის სარჩელების მიზანია არა სუბიექტური უფლების მიკუთვნება, არამედ უფლების სადავოობის აღმოფხვრა. საკასაციო სასამართლომ არაერთხელ განმარტა, რომ სარჩელის სახეზეად დაყოფას (მიკუთვნებითი, გარდაქმნითი და აღიარებითი) პრაქტიკული მნიშვნელობა გააჩნია და უზრუნველყოფს პირის კანონით დაცული უფლებებისა და ინტერესების სასამართლო წესით დაცვას. როგორც წესი, მოსარჩელის ინტერესი განსაზღვრული სამართლებრივი შედეგის მიღწევას უკავშირდება (მაგ. ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება, ქონების დაბრუნება, პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა, ზიანის ანაზღაურება და ა.შ.), რომელიც მხოლოდ მიკუთვნებითი სარჩელით მიიღწევა და ასეთ შემთხვევაში, აღიარებითი სარჩელის აღძვრა დაუშვებელია, რადგანაც, პროცესის ეკონომიის პრინციპიდან გამომდინარე, დარღვეული უფლების აღდგენასა და სამართლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებას პირმა ერთი და არა რამდენიმე სარჩელის აღძვრის გზით უნდა მიაღწიოს, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილებას მოსარჩელისათვის მისთვის სასარგებლო შედეგი უნდა მოჰქონდეს და მიკუთვნებითი სარჩელის აღძვრის საჭიროება აღარ უნდა არსებობდეს. სსსკ-ის 180-ე მუხლის შინაარსიდან გამომდინარეობს აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესის განმსაზღვრელი შემდეგი კრიტერიუმები: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მო-

სარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადაწყვეტა დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადაწყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა... (მდრ. სუსგ №ას-838-802-2014, 19.03.2015წ., №ას-932-872-2017, 17.10.2017წ.).

33. მოცემულ შემთხვევაში, მთავარი კრიტერიუმი არ არსებობს – მოსარჩელეს არ ედავებიან უფლებაში ანუ მოსარჩელე მხარის უფლების დარღვევის მოცემულობა არ გვაქვს სახეზე. მოსარჩელემ თავისი პოზიცია პირგასამტეხლოს შესაბამისობასთან დაკავშირებით უნდა დააყენოს მას შემდეგ, რაც მოპასუხე (კასატორი) წარადგინა სასარჩელო მოთხოვნას მის მიმართ პირგასამტეხლოს კონკრეტული ოდენობის დაკისრების შესახებ. წინააღმდეგ შემთხვევაში არანაირი უფლების დარღვევა და უფლებაში შედავება არ არსებობს. სარჩელის დაყენების და პირგასამტეხლოს დაკისრების მოთხოვნაც ცხადია არ ქმნის მისი უფლების დარღვევის წინაპირობას, რადგან პირგასამტეხლოს ოდენობა განსაზღვრული არის მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულებით, თუმცა რადგან მოსარჩელე მხარემ ჩათვალა, რომ მხარეთა შორის განსაზღვრული პირგასამტეხლოს ოდენობა არაგონივრული და შეუსაბამოდ მაღალია ეს პოზიცია მან უნდა წარადგინოს სასამართლოს წინაშე მხოლოდ მას შემდეგ, რაც კრედიტორი მოითხოვს ვალდებულების შესრულებას და ვალდებულების შეუსრულებლობით გამოწვეული პირგასამტეხლოს დაკისრებას. მოცემულ შემთხვევაში, არ არსებობს პირველი და სავალდებულო კრიტერიუმი, რომელიც დაადგინა და განსაზღვრა საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ, ეს არის – მოსარჩელის უფლებაში შედავება. არანაირ უფლებაში მას არ ედავებიან; პირიქით, მან დაარღვია ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება. ასევე არ არსებობს აღიარებითი სარჩელის აღძვრისათვის აუცილებელი მეორე კრიტერიუმი – დავის არსებობა, რაც უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; არანაირი დავა არ არსებობს, კასატორის მიერ სარჩელის აღძვრის შემთხვევაში, სარჩელის აღძვრის შემდგომ მოპასუხეს მიეცემა შესაძლებლობა მიუთითოს პოზიცია პირგასამტეხლოს შესაბამისობასთან დაკავშირებით. ასევე, არ არის სახეზე აღიარებითი სარჩელის მესამე კრიტერიუმი – აღიარებითი სარჩელით დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალებად მიჩნევის შესახებ.

სამოტივაციო ნაწილი:

34. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 09 ივლისის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სსსკ-ის 396-ე მუხლით და 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად, ხოლო 2018 წლის 07 სექტემბრის განჩინებით საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად სსსკ-ის „ა“ და „ე“ ქვეკუთხედების საპროცესოსამართლებრივი საფუძვლით.

35. საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთება, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ და სარჩელი უნდა დარჩეს განუხილველად შემდეგი გარემოებების გამო:

36. საკასაციო პალატა პირველ რიგში, განმარტავს, რომ საპროცესო სამართლებრივი დოქტრინა სარჩელს განსაზღვრავს, როგორც დაინტერესებული პირის მიმართვას სასამართლოსადმი დარღვეული ან სადავო უფლების დაცვის მოთხოვნით [სსსკ-ის მე-2 და მე-3 მუხლები]. განასხვავებენ სარჩელების კლასიფიკაციას, როგორც სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობის ისე, მატერიალური კანონმდებლობის ანალიზის საფუძველზე (შდრ: სუსგ №ას-302-285-2017, 16 ივნისი, 2017 წელი).

37. სარჩელის კლასიფიკაცია შესაძლებელია მოსარჩელის მოთხოვნათა მიხედვით. დოქტრინაში განვითარებული შეხედულების თანახმად, მატერიალურ სამართალში სარჩელის ძირითად სახეებად გვევლინება სანივთოსამართლებრივი სარჩელები, როგორებიცაა სავინდიკაციო და ნეგატორული სარჩელები. სავინდიკაციო სარჩელი არის არამფლობელი მესაკუთრის ან სხვა კანონიერი მფლობელის სარჩელი უკანონო მფლობელის წინააღმდეგ ინდივიდუალური ნიშნით განსაზღვრული და ნატურით არსებული ნივთის დაბრუნების თაობაზე. ნეგატორული სარჩელი მიმართულია უფლების ისეთი დარღვევის წინააღმდეგ, რაც არ არის დაკავშირებული ნივთის მფლობელობის დაკარგვასთან, მაგრამ ხელშემშლელია ნივთით სარგებლობისა. და განკარგვისთვის, ე.ი. პირი მოკლებულია ამ უფლებამოსილებათა განხორციელების შესაძლებლობას, რადგან სხვა პირი თავისი მოქმედებით ხელს უშლის მათ რეალიზებას; ვალდებულებითი-სახელშეკრულებო და არასახელშეკრულებო (დელიქტური, კონდიქციური) სარჩელები. თითოეული მათგანი მიმართულია უფლებამოსული პირისთვის ქონების დაბრუნებისკენ და უფლების დარღვევამდე არსებული მდგომარეობის აღდგენისკენ. მაგალითად, დელიქტური სარჩელი მიმართულია არასახელშეკრულებო ზიანის ანაზღაურებისკენ. ასეთია ის ზიანი, რო-

მელიც მიყენებულია ისეთი დარღვევის შედეგად, როდესაც მხარეები არ იმყოფებიან სახელშეკრულებო ურთიერთობაში. ვინდუკაციისგან განსხვავებით, რომლის საგანია მხოლოდ ნატურით არსებული ნივთი, დელიქტური სარჩელით შესაძლოა, ზიანის ანაზღაურება როგორც ნატურით, ისე ფულადი სახით, როცა ნატურით რესტიტუცია შეუძლებელია. კონდიქციური სარჩელები, რომლითაც ხდება სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე, სხვისი ქონებრივი სიკეთის ხარჯზე, პირის არამართლზომიერი თუ მართლზომიერი მოქმედების ან დაუძლეველი ძალის შედეგად მიღებულის (შეძენილი ან დაზოგვლი) უკან დაბრუნება, რითაც მიიღწევა ქონებრივი მიმოქცევის წონასწორობის აღდგენა დაზარალებულის ქონებრივი სფეროს აღდგენით (იხ., ცვაიგერტი კ., კოტცი ჰ., შედარებითი სამართალმცოდნეობის შესავალი კერძო სამართლის სფეროში, ტ. II, გამოცემის მეცნიერული რედაქცია და ბოლოთქმა თ. ნინიძის, თარგმანი ე. სუმბათაშვილის, თბ., 2001, 228). სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობის ანალიზის საფუძველზე კი, სარჩელის კლასიფიცირება შესაძლებელია მიკუთვნებითი ანუ აღსრულებითი სარჩელების, გარდაქმნითი და აღიარებითი ანუ დადგენითი სარჩელების სახით (იხ., სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარები, ლილუაშვილი თ., ხრუსტალი ვ., თბ., 2007, 310).

38. წინამდებარე სარჩელით მოსარჩელემ მოითხოვა მოვალის ფულადი ვალდებულება კრედიტორის მიმართ განსაზღვრულიყო 798 ლარი, საიდანაც 700 ლარი იყო ძირითადი თანხა, ხოლო 98 ლარი საკომისიო (იხ., სასარჩელო მოთხოვნა). მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძვლად მოსარჩელე მიუთითებს სსკ-ის 418-ე მუხლს და მიაჩნია, რომ სესხის ხელშეკრულებაში გათვალისწინებული პირობა პირგასამტეხლოს შესახებ არ უნდა ჩაითვალოს წერილობითი ფორმით დადებულად და ბათილად უნდა იქნეს ცნობილი ფორმად აუცველობის გამო (მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველები). საკასაციო პალატა ზემოთმითითებული მსჯელობიდან და მოთხოვნის შინაარსიდან გამომდინარე, მიიჩნევს, რომ განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელის მიერ აღძრულია აღიარებითი სარჩელი.

39. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ იურიდიული ინტერესი აღიარებითი სარჩელის აღძვრის წინაპირობაა, რაც იმას ნიშნავს, რომ სასამართლო არ მიიღებს სარჩელს, თუ მოსარჩელეს არ აქვს ასეთი სარჩელის აღძვრის ინტერესი. ამიტომ, სსკ-ის 178-ე მუხლის „თ“ ქვეპუნქტი ავალდებულებს მოსარჩელეს მიუთითოს მის მიერ აღძრულ აღიარებით სარჩელში ასეთ იურიდიულ ინტერესზე. თუმცა, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ იურიდიული ინტერესი არის არა სარჩელის შინაარსის საკითხი, არამედ, ამ სარჩელის აღ-

ძვრის, მისი განსახილველად მიღების წინაპირობა.

40. აღიარებითი სარჩელები ყოველთვის გულისხმობენ მოდავე მხარეებს. ამიტომ, ასეთ სარჩელებში ყოველთვის გვყავს ორი მოდავე მხარე – მოსარჩელე და მოპასუხე, რითაც იგი განსხვავდება უდავო წარმოების წესით იურიდიული ფაქტის დადგენისაგან (მაგ, მამობის დადგენა, სახელის ან/და გვარის შეცვლის რეგისტრაციის ან შვილად აყვანის ფაქტების დადგენა – 312-ე მუხლის „გ“ პუნქტი).

41. გარდა იმისა, რომ აღიარებითი სარჩელის მიღებისათვის საჭიროა ყველა ის დადებითი თუ უარყოფითი წინაპირობები, რომლებიც მითითებულია 178-ე მუხლში, აღიარებით სარჩელს წაეყენება კიდევ ერთი დამატებითი წინაპირობა – იურიდიული ინტერესი. აქედან გამომდინარე, თუ არსებობს სარჩელის აღძვრის ყველა წინაპირობა, რომლებიც გათვალისწინებულია 178-ე მუხლით, მაგრამ არ არსებობს იურიდიული ინტერესი, მოსარჩელეს უარი უნდა ეთქვას აღიარებითი სარჩელის მიღებაზე და განხილვაზე. განსხვავებით მიკუთვნებითი (აღსრულებითი) სარჩელებისა, რომლებიც მიმართულია დარღვეული უფლების დაცვისაკენ, აღიარებითი სარჩელების დროს მოსარჩელის უფლება ჯერ კიდევ არაა დარღვეული, მაგრამ არსებობს მისი მომავალში დარღვევის საშიშროება, რადგან ვიღაცა ედავება მას ამ უფლებაში.

42. აქედან გამომდინარე, იურიდიული ინტერესის არსებობისათვის, რომელიც წარმოადგენს აღიარებითი სარჩელის მიღებისა და განხილვის წინაპირობას, საჭიროა, რომ: ა) მოსარჩელეს ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადანყვეტა დავის გადანყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადანყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა; დ) აღიარებითი სარჩელი დაუშვებელია, თუ უკვე შესაძლებელია სარჩელი თვით ვალდებულების შესრულების თაობაზე, ე.ი. თუ შესაძლებელია აღიარება მიკუთვნებითი (აღსრულებითი) სარჩელი (იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის გადანყვეტილება საქმეზე №ას-664-635-2016, 02.03.2017წ; შეადარეთ ასევე, სუსგ-ებს: № 1089-1009-2017, 05.12.2017წ; №ას-437-409-17 29.09.17, №ას-916-857-17 12.09.17, №ას-302-285-17, 16.06.17, №ას-244-232-17 19.05.17 №ას-937-887-2015, 10.11.2015წ.; №ას-17-14-2015, 01.07.2015წ.; №ას-1069-1008-2015, 16.12.2015წ.; №ას-869-819-

2015, 11.12.2015წ.; №ას-773-730-2015, 08.09.2015წ.; №ას-181-174-2016, 06.05.2016წ.; №ას-1025-967-2015, 23.12.2015წ.; №ას-323-308-2016, 03.06.2016წ.; №ას-407-390-2016, 10.6.2016წ.; №ას-375-359-2016, 17.06.2016წ.; საქმე №ას-595-554-2017, 15 დეკემბერი, 2017 წელი).

43. გამომდინარე იქიდან, რომ სასამართლოში აღძრულია აღიარებითი მოთხოვნა, რომელიც მხარეთა შორის ფულადი ვალდებულების – კრედიტორული დავალიანების შემცირებისკენაა მიმართული, იმ სამართლებრივი შედეგის გათვალისწინებით, რაც მოსარჩელეს/მოვალეს სურს რომ მიიღოს, უნდა არსებობდეს დავა ვალდებულების შესრულებაზე – თანხის, სახელდობრ, პირგასამტეხლოს გადახდევინებაზე, რომლის სამართლებრივი საფუძველი შესაძლებელია ყოფილიყო სსკ-ის 50-ე, 327-ე, 623-ე, 417-ე, 418-ე, 361-ე მუხლები.

44. სახელშეკრულებო სარჩელის აღძვრის შემთხვევაში კი, მოვალე/მოპასუხე (განსახილველი სარჩელით მოსარჩელე) ისარგებლებდა წარედგინა ყველა ის მატერიალურსამართლებრივი შესაგებელი (სსკ-ის 201-ე მუხლი), რომლებიც დაკავშირებულია პირგასამტეხლოს მოთხოვნის წარმოუშობლობასთან (სსკ-ის 50-ე, 59, 69.2, 418-ე და ა.შ.), ნაწილობრივ გამორიცხვასთან (სსკ-ის 420-ე მუხლი) და ა.შ. მანამდე კი, მიიჩნევა, რომ არ არსებობს დავა უფლებაზე. სწორედ ამიტომ, ვიდრე საკასაციო პალატა საკასაციო პრეტენზიათა დასაბუთებულობას შეამოწმებდეს, პირველ რიგში, შესამოწმებელია აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობა (იხ., №ას-121-117-2016, 17 მარტი, 2016 წელი).

45. მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ მოსარჩელემ ვერ შეძლო დაესაბუთებინა აღიარებითი მოთხოვნის მიმართ მისი ნამდვილი იურიდიული ინტერესის არსებობა, როგორც აღიარებითი სარჩელის წარმოებაში მიღებისა და განხილვის აუცილებელი წინაპირობა [სსკ-ის 178-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტი, ამავე კოდექსის 186-ე მუხლის პირველი ნაწილის „თ“ ქვეპუნქტი]. აღსანიშნავია, რომ თუკი მოსარჩელის მიზანს, სარჩელის აღძვრის ინტერესს თეორიულად წარმოადგენს მოსარჩელის გათავისუფლება დარიცხული პირგასამტეხლოს თანხის გადახდის ვალდებულებისაგან, რადგან მას ხელი ეშლება ვალდებულება შეწყვიტოს კრედიტორის სასარგებლოდ შესრულებით (სსკ-ის 427-ე მუხლი), ვინაიდან შიშობს, რომ მის მიერ განხორციელებული ფულადი შენატანით ხელშეკრულების სტანდარტული პირობის შესაბამისად, პირველ რიგში, დაიფარება პირგასამტეხლო (იხ., ხელშეკრულებიდან გადახდის პირობები პ-4.6), საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ აღნიშნული არ აკმაყოფილებს მართლზომიერ იურიდი-

ული ინტერესის ნორმატიულ პირობას, რადგან მოვალის მოლოდინი, რომ შესრულება ჩაითვალება პირგასამტეხლოს ანგარიშში (იხ., ხელშეკრულებიდან გადახდის პირობები პ-4.6), რაც ხელს შეუშლის მისი უფლების სამომავლოდ რეალიზაციას [სსკ-ის 361-ე მუხლის დისპოზიცია: ყოველი შესრულება გულისხმობს ვალდებულების არსებობას], შესაძლოა გამოირიცხოს ძირითადი თანხის ნაწილში გადახდითა და იმაზე მითითებით, რომ მოვალე არ ეთანხმება პირგასამტეხლოს დარიცხვას.

46. იმავდროულად, საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს „ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის“ ევროპულ კონვენციაზე, რომლის მე-6 მუხლით რეგულირებულია სამართლიანი სასამართლოს პრინციპი. კონვენციის აღნიშნული დათქმა, ევროსასამართლოს პრეცედენტული პრაქტიკის თანახმად, ექვემდებარება ფართო განმარტებას და თავის თავში არა მხოლოდ საქმის მიუკერძოებელ განხილვას, არამედ სამართლიან გადანყვეტასაც მოიცავს, რაც თავისთავად მიანიშნებს იმაზე, რომ მართლმსაჯულების განხორციელება არ უნდა ატარებდეს ფორმალურ ხასიათს, არამედ, სამართალწარმოების მიზანი დარღვეული უფლების ეფექტიან და რეალურ დაცვაზეა ორიენტირებული, რაც ეროვნული სასამართლოს მიერ საკითხის ამომწურავ გადანყვეტაზე მიანიშნებს და არა ფორმალური ხასიათის სამართალწარმოებაზე, რომელსაც დავის აღმოფხვრა შედეგად არ მოჰყვება (მდრ. სუსგ №ას-302-285-2017, 16.06.2017). ნიშანდობლივია, რომ სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება შედეგზე ორიენტირებული უფლებაა და თუნდაც სასურველი გადანყვეტილების მიღება არასაკმარისია აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, გადანყვეტილების აღსრულების გარეშე. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო არაერთ გადანყვეტილებაში აღინიშნა გადანყვეტილების აღსრულების მნიშვნელობა. გადანყვეტილებაში „აპოსტოლი საქართველოს წინააღმდეგ“, რომელიც კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადანყვეტილების აღსრულების უფლებას ეხება, განიმარტა, რომ გადანყვეტილება აღსრულების უფლება, „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელი ნაწილია მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის მიზნებისთვის (Apostol v. Georgia; §37; ასევე იხ. Hornsby v. Greece, §40). ამასთან, საქმეზე შპს „იზა და მაკრახიძე“ საქართველოს წინააღმდეგ ევროსასამართლო აღნიშნავს, რომ „სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლება მოიცავს ძალაში შესული გადანყვეტილების აღსრულების უფლებას. ეს უფლება არარეალური იქნებოდა, თუ ხელშემკვრელი სახელმწიფოს ეროვნული სამართლებრივი სისტემა შესაძლებელს გახდიდა, ძალაში შესული საბოლოო გადანყვეტილება ერთი მხარის საზიანოდ არაქმედითი დარჩენილიყო. ნების-

მიერი სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღსრულება „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელ ნაწილად უნდა განიხილებოდეს მე-6 მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე (IZA Ltd and Makrakhidze v. Georgia, §42; სხვა პრეცედენტთა შორის იხ. Burdov v. Russia, §34; Hornsby v. Greece, §40) (ციტ: სუსგ №ას-964-899-2017, 23 თებერვალი, 2018 წელი, პ-15.4.3).

47. საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ კასატორმა წარმოადგინა ნაწილობრივ დასაშვები საკასაციო პრეტენზია (შედავება) (პპ: 31, 32). არსებობს სააპელაციო სასამართლოს განჩინების (რომლითაც უცვლელად იქნა დატოვებული პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება) გაუქმების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული აბსოლუტური საფუძველი, რამდენადაც სარჩელი განუხილველად უნდა დარჩენილიყო საქმისწარმოების პირველივე ეტაპზე. შესაბამისად, მიღებული განჩინება იმდენად დაუსაბუთებელია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემონახვა შეუძლებელია.

48. იმავდროულად, არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველი, ვინაიდან საჭირო არაა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო ხელმძღვანელობს სსსკ-ის 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილით, რომლის თანახმადაც, სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის შესახებ მოსამართლის განჩინება ჩაბარდება მოსარჩელეს, რომელსაც იმავდროულად უბრუნდება მის მიერ შეტანილი დოკუმენტები. თუ სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის საფუძველი გამოვლინდება ამ სარჩელის წარმოებაში მიღების შემდეგ, მაშინ იმის მიხედვით, თუ როგორია ეს საფუძველი, სასამართლო შეწყვეტს საქმისწარმოებას ან სარჩელს განუხილველად დატოვებს (ამ კოდექსის 272-ე და 275-ე მუხლები). მთავარი სხდომის დანიშვნამდე სარჩელის განუხილველად დატოვების შემთხვევაში მოსარჩელეს დაუბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი, ხოლო საქმის მთავარ სხდომაზე განხილვისას სარჩელის განუხილველად დატოვების შემთხვევაში სახელმწიფო ბაჟი მოსარჩელეს არ დაუბრუნდება. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მოხმობილი ნორმა მითითებითი ხასიათისაა და მასში ამავე კოდექსის 275-ე მუხლის წინაპირობების შემონახვაზე საუბარი, თუმცა, ეს უკანასკნელი ნორმაც არ შეიცავს სარჩელის განუხილველად დატოვების ამომწურავ ჩამონათვალს, რის გამოც, დასაშვებია საპროცესო ანალოგიის პრინციპის გამოყენება (სსსკ-ის მე-7 მუხლი) იმ შემთხვევისათვის, როდესაც სახზე გვაქვს სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის კანონით გათვალისწინებული სხვა შემთხვევა (იხ. სუსგ №ას-302-285-2017, 16 ივნისი, 2017 წელი; №ას-

551-522-2015, 14 აგვისტო, 2015 წელი). მოცემულ შემთხვევაში, რადგანაც აღიარებითი სარჩელი არ აკმაყოფილებს სსსკ-ის 178-ე მუხლის მოთხოვნებს, ამავე კოდექსის 186-ე მუხლის პირველი ნაწილის „თ“ ქვეპუნქტის თანახმად, იგი განუხილველად უნდა იქნას დატოვებული.

49. დამატებით საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ კრედიტორის (მოპასუხის) მიერ სარჩელის აღძვრის შემთხვევაში, მსესხებელს (მოსარჩელეს) შეუძლია ისარგებლოს წინამდებარე განჩინების 3-44 განვითარებული მსჯელობით, ხოლო ნოტარიუსის მიერ გაცემული სააღსრულებო ფურცლით დავალიანების მოვალისათვის დაკისრების შემთხვევაში, მოვალეს (მოსარჩელეს) შეუძლია უფლების სასარჩელო წესით დაცვა პირგასამტეხლოს ნაწილში, სააღსრულებო ფურცლის ბათილად ცნობის მოთხოვნით.

50. კასატორს უკან დაუბრუნდეს საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70% – 210 ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, 411-ე მუხლით და

ბ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. შპს „ფ. ფ-ის“ საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 10 მაისის განჩინება და თბილისის სამოქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 26 დეკემბრის გადაწყვეტილება;

3. ნ. ც-ის სარჩელი დარჩეს განუხილველად;

4. კასატორს შპს „ფ. ფ-ის“ უკან დაუბრუნდეს 2018 წლის 25 ივნისის საგადასახადო დავალება №757 გადახდილი სახელმწიფო ბაჟიდან (300 ლარი) 210 ლარი შემდეგი ანგარიშიდან: ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი

5. საკასაციო სასამართლომ გადაწყვეტილება საბოლოო და არ გასაჩივრდება.

სარჩელის შინაარსი
აღიარებითი სარჩელი

განჩინება
საქართველოს სახელმწიფო

№ას-50-50-2018

29 ივნისი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა
შემადგენლობა: ე. გასიტაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავეიძე

დავის საგანი: ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა, სესხის და იპოთეკის სამართლებრივი ურთიერთობის არსებობის აღიარება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ნოტარიუს ც. დ-ის სანოტარო ბიუროში თ. ს-სა (შემდეგში: მსესხებელი, გამყიდველი, მოსარჩელე, აპელანტი ან კასატორი) და ე. მ-ს (შემდეგში: გამსესხებელი) შორის, 2013 წლის 17 ივნისს, სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება გაფორმდა, რომლითაც მსესხებელმა გამსესხებლისაგან 40 000 აშშ დოლარი ისესხა, ყოველთვიურად 3.5%-ის დარიცხვით. სესხის ხელშეკრულება სამი თვის ვადით გაფორმდა, სესხის ძირითადი თანხა 2013 წლის 17 სექტემბერს უნდა დაბრუნებულიყო. აღნიშნული სესხის უზრუნველსაყოფად იპოთეკით დაიტვირთა მოსარჩელის საკუთრებაში რიცხული უძრავი ქონება, მდებარე: ქ. თბილისში, მ-ის ქ. №31, ბ. №3, ს/კ: №0... (შემდეგში: უძრავი ქონება; იხ. ხელშეკრულება).

2. ზემოხსენებული სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შეუსრულებლობის გამო 30.09.2013 წელს ნოტარიუსმა №131030776 სააღსრულებო ფურცელი გასცა, რაც მსესხებელმა გაასაჩივრა, სასამართლოს გადაწყვეტილებით კი ვალდებულების მოცულობა შემცირდა და უძრავი ქონება იძულებით აღსასრულებლად მიექცა, უძრავ ქონებაზე 22.06.2015 წელს გამოცხადდა საჯარო აუქციონი.

3. აუქციონზე ქონების რეალიზაციისათვის თავის არიდების მიზნით მსესხებელი დაუკავშირდა ს. ხ-სა და ს. ზ-ეს, რომლებმაც მას 45 890.16 აშშ დოლარი გადასცეს, რაც საჭირო იყო სააღსრულებო ფურცლით გათვალისწინებული დავალიანების დასაფარად.

მოსარჩელემ სააღსრულებო ბიუროში დავალიანების გადახდის დამადასტურებელი ქვითარი წარადგინა და იძულებითი აუქციონის შეწყვეტა მოითხოვა, რის შედეგადაც სააღსრულებო წარმოება შეწყდა.

4. მოსარჩელესა და ნ. ჟ-ეს (შემდეგში: მოპასუხე ან მყიდველი) შორის, 2015 წლის 30 ივნისს, ნასყიდობის ხელშეკრულება გაფორმდა, რომლის მიხედვითაც გამყიდველმა მოპასუხეს უძრავი ქონება საკუთრებაში გადასცა, ნასყიდობის ფასი 65 000 აშშ დოლარით განისაზღვრა.

5. სარჩელის საფუძვლები

5.1. გამყიდველმა 2015 წლის 15 ივლისს სარჩელი აღძრა მყიდველის წინააღმდეგ, ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა და მხარეებს შორის სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულების დადებულად აღიარება მოითხოვა შემდეგი პირობებით: ხელშეკრულების დადების თარიღი – 30.06.2015 წელი; ხელშეკრულების მონაწილე მხარეები – მსესხებელი – მოსარჩელე, გამსესხებელად – მოპასუხე; სესხის ოდენობა – 45 890.16 აშშ დოლარი; ხელშეკრულების მოქმედების ვადა – 1 თვე და 15 დღე; შეთანხმებული პროცენტის ოდენობა – თვეში 5%; მოთხოვნის უზრუნველყოფა – კრედიტორის მოთხოვნის დაუკმაყოფილებლობის შემთხვევაში, იპოთეკის საგნის რეალიზაცია, რომლის რეკვიზიტები იხ. ამ განჩინების პირველ პუნქტში.

5.2. მოსარჩელემ წინამდებარე განჩინების 1-4 პუნქტებში დასახელებულ გარემოებებზე მიუთითა და დამატებით განმარტა, რომ მას შემდეგ, რაც მოსარჩელემ აუქციონის შეწყვეტის შესახებ შეიტყო ს. ხ-სა და ს. ზ-ეს ხელშეკრულების პირობების შესათანხმებლად გაჰყვა (იხ. ამ განჩინების მესამე პუნქტი). მიუხედავად ზემოაღნიშნული მოლაპარაკებისა, 2015 წლის 30 ივნისს, მოსარჩელე იძულებით მიიყვანეს ნოტარიუს ი. ხ-ის სანოტარო ბიუროში, ფაქტობრივად თავისუფლების აღკვეთის, სიტყვიერი შეურაცხყოფისა და მუქარის შემდეგ ის იძულებული გახდა, ხელი მოეწერა ნასყიდობის ხელშეკრულებისათვის, რომლის საფუძველზეც მსესხებელმა, როგორც მესაკუთრემ, მოპასუხეს უძრავი ქონება 65 000 აშშ დოლარად მიჰყიდა.

5.3. მოსარჩელის განმარტებით, ნასყიდობის გარიგების გაფორმებისათვის გამყიდველს ნება არ გამოუხატავს, მას თავისუფლება აღუკვეთეს, ტელეფონი ჩამოართვეს და საშუალებას არ აძლევდნენ მის წარმომადგენელს დაკავშირებოდა, მუქარისა და ზეწოლის შედეგად იგი აიძულეს ნასყიდობის ხელშეკრულებისათვის ხელი მოეწერა, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მას ეუბნებოდნენ, რომ სახლში არ გაუშვებდნენ. აღსანიშნავია, რომ სანოტარო ბიუროში

ხელშეკრულებაზე ხელის მოწერის დროს მოსარჩელისათვის ცნობილი გახდა, რომ ხელშეკრულება მოპასუხის სახელზე ფორმდებოდა, რომელიც არც გამსესხებელია და არც არასდროს უნახავს. შესაბამისად, წარმოდგენილი სარჩელით მოსარჩელე მოითხოვს 2015 წლის 30 ივნისის ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობასა და მის ნაცვლად, მხარეთა შორის სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულების არსებობის დადგენას.

6. მოპასუხის შესაგებელი

6.1. მოპასუხემ მის წინააღმდეგ აღძრული სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ ხელშეკრულება ნამდვილია. ამასთან, მოსარჩელეს არ აქვს რაიმე მტკიცებულება, რომელიც ირიბად მაინც მიანიშნებდა, რომ მხარეთა შორის სასესხო ურთიერთობა არსებობდა. ნასყიდობის ხელშეკრულება ნოტარიუსის თანდასწრებით გაფორმდა, შესაბამისად, გამყიდველს სრულად ესმოდა ის სამართლებრივი შედეგი, რასაც ნასყიდობის ურთიერთობა წარმოშობდა.

6.2. მოპასუხემ აღნიშნა, რომ ხელშეკრულების გაფორმებისას არც რაიმე სახის გარიგების დაფარვას, არც მოტყუებასა და არც მუქარას ადგილი არ ჰქონდა, მხარეებმა ნება გააზრებულად გამოავლინეს, ნასყიდობის ხელშეკრულება დადებულია კანონის მოთხოვნათა დაცვით და მოსარჩელის ნება ნამდვილად მოიცავდა ნასყიდობის ხელშეკრულების გაფორმებას.

7. თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება და დასკვნები

7.1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 9 მარტის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

7.2. სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდგომი: სსკ) 50-ე, 61-ე, 85-ე-86-ე, 477-ე მუხლებით და აღნიშნა, რომ მოტყუება არის ვითარება, როცა ერთი მხარე მეორეს აწვდის არასწორ ინფორმაციას მისთვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებების მნიშვნელოვანი ელემენტების თაობაზე, ან წინასწარ განზრახ დუმს მათ შესახებ. შესაბამისად, მოტყუებად ითვლება შეცდომის განზრახი, შეგნებული გამოწვევა. მოტყუებას საფუძვლად უდევს პირის შეგნებული მოქმედება, რომელიც მიზნად ისახავს ნების გამომვლენის შეყვანას შეცდომაში, ანუ პირი ზემოქმედებს ამ უკანასკნელის ნებაზე და აღნიშნული ზემოქმედების შედეგად მიიღწევა მომტყუებლის მიერ ის შედეგები, რომელიც სურდა მას და რომელზეც შეძლო მეორე მხარის დაყოლიება. შესაბამისად, პირი აღნიშნული ზემოქმედების საფუძველზე თანახმაა დადოს გარიგება; რაც შეეხება იძულებასა და მუქარას, აღნიშნულში მოიაზრება ზენოლისა თუ სხვა არამართლო-

მიერი და ნების სანინალმდებო ფაქტორების არსებობა, რასაც, როგორც საქმის გარემოებებით დგინდება, მოცემულ შემთხვევაში ადგილი არ ჰქონია;

7.3. სასამართლოს შეფასებით, მოსარჩელის იძულებისა და მუქარის ფაქტი, გარდა ამ უკანასკნელის ზეპირსიტყვიერი განმარტებისა, ვერ დადასტურდა რაიმე სახის მტკიცებულებით. საქმის მასალებისა და დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების შეფასების შედეგად, სასამართლომ დადასტურებულად მიიჩნია, რომ არ არსებობდა აღნიშნული საფუძვლით მოპასუხესთან 2015 წლის 30 ივნისს გაფორმებული უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობის საფუძველი, რაც, შესაბამისად, მეორე სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის წინაპირობაა.

8. სააპელაციო საჩივრის საფუძვლები

8.1. მოსარჩელემ სააპელაციო წესით გაასაჩივრა საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის დაკმაყოფილება შემდეგ არგუმენტებზე მითითებით მოითხოვა:

8.2. სასამართლომ არასწორად დაადგინა, რომ ნასყიდობის ხელშეკრულების დადებისას მოპასუხის ან მესამე პირის მხრიდან გამყიდველის მოტყუებას, მის იძულებასა და მუქარას ადგილი არ ჰქონია; ამასთან, სასამართლო მიუთითებს, რომ იძულების ფაქტის დადასტურება არ არის შესაძლებელი მხოლოდ მოსარჩელის ახსნა-განმარტებით. აღსანიშნავია, რომ იძულებასა და მუქარაში მოიაზრება ზენოლა თუ სხვა არამართლობიერი და ნების სანინალმდებო ფაქტორების არსებობა, რაც სასამართლო სხდომაზე დადასტურდა როგორც მოსარჩელის ახსნა-განმარტებებით, ასევე – სხვა მტკიცებულებებით, მათ შორის, მობილური ტელეფონიდან ამობეჭდილი მოკლე ტექსტური შეტყობინებების შინაარსით, რითაც დასტურდებოდა, რომ ხელშეკრულების გაფორმებისას გამყიდველს წაართვეს მობილური ტელეფონი და არ მისცეს საშუალება თავისი ადვოკატისათვის დაერეკა;

8.3. აპელანტის მტკიცებით, ჩვენების მიცემისას ნოტარიუსმა ხაზი გაუსვა ხელშეკრულების ხელმოწერის მომენტისათვის გამყიდველის შემფოთებულ და ანერვიულებულ მდგომარეობაში ყოფნის ფაქტს. ამასთან, სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოსარჩელეს ჰყავდა ადვოკატი და იგი რეგულარულად იღებდა რჩევებს ნაცნობი იურისტებისაგან. აღნიშნული პირები მოწმის სახით დაიკითხნენ სასამართლო სხდომაზე და მათ დაადასტურეს, რომ მოსარჩელეს ბინის გასხვისება არ სურდა და იგი სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულების გაფორმებას აპირებდა;

8.4. სასამართლომ, ასევე, არ შეაფასა ექსპერტის დასკვნა, რომლითაც დასტურდებოდა, რომ გამყიდველს უძრავი ქონება არ გაუსხვისებია. მსესხებელმა მტკიცებულების სახით წარადგინა ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს (შემდეგში: ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო) დასკვნა, რომლითაც გაშიფრულია აუდიო – ჩანაწერი; ეს უკანასკნელი კი ცალსახად ადასტურებს, რომ მოსარჩელეს უძრავი ქონება არ გაუყიდა და მას ნასყიდობის საფასური 65 000 (სამოცდახუთი ათასი) აშშ დოლარი არ მიუღია. მან სესხის სახით მიიღო 45 890.16 აშშ დოლარი თვეწახვერით, რის შემდეგაც თანხა უნდა დაებრუნებინა პროცენტთან ერთად. აპელანტის მტკიცებით, ექსპერტიზის დასკვნაში ცალსახად ჩანს, რომ ე.წ. მყიდველი თანახმაა, რომ თუ მოსარჩელე 10 დღეში დაუბრუნებს 55 000 აშშ დოლარს, ასეთ შემთხვევაში მოპასუხე მას ბინას უკან დაუბრუნებდა. მიუხედავად ზემოაღნიშნულისა, გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებაში არ არის ამის შესახებ მსჯელობა, ამ მტკიცებულებაზე – აუდიოჩანაწერის შინაარსზე არ არის ყურადღება გამახვილებული. საქალაქო სასამართლო გადაწყვეტილებაში უთითებს, რომ აპელანტმა ის გარიგება გააფორმა, რისი დადებაც მას სურდა.

9. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს განჩინება და დასკვნები

9.1. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 15 ნოემბრის განჩინებით, სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და უცვლელად დარჩა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

9.2. სააპელაციო სასამართლომ სრულად გაიზიარა საქალაქო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტები, სამართლებრივი შეფასებები და დასკვნები და მიუთითა მათზე (საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში: სსსკ) 390.3 მუხლის „გ“ ქვეპუნქტი).

10. საკასაციო საჩივრის საფუძვლები

10.1. სააპელაციო სასამართლოს განჩინების საკასაციო წესით გასაჩივრებით აპელანტმა მისი გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

10.2. კასატორმა საკასაციო საჩივარში ის პრეტენზიები გაიმეორა, რაც სარჩელსა და სააპელაციო საჩივარშია ასახული (იხ. წინამდებარე განჩინების 5.1-5.3 და 8.2-8.4 ქვეპუნქტები).

11. საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპი

11.1. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 26 თებერვლის განჩინებით საკასაციო საჩივარი წარმოებაშია მიღებული სსსკ-ის 391-ე მუხლის მიხედ-

ვით დასაშვებობის წინაპირობების შესამოწმებლად.

11.2. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 18 მაისის განჩინებით გამოცემული საკასაციო საჩივარი დასაშვებად იქნა ცნობილი, სსსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტის საფუძველზე და მიღებულ იქნა არსებითად განსახილველად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი, საქმის მასალები და მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს და როგორც გასაჩივრებული განჩინება, ისე პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება უნდა გაუქმდეს და სარჩელი, როგორც დაუშვებელი, განუხილველად უნდა დარჩეს, შემდეგ გარემოებებზე მითითებით:

12. აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობის, ისევე, როგორც მისი დასაბუთებულობის, საკითხის შემოწმება სამართლის საკითხია და აქედან გამომდინარე, სასამართლომ პროცესის მონაწილე მხარის პრეტენზიის არარსებობის პირობებშიც, საკუთარი ინიციატივით უნდა შეამოწმოს სარჩელის დასაშვებობა საქმისწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე. კანონის დანაწესიდან გამომდინარე, აღიარებითი მოთხოვნა დასაშვებია, თუ იკვეთება მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოხდეს, მაგალითად, მამად ცნობა, მამობის დადგენა, ქორწინების ბათილად ცნობა, ლიტერატურული ნაწარმოების ავტორად აღიარება და ა.შ. ამ სახის სარჩელების მიზანია არა სუბიექტური უფლების მიკუთვნება, არამედ უფლების სადავოობის აღმოფხვრა. ამ დროს სულაც არ არის აუცილებელი, რომ პირის უფლება დარღვეული იყოს, მაგრამ ვარაუდი იმისა, რომ მომავალში შეიძლება დაირღვეს, წარმოადგენს პირის იურიდიულ ინტერესს. ამიტომაც, ამ ტიპის სარჩელებს „უფლების დამდგენ“ სარჩელებსაც უწოდებენ. მიკუთვნებითი სარჩელებისგან განსხვავებით, აღიარებითი სარჩელის დავის საგანია თვით მატერიალურსამართლებრივი ურთიერთობა, რომელიც სუბსიდიური ხასიათის მატარებელია და იურიდიული ინტერესის არსებობა გამორიცხულია, თუ შესაძლებელია მოპასუხის მიმართ მიკუთვნებითი მოთხოვნის წარდგენა. საკასაციო სასამართლოს დიდმა პალატამ განმარტა: „...გარიგებების ბათილობა ფაქტობრივ წინაპირობად უნდა იქნეს მიჩნეული და არა დამოუკიდებელ მოთხოვნად. შესაბამისად, გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილში სწორედ აღსრულებითი სარჩელის განხილვის შედეგი და არა კონკრეტულ გარიგებათა ბათილად ცნობა მიეთითება, რადგან თავისთავად გარიგების ბათილად ცნობა არ ინ-

ვევს რაიმე იურიდიულ შედეგს, თუკი წმინდა სამართლებრივი თვალსაზრისით აღიარებითი სარჩელი არ იხილება“ (იხ., საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის 2017 წლის 2 მარტის გადაწყვეტილების /საქმე №ას-664-635-2016/ დასკვნები 231-ე-233-ე პუნქტებში და დიდი პალატის 2016 წლის 17 მარტის /საქმე №ას-121-117-2016/ განჩინების დასკვნები 55-ე-56-ე პუნქტებში, საქმე №ას121-117-2016; შეადარეთ ასევე, სუსგ-ებს: №ას-937-887-2015, 10.11.2015წ.; № ას-17-14-2015, 01.07.2015წ.; №ას-1069-1008-2015, 16.12.2015წ.; №ას-773-730-2015, 08.09.2015წ.; №ას-181-174-2016, 06.05.2016წ.; №ას-323-308-2016, 03.06.2016წ.; №ას-407-390-2016, 10.06.2016წ.; №ას-375-359-2016, 17.06.2016წ.).

13. აღსანიშნავია, რომ სარჩელის ინსტიტუტის საპროცესო კლასიფიკაცია შესაძლებელია სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობის ანალიზით და დოქტრინაში განვითარებული შეხედულებით. სარჩელთა ძირითად სახეებად გვევლინება მიკუთვნებითი, გარდაქმნითი და აღიარებითი სარჩელები. პირველი ორი ჯგუფის სარჩელების ძირითადი მახასიათებელი ნიშანი ისაა, რომ ამ ტიპის სარჩელებზე მიღებული გადაწყვეტილება რეალური, აღსრულებადი გადაწყვეტილებაა და ამიტომ მათ აღსრულებად სარჩელადაც მოიხსენიებენ. რაც შეეხება აღიარებით სარჩელს, ის ასევე დარღვეულია, თუ სადავოდ ქცეული უფლების დაცვის საპროცესო საშუალებაა, თუმცა, აღიარებითი სარჩელის მიმართ საკანონმდებლო დათქმები განსხვავებულია.

14. იურიდიული ინტერესის არსებობა განპირობებულია არა ზოგადად მხარის სუბიექტური ინტერესით, არამედ მატერიალურ-სამართლებრივი დანაწესით, რომლის შედეგის რეალიზაცია შესაძლებელია აღიარებითი სარჩელის აღძვრით. მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმით განსაზღვრული უფლების დაცვას უნდა ემსახურებოდეს აღიარებითი სარჩელი. სსსკ-ის 180-ე მუხლი ადგენს აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესის განმსაზღვრელ კრიტერიუმებს, კერძოდ: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადაწყვეტა დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადაწყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა.

15. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოცემულ შემთხვევაში, უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნო-

ბა მოსარჩელის დარღვეული უფლების აღდგენის წინაპირობა ვერ გახდება, ვინაიდან, სარჩელით არ არის მოთხოვნილი რაიმეს მიკუთვნება ან შესრულება, ხოლო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, საკუთარი ინიციატივით მიაკუთვნოს მხარეს ის, რაც მას არ მოუთხოვია (სსსკ-ის 248-ე მუხლი). სარჩელის შინაარსიდან გამომდინარე, მიკუთვნებითი მოთხოვნის წარდგენა შესაძლებელი იყო. მაგალითისათვის, მოსარჩელეს შეეძლო გარიგების ბათილობის სამართლებრივი შედეგი – კონდიქციური მოთხოვნა (სსკ-ის 976-ე მუხლის 1 „ა“ ქვეპუნქტისა და ამავე კოდექსის 979-ე მუხლის პირველი ნაწილი) წაეყენებინა მოპასუხისათვის. თუმცა, სხვა საკითხია რამდენად წარმატებული იქნებოდა სარჩელი, რადგანაც ის დაკმაყოფილებადი იქნებოდა მითითებული ნორმებით გათვალისწინებული ფაქტობრივი წინაპირობების (სამართლებრივი წინაპირობების) კანონით დადგენილი თანმიმდევრობით განხორციელებისა (შესრულების) და მოთხოვნის გამომრიცხავი, შემწყვეტი ან მისი განხორციელების ხელისშემშლელი გარემოებების არარსებობის შემთხვევაში.

16. საკასაციო სასამართლო სსკ-ის 477.1 მუხლზე [ნასყიდობის ხელშეკრულებით გამყიდველი მოვალეა გადასცეს მყიდველს საკუთრების უფლება ქონებაზე, მასთან დაკავშირებული საბუთები და მიანოდოს საქონელი] დაყრდნობით განმარტავს, რომ მაშინ როდესაც მოსარჩელემ და მოპასუხემ უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება გააფორმეს გამყიდველმა მყიდველს ქონებაზე საკუთრების უფლება გადასცა. როგორც საქმის მასალებიდან ჩანს, უძრავი ქონება მყიდველის პირდაპირ მფლობელობაში არ გადასულა, თუმცა, ეს არ გულისხმობს იმას, რომ 2015 წლის 30 ივნისის შემდეგ (ნასყიდობის ხელშეკრულების გაფორმება) უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლება მყიდველზე არ გადასულა. იმას, რომ მყიდველმა საჯარო რეესტრში უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლების დარეგისტრირება ვერ მოასწრო, რადგან მოსარჩელემ სარჩელის უზრუნველყოფის სახით ქონებაზე საკუთრების უფლების რეგისტრაციის შეჩერება მოითხოვა, უძრავ ქონებაზე გამყიდველის (კასატორის) საკუთრების უფლების დაბრუნება არ გამოუწვევია.

17. საკასაციო სასამართლომ განმარტა: „უძრავ ნივთზე საკუთრების გადასვლის ვალდებულებითსამართლებრივი ხელშეკრულების ფორმას განსაზღვრავს სამოქალაქო კოდექსის 323-ე მუხლი, რომლის მიხედვით, ხელშეკრულება, რომლითაც ერთი მხარე იღებს ვალდებულებას, უძრავ ნივთზე საკუთრება გადასცეს სხვას ან შეიძინოს იგი, მოითხოვს წერილობით ფორმას. რაც შეეხება სამოქალაქო კოდექსის 183-ე მუხლს, ეს ნორმა წერილობით ფორმასთან

ერთად განამტკიცებს უძრავ ნივთზე საკუთრების გადასვლის აუცილებელ წინაპირობასა და საკუთრების გადასვლის მომენტს – რეგისტრაციას საჯარო რეესტრში. უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულების საჯარო რეესტრში რეგისტრაციის ფაქტს ის დანიშნულება გააჩნია, რომ შემძენი მესამე პირების წინაშე მესაკუთრის სტატუსით აღიჭურვება, ვინაიდან უძრავი ქონების შემძენის საჯარო რეესტრში მესაკუთრედ რეგისტრაციამდე, ერთადერთ მესაკუთრედ ითვლება გამსხვისებელი (სკ-ის 312-ე მუხლი). როგორც აღინიშნა, სამოქალაქო კოდექსის 323-ე მუხლი განსაზღვრავს უძრავ ნივთზე საკუთრების გადასვლის ვალდებულებითსამართლებრივი ხელშეკრულების ფორმას, რაც იმას ნიშნავს, რომ ამ ფორმის დაცვით დადებული უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება, მიუხედავად იმისა, რეგისტრირებულია თუ არა იგი საჯარო რეესტრში, წარმოშობს ნასყიდობის მომწესრიგებელი ნორმებით გათვალისწინებულ მხარეთა უფლება-მოვალეობებს. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საჯარო რეესტრში რეგისტრაცია არის არა უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულების ფორმა, არამედ უძრავ ნივთზე საკუთრების გადასვლის აუცილებელი წინაპირობა, შესაბამისად, მისი დაუცველობა იწვევს არა ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობას, არამედ იმას, რომ შემძენი არ მიიჩნევა შეძენილი უძრავი ქონების მესაკუთრედ და კარგავს ამ ქონების კეთილსინდისიერ შემძენთან შედავების უფლებას (სკ-ის 185-ე მუხლი)“ – იხ. სუსგ №ას-523-496-2014, 30.04.15წ; შდრ. სუსგ №ას-875-817-2017, 21.03.2018წ.

18. საკასაციო სასამართლო, განსახილველი საკითხის სიცხადის მიზნით მოიშველიებს „ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის“ ევროპულ კონვენციას, რომლის მე-6 მუხლით აღიარებულია სამართლიანი სასამართლოს პრინციპი. კონვენციის აღნიშნული დათქმა, ევროსასამართლოს პრეცედენტული პრაქტიკის თანახმად, ექვემდებარება ფართო განმარტებას და თავის თავში არა მხოლოდ საქმის მიუკერძოებელ განხილვას, არამედ სამართლიან გადანყვეტასაც მოიცავს, რაც თავისთავად მიანიშნებს იმაზე, რომ მართლსაჯულების განხორციელება არ უნდა ატარებდეს ფორმალურ ხასიათს, არამედ, სამართალწარმოების მიზანი დარღვეული უფლების ეფექტიან და რეალურ დაცვაზეა ორიენტირებული, რაც ეროვნული სასამართლოს მიერ საკითხის ამომწურავ გადანყვეტაზე მიანიშნებს და არა ფორმალური ხასიათის სამართალწარმოებაზე, რომელსაც დავის აღმოფხვრა არ მოჰყვება შედეგად.

19. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი

ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადაწყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად (იხ. ჯლარკავა საქართველოს წინააღმდეგ, № 7932/03; Van de Hurk v. Netherlands, par.61, Garcia Ruiz v. Spain [GC] par.26; Jahnke and Lenoble v France (dec.); Perez v France [GC], par. 81); Boldea v. Romania, par. 30). ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო დეტალურად აღარ იმსჯელებს განსახილველი საკასაციო საჩივრის იმ პრეტენზიებზე, რომელთაც საქმის გადაწყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობა არ გააჩნიათ.

20. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ პროცესუალური საკითხები, რომლებიც სსსკ-ით დადგენილი წესებითაა მოწესრიგებული სავალდებულოა, როგორც მხარეებისათვის, ასევე სასამართლოსათვის. შესაბამისად, საპროცესო საკითხები (მათ შორის სარჩელის განუხილველად დატოვება) ყველა შემთხვევაში უნდა საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი მოწესრიგების საფუძველზე.

21. საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ სარჩელი განუხილველად უნდა დარჩენილიყო საქმისწარმოების პირველივე ეტაპზე. შესაბამისად, არსებობს სააპელაციო სასამართლოს განჩინების (რომლითაც უცვლელად იქნა დატოვებული პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება) გაუქმების სსსკ-ის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული აბსოლუტური საფუძველი, რამდენადაც მიღებული განჩინება იმდენად დაუსაბუთებელია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძლიანობის შემოწმება შეუძლებელია.

22. ამასთან, არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველი, ვინაიდან, საჭირო არაა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო ხელმძღვანელობს სსსკ-ის 399-ე, 372-ე მუხლებითა და 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილით, რომლის თანახმადაც, სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის შესახებ მოსამართლის განჩინება ჩაბარდება მოსარჩელეს, რომელსაც იმავდროულად უბრუნდება მის მიერ შეტანილი დოკუმენტები. თუ სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის საფუძველი გამოვლინდება ამ სარჩელის წარმოებაში მიღების შემდეგ, მაშინ იმის მიხედვით, თუ როგორია ეს საფუძველი, სასამართლო შეწყვეტს საქმისწარმოებას ან სარჩელს განუხილველად დატოვებს (ამავე კოდექსის 272-ე და 275-ე მუხლები).

23. საკასაციო სასამართლო სსსკ-ის 199¹-ე მუხლზე დაყრდნობით გააუქმებს საქალაქო სასამართლოს მიერ გამოყენებულ სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებას, სარჩელის განუხილველად

დატოვების გამო.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 399-ე, 372-ე, 187.2, 408.3 და 199¹-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა :

1. თ. ს-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 15 ნოემბრის განჩინება და თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 9 მარტის გადაწყვეტილება
3. თ. ს-ის სარჩელი დარჩეს განუხილველად;
4. გაუქმდეს, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 2 ივლისის განჩინება, სარჩელის აღძვრამდე უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შესახებ, რომლითაც საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს აეკრძალა თ. ს-ის (პ/ნ 3-) საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების, მდებარე: ქ. თბილისი, მ-ის ქუჩა №31, ბ №3, საკადასტრო კოდი №0... რეგისტრაცია (30.06.2015 წლის ნასყიდობის ხელშეკრულების (რ/150691347)) ნ. ჟ-ის (პ/ნ 3...) სახელზე სასამართლო დავის საბოლოო დასრულებამდე.
5. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

სარჩელის შინაარსი
ალიარაპიტი სარჩელი
გადაწყვეტილება
საქართველოს სახელის

№ას-609-609-2018

12 სექტემბერი, 2018 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა**
შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ე. გასიტაშვილი,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: სამეთვალყურეო საბჭოსა და აქციონერთა საერთო კრების ოქმების ბათილად ცნობა, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს გადაწყვეტილების ბათილად ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. სახელმწიფო საწარმოების, სახელმწიფო საწარმოთა გაერთიანებების სააქციო საზოგადოებებად გარდაქმნის ორგანიზაციულ ღონისძიებათა შესახებ, საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1993 წლის 14 აპრილის და 20 ივლისის №288 და №571 დადგენილებების მოთხოვნათა შესაბამისად, სახელმწიფო საწარმო სამშენებლო-სამრეწველო კომერციული ფირმა „ქ-ი“ გარდაიქმნა და ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 1996 წლის 4 სექტემბრის გადაწყვეტილებით დარეგისტრირდა, როგორც სააქციო საზოგადოება „ტ. ქ-ი“ (შემდეგში: „სააქციო საზოგადოება“ ან „სს“ ან „პირველი მოპასუხე საზოგადოება“ ან „აპელანტი“).

2. სს-ში გაერთიანებულია 97407 ცალი აქციის მფლობელი 582 აქციონერი. ერთი აქციის ნომინალური ღირებულება შეადგენს 1 აშშ დოლარს. შესაბამისად, სს-ის სანესდებო კაპიტალი შეადგენს 97407 აშშ დოლარს (სს „საქართველოს ფასიანი ქაღალდების გაერთიანებული რეგისტრატორის“ მიერ წარმოებული რეესტრის მონაცემები).

3. სს-ის აქციონერთა შორის ირიცხებიან ა. ა-ე (შემდეგში – მოსარჩელე ან მოწინააღმდეგ მხარე) და სხვები. მათ შორის, აქციები ნაწილდება შემდეგნაირად: მოსარჩელის საკუთრებად რეგისტრირებულია 4760 ცალი აქცია, მისი წილი საზოგადოების აქციათა საერთო რაოდენობაში შეადგენს 4,88671%-ს; ჯ. ბ-ის საკუთრებად რეგისტრირებულია – 4760 ცალი აქცია (4,88671%); თ. ნ-ის საკუთ-

რებად რეგისტრირებულია – 4760 ცალი აქცია (4,88671%); გ. ჭ-ის საკუთრებად რეგისტრირებულია – 4760 ცალი აქცია (4,88671%); ზ. ლ-ის საკუთრებად რეგისტრირებულია – 4760 ცალი აქცია (4,88671 %); გ. ნ-ის საკუთრებად რეგისტრირებულია – 4749 ცალი აქცია (4,87542%); უ. გ-ის საკუთრებად რეგისტრირებულია – 4749 ცალი აქცია (4,87542%); ე. ნ-ის საკუთრებად რეგისტრირებულია – 4749 ცალი აქცია (4,87542%); ზ. რ-ის საკუთრებად რეგისტრირებულია – 4727 ცალი აქცია (4,85283%); გ. კ-ის საკუთრებად რეგისტრირებულია – 4536 ცალი აქცია (4,65675%) მ. ნ-ის საკუთრებად რეგისტრირებულია – 3775 ცალი აქცია (3,87549%); ზ. გ-ის (შემდეგში: სს-ის დირექტორი) საკუთრებად რეგისტრირებულია 1485 ცალი აქცია (1,52453%).

4. 2014 წლის 27 ივნისს ჩატარდა სს-ის სამეთვალყურეო საბჭოს სხდომა. სხდომის დღის წესრიგად განისაზღვრა: ა) სს-ის საბჭოს თავმჯდომარის და თავმჯდომარის მოადგილის არჩევა; ბ) აქციონერთა საერთო კრების სააღრიცხვო დღის დადგენა. კრება ჩატარდა, რომელზედაც სს-ის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარედ აირჩა ე. ნ-ე. სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილედ კი – უ. გ-ი; საერთო კრების სააღრიცხვო დღედ დადგინდა 2014 წლის 10 ივლისი.

5. 2014 წლის 07 ივლისს, სსიპ საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეში, სს-ის დირექტორის სახელით გამოქვეყნდა განცხადება, 2014 წლის 2 აგვისტოს 16:00 საათზე აქციონერთა საერთო კრების გამართვის თაობაზე, შესაბამისი დღის წესრიგით. შესაბამისად, 2014 წლის 02 აგვისტოს ჩატარდა საერთო კრება შემდეგი დღის წესრიგით: 2013 წლის განუვლი სამეურნეო-ეკონომიკური საქმიანობის ანგარიშის დამტკიცება; სამეთვალყურეო საბჭოს ახალი შემადგენლობის წევრების არჩევა; სხვა შესაძლო საკითხები.

6. ჩატარებულ კრებაზე დამტკიცდა 2013 წლის განუვლი სამეურნეო-ეკონომიკური საქმიანობის დირექტორის ანგარიში. დადგინდა, რომ სამეთვალყურეო საბჭოში ერთი წლის ვადით, ანაზღაურების გარეშე, აირჩა სს-ის დირექტორი, ზ- ლ-ე, გ- ნ-ე, ე- ნ-ე, ბ. გ-ი და მ. ჩ-ი. იმავე დღეს, 2014 წლის 02 აგვისტოს, გაიმართა ახლადარჩეული სამეთვალყურეო საბჭოს წევრთა სხდომა დღის წესრიგით: სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარისა და თავმჯდომარის მოადგილის არჩევა. სხდომას ესწრებოდნენ წევრები: ე. ნ-ე, ბ. გ-ი, ზ. ლ-ე, სს-ის დირექტორი, მ. ჩ-ი და გ. ნ-ე. სხდომაზე ერთხმად დაადგინეს, რომ პირველი მოპასუხის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარედ აირჩა ზ. ლ-ე, სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილედ – ე. ნ-ე.

7. ჩატარებულ კრებათა ოქმების საფუძველზე სამეწარმეო რე-

ესტრში განხორციელდა ცვლილებები.

8. მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა სს-სა და საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს მიმართ, რომლითაც მოითხოვა: ა) სს-ის სამეთვალყურეო საბჭოს 2014 წლის 27 ივნისის ოქმის ბათილად ცნობა; ბ) სს-ის აქციონერთა საერთო კრების 2014 წლის 02 აგვისტოს №1 ოქმის ბათილად ცნობა; გ) სს-ის სამეთვალყურეო საბჭოს 2014 წლის 02 აგვისტოს №1 ოქმის და 2014 წლის 14 აგვისტოს №2 ოქმის ბათილად ცნობა; დ) საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2014 წლის 31 ოქტომბრის №14107556/3 გადაწყვეტილების ბათილად ცნობა.

9. მოსარჩელის განმარტებით 2014 წლის 02 აგვისტოს ჩატარდა სს-ის საერთო კრება დირექტორის ინიციატივით (იხ., ამ განჩინების 3-5), რომლის დირექტორობის თანამდებობაზე დანიშნენ საფუძვლად დაედო სს-ის 2012 წლის 25 ოქტომბრის გადაწყვეტილება, რომელიც ბათილად იქნა ცნობილი ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის 31 მარტის გადაწყვეტილებით და ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2014 წლის 14 ივლისის განჩინებით. აღნიშნული კი, მოსარჩელის განმარტებით სწორედ იმაზე მიუთითებს, რომ საერთო კრება მოიწვია არაუფლებამოსილმა პირმა.

10. იმავდროულად, მოსარჩელემ მიუთითა მენარმეთა შესახებ საქართველოს კანონის (შემდეგში: სპეციალური კანონი) 54-ე მუხლის პირველი ნაწილით განსაზღვრული პროცედურული წესების დარღვევაზე.

11. მოთხოვნის იურიდიულ ინტერესად მოსარჩელემ დაასახელა სს-ის მართვის განხორციელება მხოლოდ საამისოდ უფლებამოსილი პირების მიერ. ამასთან, დააფიქსირა სურვილი კანონით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში, აქტიური მონაწილეობა მიეღო სს-ის მართვაში [სსსკ-ის 180-ე მუხლი].

12. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 12 ივლისის გადაწყვეტილებით სარჩელი სს-ის სამეთვალყურეო საბჭოს 2014 წლის 27 ივნისის სხდომის ოქმის ბათილად ცნობის ნაწილში უარყოფილი იქნა უსაფუძვლობის გამო. დანარჩენი მოთხოვნის ნაწილში, სარჩელი დაკმაყოფილდა. შესაბამისად, ბათილად იქნა ცნობილი 2014 წლის 02 აგვისტოს სს-ის აქციონერთა საერთო კრების №1 ოქმი; ბათილად იქნა ცნობილი სს-ის სამეთვალყურეო საბჭოს სხდომის 2014 წლის 02 აგვისტოს №1 ოქმი და 2014 წლის 14 აგვისტოს №2 ოქმი; ბათილად იქნა ცნობილი, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2014 წლის 31 ოქტომბრის №14107556/3 გადაწყვეტილება.

13. პირველი ინსტანციის სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია ამ განჩინების პპ:1-7-ში მითითებული გარემოებები, ხოლო დავა

მონესრიგა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში: სსკ-ის) 50-ე და 54-ე მუხლებით, აგრეთვე, სპეციალური კანონის 54-ე მუხლის მეორე ნაწილით.

14. პირველი ინსტანციის სასამართლომ მიიჩნია, რომ სპეციალური კანონის მითითებული ნორმის დანაწესით საერთო კრება მონვეული უნდა იქნეს წესდებით განსაზღვრული ორგანოს, სამეთვალყურეო საბჭოს ან დირექტორების მიერ. თავის მხრივ, დირექტორი კი, თანამდებობაზე არჩეული უნდა იყოს კანონით დადგენილი წესით.

15. უდავო გარემოებად იქნა მიჩნეული, რომ ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის 31 მარტის გადაწყვეტილებით ბათილად იქნა ცნობილი სს-ის სამეთვალყურეო საბჭოს 2012 წლის 25 ოქტომბრის გადაწყვეტილება პირველი მოპასუხის გენერალურ დირექტორად ზ. გ-ის დანიშვნის შესახებ. გადაწყვეტილება შესულია კანონიერ ძალაში (იხ., სუს-ს 2015 წლის 19 მარტის განჩინება №ას-1047-1004-2014). შესაბამისად, საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სსიპ საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეში 2014 წლის 07 ივლისს გამოქვეყნებული დირექტორის განცხადება, 2014 წლის 2 აგვისტოს 16.00 საათზე ქ. ქუთაისში ნ-ს ქ. №26-ში სს-ის აქციონერთა საერთო კრების გამართვის თაობაზე, შესაბამისი დღის წესრიგით, როგორც არაუფლებამოსილი პირის მიერ გამოქვეყნებული განცხადება ძალმოსილი არ იყო, ხოლო მითითებული თარიღისათვის ჩატარებული კრების გადაწყვეტილება არღვევდა კანონით დადგენილ წესს, რაც მისი ბათილად ცნობის საფუძველს წარმოშობდა [სსკ-ის 54-ე მუხლი].

16. იმავდროულად, პირველი ინსტანციის სასამართლომ იხელმძღვანელა „საჯარო რეესტრის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლით [დისპოზიცია: საჯარო რეესტრის მონაცემების მიმართ მოქმედებს უტყუარობის პრეზუმფცია, ვიდრე არ დადასტურდება მათი უზუსტობა] და მიიჩნია, რომ სს-ის სამეთვალყურეო საბჭო აღნიშნული შემადგენლობით, არჩეული იქნა 2014 წლის 02 აგვისტოს გამართულ აქციონერთა საერთო კრებაზე. მითითებული კრება, არაუფლებამოსილი პირის მიერ იქნა მონვეული (იხ., ამ განჩინების პ-15). შესაბამისად, მიჩნეული იქნა, რომ არც ა. ს. წარმოადგენდა სს-თვის უფლებამოსილ პირს და კრებაზე მიღებული ყველა გადაწყვეტილება, მათ შორის, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 31/10/2014წ. №...გადაწყვეტილება წარმოადგენდა ბათილ გარიგებას, მისგან გამომდინარე ყველა სამართლებრივი შედეგით.

17. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუქმებისა და სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის მოთხოვნა

ნით სააპელაციო საჩივარი წარადგინა სს-მ, რომელმაც მოითხოვა სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში, გადაწყვეტილების გაუქმება და სარჩელის უარყოფა.

18. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 21 მარტის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა მოცემულ საქმეზე ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 12 ივლისის გადაწყვეტილება.

19. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოცემულ საქმეში მოსარჩელემ, 2014 წლის 02 აგვისტოს აქციონერთა კრების გადაწყვეტილების ნამდვილობა სადავო გახადა შემდეგ ფაქტებზე მითითებით:

20. ა) 2014 წლის 07 ივლისს, აქციონერთა კრების მოწვევის დროისათვის, ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის 31 მარტის გადაწყვეტილების საფუძველზე, სს-ის დირექტორის, დირექტორად დანიშვნის საფუძველი ბათილი იყო, შესაბამისად იგი არაუფლებამოსილ პირს წარმოადგენდა მოენვია საზოგადოების კრება;

21. ბ) 2014 წლის 02 აგვისტოს კრების მოწვევისას დაირღვა სააღრიცხვო დღის გავალისწინებით, აქციონერთა კრების თარიღის განსაზღვრის სპეციალური კანონის 54-ე მუხლით დადგენილი იმპერატიული წესი;

22. გ) აქციონერს ა. ა-ეს იმ მიზეზით, რომ უარი განაცხადა კრებაზე გამოცხადებულ პირთა აღრიცხვის ჟურნალში ხელმოწერაზე, არ მისცეს შესაძლებლობა თავისი მოსაზრება დაეფიქსირებინა კრებაზე.

23. სააპელაციო პალატამ გაიზიარა მოსარჩელის მითითება იმის თაობაზე, რომ 2014 წლის 02 აგვისტოს, სს-ის აქციონერთა კრების მოწვევისას დაირღვა სპეციალური კანონის 54.1 მუხლის მოთხოვნები [დისპოზიცია: თუ სს-ის წესდებით სხვა რამ არ არის დადგენილი, ყოველწლიურად, წლიური ბალანსის შედგენიდან 2 თვის ვადაში ტარდება მორიგი საერთო კრება, რომელზედაც განიხილება წლიური შედეგები და დღის წესრიგის სხვა შესაძლო საკითხები. სხვა შემთხვევებში, ტარდება რიგგარეშე საერთო კრება დირექტორების ან სამეთვალყურეო საბჭოს ან ამ კანონით განსაზღვრულ სხვა შემთხვევაში – აქციონერების მოთხოვნით. სამეთვალყურეო საბჭო ადგენს საერთო კრების სააღრიცხვო დღეს, რომელიც არ შეიძლება იყოს კრების მოწვევამდე 45 დღეზე ადრე და კრების მოწვევის გამოცხადების თარიღზე გვიან. საერთო კრებაში მონაწილეობის უფლება აქვთ მხოლოდ იმ აქციონერებს, რომლებსაც აქციაზე საკუთრების უფლება ჰქონდათ სააღრიცხვო დღისთვის], იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ 2014 წლის 27 ივნისის სამეთვალ-

ყურეო საბჭოს კრებაზე სააღრიცხვო დღედ დადგენილი იქნა 2014 წლის 10 ივლისი, რაც სს-ას იმ ვალდებულებას წარმოუშობდა, რომ აქციონერთა კრების თარიღი არ შეიძლება ყოფილიყო 45 დღეზე ადრე, ანუ 10 ივლისიდან 2014 წლის 24 აგვისტომდე პერიოდი. ამასთან, ვინაიდან სს-ის წესდება სპეციალური კანონისაგან განსხვავებულ რეგულაციას არ შეიცავდა, 2014 წლის 02 აგვისტოს ჩატარებულ აქციონერთა კრებაზე მიღებულ გადაწყვეტილებას არ გააჩნდა ლეგიტიმაცია კრების მოწვევის პროცედურული წესების დარღვევის გამო. აღნიშნული კი, სსკ-ის 54-ე მუხლი თანახმად, ამ კრებაზე მიღებული გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის საფუძველს წარმოადგენდა.

24. გარდა ამისა, კრების მოწვევამდე 45 დღით ადრე, 2014 წლის 19 ივნისისთვის შემონმებული და დადასტურებული არ ყოფილა რეგისტრირებულ აქციონერთა უფლებამოსილება (რეგისტრატორმა დააფიქსირა 2014 წლის 10 ივლისის მდგომარეობით აქციონერთა უფლებამოსილება). ასეთ შემთხვევაში, იმ პირთა მიერ კრებაზე მიღებული გადაწყვეტილება, ვისი უფლებამოსილებაც კანონით დადგენილი წესით დადასტურებული არ ყოფილა, სსკ-ის 54-ე მუხლის თანახმად ბათილი იყო.

25. სააპელაციო პალატამ დამატებით განმარტა, რომ იმ შემთხვევაშიც კი, სასამართლოს კრება უფლებამოსილ პირთა მონაწილეობით ჩატარებულად რომ მიეჩნია, ის გარემოება, რომ მოსარჩელე აქციონერს სხვა აქციონერების მხრიდან შეეზღუდა კრებაში მონაწილეობის უფლება იმ მიზეზით, რომ უარი განაცხადა კრებაზე გამოცხადებულ პირთა აღრიცხვის ყურნალში ხელმოწერაზე, ეს ქმედებაც კი, კანონსაწინააღმდეგოდ აქცევდა ამ კრებაზე მიღებულ გადაწყვეტილებას, ვინაიდან, სპეციალური კანონის 53-ე მუხლის თანახმად, აქციონერის უფლებაა მონაწილეობა მიიღოს კრებაზე და ხელმოწერასთან დაკავშირებით ფორმალური საკითხის განუხორციელებლობის გამო, დაუშვებელია ამ უფლების შეზღუდვა.

26. აღსანიშნავია, რომ სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა 2014 წლის 02 აგვისტოს სს-ის აქციონერთა კრების გადაწყვეტილების ბათილობასთან დაკავშირებით პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა, რომლითაც მიჩნეული იქნა, რომ კრება მოწვეული იყო არაუფლებამოსილი დირექტორის მიერ. ამ თვალსაზრისით, სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში: სსსკ-ის) 106-ე მუხლის „ბ“ პუნქტზე, რომლის თანახმად, დამტკიცებას არ საჭიროებენ ფაქტები, რომლებიც დადგენილია ერთ სამოქალაქო საქმეზე სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით, თუ სხვა

სამოქალაქო საქმეების განხილვისას იგივე მხარეები მონაწილეობენ. ამავე კოდექსის 264-ე მუხლის დანაწესის მიხედვით, პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება, კანონიერ ძალაში შედის, საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოცანით, რომლითაც უცვლელად რჩება სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე.

27. იმის გათვალისწინებით, რომ ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის 31 მარტის გადაწყვეტილება, რომლითაც ბათილად იქნა ცნობილი, სს-ის გენერალურ დირექტორად ზ. გ-ის დანიშვნის შესახებ, კანონიერ ძალაში შევიდა 2015 წლის 19 მარტს (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2015 წლის 31 მარტის განჩინება საქმეზე №ას-1047-1004-2014). მაშასადამე, ამ დრომდე, აქციონერთა რიგგარეშე კრების მოწვევის მიზნით, ზ. გ-ის მიერ, სსიპ საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეში 2014 წლის 07 ივლისს გამოქვეყნებული განცხადება, არ შეიძლებოდა მიჩნეულიყო არაუფლებამოსილი დირექტორის მიერ განხორციელებულ ქმედებად. ხოლო სს-ის 2014 წლის 02 აგვისტოს და 14 აგვისტოს სამეთვალყურეო საბჭოს კრების გადაწყვეტილებების ნამდვილობის თაობაზე, აპელანტის მოთხოვნასთან დაკავშირებით, სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ სპეციალური კანონის 55.3-55.6 მუხლების თანახმად, სამეთვალყურეო საბჭოს სხდომები ტარდება კვარტალში ერთხელ მაინც. მოწვევა უნდა გაკეთდეს წერილობით, სულ ცოტა 8 დღით ადრე, სავარაუდო დღის წესრიგით. სამეთვალყურეო საბჭო თავისი შემადგენლობიდან ირჩევს თავმჯდომარეს და მოადგილეს ... ნიშნავს და ნებისმიერ დროს გამოიწვევს დირექტორებს, ასევე, მათთან დებს და წყვეტს ხელშეკრულებებს ... სამეთვალყურეო საბჭო გადაწყვეტილებაუნარიანია, თუ მას ესწრება წევრთა სულ მცირე ნახევარი... მოცემული დავის ფარგლებში დადგენილ გარემოებას წარმოადგენდა, რომ სს-ის 2014 წლის 02 აგვისტოს სამეთვალყურეო საბჭოს სხდომა ჩატარდა იმ შემადგენლობით, რომელიც არჩეული იქნა იმავე დღეს – 2014 წლის 02 აგვისტოს, სს-ის აქციონერთა კრებაზე, ხოლო 14 აგვისტოს სხდომაზე გადაწყდა დირექტორისა და მისი მოადგილის გამონწვევისა და ახლის დანიშვნის საკითხი. ვინაიდან სს-ის 2014 წლის 02 აგვისტოს აქციონერთა კრების გადაწყვეტილება, მათ შორის, სამეთვალყურეო საბჭოს ახალი შემადგენლობით არჩევის თაობაზე ბათილია, სსკ-ის 54-ე მუხლის შესაბამისად, ასევე ბათილი იყო ახალი შემადგენლობით არჩეული სამეთვალყურეო საბჭოს 2014 წლის 02 აგვისტოს და 14 აგვისტოს გადაწყვეტილებებიც. ახლად არჩეული სამეთვალყურეო საბჭოს წევრთა უფლებამოსილების ნამდვილობის შემთხვევაშიც

კი, 2014 წლის 02 აგვისტოს სხდომაზე სამეთვალყურეო საბჭოს გადაწყვეტილება ნამდვილად ვერ ჩაითვლებოდა, ვინაიდან დაირღვა სპეციალური კანონის 55.5 მუხლით განსაზღვრული მოწვევის სავალდებულო 8 დღიანი ვადა.

28. სამენარმო რეესტრში სს-ის რეგისტრირებულ მონაცემებში ცვლილების განხორციელების თაობაზე მიღებული გადაწყვეტილების ბათილად ცნობასთან დაკავშირებით სააპელაციო პალატამ მიუთითა „საჯარო რეესტრის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლზე, რომლის თანახმად, საჯარო რეესტრის მონაცემების მიმართ მოქმედებს უტყუარობის პრეზუმფცია, ვიდრე არ დადასტურდება მათი უზუსტობა.

29. განსახილველ შემთხვევაში, დადგენილად იქნა მიჩეული, რომ სს-ის 2014 წლის 02 აგვისტოს აქციონერთა კრების გადაწყვეტილება და 2014 წლის 02 აგვისტოს და 14 აგვისტოს სამეთვალყურეო საბჭოს გადაწყვეტილებები, რომლითაც არჩეული იქნა სს-ის სამეთვალყურეო საბჭო ახალი შემადგენლობით, მისი თავმჯდომარე და მოადგილე, ასევე საზოგადოების ახალი დირექტორი წარმოადგენდა ბათილ გარიგებას. ამდენად, სანარმოს მიერ მიღებული ბათილი გადაწყვეტილებების (გარიგება) საფუძველზე, სს-ის რეგისტრირებულ მონაცემებში, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 31/10/20146. №ბ14107556/3 გადაწყვეტილებით განხორციელებული ცვლილების რეგისტრაციაც ბათილი იყო.

30. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 21 მარტის განჩინების გაუქმებისა და დაკმაყოფილებულ ნაწილში, სარჩელის უარყოფის მოთხოვნით საკასაციო საჩივარი წარადგინა სს-მ.

31. კასატორი სადავოდ ხდის სს-ის აქციონერთა საერთო კრების მოწვევის პროცედურული წესის დარღვევას და აღნიშნულთან დაკავშირებით მიუთითებს შემდეგს: სპეციალური კანონის 54.1 მუხლის მიხედვით სასამართლომ მიიჩნია, რომ სააღრიცხვო დღე არ შეიძლება ყოფილიყო 10 ივლისიდან 45 დღეზე ადრე ანუ, 2014 წლის 24 აგვისტომდე, ხოლო კრების მოწვევის გამოცხადების თარიღი არ უნდა ყოფილიყო 10 ივლისზე ადრე. მითითებულს კასატორი არ იზიარებს და აღნიშნავს, რომ რადგან 2014 წლის 24 აგვისტო არის 10 ივლისის შემდეგ 45 დღით გვიან და არა ადრე, ხოლო კრების მოწვევის თარიღი არ უნდა ყოფილიყო 10 ივლისზე ადრე, სასამართლოს მითითება გაუგებარია.

32. კასატორი აღნიშნავს, რომ სს-ს დირექტორმა გააგზავნა წერილი საკანონმდებლო მაცნეში დამატებით 1% მეტი აქციონერების დაზღვეული ფოსტით მოწვევის შესახებ, რომელიც განხორციელდა კანონით დადგენილი წესით. სპეციალური კანონი იმპერა-

ტულად ითვალისწინებს 1%-ზე მეტი აქციონერის დაზღვეული ფორმით მოწვევას, რაც განხორციელდა და მხარეებს აღნიშნული სადავოდ არ გაუხდიათ და აქციონერთა კრებაზე გადანყვეტილების მიღების დროს რაიმე პრეტენზია არ გამოუთქვამთ, მათ შორის, არც მოსარჩელეს. მით უმეტეს, მოსარჩელე მონაწილეობდა აქციონერთა კრებაზე რეგისტრაციის გარეშე, რაც სასამართლოს უნდა გაეთვალისწინებინა.

33. კასატორის მოსაზრებით, სასამართლომ იმსჯელა, იმ გარემოებაზე თითქოს აქციონერთა სააღრიცხვო დღეს არ იყვნენ აქციონერები. კასატორი აღნიშნავს, რომ აქციონერთა მოწვევა მოხდა 10 ივლისს აღრიცხული აქციონერებიდან, ყველა 1%-ზე მეტი აქციონერი მოწვეული იყო დაზღვეული ფოსტით. ამასთან, უშუალოდ 2014 წლის 02 აგვისტოს ფასიანი ქაღალდების დამოუკიდებელმა რეგისტრატორმა წარმოადგინა აქციონერთა სია 10 ივლისის მდგომარეობით და აღრიცხა აქციონერები. ფაქტიურად, გამოცხადებული მდგომარეობით ხმის უფლებით და გამოცხადებულ აქციონერთა რაოდენობა აღემატებოდა 51%-ს. რაც საკმარისი იყო გადანყვეტილების მისაღებად.

34. კასატორი მიიჩნევს, რომ სასამართლომ ასევე უსაფუძვლოდ იმსჯელა სს-ის აქციონერთა კრების მოწვევასთან დაკავშირებით. კასატორი აღნიშნავს, რომ სასამართლომ ფაქტიურად შეცვალა პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადანყვეტილება, რადგან 2017 წლის 12 ივლისის გადანყვეტილების ძირითადი საფუძველი იყო 2014 წლის 02 აგვისტოს აქციონერთა კრების მოწვევა არაუფლებამოსილი პირის მიერ და სწორედ ამ საფუძველს ემყარებოდა აქციონერთა 02.08.2014 წლის კრების ოქმის და 14.08.2014 სამეთვალყურეო საბჭოს გადანყვეტილებების ბათილობა.

35. კასატორის მოსაზრებით, სასამართლომ არასწორად გამოიყენა და განმარტა სსკ-ის 50-ე და 54-ე მუხლები. კასატორის მითითებით, გაუგებარია რატომ მიიჩნია სასამართლომ 65,6% აქციონერთა კრების მიერ მიღებული გადანყვეტილება ბათილად, ისეთ გარემოებებზე მითითებით, რომელსაც არსებითი გავლენა არ შეეძლო მოეხდინა გადანყვეტილების მიღებაზე.

36. კასატორის მოსაზრებით, არ არსებობდა 2014 წლის 14 აგვისტოს სამეთვალყურეო საბჭოს სხდომის ოქმის ბათილობის საფუძველი. ასევე, არ არსებობდა საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს 31.10.2014 წლის №14107556/3 გადანყვეტილების ბათილად ცნობის საფუძველი.

სამოტივაციო ნაწილი:

37. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმე-

თა პალატის 2018 წლის 18 მაისის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მიხედვით დასაშვებობის შესამოწმებლად, ხოლო 2018 წლის 22 ივნისის განჩინებით საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებლად.

38. საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთება, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ და სარჩელი უნდა დარჩეს გასუხილველად შემდეგი გარემოებების გამო:

39. გამომდინარე იქიდან, რომ სასამართლოში აღძრულია აღიარებითი მოთხოვნა, რომელიც ა) სს-ის სამეთვალყურეო საბჭოს 2014 წლის 27 ივნისის ოქმის; ბ) სს-ის აქციონერთა საერთო კრების 2014 წლის 02 აგვისტოს №1 ოქმის; გ) სს-ის სამეთვალყურეო საბჭოს 2014 წლის 02 აგვისტოს №1 ოქმის და 2014 წლის 14 აგვისტოს №2 ოქმის ბათილად ცნობასა და დ) საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2014 წლის 31 ოქტომბრის NB14107556/3 გადაწყვეტილების ბათილად ცნობაში მდგომარეობს (იხ., ამ განჩინების პ-8) ვიდრე საკასაციო პალატა წარმოდგენილ საკასაციო პრეტენზიათა დასაბუთებულობას შეამოწმებდეს, პირველ რიგში, უნდა შემოწმდეს აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობის წინაპირობების არსებობა.

40. საკასაციო პალატის ამგვარი მიდგომა გამომდინარეობს სსსკ-ის [სსკ-ის 178.1 „ლ“; 186-ე და 180-ე მუხლებიდან და დამკვიდრებულია სასამართლო პრაქტიკით, რომლის შესაბამისად, აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობის, ისევე, როგორც მისი დასაბუთებულობის, საკითხის შემოწმება სამართლის საკითხია და აქედან გამომდინარე, სასამართლომ პროცესის მონაწილე მხარის პრეტენზიის არარსებობის პირობებშიც, საკუთარი ინიციატივით უნდა შეამოწმოს სარჩელის დასაშვებობა საქმისწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე (იხ., სუსგ №ას-91-91-2018, 31 ივლისი, 2018 წელი, პ-15). ასეთ დროს, პასუხი უნდა გაეცეს კითხვებს: აქვს მოსარჩელეს ნამდვილი იურიდიული ინტერესი დავის მიმართ? უზრუნველყოფს მოსარჩელის მოთხოვნა ამ ინტერესის დაკმაყოფილებას? (იქვე).

41. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის განჩინებაში, იხ., №ას-121-117-2016, 17 მარტი, 2016 წელი, აღინიშნა, რომ „ვიდრე საქმის განმხილველი სასამართლო სარჩელის საფუძვლიანობას შეამოწმებს, მნიშვნელოვანია, შეფასდეს, აქვს თუ არა მოსარჩელეს ნამდვილი იურიდიული ინტერესი დავის მიმართ და უზრუნველყოფს თუ არა მოსარჩელის მოთხოვნა ამ ინტერესის დაკმაყოფილებას“.

42. განსახილველ შემთხვევაში, მიუხედავად იმისა, რომ ვლინ-

დებოდა საპროცესო სამართლის ნორმების არსებითი დარღვევა, სააპელაციო სასამართლომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება ისე დატოვა ძალაში, რომ არ იმსჯელა, რამდენად დასაშვებია იყო სარჩელი, რომლითაც ა) სს-ის სამეთვალყურეო საბჭოს 2014 წლის 27 ივნისის ოქმის; ბ) სს-ის აქციონერთა საერთო კრების 2014 წლის 02 აგვისტოს №1 ოქმის; გ) სს-ის სამეთვალყურეო საბჭოს 2014 წლის 02 აგვისტოს №1 ოქმის და 2014 წლის 14 აგვისტოს №2 ოქმის ბათილად ცნობასა და დ) საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2014 წლის 31 ოქტომბრის NB14107556/3 გადაწყვეტილების ბათილად ცნობა იყო მოთხოვნილი (იხ., ამ განჩინების პ-8), რითაც დაირღვა სსსკ-ის 393-ე მუხლის მეორე ნაწილის მოთხოვნები.

43. კანონის დანაწესიდან გამომდინარე, „ალიარებითი მოთხოვნა დასაშვებია, თუ იკვეთება მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი ალიარება სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოხდეს, მაგალითად, მამად ცნობა, მამობის დადგენა, ქორწინების ბათილად ცნობა, ლიტერატურული ნაწარმოების ავტორად აღიარება და ა.შ. ამ სახის სარჩელების მიზანია არა სუბიექტური უფლების მიკუთვნება, არამედ უფლების სადავოობის აღმოფხვრა. ამ დროს სულაც არ არის აუცილებელი, რომ პირის უფლება დარღვეული იყოს, მაგრამ ვარაუდი იმისა, რომ მომავალში შეიძლება დაირღვეს, წარმოადგენს პირის იურიდიულ ინტერესს. ამიტომაც, ამ ტიპის სარჩელებს „უფლების დამდგენ“ სარჩელებსაც უწოდებენ“ (ციტ: სუსგ №ას-91-91-2018, 31 ივლისი, 2018 წელი, პ-16).

44. მიკუთვნებითი სარჩელებისგან განსხვავებით, ალიარებითი სარჩელის დავის საგანია თვით მატერიალურსამართლებრივი ურთიერთობა, რომელიც სუბსიდიური ხასიათის მატარებელია და იურიდიული ინტერესის არსებობა გამორიცხულია, თუ შესაძლებელია მოპასუხის მიმართ მიკუთვნებითი მოთხოვნის წარდგენა (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის გადაწყვეტილება საქმეზე №ას-664-635-2016, 02.03.2017წ; შეადარეთ ასევე, სუსგ-ებს: №ას-437-409-17 29.09.17, №-ას-916-857-17 12.09.17, №ას-302-285-17, 16.06.17, №ას-244-232-17 19.05.17 №ას-937-887-2015, 10.11.2015წ.; №ას-17-14-2015, 01.07.2015წ.; №ას-1069-1008-2015, 16.12.2015წ.; №ას-869-819-2015, 11.12.2015წ.; №ას-773-730-2015, 08.09.2015წ.; №ას-181-174-2016, 06.05.2016წ.; №ას-1025-967-2015, 23.12.2015წ.; №ას-323-308, 2016, 03.06.2016წ.; №ას-407-390-2016, 10.6.2016წ.; №ას-375-359-2016, 17.06.2016წ.).

45. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სარჩელის სახეობად დაყოფას (მიკუთვნებითი, გარდაქმნითი და ალიარებითი) პრაქტიკული მნიშვნელობა გააჩნია და უზრუნველყოფს პირის კანონ-

ნით დაცული უფლებისა და ინტერესების სასამართლო წესით დაცვას. როგორც წესი, მოსარჩელის ინტერესი განსაზღვრული სამართლებრივი შედეგის მიღწევას უკავშირდება (მაგ. ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება, ქონების დაბრუნება, პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა, ზიანის ანაზღაურება და ა.შ.), რომელიც მხოლოდ მიკუთვნებითი სარჩელით მიიღწევა და ასეთ შემთხვევაში, აღიარებითი სარჩელის აღძვრა დაუშვებელია, რადგანაც, პროცესის ეკონომიის პრინციპიდან გამომდინარე, დარღვეული უფლების აღდგენასა და სამართლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებას პირმა ერთი და არა რამდენიმე სარჩელის აღძვრის გზით უნდა მიაღწიოს, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილებას მოსარჩელისათვის მისთვის სასარგებლო შედეგი უნდა მოჰქონდეს და მიკუთვნებითი სარჩელის აღძვრის საჭიროება აღარ უნდა არსებობდეს.

46. მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელის მიერ აღძრული აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობას პროცესუალურად გამოორიცხავს ის გარემოება, რომ მოსარჩელის მიერ არაა დასაბუთებული, იურიდიულად სასარგებლო რა შედეგს განაპირობებს მისთვის ამ გარიგებათა (საერთო კრების და სამეთვალყურეო საბჭოს კრების ოქმები – იხ., ამ განჩინების პპ-8, 11) და საჯარო რეესტრის ჩანაწერის ბათილად ცნობა, ანუ სხვაგვარად რომ ვთქვათ, არ იკვეთება ის იურიდიული ინტერესი (სსსკ-ის 180-ე მუხლი), რომელიც მოსარჩელეს ამ მოთხოვნათა მიმართ აქვს.

47. იურიდიული ინტერესის ცნებაში იგულისხმება ის მატერიალურსამართლებრივი უფლება, რომლის დაცვასაც უზრუნველყოფს აღიარებითი სარჩელი. მოსარჩელის მიერ ხელშეკრულების ბათილად ცნობის მოთხოვნა გამართლებული იქნებოდა, თუკი მოსარჩელე დაადასტურებდა, რომ სადავო გარიგებათა (საერთო კრების და სამეთვალყურეო საბჭოს კრების ოქმები – იხ., ამ განჩინების პპ-8, 11) და საჯარო რეესტრის ჩანაწერის ბათილად ცნობით იგი გარკვეული იურიდიული ინტერესის დაკმაყოფილებას შეძლებდა და სამართლებრივად გაიუმჯობესებდა მდგომარეობას.

48. საქმის მასალებიდან და სასარჩელო მოთხოვნის შინაარსიდან ირკვევა, რომ გარიგებათა ბათილად ცნობის იურიდიულ ინტერესად მოსარჩელე მიიჩნევს სს-ის მართვის განხორციელებას მხოლოდ საამისოდ უფლებამოსილი პირების მიერ. ამასთან, სს-ის მართვაში კანონით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში, აქტიური მონაწილეობის მიღების სურვილს (იხ., ამ განჩინების პპ-8, 11).

49. საკასაციო პალატის მოსაზრებით მოსარჩელის მიერ მითითებული იურიდიული ინტერესი (ს.ფ. 226 – პ-3.2.18) არ პასუხობს

სსსკ-ის 178-ე მუხლის მოთხოვნებს. ამ ნორმის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სარჩელში უნდა ყოფილიყო აღნიშნული სსსკ-ის 180-ე მუხლით გათვალისწინებული იურიდიული ინტერესი („სსსკ-ის 180-ე მუხლის შინაარსიდან გამომდინარეობს აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესის განმსაზღვრელი შემდეგი კრიტერიუმები: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებამი; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადაწყვეტა დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადაწყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა... შდრ. სუსგ №ას-838-802-2014, 19.03.2015გ.).

50. განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელის ერთ-ერთ არგუმენტად დასახელდა, რომ 2014 წლის 02 აგვისტოს ჩატარდა სს-ის საერთო კრება გენერალური დირექტორის ზ. გ-ის ინიციატივით. ზ. გ-ის გენერალური დირექტორობის თანამდებობაზე დანიშვნას საუფუძვლად დაედო სს-ის 2012 წლის 25 ოქტომბრის გადაწყვეტილება, რომელიც ბათილად იქნა ცნობილი ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის 31 მარტის გადაწყვეტილებით და ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2014 წლის 14 ივლისის განჩინებით. აღნიშნული კი, მოსარჩელის განმარტებით სწორედ იმაზე მიუთითებს, რომ საერთო კრება მოიწვია არაუფლებამოსილმა პირმა. არაუფლებამოსილი პირის მიერ მოწვეულ კრებაზე მიღებული გადაწყვეტილებები კი იურიდიული ძალის არმქონედ უნდა მიჩნეულიყო (იხ., ამ განჩინების პ-20. ა), ხოლო მოთხოვნის იურიდიულ ინტერესად, დასახელდა სს-ის კანონიერ მართვა განეხორციელებინათ მხოლოდ უფლებამოსილ პირებს (იხ., ამ განჩინების პ-8, აგრეთვე. ს.ფ. 226-პ-3.2.18). სააპელაციო სასამართლოს განჩინებით მოსარჩელის მიერ მითითებული არგუმენტი დირექტორის არაუფლებამოსილების კუთხით, უარყოფილი იქნა (იხ., სააპელაციო სასამართლოს განჩინების პ-4.9). ვინაიდან განჩინება მოსარჩელის მიერ არ გასაჩივრებულა და სააპელაციო სასამართლოს ამ არგუმენტზე საკასაციო პრეტენზია არ ვრცელდება, აღნიშნული საკითხი არ არის საკასაციო საჩივრის ფარგლებში განსახილველი, თუმცა, მოსარჩელის ნამდვილი იურიდიული ინტერესის არარსებობის მიზნებისათვის სარჩელის დასაშვებობის შემონმების ფარგლებში სააპელაციო სასამართლოს დასაბუთების აღნიშნულ ნაწილს საკასაციო პალატა ყურადღებას მაინც მიაქცევს და მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის ინ-

ტერესი, რომ სს-ის კანონიერ მართვა განეხორციელებინათ მხოლოდ უფლებამოსილ პირებს, რის გამოც, ბათილად საცნობი იყო სარჩელში მითითებული (იხ., ამ განჩინების პ-8) ყველა გარიგება და საჯარო რეესტრის ჩანაწერი, დაუსაბუთებელია და გასაზიარებელია კასატორის არგუმენტი, რომ სასამართლომ 65,6% აქციონერთა კრების მიერ მიღებული გადაწყვეტილება ბათილად, ისეთ გარემოებებზე მითითებით ცნო, რომელსაც არსებითი გავლენა არ შეეძლო მოეხდინა გადაწყვეტილების მიღებაზე. ამდენად, საკასაციო პალატის მოსაზრებით მოსარჩელის მიერ სარჩელში დასახელებული ინტერესი უნდა შეფასდეს მხარის სუბიექტურ ინტერესად, რომელსაც არავითარი მატერიალურ-სამართლებრივი სარგებლის მოტანა მოსარჩელისათვის არ შეუძლია.

51. იმავდროულად, საკასაციო პალატა კასატორის ყურადღებას გაამახვილებს „ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის“ ევროპულ კონვენციაზე, რომლის მე-6 მუხლით რეგულირებულია სამართლიანი სასამართლოს პრინციპი. კონვენციის აღნიშნული დათქმა, ევროსასამართლოს პრეცედენტული პრაქტიკის თანახმად, ექვემდებარება ფართო განმარტებას და თავის თავში არა მხოლოდ საქმის მიუკერძოებელ განხილვას, არამედ სამართლიან გადაწყვეტასაც მოიცავს, რაც თავისთავად მიანიშნებს იმაზე, რომ მართლმსაჯულების განხორციელება არ უნდა ატარებდეს ფორმალურ ხასიათს, არამედ, სამართალწარმოების მიზანი დარღვეული უფლების ეფექტიან და რეალურ დაცვაზეა ორიენტირებული, რაც ეროვნული სასამართლოს მიერ საკითხის ამომწურავ გადაწყვეტაზე მიანიშნებს და არა ფორმალური ხასიათის სამართალწარმოებაზე, რომელსაც დავის აღმოფხვრა შედეგად არ მოჰყვება (შდრ. სუსგ №ას-302-285-2017, 16.06.2017). ნიშანდობლივია, რომ სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება შედეგზე ორიენტირებული უფლებაა და თუნდაც სასურველი გადაწყვეტილების მიღება არასაკმარისია აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, გადაწყვეტილების აღსრულების გარეშე. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს არაერთ გადაწყვეტილებაში აღინიშნა გადაწყვეტილების აღსრულების მნიშვნელობა. გადაწყვეტილებაში „აპოსტოლი საქართველოს წინააღმდეგ“, რომელიც კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებას ეხება, განიმარტა, რომ გადაწყვეტილების აღსრულების უფლება, „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელი ნაწილია მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის მიზნებისთვის (Apostol v. Georgia; §37; ასევე იხ. Hornsby v. Greece, §40). ამასთან, საქმეზე შპს „იზა და მაკრაზიძე“ საქართველოს წინააღმდეგ ევროსასამართლო აღნიშნავს, რომ „სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლება მოიცავს ძალაში შესუ-

ლი გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებას. ეს უფლება არარეალური იქნებოდა, თუ ხელშემკვრელი სახელმწიფოს ეროვნული სამართლებრივი სისტემა შესაძლებელს გახდის, ძალაში შესული საბოლოო გადაწყვეტილება ერთი მხარის საზიანოდ არაქმედითი დარჩენილიყო. ნებისმიერი სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღსრულება „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელ ნაწილად უნდა განიხილებოდეს მე-6 მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე (IZA Ltd and Makrakhidze v. Georgia, §42; სხვა პრეცედენტთა შორის იხ. Burdov v. Russia, §34; Hornsby v. Greece, §40) (ციტ: სუსგ №ას-964-899-2017, 23 თებერვალი, 2018 წელი, პ-15.4.3).

52. მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელის სასარგებლოდ დავის გადაწყვეტის მატერიალურ-სამართლებრივი შედეგი მოსარჩელისთვის უფლების მიმნიჭებელი ვერ გახდება. რაც იმას ნიშნავს, რომ განსახილველი აღიარებითი სარჩელი სსსკ-ის 180-ე მუხლით დადგენილ სავალდებულო პირობას სარჩელის იურიდიული ინტერესის კრიტერიუმის (როგორცაა: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადაწყვეტა დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადაწყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა) არსებობის შესახებ არ აკმაყოფილებს. ამდენად, მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ მოსარჩელემ ვერ შეძლო დაესაბუთებინა აღიარებითი მოთხოვნის მიმართ მისი ნამდვილი იურიდიული ინტერესის არსებობა, როგორც აღიარებითი სარჩელის წარმოებაში მიღებისა და განხილვის აუცილებელი წინაპირობა [სსსკ-ის 178-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტი, ამავე კოდექსის 186-ე მუხლის პირველი ნაწილის „თ“ ქვეპუნქტი].

53. საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ არსებობს სააპელაციო სასამართლოს განჩინების (რომლითაც უცვლელად იქნა დატოვებული პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება) გაუქმების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე1“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული აბსოლუტური საფუძველი, რამდენადაც სარჩელი განუხილველად უნდა დარჩენილიყო საქმისწარმოების პირველივე ეტაპზე. შესაბამისად, მიღებული განჩინება იმდენად დაუსაბუთებელია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემონახვა შეუძლებელია.

54. იმავდროულად, არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამარ-

თლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველი, ვინაიდან საქირო არაა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო ხელმძღვანელობს სსსკ-ის 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილით, რომლის თანახმადაც, სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის შესახებ მოსამართლის განჩინება ჩაბარდება მოსარჩელეს, რომელსაც იმავდროულად უბრუნდება მის მიერ შეტანილი დოკუმენტები. თუ სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის საფუძველი გამოვლინდება ამ სარჩელის წარმოებაში მიღების შემდეგ, მაშინ იმის მიხედვით, თუ როგორია ეს საფუძველი, სასამართლო შეწყვეტს საქმის წარმოებას ან სარჩელს განუხილველად დატოვებს (ამ კოდექსის 272-ე და 275-ე მუხლები). მთავარი სხდომის დანიშვნამდე სარჩელის განუხილველად დატოვების შემთხვევაში მოსარჩელეს დაუბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი, ხოლო საქმის მთავარ სხდომაზე განხილვისას სარჩელის განუხილველად დატოვების შემთხვევაში სახელმწიფო ბაჟი მოსარჩელეს არ დაუბრუნდება. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მოხმობილი ნორმა მითითებითი ხასიათისაა და მასში ამავე კოდექსის 275-ე მუხლის წინაპირობების შემონემაზეა საუბარი, თუმცა, ეს უკანასკნელი ნორმაც არ შეიცავს სარჩელის განუხილველად დატოვების ამომწურავ ჩამონათვალს, რის გამოც, დასაშვებია საპროცესო ანალოგიის პრინციპის გამოყენება (სსსკ-ის მე-7 მუხლი) იმ შემთხვევისათვის, როდესაც სახეზე გვაქვს სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის კანონით გათვალისწინებული სხვა შემთხვევა (იხ. სუსგ №ას-302-285-2017, 16 ივნისი, 2017 წელი; №ას-551-522-2015, 14 აგვისტო, 2015 წელი). მოცემულ შემთხვევაში, რადგანაც აღიარებითი სარჩელი არ აკმაყოფილებს სსსკ-ის 178-ე მუხლის მოთხოვნებს, ამავე კოდექსის 186-ე მუხლის პირველი ნაწილის „თ“ ქვეპუნქტის თანახმად, იგი განუხილველად უნდა იქნას დატოვებული.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, 411-ე მუხლით და

გ ა ლ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. სს „ტ. ქ-ის“ საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 21 მარტის განჩინება და ქუთაისის

საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 12 ივლისის გადაწყვეტილება;

3. ა. ა-ის სარჩელი დარჩეს განუხილველად;

4. კასატორ სს „ტ. ქ-ს“ უკან დაუბრუნდეს ა. ბ-ის მიერ 2018 წლის 27 აპრილს საგადასახადო დავალება N5002 გადახდილი სახელმწიფო ბაჟი 300 ლარი შემდეგი ანგარიშიდან: ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი

5. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სარჩელის შინაარსი

აღიარებული სარჩელი

გადანყვეტილება საქართველოს სახელით

№ას-782-782-2018

12 სექტემბერი, 2018 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა**

**შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ე. გასიტაშვილი**

დავის საგანი: კრების ოქმის ბათილად ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ი. ე-მ (შემდეგში: მოსარჩელე ან აპელანტი ან კასატორი) სარჩელით მიმართა სასამართლოს გ. შ-ვილისა (შემდეგში: პირველი მოპასუხე) და ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობა „ა-ის სახლის“ (შემდეგში: მეორე მოპასუხე ან ამხანაგობა ან ბმა) მიმართ, რომლითაც მოითხოვა 2009 წლის 22 აპრილის ამხანაგობის კრების ოქმის №3-ის ბათილად ცნობა.

2. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 05.04.2017წ. გადაწყვეტილებით სარჩელი 2009 წლის 22 აპრილის ამხანაგობის კრების ოქმი №3-ის ბათილად ცნობის თაობაზე უარყოფილი იქნა. სარჩელის უარყოფას საფუძვლად დაედო აღიარებითი სარჩელის აღძვრისადმი მოსარჩელის იურიდიული ინ-

ტერესის არარსებობა [საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში: სსსკ-ის) 180-ე მუხლი].

3. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 05.04.2017წ. გადაწყვეტილებაზე სააპელაციო საჩივარი წარადგინა მოსარჩელემ, იმ საფუძველით, რომ მას, როგორც ბმა-ს წევრს საკუთრებაში გააჩნდა ბმა-ს ქონება და აქედან გამომდინარე, გააჩნდა იურიდიული ინტერესი სადავოდ გაეხადა პირველი მოპასუხისათვის, როგორც ბმა-ს არაწევრი პირისათვის სარდაფის საკუთრებაში გადაცემის შესახებ ბმა-ს კრების ოქმი (იხ., სააპელაციო საჩივრის საფუძველები).

4. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 7 თებერვლის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი უარყოფილი იქნა. უცვლელად დარჩა მოცემულ საქმეზე პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება.

5. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

6. 2009 წლის 22 აპრილის ბმა-ს №38 კრების ოქმის საფუძველზე, რომელსაც ესწრებოდა ამხანაგობის წევრთა 2/3-ზე მეტი, პირველ მოპასუხეს დაუდასტურდა ინდივიდუალურ საკუთრებაში სარდაფის ფლობის ფაქტი, რის საფუძველზეც, პირველი მოპასუხე საჯარო რეესტრში აღირიცხა უძრავი ქონების მდებარე: პ-ის გამზ. №2-ში (ყოფილი გ-იას ქ. №2) (შემდეგში: სადავო მისამართზე მდებარე უძრავი ქონება) 9.27 კვ.მ მესაკუთრედ (ს/კ №...).

7. მხარეებს შორის სადავოდ არ გამხდარა, რომ უძრავი ქონების თავდაპირველ მფლობელს წარმოადგენდა მოსარჩელის მამა, ამ უკანასკნელის გერს კი – პირველი მოპასუხე. მოსარჩელის სახელზე ირიცხებოდა ინდივიდუალურ საკუთრებაში არსებული სადავო მისამართზე მდებარე უძრავი ქონება, ბინა 54-ში (ს/კ: ...), რომლის დღევანდელ მესაკუთრეს წარმოადგენს მოსარჩელე. უფლების დამდგენი დოკუმენტია უძრავი ნივთის ჩუქების ხელშეკრულება, დამონშების თარიღი: 27/06/2014წ.

8. 2009 წლის 22 აპრილს, მაშინ როდესაც ამხანაგობამ პირველ მოპასუხეს საკუთრებაში გადასცა 9.27 კვ.მ ფართის სარდაფი, მოსარჩელე არ წარმოადგენდა ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრს. მოსარჩელე ამხანაგობის წევრი გახდა მხოლოდ მას შემდეგ, რაც მოიპოვა საკუთრების უფლება ამხანაგობაში არსებულ უძრავ ქონებაზე, კერძოდ, მისი ამხანაგობის წევრობა უკავშირდება 27/06/2014 წელს.

9. სააპელაციო პალატამ ხაზი გაუსვა აღიარებითი სარჩელის აღძვრის შემთხვევაში, საპროცესო კანონმდებლობით განსაზღვრულ სხვა მოთხოვნებს შორის სარჩელის იურიდიული ინტერესის მითი-

თების სავალდებულობას.

10. იმავდროულად, სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ თუკი სარჩელის დასაშვებობის შემონმების ეტაპზე არსებული ვარაუდი აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესის არსებობის თაობაზე ვერ დადასტურდებოდა, აღნიშნული სარჩელის დაკმაყოფილებაზე არსებითად უარის საფუძველი შეიძლებოდა ყოფილიყო ანუ, აღიარებითი მოთხოვნის მიმართ იურიდიული ინტერესის არარსებობის შესაბამისი დასაბუთება უნდა ასახულიყო სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ სასამართლოს გადაწყვეტილებაში.

11. განსახილველ საქმეში, სააპელაციო სასამართლომ გამოიკვლია სადავო კრების ოქმის ბათილობის მიმართ მოსარჩელის ნამდვილი იურიდიული ინტერესის არსებობის საკითხი და დადგენილად მიიჩნია შემდეგი:

12. ამხანაგობის კუთვნილი 9.27 კვ.მ სარდაფის პირველი მოპასუხისათვის გადაცემის მომენტიცხადვის, პირველი მოპასუხე არ წარმოადგენდა ამხანაგობის წევრს.

13. ზემოაღნიშნული გარემოება კი, „ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ“ საქართველოს კანონის (შემდეგში: სპეციალური კანონი) მე-4 მუხლის შესაბამისად გამორიცხავდა მისთვის (ამხანაგობის არაწევრი პირისთვის) მრავალბინიანი სახლის სამეურნეო სათავსოების (სარდაფები, სხვენები და სხვა) მფლობელობის დადასტურების შესაძლებლობას.

14. ამასთან, საქმის მასალებით დადგენილი იყო, რომ მოსარჩელეს საკუთრების უფლება (ამხანაგობის წევრობა) სადავო მისამართზე მდებარე ბინა 54-ზე გადაეცა 2014 წლის 27 ივნისს ზ. ფისგან (შემდეგში: თავდაპირველი მესაკუთრე), თავად კი, ბმა-ს წევრი გახდა 1995 წელს ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე.

15. უდავოა, რომ სადავო მისამართზე მდებარე ბ. 54-ის პირვანდელ მესაკუთრეს წარმოადგენდა მოსარჩელის მამა ნ. ე. (შემდეგში: მოსარჩელის მამა). საქმის მასალების მიხედვით, მოსარჩელის მამას საკუთრების უფლება სადავო მისამართზე წარმოეშვა პრივატიზაციის ხელშეკრულების საფუძველზე, რომლის შესაბამისად მის საკუთრებაში ირიცხებოდა მთელი საცხოვრებელი სახლის 57/5422 ნაწილი, რაც ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე გადაეცა თავდაპირველ მესაკუთრეს.

16. გარდა ზემოაღნიშნულისა, საქმის მასალებში წარმოდგენილი თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურის ტექ. აღრიცხვის არქივიდან წარმოდგენილი ჯამური ცნობა – დახასიათების შესაბამისად თავდაპირველ მესაკუთრეზე აღრიცხული იყო მითითებულ მისამართზე მხოლოდ საცხოვრებელი ფართის წილი 57/5422, ხოლო

სხვა ფართზე, მათ შორის, სარდაფის ინდ. საკუთრებაზე მითითება არ არის.

17. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მოსარჩელის ნამდვილი იურიდიული ინტერესი სადავო კრების ოქმის ბათილობის მოთხოვნის მიმართ იარსებებდა იმ შემთხვევაში, თუ საქმის მასალებით დადასტურდებოდა მისი ან სადავო მისამართზე საცხოვრებელი ფართის (ბინის) წინა მესაკუთრეთა უფლება სადავო 9.27 კვ.მ სარდაფზე, ან 9.27 კვ.მ სარდაფის მფლობელობის ფაქტობრივი გარემოებები, რაც მოცემულ შემთხვევაში, საქმის მასალებით არ დასტურდება.

18. შესაბამისად, სარჩელში მითითება მასზედ, რომ „ბინას ეკუთვნის სარდაფი და ბინის მესაკუთრე ავტომატურად ხდება სარდაფის მესაკუთრე“ საქმის მასალებით დადასტურებული არ არის, რაც გამორიცხავს ამხანაგობის სადავო კრების ოქმის ბათილობის მიმართ მოსარჩელის იურიდიული ინტერესის არსებობას.

19. სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა აპელანტმა.

20. კასატორის განმარტებით, თავდაპირველი მესაკუთრისაგან – 2014 წლის 27 ივნისს ჩუქების ხელშეკრულების საფუძველზე მოსარჩელეს საკუთრებაში გადაეცა უძრავი ქონება მდებარე ქ. თ-ი, პ-ის გამზ. №2, ბინა 54 ს.კ. ... (იხ. დანართი ამონაწერილი საჯარო რეესტრიდან). 2015 წლის 30 ნოემბერს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურის ტექნიკური აღრიცხვის არქივის ცნობა დახასიათების №2... (ცნობა-დახასიათება მომზადებულია 06.05.2011 წლის მდგომარეობით, იხ. დანართი) საფუძველზე მისთვის ცნობილი გახდა, რომ 2009 წლის 22 აპრილის №38 კრების ოქმის საფუძველზე პირველ მოპასუხეს, როგორც ამხანაგობის წევრს, უსასყიდლოდ, საკუთრებაში გადაეცა ბმა-ს კუთვნილი სარდაფი 9.27 კვ.მ. ს.კ.... ამასთან, დადგენილია და სადავო არ არის ის ფაქტი რომ პირველი მოპასუხე არ არის და არც არასოდეს ყოფილა ბმა-ს წევრი. თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურის ტექნიკური აღრიცხვის არქივის ცნობა დახასიათების (№2...) საფუძველზე დგინდება, რომ იგი არ არის და არც არასოდეს ყოფილა ბმა-ს წევრი, მას არ გააჩნია საკუთრების უფლებით რეგისტრირებული საცხოვრებელი სადგომი ან რაიმე სხვა ტიპის ფართი ამ ამხანაგობაში და შესაბამისად, მისთვის როგორც ამხანაგობის წევრისათვის, ამხანაგობის მიერ რაიმეს გადაცემა საკუთრების უფლებით ან ინდივიდუალური საკუთრების უფლების დადასტურება შეუძლებელია.

21. ამასთან დადგენილია, რომ პირველი მოპასუხე არის ამხანაგობის წევრი და ქონება საკუთრებაში გადაეცა ამხანაგობის წევრის თავდაპირველი მესაკუთრისაგან. ზემოაღნიშნულიდან გამომ-

დინარე კასატორს, როგორც ამხანაგობის წევრს აქვს იურიდიული ინტერესი იდავოს იმასთან დაკავშირებით, რომ პირველი მოპასუხისათვის სარდაფის გადაცემა იყო უკანონო.

22. სპეციალური კანონის 4(2) მუხლის შესაბამისად, ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრები კრებაზე აფიქსირებენ ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრთა მიერ მრავალბინიანი სახლის სამეურნეო სათავსების (სარდაფები, სხვენები და ა.შ.) მფლობელობის ამ კანონის ძალაში შესვლის დროს არსებულ ფაქტობრივ მდგომარეობას და ხმათა 2/3-ით იღებენ გადაწყვეტილებას, რომლის თაობაზედაც დგება შესაბამისი ოქმი, თუ წესდებით არ განისაზღვრება განსხვავებული კვორუმი. მრავალბინიანი სახლის სამეურნეო სათავსებზე (სარდაფები, სხვენები და ა.შ.) საკუთრების უფლების საჯარო რეესტრში დასარეგისტრირებლად ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრმა უნდა წარმოადგინოს ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრთა კრების მიერ შედგენილი ოქმი და ნახაზი, რომლის მეშვეობითაც შესაძლებელია სამეურნეო სათავსის ადგილმდებარეობის დადგენა. მოცემულ შემთხვევაში, პირველი მოპასუხე არ ყოფილა და არ არის ბმა-ს წევრი, რის გამოც, მისთვის რაიმე ფართის საკუთრების უფლებით გადაცემაზე მსჯელობის უფლებამოსილება არ ჰქონდა ამხანაგობის წევრთა საერთო კრებას. განსაკუთრებით, იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ კრების ოქმის მიხედვით დადასტურდა ამხანაგობის არანევრი სუბიექტის მიერ ამხანაგობის საერთო საკუთრებაში არსებული ქონების ფლობის ფაქტი. აღნიშნულ გარემოებას დაეთანხმა სააპელაციო სასამართლო, რომელმაც გადაწყვეტილებაში მიუთითა, რომ ბმა-ს კუთვნილი 9.27 კვ.მ სარდაფის პირველი მოპასუხისათვის გადაცემის მომენტისათვის, პირველი მოპასუხე არ წარმოადგენდა ამხანაგობის წევრს, რაც პალატის მოსაზრებით, სპეციალური კანონის მე-4 მუხლის შესაბამისად გამორიცხავდა მისთვის (ამხანაგობის არანევრი პირისთვის) მრავალბინიანი სახლის სამეურნეო სათავსების (სარდაფები, სხვენები და სხვა) მფლობელობის დადასტურების შესაძლებლობას. შესაბამისად, სასამართლომ ყველა ფაქტობრივი გარემოება გაიზიარა, თუმცა, საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარი იმ მოტივით განაცხადა, რომ არ იკვეთებოდა მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, რაც უმართებულოა. ამხანაგობის ყველა წევრია უფლებამოსილი მოითხოვოს ამხანაგობის ქმედების ბათილად ცნობა მხოლოდ იმ პერიოდის შემდგომ, რაც გახდა ამხანაგობის წევრი. კასატორი აღნიშნავს, რომ იგი ამხანაგობის წევრია. დამხმარე სათავსო და ფართი წარმოადგენს ამხანაგობის საკუთრებას. მოსარჩელეს კი, აქვს უფლებამოსილება სადავო ოქმის ბათილობის შემთხვევაში, მოიპოვოს საკუთრების უფლება

აღნიშნულ ფართზე.

სამოტივაციო ნაწილი:

23. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 14 ივნისის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სსსკ-ის 396-ე მუხლით და 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად, ხოლო 2018 წლის 06 ივლისის განჩინებით საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად.

23. საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთება, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ და სარჩელი უნდა დარჩეს გასუხილველად შემდეგი გარემოებების გამო:

24. გამომდინარე იქიდან, რომ სასამართლოში აღძრულია აღიარებითი მოთხოვნა, რომელიც ბმა-ს 2009 წლის 22 აპრილის ამხანაგობის კრების №3 ოქმის ბათილად ცნობაში მდგომარეობს (იხ., ამ განჩინების პ-1), ვიდრე საკასაციო პალატა წარმოდგენილ საკასაციო პრეტენზიათა დასაბუთებულობას შეამოწმებდეს, პირველ რიგში, უნდა შემოწმდეს აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობის წინაპირობების არსებობა.

25. საკასაციო პალატის ამგვარი მიდგომა გამომდინარეობს სსსკ-ის 178.1 „ლ“; 186-ე და 180-ე მუხლებიდან და დამკვიდრებულია სასამართლო პრაქტიკით, რომლის შესაბამისად, აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობის, ისევე, როგორც მისი დასაბუთებულობის, საკითხის შემოწმება სამართლის საკითხია და აქედან გამომდინარე, სასამართლომ პროცესის მონაწილე მხარის პრეტენზიის არარსებობის პირობებშიც, საკუთარი ინიციატივით უნდა შეამოწმოს სარჩელის დასაშვებობა საქმისწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე (იხ., სუსგ №ას-91-91-2018, 31 ივლისი, 2018 წელი, პ-15). ასეთ დროს, პასუხი უნდა გაეცეს კითხვებს: აქვს მოსარჩელეს ნამდვილი იურიდიული ინტერესი დავის მიმართ? უზრუნველყოფს მოსარჩელის მოთხოვნა ამ ინტერესის დაკმაყოფილებას? (იქვე.).

26. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის განჩინებაში, (იხ., №ას-121-117-2016, 17 მარტი, 2016 წელი), აღინიშნა, რომ „ვიდრე საქმის განმხილველი სასამართლო სარჩელის საფუძვლიანობას შეამოწმებს, მნიშვნელოვანია, შეფასდეს, აქვს თუ არა მოსარჩელეს ნამდვილი იურიდიული ინტერესი დავის მიმართ და უზრუნველყოფს თუ არა მოსარჩელის მოთხოვნა ამ ინტერესის დაკმაყოფილებას“.

27. განსახილველ შემთხვევაში, მიუხედავად იმისა, რომ ვლინ-

დებოდა საპროცესო სამართლის ნორმების არსებითი დარღვევა, სააპელაციო სასამართლომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება ისე დატოვა ძალაში, რომ არ იმსჯელა, რამდენად დასაშვებია იყო სარჩელი, რომლითაც ბმა-ს 2009 წლის 22 აპრილის ამხანაგობის კრების №3 ოქმის ბათილად ცნობა იყო მოთხოვნილი (იხ., ამ განჩინების პ-1, 24), რითაც დაირღვა სსსკ-ის 393-ე მუხლის მეორე ნაწილის მოთხოვნები.

28. კანონის დანაწესიდან გამომდინარე, „აღიარებითი მოთხოვნა დასაშვებია, თუ იკვეთება მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოხდეს, მაგალითად, მამად ცნობა, მამობის დადგენა, ქორწინების ბათილად ცნობა, ლიტერატურული ნაწარმოების ავტორად აღიარება და ა.შ. ამ სახის სარჩელების მიზანია არა სუბიექტური უფლების მიკუთვნება, არამედ უფლების სადავოობის აღმოფხვრა. ამ დროს სულაც არ არის აუცილებელი, რომ პირის უფლება დარღვეული იყოს, მაგრამ ვარაუდი იმისა, რომ მომავალში შეიძლება დაირღვეს, წარმოადგენს პირის იურიდიულ ინტერესს. ამიტომაც, ამ ტიპის სარჩელებს „უფლების დამდგენ“ სარჩელებსაც უწოდებენ“ (ციტ: სუსგ №ას-91-91-2018, 31 ივლისი, 2018 წელი, პ-16).

29. მიკუთვნებითი სარჩელებისგან განსხვავებით, აღიარებითი სარჩელის დავის საგანია თვით მატერიალურსამართლებრივი ურთიერთობა, რომელიც სუბსიდიური ხასიათის მატარებელია და იურიდიული ინტერესის არსებობა გამორიცხულია, თუ შესაძლებელია მოპასუხის მიმართ მიკუთვნებითი მოთხოვნის წარდგენა (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის გადაწყვეტილება საქმეზე №ას-664-635-2016, 02.03.2017წ; შეადარეთ ასევე, სუსგ-ებს: №ას-437-409-17 29.09.17, №-ას-916-857-17 12.09.17, №ას-302-285-17, 16.06.17, №ას-244-232-17 19.05.17 №ას-937-887-2015, 10.11.2015წ.; №ას-17-14-2015, 01.07.2015წ.; №ას-1069-1008-2015, 16.12.2015წ.; №ას-869-819-2015, 11.12.2015წ.; №ას-773-730-2015, 08.09.2015წ.; №ას-181-174-2016, 06.05.2016წ.; №ას-1025-967-2015, 23.12.2015წ.; №ას-323-308, 2016, 03.06.2016წ.; №ას-407-390-2016, 10.6.2016წ.; №ას-375-359-2016, 17.06.2016წ.).

30. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სარჩელის სახეობად დაყოფას (მიკუთვნებითი, გარდაქმნითი და აღიარებითი) პრაქტიკული მნიშვნელობა გააჩნია და უზრუნველყოფს პირის კანონით დაცული უფლებისა და ინტერესების სასამართლო წესით დაცვას. როგორც წესი, მოსარჩელის ინტერესი განსაზღვრული სამართლებრივი შედეგის მიღწევას უკავშირდება (მაგ. ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება, ქონების დაბრუნება, პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა, ზიანის ანაზღაურება და

ა.შ), რომელიც მხოლოდ მიკუთვნებითი სარჩელით მიიღწევა და ასეთ შემთხვევაში, აღიარებითი სარჩელის აღძვრა დაუშვებელია, რადგანაც, საპროცესო ეკონომიის პრინციპიდან გამომდინარე, დარღვეული უფლების აღდგენასა და სამართლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებას პირმა ერთი და არა რამდენიმე სარჩელის აღძვრის გზით უნდა მიაღწიოს, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილებას მოსარჩელისათვის მისთვის სასარგებლო შედეგი უნდა მოჰქონდეს და მიკუთვნებითი სარჩელის აღძვრის საჭიროება აღარ უნდა არსებობდეს.

31. „ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლი ადგენს ამხანაგობის მიერ წევრთა ფაქტობრივ მფლობელობაში არსებულ ქონებაზე ინდივიდუალური საკუთრების დადასტურების წესს და კანონი მოითხოვს ამხანაგობის კრებაზე თანამესაკუთრეთა მხრიდან ნების გამოვლენას. სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლის კონტექსტში კრების გადაწყვეტილების, როგორც მრავალმხრივი გარიგების ნამდვილობის დადგენისათვის უნდა შემოწმდეს ისეთი საკითხები, როგორიცაა კრებაზე კვორუმის არსებობა, წევრთა მონევა და სხვა, თუმცა შემოწმება იმისა, ბათილია თუ არა გარიგება, დამოკიდებულია პრეტენზიის მქონე პირის იურიდიული ინტერესის არსებობაზე, ანუ აღიარებითი სარჩელის ბედი განპირობებული უნდა იყოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 180-ე მუხლით (იხ.,სუსგ №ას-480-448-2017, 9 ივნისი, 2017 წელი პ-1.5.1).

32. მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელის მიერ აღძრული აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობას პროცესუალურად გამორიცხავს ის გარემოება, რომ მოსარჩელის მიერ არაა დასაბუთებული, იურიდიულად სასარგებლო რა შედეგს განაპირობებს მისთვის სადავო კრების ოქმის (იხ., ამ განჩინების პპ-1) ბათილად ცნობა, ანუ სხვაგვარად რომ ვთქვათ, არ იკვეთება ის იურიდიული ინტერესი (სსსკ-ის 180-ე მუხლი), რომელიც მოსარჩელეს ამ მოთხოვნათა მიმართ შეიძლება გააჩნდეს.

33. განსახილველ შემთხვევაში, ბმა-ს კრების ოქმის, რომლის ბათილობაც აქვს მოსარჩელეს მოთხოვნილი, შეეხება ინდივიდუალურ საკუთრებაში სარდაფის ფლობის ფაქტის დადასტურებას, რაც შემდგომში, საფუძვლად დაედო ამავე ფართის საჯარო რეესტრში პირის (პირველი მოპასუხე) საკუთრების უფლებით აღრიცხვას.

34. ბმა-ს კრების სადავო გადაწყვეტილება მიღებულია ამხანაგობის წევრთა 2/3-ზე მეტის მხარდაჭერით (იხ., სადავო კრების ოქმი), რაც იმას ნიშნავს, რომ ამგვარი გადაწყვეტის მიზნებისათვის ამხანაგობის წევრთა აბსოლუტური უმრავლესობის მხარდა-

ჭერა სპეციალური კანონით აუცილებელი არაა [სპეციალური კანონის 4(2) მუხლი].

35. საკასაციო პალატა სასარჩელო მოთხოვნიდან გამომდინარე (იხ., ამ განჩინების პ-1), ყურადღებას გაამახვილებს იმაზე, რომ მოსარჩელის პრეტენზია ეხება მხოლოდ ბმა-ს კრების ოქმის ბათილად ცნობას და არ მოიცავს კრების შედეგად მიღებული გადაწყვეტილების გაუქმებას იმ დასაბუთებით, რომ აღდგენილიყო 9.27 კვ.მ სარდაფის სადავო ფართზე ბმა-ს ნევრთა საერთო საკუთრება, რითაც მოპასუხისათვის უკანონოდ (სპეციალური კანონით დადგენილი წესის უგულვებლყოფით) გადაცემული სადავო ფართი ამხანაგობას დაუბრუნდება თანასაკუთრებაში, რაც მის იურიდიულ ინტერესზე მიუთითებს [სპეციალური კანონის 5.3 და მე-8 მუხლი] (შდრ: სუსგ №ას-486-454-2017, 31 იანვარი, 2018 წელი. პ-18). ხოლო, თუკი მოსარჩელეს, როგორც ბმა-ს ერთ-ერთ ინდივიდუალურ მესაკუთრეს პრეტენზია გააჩნდა საერთო სარგებლობაში არსებულ 9.27 კვ.მ სარდაფის ფართის ფაქტობრივ მფლობელობაზე, მას შეეძლო მოეხდინა საკუთარი უფლების იმგვარად რეალიზაცია, რომ მისი მოთხოვნა მიმართული ყოფილიყო ფართზე ამგვარი მფლობელობის დადასტურებისკენ. ამ შემთხვევაში, სარჩელი სპეციალური კანონით განსაზღვრული წინაპირობების არსებობასა და შესატყვის გარემოებებზე უნდა ყოფილიყო აგებული [სპეციალური კანონის 4 (2) მუხლი].

36. მოცემულ შემთხვევაში, სადავო კრების ოქმების ბათილად ცნობა მოსარჩელის დარღვეული უფლების აღდგენის წინაპირობა ვერ გახდება, ვინაიდან, სარჩელით არ არის მოთხოვნილი რაიმეს მიკუთვნება ან შესრულება, ხოლო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, საკუთარი ინიციატივით მიაკუთვნოს მხარეს ის, რაც მას არ მოუთხოვია (სსსკ-ის 248-ე მუხლი) (შდრ: სუსგ №ას-486-454-2017, 31 იანვარი, 2018 წელი. პ-18.2).

37. აქედან გამომდინარე, სარჩელი დაუსაბუთებელია და საქმისწარმოების პირველივე ეტაპზე განუხილველად უნდა დარჩენილიყო, რადგან მოსარჩელე არ უთითებს მატერიალურსამართლებრივ უფლებაზე, რომლის დაცვასაც უნდა უზრუნველყოფდეს აღიარებითი სარჩელი. ამდენად, სარჩელი არ პასუხობს დასაშვებობის კრიტერიუმს (სსსკ-ის 180-ე მუხლი).

38. საკასაციო პალატის მოსაზრებით მოსარჩელის მიერ მითითებული იურიდიული ინტერესი არ პასუხობს სსსკ-ის 178-ე მუხლის მოთხოვნებს. ამ ნორმის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სარჩელში უნდა ყოფილიყო აღინიშნული სსსკ-ის 180-ე მუხლით გათვალისწინებული იურიდიული ინტერესი („სსსკ-ის 180-ე მუხლის შინაარსიდან გამომდინარეობს აღიარებითი სარჩელის

იურიდიული ინტერესის განმსაზღვრელი შემდეგი კრიტერიუმები: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადანყვეტა დავის გადანყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადანყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შემდეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის ნარმოშობილი დავის გამო ირღვევა (შდრ.სუსგ №ას-838-802-2014, 19.03.2015წ.).

39. იმავდროულად, საკასაციო პალატა კასატორის ყურადღებას გაამახვილებს „ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის“ ევროპულ კონვენციაზე, რომლის მე-6 მუხლით რეგულირებულია სამართლიანი სასამართლოს პრინციპი. კონვენციის აღნიშნული დათქმა, ევროსასამართლოს პრეცედენტული პრაქტიკის თანახმად, ექვემდებარება ფართო განმარტებას და თავის თავში არა მხოლოდ საქმის მიუკერძოებელ განხილვას, არამედ სამართლიან გადანყვეტასაც მოიცავს, რაც თავისთავად მიანიშნებს იმაზე, რომ მართლმსაჯულების განხორციელება არ უნდა ატარებდეს ფორმალურ ხასიათს, არამედ, სამართალწარმოების მიზანი დარღვეული უფლების ეფექტიან და რეალურ დაცვაზეა ორიენტირებული, რაც ეროვნული სასამართლოს მიერ საკითხის ამომწურავ გადანყვეტაზე მიანიშნებს და არა ფორმალური ხასიათის სამართალწარმოებაზე, რომელსაც დავის აღმოფხვრა შედეგად არ მოჰყვება (შდრ. სუსგ №ას-302-285-2017, 16.06.2017). ნიშანდობლივია, რომ სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება შედეგზე ორიენტირებული უფლებაა და თუნდაც სასურველი გადანყვეტილების მიღება არასაკმარისია აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, გადანყვეტილების აღსრულების გარეშე. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს არაერთ გადანყვეტილებაში აღინიშნა გადანყვეტილების აღსრულების მნიშვნელობა. გადანყვეტილებაში „აპოსტოლი საქართველოს წინააღმდეგ“, რომელიც კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადანყვეტილების აღსრულების უფლებას ეხება, განიმარტა, რომ გადანყვეტილების აღსრულების უფლება, „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელი ნაწილია მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის მიზნებისთვის (Apostol v. Georgia; §37; ასევე იხ. Hornsby v. Greece, §40). ამასთან, საქმეზე შპს „იზა და მაკრახიძე“ საქართველოს წინააღმდეგ ევროსასამართლო აღნიშნავს, რომ „სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლება მოიცავს ძალაში შესული გადანყვეტილების აღსრულების უფლებას. ეს უფლება არარეალური იქნებოდა, თუ ხელშემკვრელი სახელმწიფოს ეროვნული სამარ-

თლებრივი სისტემა შესაძლებელს გახდის, ძალაში შესული საბოლოო გადაწყვეტილება ერთი მხარის საზიანოდ არაქმედითი დარჩენილიყო. ნებისმიერი სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღსრულება „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელ ნაწილად უნდა განიხილებოდეს მე-6 მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე (IZA Ltd and Makrakhidze v. Georgia, §42; სხვა პრეცედენტთა შორის იხ. Burdov v. Russia, §34; Hornsby v. Greece, §40) (ციტ: სუსგ №ას-964-899-2017, 23 თებერვალი, 2018 წელი, პ-15.4.3).

40. მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელის სასარგებლოდ დავის გადაწყვეტის მატერიალურსამართლებრივი შედეგი მოსარჩელისთვის უფლების მიმნიჭებელი ვერ გახდება. რაც იმას ნიშნავს, რომ განსახილველი აღიარებითი სარჩელი სსსკ-ის 180-ე მუხლით დადგენილ სავალდებულო პირობას სარჩელის იურიდიული ინტერესის კრიტერიუმის (როგორცაა: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადაწყვეტა დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადაწყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა) არსებობის შესახებ არ აკმაყოფილებს. ამდენად, მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ მოსარჩელემ ვერ შეძლო დაესაბუთებინა აღიარებითი მოთხოვნის მიმართ მისი ნამდვილი იურიდიული ინტერესის არსებობა, როგორც აღიარებითი სარჩელის წარმოებაში მიღებისა და განხილვის აუცილებელი წინაპირობა [სსსკ-ის 178-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტი, ამავე კოდექსის 186-ე მუხლის პირველი ნაწილის „თ“ ქვეპუნქტი].

41. საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ არსებობს სააპელაციო სასამართლოს განჩინების (რომლითაც უცვლელად იქნა დატოვებული პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება) გაუქმების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე!“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული აბსოლუტური საფუძველი, რამდენადაც სარჩელი განუხილველად უნდა დარჩენილიყო საქმისწარმოების პირველივე ეტაპზე. შესაბამისად, მიღებული განჩინება იმდენად დაუსაბუთებელია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძლიანობის შემოწმება შეუძლებელია.

42. იმავდროულად, არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველი, ვინაიდან საჭირო არაა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა. შე-

საბამისად, საკასაციო სასამართლო ხელმძღვანელობს სსსკ-ის 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილით, რომლის თანახმადაც, სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის შესახებ მოსამართლის განჩინება ჩაბარდება მოსარჩელეს, რომელსაც იმავდროულად უბრუნდება მის მიერ შეტანილი დოკუმენტები. თუ სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის საფუძველი გამოვლინდება ამ სარჩელის წარმოებაში მიღების შემდეგ, მაშინ იმის მიხედვით, თუ როგორია ეს საფუძველი, სასამართლო შეწყვეტს საქმის წარმოებას ან სარჩელს განუხილველად დატოვებს (ამ კოდექსის 272-ე და 275-ე მუხლები). მთავარი სხდომის დანიშვნამდე სარჩელის განუხილველად დატოვების შემთხვევაში მოსარჩელეს დაუბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი, ხოლო საქმის მთავარ სხდომაზე განხილვისას სარჩელის განუხილველად დატოვების შემთხვევაში სახელმწიფო ბაჟი მოსარჩელეს არ დაუბრუნდება. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მოხმობილი ნორმა მითითებითი ხასიათისაა და მასში ამავე კოდექსის 275-ე მუხლის წინაპირობების შემონემაზეა საუბარი, თუმცა, ეს უკანასკნელი ნორმაც არ შეიცავს სარჩელის განუხილველად დატოვების ამომწურავ ჩამონათვალს, რის გამოც, დასაშვებია საპროცესო ანალოგიის პრინციპის გამოყენება (სსსკ-ის მე-7 მუხლი) იმ შემთხვევისათვის, როდესაც სახეზე გვაქვს სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის კანონით გათვალისწინებული სხვა შემთხვევა (იხ. სუსგ №ას-302-285-2017, 16 ივნისი, 2017 წელი; №ას-551-522-2015, 14 აგვისტო, 2015 წელი).

43. მოცემულ შემთხვევაში, რადგანაც აღიარებითი სარჩელი არ აკმაყოფილებს სსსკ-ის 178-ე მუხლის მოთხოვნებს, ამავე კოდექსის 186-ე მუხლის პირველი ნაწილის „თ“ ქვეპუნქტის თანახმად, იგი განუხილველად უნდა იქნას დატოვებული.

44. კასატორს უკან დაუბრუნდეს საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70%.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, 411-ე მუხლით და

გ ა ღ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. ი. ე-ს საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 7 თებერვლის განჩინება და თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის

2017 წლის 05 აპრილის გადაწყვეტილება;

3. ი. ე-ს სარჩელი დარჩეს განუხილველად;

4. კასატორ ი. ე-ს უკან დაუბრუნდეს 2018 წლის 25 მაისის საგადასახადო დავალება №0 გადახდილი სახელმწიფო ბაჟიდან (300 ლარი) 210 ლარი შემდეგი ანგარიშიდან: ქ.თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...

5. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სარჩელის შინაარსი

ალიარბითი სარჩელი

განჩინება

საქართველოს სახელმწიფო

№ას-596-596-2018

4 ოქტომბერი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ე. გასიტაშვილი

დავის საგანი: ხელფასის მიღების უფლების არარსებობის აღიარება და ავტომატური ექსპლოატაციის უფლების არარსებობის აღიარება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. შპს „ბ-ის“ (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც პირველი მოპასუხე, პირველი მონინალმდეგე მხარე, საწარმო, საზოგადოება ან კომპანია) პარტნიორები არიან: თ. (20%) (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც პირველი მოსარჩელე, პირველი აპელანტი ან კასატორი), ნ. (17%) (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც მეორე მოსარჩელე ან მეორე აპელანტი; პირველი და მეორე მოსარჩელე ერთობლივად მოხსენიებული, როგორც მოსარჩელები ან აპელანტები) და ი. (20%) (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც მეორე მოპასუხე, მეორე მონინალმდეგე მხარე ან დირექტორი) ნ-ები, ასევე, ნ. ს-ძე (23%) (შემდეგში ტექსტში მოხ-

სენიებული, როგორც მესამე მოპასუხე ან მესამე მონინალმდეგე მხარე) და თ. ს-ძე (20%) (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც მეოთხე მოპასუხე ან მეოთხე მონინალმდეგე მხარე). მოსარჩელები ჯამში საწარმოს 37% წილის, ხოლო მოპასუხეები (ნ. ს-ძე, თ. ს-ძე, ი. ნ-ი) 63% წილის მესაკუთრეები არიან.

2. მეორე მოპასუხე (დირექტორი) კომპანიის ხელმძღვანელობასა და წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირია.

3. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოს ცნობის მიხედვით, კომპანიის სახელზე ირიცხება ავტომანქანა „ტოიოტა ლენდკრუიზერი“, LC 200, სახელმწიფო ნომრით (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც ავტომანქანა).

4. 2016 წლის 20 აპრილს მოსარჩელებმა სარჩელი აღძრეს მოპასუხეთა წინააღმდეგ, 2014 წლის 22 სექტემბრიდან კომპანიის დირექტორის ხელფასის მიღების უფლებისა და საწარმოს დირექტორის მიერ 2014 წლის აგვისტოში შექმნილი ავტომანქანის შემდგომში ექსპლოატაციის უფლების არარსებობის აღიარების მოთხოვნით. მოსარჩელები ამტკიცებდნენ, რომ საწარმოს პარტნიორთა 2014 წლის 20 სექტემბრის კრების გადაწყვეტილებისა და იმავე წლის 22 სექტემბრის ნასყიდობის ხელშეკრულებების საფუძველზე, გასხვისდა საზოგადოების საწესდებო კაპიტალში შეტანილი ქონება. საწარმოს შემოსავლის წყაროს სწორედ აღნიშნული უძრავი ქონების გაქირავებით მიღებული თანხები წარმოადგენდა, შესაბამისად, ვინაიდან საზოგადოებას აღარ გააჩნდა რაიმე შემოსავალი, დირექტორის ხელფასის არსებობა, ასევე, ამ უკანასკნელის მიერ 2014 წლის აგვისტოში კომპანიის სახსრებით შექმნილი ავტომანქანის შემდგომში ექსპლოატაცია, სამართლებრივ საფუძველს იყო მოკლებული.

5. მოპასუხეებმა მოთხოვნის გამომრიცხველი შესაგებლით სარჩელი არ ცნეს და ავტომანქანის შემდგომში ექსპლუატაციის უფლების არარსებობის აღიარების მოთხოვნასთან დაკავშირებით განმარტეს, რომ კომპანიას არ შეუჩერებია ეკონომიკური აქტივობა. მეორე მოპასუხე, როგორც საწარმოს დირექტორი, სადავო ავტომანქანით გადაადგილდებოდა მხოლოდ საზოგადოების ინტერესებიდან გამომდინარე. გარდა ამისა, ვინაიდან კომპანიამ თბილისის ზღვის მშენებლობასთან დაკავშირებით საკმაოდ მასშტაბური პროექტი განახორციელა, მომავალ საქმიან პარტნიორებთან მნიშვნელოვანი იყო საწარმოს რეპუტაცია და იმიჯი. ამ თვალსაზრისით, კომპანიისათვის მომგებიანი არ იქნებოდა საქმიან შეხვედრაზე მისი დირექტორის ავტომანქანის გარეშე გამოცხადება. ამასთან, საწარმოს ჰქონდა სხვა გადასაწყვეტი საკითხები, რომელიც

მოითხოვდა სხვადასხვა ტერიტორიაზე დირექტორის ინტენსიურ გადაადგილებას.

6. ბოლნისის რაიონული სასამართლოს 2017 წლის 13 ივნისის გადაწყვეტილებით, სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; 2014 წლის 22 სექტემბრიდან აღიარებულ იქნა კომპანიის დირექტორის მიერ ხელფასის სახით 15 000 ლარის მიღების უფლების არარსებობა; მოსარჩელეთა მოთხოვნა დირექტორისათვის საწარმოს სახელზე რიცხული ავტომანქანის ექსპლოატაციის უფლების არარსებობის აღიარების თაობაზე, უარყოფილ იქნა. სასამართლომ დავის მოსაწესრიგებლად „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის პირველი, მე-2, მე-3, მე-9 და მე-15 მუხლები, ასევე, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის, შემდეგში სსკ-ის, 115-ე და საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის, შემდეგში სსსკ-ის, 180-ე მუხლი გამოიყენა.

7. აღნიშნული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს მხარეებმა. მოსარჩელებმა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ნაწილობრივ გაუქმება, ახალი გადაწყვეტილების მიღება და სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება, ხოლო მოპასუხეებმა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ნაწილობრივ გაუქმება, ახალი გადაწყვეტილების მიღება და სარჩელის დაკმაყოფილებულ ნაწილში უარყოფა მოითხოვეს.

8. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 7 მარტის განჩინებით, სააპელაციო საჩივრები არ დაკმაყოფილდა; უცვლელად დარჩა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

8.1. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, სადავო სატრანსპორტო საშუალების ძირითად დანიშნულებას საწარმოს დირექტორისა და მისი პარტნიორების გადაადგილება წარმოადგენდა. მოსარჩელებმა ვერ დაადასტურეს ის გარემოება, რომ ადგილი ჰქონდა „კორპორატიული ფორმალობების“ დაუცველობას, ანუ პარტნიორისა და საწარმოს ქონების აღრევას. პალატამ განმარტა, რომ საწარმოს დირექტორის მოვალეობებს შორის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი – ერთგულების მოვალეობაა. იგი უკრძალავს დირექტორს თანამდებობის გამოყენებას პირადი სარგებლის მიღების მიზნით. ერთგულების მოვალეობის დარღვევად ჩაითვლება, თუკი დირექტორი კორპორაციის ქონებას ან ინფორმაციას კორპორაციის მიზნების სანინაღმდეგოდ გამოიყენებს, მაგალითად, ქონების გამოყენება პირადი სარგებლის მიზნით. გარდა ამისა, არსებობს გამოწვევებიც, კერძოდ, ამგვარი სარგებლობა ნებადართულია, თუკი აღნიშნული შედის კორპორაციის ინტერესებში, ამ სარგებლობისგან კორპორაციას არ მიუღია ზარალი, ანდა სარგებლობის საცვლოდ, მან მიიღო ადეკვატური სარგებელი;

8.2. სააპელაციო პალატის დასკვნებით, საქმეში წარმოდგენი-

ლი არ ყოფილა რაიმე მტკიცებულება, რომელიც დაადასტურებდა დირექტორის მიერ სანარმოს კუთვნილი ავტომობილის კომპანიის ინტერესების საწინააღმდეგოდ ექსპლოატაციას. პალატის მოსაზრებით, უდავო იყო, რომ მოპასუხე კომპანია ჩაბმული იყო სხვადასხვა სასამართლო დავაში, რაც მოითხოვდა დირექტორის შესაბამის ჩართულობას, გარდა ამისა, სანარმოს შეძენილი ჰქონდა უძრავი ქონება, რომელთა ექსპლოატაციის მიზნითაც მომზადებული იყო შესაბამისი პროექტები, თუმცა დავის განხილვის დროისათვის მათი რეალიზაცია ჯერ კიდევ არ იყო დაწყებული. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მოსარჩელეთა აპელირება, რომ სანარმოს უძრავი ქონების გაყიდვის შემდეგ, არც სადავო ავტომობილის გამოყენების საფუძველი არსებობდა, უსაფუძვლო იყო და არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო.

9. აღნიშნული გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა პირველმა მოსარჩელემ, გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების, ახალი გადაწყვეტილების მიღებისა და სარჩელის სრულად დაკმაყოფილების მოთხოვნით, შემდეგ გარემოებებზე მითითებით:

9.1. სასამართლომ არასწორად გაანალიზა მხარეთა შორის მტკიცებების ტვირთი, კერძოდ, სწორედ მოპასუხეს უნდა დაემტკიცებინა, რომ სადავო ძვირადღირებულ ავტომანქანას დირექტორი საქმიანი შეხვედრების დროს იყენებდა და ასეთი შეხვედრები საზოგადოებისათვის სასიკეთო იყო;

9.2. ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლობამ არ გაითვალისწინეს, რომ სანარმო ფაქტობრივად არ ფუნქციონირებს, მას არ აქვს ოფისი, არ ჰყავს თანამშრომლები, შესაბამისად, ცხადია რომ დირექტორი სადავო ავტომანქანას მხოლოდ პირადი სარგებლობისათვის იყენებს, რითაც მოძრავი ქონების ღირებულება ყოველდღიური ცვდის გათვალისწინებით, მცირდება, გარდა ამისა, მისი საექსპლოატაციო საფასურის ანაზღაურება (სანავი, ტექნიკური მომსახურება) საზოგადოების ხარჯზე ხდება.

10. სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრეს ასევე მოპასუხებმა, თუმცა, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 28 მაისის განჩინებით, მათი საკასაციო საჩივარი, ხარვეზის შეუვსებლობის გამო, დარჩა განუხილველად.

11. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 3 ივლისის განჩინებით, სსსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტის საფუძველზე, საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად და მიღებულ იქნა განსახილველად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოცემულ საქმეზე გან-

ხილულია დაუშვებელი სარჩელი. შესაბამისად, როგორც გასაჩივრებული განჩინება, ისე პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება მოპასუხეთა წინააღმდეგ აღძრული მოთხოვნის – ავტომანქანის ექსპლოატაციის უფლების არარსებობის აღიარების ნაწილში უნდა გაუქმდეს და სარჩელი ამ ნაწილში განუხილველად უნდა დარჩეს, შემდეგ გარემოებებზე მითითებით:

12. მიუხედავად იმისა, რომ განსახილველ შემთხვევაში ვლინდებოდა საპროცესო სამართლის ნორმების არსებითი დარღვევა, სააპელაციო სასამართლომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება ისე დატოვა ძალაში, რომ არ იმსჯელა, რამდენად დასაშვებია იყო სარჩელი, რომლითაც კომპანიის კუთვნილი ავტომანქანის შემდგომში ექსპლოატაციის უფლების არარსებობის აღიარება იყო მოთხოვნილი. აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობის, ისევე, როგორც მისი დასაბუთებულობის საკითხის შემონგება სამართლის საკითხია და, აქედან გამომდინარე, სასამართლომ პროცესის მონაწილე მხარის პრეტენზიის არარსებობის პირობებშიც, საკუთარი ინიციატივით უნდა შეამოწმოს სარჩელის დასაშვებობა საქმისწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე. კანონის დანაწესიდან გამომდინარე, აღიარებითი მოთხოვნა დასაშვებია, თუ იკვეთება მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოხდეს, მაგალითად, მამად ცნობა, მამობის დადგენა, ქორწინების ბათილად ცნობა, ლიტერატურული ნაწარმოების ავტორად აღიარება და ა.შ. ამ სახის სარჩელების მიზანია არა სუბიექტური უფლების მიკუთვნება, არამედ უფლების სადავობის აღმოფხვრა. ამ დროს სულაც არ არის აუცილებელი, რომ პირის უფლება დარღვეული იყოს, მაგრამ ვარაუდი იმისა, რომ მომავალში შეიძლება დაირღვეს, წარმოადგენს პირის იურიდიულ ინტერესს. ამიტომაც, ამ ტიპის სარჩელებს „უფლების დამდგენ“ სარჩელებსაც უწოდებენ. მიკუთვნებითი სარჩელებისგან განსხვავებით, აღიარებითი სარჩელის დავის საგანია თვით მატერიალურსამართლებრივი ურთიერთობა, რომელიც სუბსიდიური ხასიათის მატარებელია და იურიდიული ინტერესის არსებობა გამორიცხულია, თუ შესაძლებელია მოპასუხის მიმართ მიკუთვნებითი მოთხოვნის წარდგენა (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის გადაწყვეტილება საქმეზე №ას-664-635-2016, 02.03.2017წ; შეადარეთ ასევე, სუსგ-ებს: №ას-437-409-17 29.09.17, №ას-916-857-17, 12.09.17, №ას-302-285-17, 16.06.17, №ას-244-232-17 19.05.17 №ას-937-887-2015, 10.11.2015წ.; № ას-17-14-2015, 01.07.2015წ.; №ას-1069-1008-2015, 16.12.2015წ.; №ას-869-819-2015, 11.12.2015წ.; №ას-773-730-2015, 08.09.2015წ.; №ას-181-174-2016, 06.05.2016წ.; №ას-1025-967-2015, 23.12.2015წ.; №ას-323-308-2016, 03.06.2016წ.;

№ას-407-390-2016, 10.6.2016წ; №ას-375-359-2016, 17.06.2016წ.).

13. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სარჩელის სახეობად დაყოფას (მიკუთვნებითი, გარდაქმნითი და აღიარებითი) პრაქტიკული მნიშვნელობა გააჩნია და უზრუნველყოფს პირის კანონით დაცული უფლებისა და ინტერესების სასამართლო წესით დაცვას. როგორც წესი, მოსარჩელის ინტერესი განსაზღვრული სამართლებრივი შედეგის მიღწევას უკავშირდება (მაგ. ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება, ქონების დაბრუნება, პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა, ზიანის ანაზღაურება და ა.შ.), რომელიც მხოლოდ მიკუთვნებითი სარჩელით მიიღწევა და ასეთ შემთხვევაში, აღიარებითი სარჩელის აღძვრა დაუშვებელია, რადგანაც, პროცესის ეკონომიის პრინციპიდან გამომდინარე, დარღვეული უფლების აღდგენასა და სამართლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებას პირმა ერთი და არა რამდენიმე სარჩელის აღძვრის გზით უნდა მიაღწიოს, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილებას მოსარჩელისათვის მისთვის სასარგებლო შედეგი უნდა მოჰქონდეს და მიკუთვნებითი სარჩელის აღძვრის საჭიროება აღარ უნდა არსებობდეს. მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელის მიერ აღძრული აღიარებითი სარჩელი არ იყო დასაშვები, რადგანაც ის არ პასუხობდა სსსკ-ის 178-ე მუხლის მოთხოვნებს. ამ ნორმის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სარჩელში უნდა ყოფილიყო აღნიშნული სსსკ-ის 180-ე მუხლით გათვალისწინებული იურიდიული ინტერესი („სსსკ-ის 180-ე მუხლის შინაარსიდან გამომდინარეობს აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესის განმსაზღვრელი შემდეგი კრიტერიუმები: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადაწყვეტა დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადაწყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა (მდრ.სუსგ №ას-838-802-2014, 19.03.2015წ.).

14. პალატა მიიჩნევს, რომ, მოცემულ შემთხვევაში, დირექტორის მიერ სანარმოს კუთვნილი ავტომანქანის შემდგომში ექსპლუატაციის უფლების არარსებობის აღიარება მოსარჩელე მხარეების დარღვეული უფლების აღდგენის წინაპირობა ვერ გახდება, ვინაიდან, მათ მიერ სასარჩელო მოთხოვნის ფარგლებში არ არის მოთხოვნილი რაიმეს მიკუთვნება ან შესრულება, ხოლო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, საკუთარი ინიციატივით მიაკუთვნოს მხა-

რეს ის, რაც მას არ მოუთხოვია (სსსკ-ის 248-ე მუხლი). პალატა განმარტავს, რომ სარჩელის შინაარსიდან გამომდინარე, აღნიშნული სახის მოთხოვნა არის მიკუთვნებითი მოთხოვნისათვის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების საფუძველი და არა ცალკე დამოუკიდებელი სარჩელი. როგორც უკვე აღინიშნა, განსახილველ შემთხვევაში, სარჩელის დასაშვებობის პროცესუალური წინაპირობები არ არსებობდა, თუმცა სასარჩელო მოთხოვნა დასაშვები რომც ყოფილიყო, არც სადავო ურთიერთობის მომწესრიგებელი მატერიალურსამართლებრივი წინაპირობები იკვეთებოდა, ვინაიდან, ამ სახის მოთხოვნას არ გააჩნია სამართლებრივი საფუძველი, კერძოდ, არ არსებობს ნორმა, რომელიც ასეთ სამართლებრივ შედეგს ითვალისწინებს.

15. აქვე, საკასაციო პალატა კასატორის ყურადღებას გაამახვილებს „ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის“ ევროპულ კონვენციაზე, რომლის მე-6 მუხლით რეგულირებულია სამართლიანი სასამართლოს პრინციპი. კონვენციის აღნიშნული დათქმა, ევროსასამართლოს პრეცედენტული პრაქტიკის თანახმად, ექვემდებარება ფართო განმარტებას და თავის თავში არა მხოლოდ საქმის მიუკერძოებელ განხილვას, არამედ სამართლიან გადანყვეტასაც მოიცავს, რაც თავისთავად მიანიშნებს იმაზე, რომ მართლმსაჯულების განხორციელება არ უნდა ატარებდეს ფორმალურ ხასიათს, არამედ, სამართალწარმოების მიზანი დარღვეული უფლების ეფექტიან და რეალურ დაცვაზეა ორიენტირებული, რაც ეროვნული სასამართლოს მიერ საკითხის ამომწურავ გადანყვეტაზე მიანიშნებს და არა ფორმალური ხასიათის სამართალწარმოებაზე, რომელსაც დავის აღმოფხვრა შედეგად არ მოჰყვება (შდრ. სუსგ №ას-302-285-2017, 16.06.2017).

16. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადანყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად (იხ. ჯლარკავა საქართველოს წინააღმდეგ, №7932/03; Van de Hurk v. Netherlands, par.61, Garcia Ruiz v. Spain [GC] par.26; Jahnke and Lenoble v France (dec.); Perez v France [GC], par. 81); Boldea v. Romania, პარ. 30). ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა დეტალურად აღარ იმსჯელებს განსახილველი საკასაციო საჩივრის იმ პრეტენზიებზე, რომელთაც საქმის გადანყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობა არ გააჩნიათ.

17. ამდენად, საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ სარჩელი განუხილველად უნდა დარჩენილიყო საქმისწარმოების პირველივე ეტაპზე. შესაბამისად, მოპასუხეთა წინააღმდეგ აღძრული მოთ-

ხოვნის – ავტომანქანის ექსპლოატაციის უფლების არარსებობის აღიარების ნაწილში არსებობს სააპელაციო სასამართლოს განჩინების (რომლითაც უცვლელად იქნა დატოვებული პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება) გაუქმების სსსკ-ის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული აბსოლუტური საფუძველი, რამდენადაც მიღებული განჩინება იმდენად დაუსაბუთებელია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძლიანობის შემოწმება შეუძლებელია.

18. ამასთან, არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველი, ვინაიდან, საჭირო არაა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო ხელმძღვანელობს სსსკ-ის 399-ე, 372-ე მუხლებითა და 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილით, რომლის თანახმადაც, სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის შესახებ მოსამართლის განჩინება ჩაჰბარდება მოსარჩელეს, რომელსაც იმავდროულად უბრუნდება მის მიერ შეტანილი დოკუმენტები. თუ სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის საფუძველი გამოვლინდება ამ სარჩელის წარმოებაში მიღების შემდეგ, მაშინ იმის მიხედვით, თუ როგორია ეს საფუძველი, სასამართლო შეწყვეტს საქმისწარმოებას ან სარჩელს განუხილველად დატოვებს (ამ კოდექსის 272-ე და 275-ე მუხლები). მთავარი სხდომის დანიშვნამდე სარჩელის განუხილველად დატოვების შემთხვევაში მოსარჩელეს დაუბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი, ხოლო საქმის მთავარ სხდომაზე განხილვისას სარჩელის განუხილველად დატოვების შემთხვევაში, სახელმწიფო ბაჟი მოსარჩელეს არ დაუბრუნდება. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მოხმობილი ნორმა მითითებითი ხასიათისაა და მასში ამავე კოდექსის 275-ე მუხლის წინაპირობების შემოწმებაზე საუბარი, თუმცა, ეს უკანასკნელი ნორმაც არ შეიცავს სარჩელის განუხილველად დატოვების ამომწურავ ჩამონათვალს, რის გამოც, დასაშვებია საპროცესო ანალოგიის პრინციპის გამოყენება (სსსკ-ის მე-7 მუხლი) იმ შემთხვევისათვის, როდესაც იკვეთება სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის კანონით გათვალისწინებული სხვა შემთხვევა (მდრ. სუსგ-ები №ას-302-285-2017, 16 ივნისი, 2017 წელი; №ას-551-522-2015, 14 აგვისტო, 2015 წელი).

19. ამრიგად, სსსკ-ის 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, სარჩელის განუხილველად დატოვების გამო, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორს უნდა დაუბრუნდეს საკასაციო საჩივარზე სახელმწიფო ბაჟის სახით გადახდილი 300 ლარის 70% – 210 ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სა-
მოქალაქო საპროცესო კოდექსის 399-ე, 372-ე, 257.1, 264.3, 187.2,
მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა :

1. თ. ნ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 7 მარტის განჩინება გასაჩივრებულ ნაწილში და ბოლნისის რაიონული სასამართლოს 2017 წლის 13 ივნისის გადაწყვეტილება;
3. თ. ნ-ის სარჩელი დარჩეს განუხილველად შპს „ბ-ის“, ი. ნ-ის, ნ. ს-ძისა და თ. ს-ძის წინააღმდეგ აღძრული მოთხოვნის ავტომატურად ექსპლოატაციის უფლების არარსებობის აღიარების ნაწილში;
4. თ. ნ-ს (პ/ნ) დაუბრუნდეს გ. თ-ძის (პ/ნ) მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 300 (სამასი) ლარის (საგადახდო დავალება №12, გადახდის თარიღი 15.05.2018 წ.) 70% – 210 (ორასათი) ლარი შემდეგი ანგარიშიდან: ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...;
5. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სარჩელის შინაარსი

აღიარებითი სარჩელი

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-1084-1004-2018

26 ოქტომბერი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. ალავეიძე,
ე. გასიტაშვილი

დავის საგანი: ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ც. კ-მა (შემდეგში: მოსარჩელე ან აპელანტი ან კასატორი) სარჩელი აღძრა მოპასუხეების: ზ. ბ-ის (შემდეგში: პირველი მოპასუხე) და ნ. ო-ის (შემდეგში: მეორე მოპასუხე) მიმართ, რომლითაც მოითხოვა: მოპასუხეებს შორის 2016 წლის 30 ნოემბერს ქობულეთის რაიონის, სოფელ ქვედა სამებაში, 5000,00 კვ.მ ფართის მიწის ნაკვეთსა და მასზე განთავსებულ შენობა-ნაგებობაზე №01/2493,47 კვ.მ საერთო ფართზე გაფორმებული უძრავი ქონების (შემდეგში: ნასყიდობის საგანი) ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა.

2. მოთხოვნის იურიდიულ ინტერესად მოსარჩელემ დაასახელა მის სასარგებლოდ მოპასუხეებისათვის სასამართლოს გადაწყვეტილებით დაკისრებული თანხის აღსრულება.

3. მოსარჩელემ განმარტა, რომ სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული განაჩენით პირველ მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაკისრებული აქვს თანხა, რომლის გადახდევინების მიზნით დაწყებული იძულებითი აღსრულება წარუმატებელი აღმოჩნდა, რადგან მოვალეს საკუთრების უფლებით არ ერიცხებოდა ქონება და არც მატერიალური ფასეულობა გააჩნდა.

4. მოგვიანებით, მოსარჩელისათვის ცნობილი გახდა, რომ მოვალეებს ქობულეთში, სოფელ ქვედა სამებაში საკომლო ჩანაწერების მიხედვით ერიცხებოდათ 5000 კვ.მ. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და საცხოვრებელი სახლი. ვინაიდან, ისინი ნებაყოფლობით არ ახდენდნენ საკომლო ჩანაწერების შესაბამისად მათზე რიცხული უძრავი ქონების საჯარო რეესტრში რე-

გისტრაციას, მოსარჩელის მიერ აღძრული სარჩელის საფუძველზე ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 21 მაისის გადაწყვეტილებით კომლის წევრები, მათ შორის, პირველი მოპასუხე ცნობილი იქნენ კომლის სარგებლობაში არსებული ქონების 0.5 ჰა მიწის ნაკვეთისა და მასზე არსებული საცხოვრებელი სახლის 2/5 ნაწილზე მესაკუთრედ და აღნიშნული ქონება დაექვემდებარა საჯარო რეესტრში მათ თანასაკუთრებად რეგისტრაციას. ასევე, ქონების დარჩენილ 3/5 ნაწილზე მესაკუთრეებად ცნობილი იქნენ კომლის წევრები, მათ შორის, პირველი მოპასუხე. მოპასუხეებზე სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით დაკისრებული თანხის გადახდევინებისაგან თავის არიდების მიზნით, პირველმა მოპასუხემ 2016 წლის 30 ნოემბერს, საკუთრებად აღრიცხული უძრავი ქონება გაასხვისა მეორე მოპასუხეზე.

5. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 31 აგვისტოს გადაწყვეტილებით სარჩელი ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობის მოთხოვნით არ დაკმაყოფილდა.

6. სარჩელის უარყოფა ბათუმის საქალაქო სასამართლომ დააფუძნა შემდეგ დადგენილ გარემოებებზე:

7. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2009 წლის 14 სექტემბრის №1/ბ-1276-2007 განაჩენით, ასევე, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2006 წლის 13 ივნისის განჩინებით მ. ბ-ეს, ე. ბ-ეს და პირველ მოპასუხეს მოსარჩელის მიმართ ჩადენილი დანაშაულის გამო, მორალური, ფიზიკური და მატერიალური ზიანის ასანაზღაურებლად დაეკისრათ 253000 აშშ დოლარის გადახდა. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 21 მაისის №2/1686-12 გადაწყვეტილებით დაკმაყოფილდა განსახილველ სამოქალაქო საქმეზე მოსარჩელის სარჩელი, რომლითაც მ., ე., მ., დ. ბ-ეები და პირველი მოპასუხე ცნობილი იქნენ რ. ბ-ის კომლის სარგებლობაში არსებული 5000,00 კვ.მ ფართის მიწის ნაკვეთისა და მასზე განთავსებული შენობა-ნაგებობა 2/5 ნაწილზე მესაკუთრედ და აღნიშნული ქონება დაექვემდებარა საჯარო რეესტრში მათ თანასაკუთრებად რეგისტრაციას, ასევე, ქონების დარჩენილ 3/5-ზე ნაწილზე მ., დ. ბ-ეები და პირველი მოპასუხე ცნობილი იქნენ მესაკუთრეებად.

8. მიუხედავად იმისა, რომ ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 21 გადაწყვეტილებით საკომლო ქონებაზე მესაკუთრეებად ცნობილი იყვნენ ამ განჩინების პ. 6-ში მითითებული პირები, აღნიშნულ ქონებაზე საჯარო რეესტრში 2015 წლის 26 ნოემბერს, პირველი მოპასუხის განცხადების საფუძველზე განხორციელდა მხოლოდ მისი საკუთრების უფლების რეგისტრაცია.

9. პირველ და მეორე მოპასუხეს შორის 2016 წლის 30 ნოემბერს გაფორმდა უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლითაც ნასყიდობის საგანი (იხ., ამ განჩინების პ-1) აღირიცხა მეორე მოპასუხის საკუთრებად.

10. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2009 წლის 14 სექტემბრის №1/ზ-1276-2007 განაჩენით დაკმაყოფილდა სამოქალაქო სარჩელიც. მასზე გაიცა სააღსრულებო ფურცელი. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2006 წლის 13 ივნისის განჩინებით პირველ მოპასუხეს სხვებთან ერთად (სოლიდარულად) დაეკისრა ზიანის ანაზღაურება 253000 აშშ დოლარის ოდენობით. სისხლის სამართლის საქმიდან პირველი მოპასუხის მიმართ ცალკე წარმოებით იყო გამოყოფილი საქმე და ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2009 წლის 14 სექტემბრის №1/ზ-1276-2007 განაჩენის საფუძველზე დაწყებული სააღსრულებო წარმოება დამთავრებულია, პირველი მოპასუხის სხვა ქონების რეალიზაციის გზით 253000 აშშ დოლარის ანაზღაურება მოსარჩელეს მიღებული აქვს. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2006 წლის 13 ივნისის განჩინების საფუძველზე სააღსრულებო ფურცელი არ არის გაცემული, ორივე საქმის თანახმად, ზიანი გამომდინარეობს პირველი მოპასუხისა და სხვების მიერ ერთობლივად მოსარჩელის მიმართ ერთი და იმავე დანაშაულის ჩადენის ფაქტიდან, რაც დასტურდება ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2009 წლის 14 სექტემბრის განაჩენითა და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2006 წლის 13 ივნისის განჩინებით.

11. ბათუმის საქალაქო სასამართლომ იმსჯელა სარჩელის მიმართ მოსარჩელის მართლზომიერი იურდიული ინტერესის არსებობაზე. ამ თვალსაზრისით, სასამართლომ ყურადღება მიაქცია მოსარჩელის მითითებაზე, რომ სარჩელის დაკმაყოფილების შემთხვევაში, ქონება აღირიცხება პირველი მოპასუხის საკუთრებაში და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2006 წლის 13 ივნისის განჩინების საფუძველზე დაკისრებული 253000 აშშ დოლარის გადახდა აღსრულდება.

12. სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელეს არ გააჩნია განსახილველი დავის მიმართ დასაბუთებული და საფუძვლიანი ინტერესი, რადგან დადგენილია, რომ მოსარჩელისათვის მიყენებული ზიანი ანაზღაურებულია.

13. ბათუმის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სარჩელის უარყოფის თაობაზე მოსარჩელემ გაასაჩივრა სააპელაციო სა-

ჩივრით. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 07 თებერვლის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

14. სააპელაციო საჩივარი დაეფუძნა აღსრულების ეროვნული ბიუროს 2016 წლის 28 მარტის №11004185-006/005 პასუხს, საიდანაც ირკვევა, რომ სააღსრულებო ბიუროს წარმოებაში არსებულ №11004185 სააღსრულებო საქმეზე, რომელიც მიმდინარეობს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს მიერ გაცემულ №1/ბ1276-2007 სააღსრულებო ფურცლის საფუძველზე ჯერ კიდევ, აღსრულება არ არის დამთავრებული და ამ სააღსრულებო წარმოების ფარგლებში მისი აღსრულების მიზნით დაყადაღებულია მოვალეების, მ, ბ-ის, ე. ბ-ისა (რომლებიც ასევე წარმოადგენენ მოვალეებს როგორც საკომლო ქონების თანამესაკუთრები) და ა. ბ-ის საბანკო ანგარიშები. მითითებული პირები დღემდე რეგისტრირებულნი არიან აღსრულების ეროვნული ბიუროს მოვალეთა რეესტრში, რასაც ადასტურებს სააღსრულებო წარმოების დაუსრულებლობა. აპელანტის მოსაზრებით, სასამართლომ უკანონოდ მიიჩნია დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად სისხლის სამართლის საქმიდან პირველი მოპასუხის და სხვათა მიმართ საქმის ცალკე წარმოებად გამოყოფის შესახებ გარემოება, რამდენადაც ამ გარემოების დამადასტურებელი მტკიცებულება საქმეში წარმოდგენილი არ ყოფილა.

15. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 7 თებერვლის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

16. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

17. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2009 წლის 14 სექტემბრის №1/ბ-1276-2007 განაჩენით, ასევე, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2006 წლის 13 ივნისის განჩინებით მ. ბ-ეს, ე. ბ-ეს და პირველ მოპასუხეს მოსარჩელის მიმართ ჩადენილი დანაშაულის გამო, მორალური, ფიზიკური და მატერიალური ზიანის ასანაზღაურებლად დაეკისრათ 253000 აშშ დოლარის გადახდა ანუ დადგენილია, რომ ზიანი, რაც დანაშაულებრივი ქმედების შედეგად მოსარჩელემ განიცადა, კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო აქტებით განისაზღვრა 253 000 აშშ დოლარით.

18. დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ რაიმე სხვა სახის ზიანი პირველ მოპასუხეს, გარდა კანონიერ ძალაში შესული განაჩენით დადგენილი გარემოებებისა მოსარჩელისათვის არ მიუყენებია.

19. საქმეში წარმოდგენილია ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს მიერ 2008 წლის 29 მაისს გაცემული სააღსრულებო ფურცე-

ლი, საქმეზე №1/ზ-263-2007წ, რომლის თანახმად, ჯ. ვ. სხვა პირებთან ერთად, სოლიდარულად, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2006 წლის 13 ივნისის განჩინების შესაბამისად, დაზარალებულ მოსარჩელეზე მიყენებული მორალური, ფიზიკური და მატერიალური ზიანის ასანაზღაურებლად დაეკისრა 253 600 აშშ დოლარის ანაზღაურება.

20. დადგენილია, რომ აჭარისა და გურიის სააღსრულებო ბიუროს აღმასრულებლის მიმართვის საფუძველზე სააღსრულებო ფურცელს №1/ზ-263-2007 – სააღსრულებო წარმოებისას მიენიჭა №A0061055.

21. დადგენილია, რომ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2007 წლის 13 აპრილის განჩინებით და მის საფუძველზე 2008 წლის 29 მაისს გაცემული სააღსრულებო ფურცლით განსაზღვრულ ვალდებულებებზე, რომლის თანახმად, ჯ. ვ. სხვა პირებთან სოლიდარულად, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2006 წლის 13 ივნისის განჩინების შესაბამისად, დაზარალებული მოსარჩელისათვის მიყენებული მორალური, ფიზიკური და მატერიალური ზიანის ასანაზღაურებლად დაეკისრა 253 600 აშშ დოლარის ანაზღაურება, ჯ. ვ-ის უფლებამონაცვლედ ცნობილი იქნა მისი მეუღლე დ. ბ-ე და შვილები ნ., მ., ხ. და გ. ვ-ები.

22. საქმეში წარმოდგენილია მოსარჩელის განცხადება, რომლითაც ეს უკანასკნელი მიმართავს აჭარისა და გურიის სააღსრულებო ბიუროს, რომელშიც აღნიშნავს, რომ „სააღსრულებო ბიუროს წარმოებაშია №A0061055 სააღსრულებო საქმე, რომლის მიხედვითაც კრედიტორია მოსარჩელე, ხოლო მოვალეა დ. ბ-ე და სხვა, გაცნობებთ, რომ მოვალეების მიერ დავალიანება გადახდილია სრულად. გთხოვთ შეწყვიტოთ იძულებითი აღსრულება“.

23. სააპელაციო სასამართლოში საქმის არსებითი განხილვისას მოსარჩელემ და მისმა წარმომადგენელმა სასამართლოს შეკითხვაზე განმარტეს, რომ თანხა 253600 დოლარის ოდენობით მოსარჩელეს მიღებული აქვს. მაშასადამე, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელე არ უარყოფს, რომ მას თანხა სრულად აქვს მიღებული, მაგრამ მიიჩნევს, რომ რადგან სახეზეა რამდენიმე განაჩენი (მართალია ერთი და იგივე დანაშაულისათვის თუმცა სხვადასხვა პირთა მიმართ) ყველა მათგანი (განაჩენი) ცალ-ცალკე უნდა დაექვემდებაროს აღსრულებას და უნდა მიიღოს იმდენი 253600 აშშ დოლარი, რამდენი განაჩენიცაა.

24. სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ თანხა, რომელიც სხვადასხვა განაჩენებით სოლიდარულად დაეკისრა რამდენიმე პირს, მათ შორის, პირველ მოპასუხეს აღსრულებულია და მოსარ-

ჩელეს ეს თანხა მიღებული აქვს.

25. დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებათა გათვალისწინებით, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მოსარჩელეს მოთხოვნის მიმართ ნამდვილი იურიდიული ინტერესი არ გააჩნია. შესაბამისად, ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 7 თებერვლის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და უცვლელად დარჩა მოცემულ საქმეზე ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 31 აგვისტოს გადაწყვეტილება, რომლითაც სარჩელი ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობის მოთხოვნით არ დაკმაყოფილდა.

26. სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო საჩივრით გასაჩივრდა აპელანტის მიერ. აპელანტი მოითხოვს გასაჩივრებული განჩინების გაუქმებას და სარჩელის დაკმაყოფილებას.

27. კასატორი სადავოდ ხდის პირველი ინსტანციისა და სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებას, რომლის მიხედვით, პირველი მოპასუხის და სხვების მიმართ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2009 წლის 14 სექტემბრის №1/ბ-1276-2007 განაჩენით და მასზე გაცემული სააღსრულებო ფურცლის საფუძველზე წარმოებული სააღსრულებო საქმე დასრულებულია პირველი მოპასუხისა და სხვა ქონებების რეალიზაციის გზით და ამის შედეგად ამონაგები თანხა მოსარჩელეს მიღებული აქვს.

28. კასატორი მიუთითებს საქმის მასალებში წარმოდგენილ აღსრულების ეროვნული ბიუროს 2016 წლის 28 მარტის №11004185-006/005 პასუხზე, რომლის მიხედვით, სააღსრულებო ბიუროს წარმოებაში არსებულ №11004185 სააღსრულებო საქმეზე წარმოება ჯერ კიდევ არ არის დამთავრებული და მის ფარგლებში აღსრულების მიზნით დაყადაღებულია მოვალეების – მ. ბ-ის, ე. ბ-ის (რომლებიც ასევე წარმოადგენენ მოვალეებს, როგორც საკომლო ქონების თანამესაკუთრები, ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 21 მაისის გადაწყვეტილებით) და ა. ბ-ის საბანკო ანგარიშები. კასატორი ასევე მიუთითებს იმ გარემოებაზე, რომ დასახელებული პირები დღემდე რეგისტრირებულნი არიან აღსრულების ეროვნული ბიუროს მოვალეთა რეესტრში, რაც ასევე ადასტურებს სააღსრულებო წარმოების დაუსრულებლობას.

29. კასატორი აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის პალატის 2006 წლის 13 ივნისის განაჩენით დაკისრებული ზიანის ანაზღაურება პირველი მოპასუხის მიერ შესრულებულად ჩათვალა, თუმცა, აღნიშნულის დამადასტურებელი მტკიცებულება საქმეში არ არსებობს.

30. კასატორი მიუთითებს მის მიერ აღსრულების ეროვნულ ბი-

უროში წარდგენილ განცხადებაზე და განმარტავს, რომ იგი დაკავშირებულია ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის პალატის მიერ გაცემულ №1/ზ-263-2007 სააღსრულებო ფურცლით მხოლოდ მოვალე ჯ. ვ-ის უფლებამონაცვლებების (მემკვიდრეების) მხრიდან ზიანის ანაზღაურებასთან და მას არავითარი კავშირი არ აქვს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის პალატის 2006 წლის 13 ივნისის განაჩენით პირველი მოპასუხისათვის დაკისრებული ზიანის ანაზღაურების საკითხთან.

31. კასატორი დამატებით მიუთითებს აჭარისა და გურიის სააღსრულებო ბიუროში ამჟამად მიმდინარე №11004185 სააღსრულებო საქმეზე, რომელიც განსახილველ საქმესთან დაკავშირებით მნიშვნელოვანია და იგი მიმდინარეობს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს მიერ გაცემულ №1/ზ1276-2007 სააღსრულებო ფურცლის საფუძველზე და ჯერ კიდევ არ არის დამთავრებული სააღსრულებო წარმოება.

სამოტივაციო ნაწილი:

32. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 28 სექტემბრის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სსსკ-ის 396-ე მუხლით და 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად, ხოლო 2017 წლის 31 ოქტომბრის განჩინებით საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად.

33. საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთება, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ და სარჩელი უნდა დარჩეს განუხილველად შემდეგი გარემოებების გამო:

34. გამომდინარე იქიდან, რომ სასამართლოში აღძრულია აღიარებითი მოთხოვნა, რომელიც მოპასუხეებს შორის 2016 წლის 30 ნოემბერს ქობულეთის რაიონის, სოფელ ქვედა სამებაში, 5000,00 კვ.მ ფართის მიწის ნაკვეთსა და მასზე განთავსებულ შენობა-ნაგებობაზე №01/2 493,47 კვ.მ საერთო ფართზე გაფორმებული უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობაში მდგომარეობს, ვიდრე საკასაციო პალატა წარმოდგენილ საკასაციო პრეტენზიათა დასაბუთებულობას შეამოწმებდეს, პირველ რიგში, უნდა შემოწმდეს აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობის ნიშანპირობების არსებობა.

35. საკასაციო პალატის ამგვარი მიდგომა გამომდინარეობს სსსკ-ის 178.1 „ლ“; 186-ე და 180-ე მუხლებიდან და დამკვიდრებულია სასამართლო პრაქტიკით, რომლის შესაბამისად, აღიარებითი

სარჩელის დასაშვებობის, ისევე, როგორც მისი დასაბუთებულობის, საკითხის შემოწმება სამართლის საკითხია და აქედან გამომდინარე, სასამართლომ პროცესის მონაწილე მხარის პრეტენზიის არარსებობის პირობებშიც, საკუთარი ინიციატივით უნდა შეამოწმოს სარჩელის დასაშვებობა საქმისწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე (იხ., სუსგ №ას-91-91-2018, 31 ივლისი, 2018 წელი, პ-15). ასეთ დროს, პასუხი უნდა გაეცეს კითხვებს: აქვს მოსარჩელეს ნამდვილი იურიდიული ინტერესი დავის მიმართ? უზრუნველყოფს მოსარჩელის მოთხოვნა ამ ინტერესის დაკმაყოფილებას? (იქვე.).

36. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის განჩინებაში, იხ., №ას-121-117-2016, 17 მარტი, 2016 წელი, აღინიშნა, რომ „ვიდრე საქმის განმხილველი სასამართლო სარჩელის საფუძვლიანობას შეამოწმებს, მნიშვნელოვანია, შეფასდეს, აქვს თუ არა მოსარჩელეს ნამდვილი იურიდიული ინტერესი დავის მიმართ და უზრუნველყოფს თუ არა მოსარჩელის მოთხოვნა ამ ინტერესის დაკმაყოფილებას“.

37. განსახილველ შემთხვევაში, მიუხედავად იმისა, რომ ვლინდებოდა საპროცესო სამართლის ნორმების არსებითი დარღვევა, სააპელაციო სასამართლომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება ისე დატოვა ძალაში, რომ არ იმსჯელა, რამდენად დასაშვები იყო სარჩელი, რომლითაც ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა იყო მოთხოვნილი (იხ., ამ განჩინების პ-1, 24), რითაც დაირღვა სსსკ-ის 393-ე მუხლის მეორე ნაწილის მოთხოვნები.

38. კანონის დანაწესიდან გამომდინარე, „აღიარებითი მოთხოვნა დასაშვებია, თუ იკვეთება მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოხდეს, მაგალითად, მამად ცნობა, მამობის დადგენა, ქორწინების ბათილად ცნობა, ლიტერატურული ნაწარმოების ავტორად აღიარება და ა.შ. ამ სახის სარჩელების მიზანია არა სუბიექტური უფლების მიკუთვნება, არამედ უფლების სადავოობის აღმოფხვრა. ამ დროს, სულაც არ არის აუცილებელი, რომ პირის უფლება დარღვეული იყოს, მაგრამ ვარაუდი იმისა, რომ მომავალში შეიძლება დაირღვეს, წარმოადგენს პირის იურიდიულ ინტერესს. ამიტომაც, ამ ტიპის სარჩელებს „უფლების დამდგენ“ სარჩელებსაც უწოდებენ“ (ციტ: სუსგ №ას-91-91-2018, 31 ივლისი, 2018 წელი, პ-16).

39. მიკუთვნებითი სარჩელებისგან განსხვავებით, აღიარებითი სარჩელის დავის საგანია თვით მატერიალურსამართლებრივი ურთიერთობა, რომელიც სუბსიდიური ხასიათის მატარებელია და იურიდიული ინტერესის არსებობა გამორიცხულია, თუ შესაძლებელია მოპასუხის მიმართ მიკუთვნებითი მოთხოვნის წარდგენა (სა-

ქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის გადაწყვეტილება საქმეზე №ას-664-635-2016, 02.03.2017წ; შეადარეთ ასევე, სუსგ-ებს: №ას-437-409-17 29.09.17, №-ას-916-857-17 12.09.17, №ას-302-285-17, 16.06.17, №ას-244-232-17 19.05.17 №ას-937-887-2015, 10.11.2015წ.; №ას-17-14-2015, 01.07.2015წ.; №ას-1069-1008-2015, 16.12.2015წ.; №ას-869-819-2015, 11.12.2015წ.; №ას-773-730-2015, 08.09.2015წ.; №ას-181-174-2016, 06.05.2016წ.; №ას-1025-967-2015, 23.12.2015წ.; №ას-323-308-2016, 03.06.2016წ.; №ას-407-390-2016, 10.6.2016წ; № ას-375-359-2016, 17.06.2016წ.).

40. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სარჩელის სახეობად დაყოფას (მიკუთვნებითი, გარდაქმნითი და აღიარებითი) პრაქტიკული მნიშვნელობა გააჩნია და უზრუნველყოფს პირის კანონით დაცული უფლებისა და ინტერესების სასამართლო წესით დაცვას. როგორც წესი, მოსარჩელის ინტერესი განსაზღვრული სამართლებრივი შედეგის მიღწევას უკავშირდება (მაგ. ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება, ქონების დაბრუნება, პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა, ზიანის ანაზღაურება და ა.შ), რომელიც მხოლოდ მიკუთვნებითი სარჩელით მიიღწევა და ასეთ შემთხვევაში, აღიარებითი სარჩელის აღძვრა დაუშვებელია, რადგანაც, საპროცესო ეკონომიის პრინციპიდან გამომდინარე, დარღვეული უფლების აღდგენასა და სამართლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებას პირმა ერთი და არა რამდენიმე სარჩელის აღძვრის გზით უნდა მიაღწიოს, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილებას მოსარჩელისათვის მისთვის სასარგებლო შედეგი უნდა მოჰქონდეს და მიკუთვნებითი სარჩელის აღძვრის საჭიროება აღარ უნდა არსებობდეს.

41. „ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლი ადგენს ამხანაგობის მიერ წევრთა ფაქტობრივ მფლობელობაში არსებულ ქონებაზე ინდივიდუალური საკუთრების დადასტურების წესს და კანონი მოითხოვს ამხანაგობის კრებაზე თანამესაკუთრეთა მხრიდან ნების გამოვლენას. სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლის კონტექსტში კრების გადაწყვეტილების, როგორც მრავალმხრივი გარიგების ნამდვილობის დადგენისათვის უნდა შემოწმდეს ისეთი საკითხები, როგორიცაა კრებაზე კვორუმის არსებობა, წევრთა მოწვევა და სხვა, თუმცა შემოწმება იმისა, ბათილია თუ არა გარიგება, დამოკიდებულია პრეტენზიის მქონე პირის იურიდიული ინტერესის არსებობაზე, ანუ აღიარებითი სარჩელის ბედი განპირობებული უნდა იყოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 180-ე მუხლით (იხ., სუსგ №ას-480-448-2017, 9 ივნისი, 2017 წელი, პ-1.5.1).

42. მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელის მიერ აღძრული აღიარ-

რებითი სარჩელის დასაშვებობას პროცესუალურად გამორიცხავს ის გარემოება, რომ მოსარჩელის მიერ არაა დასაბუთებული, იურიდიულად სასარგებლო რა შედეგს განაპირობებს მისთვის სადავო ნასყიდობის (იხ., ამ განჩინების პპ-1) ბათილად ცნობა, ანუ სხვაგვარად რომ ვთქვათ, არ იკვეთება ის იურიდიული ინტერესი (სსსკ-ის 180-ე მუხლი), რომელიც მოსარჩელეს ამ მოთხოვნათა მიმართ შეიძლება გააჩნდეს.

43. განსახილველ შემთხვევაში, ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლის ბათილობაც აქვს მოსარჩელეს მოთხოვნილი დადებული პირველ და მეორე მოპასუხეს შორის, რაც შემდგომში, საფუძვლად დაედო ნასყიდობის საგანზე პირველი მოპასუხის საკუთრების უფლების მეორე მოპასუხეზე გადასვლას, (პირველი მოპასუხე) საკუთრების უფლების მეორე მოპასუხის სახელზე აღრიცხვას. მოსარჩელის განმარტებით, სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული განჩინით პირველ მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაკისრებული აქვს თანხა, რომლის გადახდევინების მიზნით დაწყებული იძულებითი აღსრულება წარუმატებელი აღმოჩნდა, რადგან მოვალეს (პირველ მოპასუხეს) საკუთრების უფლებით არ ერიცხება ქონება და არც მატერიალური ფასეულობა გააჩნია.

44. საქმის მასალებით დადგენილია, რომ საქმეში წარმოდგენილია ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს მიერ 2008 წლის 29 მაისს გაცემული სააღსრულებო ფურცელი, საქმეზე №1/ზ-263-2007წ, რომლის თანახმად, ჯ. ვ. სხვა პირებთან ერთად, სოლიდარულად, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2006 წლის 13 ივნისის განჩინების შესაბამისად, დაზარალებულ მოსარჩელეზე მიყენებული მორალური, ფიზიკური და მატერიალური ზიანის ასანაზღაურებლად დაეკისრა 253 600 აშშ დოლარის ანაზღაურება.

45. დადგენილია, რომ აჭარისა და გურიის სააღსრულებო ბიუროს აღმასრულებლის მიმართვის საფუძველზე სააღსრულებო ფურცელს №1/ზ-263-2007 – სააღსრულებო წარმოებისას მიენიჭა №A0061055.

46. დადგენილია, რომ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2007 წლის 13 აპრილის განჩინებით და მის საფუძველზე 2008 წლის 29 მაისს გაცემული სააღსრულებო ფურცლით განსაზღვრულ ვალდებულებებზე, რომლის თანახმად, ჯ. ვ. სხვა პირებთან სოლიდარულად, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2006 წლის 13 ივნისის განჩინების შესაბამისად, დაზარალებული მოსარჩელისათვის მიყენებული მორალური, ფიზიკური და მატერიალური ზიანის ასანაზღაურებლად დაეკისრა 253 600 აშშ დოლა-

რის ანაზღაურება, ჯ. ვ-ის უფლებამონაცვლედ ცნობილი იქნა მისი მეუღლე დ. ბ-ე და შვილები ნ., მ., ხ. და გ. ვ-ეები.

47. საქმეში წარმოდგენილია მოსარჩელის განცხადება, რომლითაც ეს უკანასკნელი მიმართავს აჭარისა და გურიის სააღსრულებო ბიუროს, რომელშიც აღნიშნავს, რომ „სააღსრულებო ბიუროს წარმოებაში №A0061055 სააღსრულებო საქმე, რომლის მიხედვითაც კრედიტორია მოსარჩელე, ხოლო მოვალეა დ. ბ-ე და სხვა, გაცნობებთ, რომ მოვალეების მიერ დავალიანება გადახდილია სრულად. გთხოვთ შეწყვიტოთ იძულებითი აღსრულება“.

48. საკასაციო პალატა ყურადღებას მიაქცევს სააპელაციო სასამართლოში საქმის არსებითი განხილვისას მოსარჩელისა და მისი წარმომადგენლის განმარტებას, რომ თანხა 253600 დოლარის ოდენობით მოსარჩელეს მიღებული აქვს.

49. ამდენად, საკასაციო პალატა ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს დასკვნას იმის თაობაზე, რომ მოსარჩელე არ უარყოფს თანხის სრულად მიღებას, მაგრამ მიიჩნევს, რომ რადგან სახეზეა რამდენიმე განაჩენი (მართალია ერთი და იგივე დანაშაულისათვის თუმცა სხვადასხვა პირთა მიმართ) ყველა მათგანი (განაჩენი) ცალკე უნდა დაექვემდებაროს აღსრულებას და უნდა მიიღოს იმდენი 253600 აშშ დოლარი, რამდენი განაჩენიცაა.

50. ამ ვითარებაში, სრულიადაა გასაზიარებელი სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა იმის თაობაზე, რომ თანხა, რომელიც სხვადასხვა განაჩენებით სოლიდარულად დაეკისრა რამდენიმე პირს, მათ შორის, პირველ მოპასუხეს მოსარჩელეს მიღებული აქვს, ხოლო კასატორის პრეტენზიას იმასთან დაკავშირებით, რომ აღსრულების ეროვნული ბიუროს 2016 წლის 28 მარტის №11004185-006/005 პასუხის მიხედვით, სააღსრულებო ბიუროს წარმოებაში არსებულ №11004185 საქმეზე წარმოება ჯერ კიდევ არ არის დამთავრებული და მის ფარგლებში აღსრულების მიზნით დაყადაღებულია მოვალეების – მ. ბ-ის, ე. ბ-ის (რომლებიც ასევე წარმომადგენენ მოვალეებს, როგორც საკომლო ქონების თანამესაკუთრეები, ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 21 მაისის გადაწყვეტილებით) და ა. ბ-ის საბანკო ანგარიშები, არ გააჩნია ვარგისი საპროცესო სამართლებრივი საფუძველი განსახილველ საქმეში აღძრული აღიარებით სარჩელის იურიდიული ინტერესის არსებობისათვის.

51. მაშასადამე, მატერიალურსამართლებრივი უფლება, რომლის დაცვასაც უნდა უზრუნველყოფდეს აღიარებითი სარჩელი, განსახილველ შემთხვევაში, სახეზე არაა, რადგან მოსარჩელის მიერ მითითებული ინტერესი, რაც პირველი მოპასუხის მიმართ აღსრულებელი სასამართლო აქტების აღსრულებას ისახავს მიზნად

პირველი მოპასუხის საკუთრებაში მატერიალური ფასეულობის (უძრავი ქონების) დაბრუნების გზით, სახეზე არაა. პირიქით, დადასტურებულია კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო აქტების პირველი მოპასუხის მიმართ აღსრულება (იხ., ამ განჩინების პპ:19-24).

52. ამდენად, სარჩელი არ პასუხობს დასაშვებობის კრიტერიუმს (სსსკ-ის 180-ე მუხლი). სსსკ-ის 178-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სარჩელში უნდა ყოფილიყო აღინიშნული სსსკ-ის 180-ე მუხლით გათვალისწინებული იურიდიული ინტერესი („სსსკ-ის 180-ე მუხლის შინაარსიდან გამომდინარეობს აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესის განმსაზღვრელი შემდეგი კრიტერიუმები: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადანყვეტა დავის გადანყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადანყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა... შდრ. სუსგ № ას-838-802-2014, 19.03.20155.).

53. იმავდროულად, საკასაციო პალატა კასატორის ყურადღებას გაამახვილებს „ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის“ ევროპულ კონვენციაზე, რომლის მე-6 მუხლით რეგულირებულია სამართლიანი სასამართლოს პრინციპი. კონვენციის აღნიშნული დათქმა, ევროსასამართლოს პრეცედენტული პრაქტიკის თანახმად, ექვემდებარება ფართო განმარტებას და თავის თავში არა მხოლოდ საქმის მიუკერძოებელ განხილვას, არამედ სამართლიან გადანყვეტასაც მოიცავს, რაც თავისთავად მიანიშნებს იმაზე, რომ მართლმსაჯულების განხორციელება არ უნდა ატარებდეს ფორმალურ ხასიათს, არამედ, სამართალწარმოების მიზანი დარღვეული უფლების ეფექტიან და რეალურ დაცვაზეა ორიენტირებული, რაც ეროვნული სასამართლოს მიერ საკითხის ამომწურავ გადანყვეტაზე მიანიშნებს და არა ფორმალური ხასიათის სამართალწარმოებაზე, რომელსაც დავის აღმოფხვრა შედეგად არ მოჰყვება (შდრ. სუსგ №ას-302-285-2017, 16.06.2017). ნიშანდობლივია, რომ სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება შედეგზე ორიენტირებული უფლებაა და თუნდაც სასურველი გადანყვეტილების მიღება არასაკმარისია აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, გადანყვეტილების აღსრულების გარეშე. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს არაერთ გადანყვეტილებაში აღინიშნა გადანყვე-

ტილების აღსრულების მნიშვნელობა. გადანყვეტილებაში „აპოსტოლი საქართველოს წინააღმდეგ“, რომელიც კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადანყვეტილების აღსრულების უფლებას ეხება, განიმარტა, რომ გადანყვეტილების აღსრულების უფლება, „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელი ნაწილია მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის მიზნებისთვის (Apostol v. Georgia; §37; ასევე იხ. Hornsby v. Greece, §40). ამასთან, საქმეზე შპს „იზა და მაკრახიძე“ საქართველოს წინააღმდეგ ევროსასამართლო აღნიშნავს, რომ „სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლება მოიცავს ძალაში შესული გადანყვეტილების აღსრულების უფლებას. ეს უფლება არარეალური იქნებოდა, თუ ხელშემკვრელი სახელმწიფოს ეროვნული სამართლებრივი სისტემა შესაძლებელს გახდიდა, ძალაში შესული საბოლოო გადანყვეტილება ერთი მხარის საზიანოდ არაქმედითი დარჩენილიყო. ნებისმიერი სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადანყვეტილების აღსრულება „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელ ნაწილად უნდა განიხილებოდეს მე-6 მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე (IZA Ltd and Makrakhidze v. Georgia, §42; სხვა პრეცედენტთა შორის იხ. Burdov v. Russia, §34; Hornsby v. Greece, §40) (ციტ: სუსგ №ას-964-899-2017, 23 თებერვალი, 2018 წელი, პ-15.4.3).

54. მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელის სასარგებლოდ დავის გადანყვეტის მატერიალურსამართლებრივი შედეგი მოსარჩელისთვის უფლების მიმნიჭებელი ვერ გახდება. რაც იმას ნიშნავს, რომ განსახილველი აღიარებითი სარჩელი სსსკ-ის 180-ე მუხლით დადგენილ სავალდებულო პირობას სარჩელის იურიდიული ინტერესის კრიტერიუმის (როგორცაა: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადანყვეტა დავის გადანყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადანყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა) არსებობის შესახებ არ აკმაყოფილებს. ამდენად, მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ მოსარჩელემ ვერ შეძლო დაესაბუთებინა აღიარებითი მოთხოვნის მიმართ მისი ნამდვილი იურიდიული ინტერესის არსებობა, როგორც აღიარებითი სარჩელის წარმოებაში მიღებისა და განხილვის აუცილებელი წინაპირობა [სსსკ-ის 178-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტი, ამავე კოდექსის 186-ე მუხლის პირველი ნაწილის „თ“ ქვეპუნქტი].

55. საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ არსებობს სააპელაციო სა-

სამართლოს განჩინების (რომლითაც უცვლელად იქნა დატოვებული პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება) გაუქმების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული აბსოლუტური საფუძველი, რამდენადაც სარჩელი განუხილველად უნდა დარჩენილიყო საქმისწარმოების პირველივე ეტაპზე. შესაბამისად, მიღებული განჩინება იმდენად დაუსაბუთებელია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია.

56. კასატორი გათავისუფლებულია სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან კანონის საფუძველზე.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. ც. კ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. გაუქმდეს ამ საქმეზე მიღებული ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 15 ივნისის განჩინება და ბათუმის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 31 აგვისტოს გადაწყვეტილება;
3. ც. კ-ის სარჩელი დარჩეს განუხილველად;
4. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სარჩელის შინაარსი
აღიარებითი სარჩელი
განჩინება
საქართველოს სახელმწიფო

№ას-1230-1150-2017

13 ნოემბერი, 2018 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა**
შემადგენლობა: მ. თოდუა (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ე. გასიტაშვილი

დავის საგანი: კრების ოქმის ბათილად ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის (შემდგომში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც მინისტრი) №01-54/კ ბრძანებით, ლ. ზ-ჩ-ძე (შემდგომში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც მოსარჩელე, აპელანტი ან კასატორი) 2014 წლის 23 იანვრიდან საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს (შემდგომში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც სამინისტრო) ჯანმრთელობის დაცვის დეპარტამენტის საორგანიზაციო სამმართველოს მთავარი სპეციალისტის თანამდებობაზე დაინიშნა.

2. სამეწარმეო რეესტრის 2014 წლის 19 ნოემბრის ამონაწერის მიხედვით, შპს „ქ. თბილისის“ (შემდგომში ტექსტში ასევე მოხსენიებული, როგორც მოპასუხე, მონინალმდეგე მხარე, პოლიკლინიკა ან შპს) პარტნიორებს, შემდეგი პირები წარმოადგენენ: მოსარჩელე (11%), ნ. მ-ი (8%), ნ. ი-ძე (8%), ქ. ჭ-ძე (7%), ნ. დ-ძე (6%), მ. კ-ძე (6%), ი. ხ-ი (5%), ქ. გ-ძე (4%), ნ. გ-ძე (3%), მ. მ-ი (2.75%), მ. კ-ძე (2%), ე. ნ-ი (2%), მ. ბ-ძე (1.5%), მ. გ-ა (1%), მ. მ-ძე (1%), ი. მ-ძე (1%), ნ. კ-ძე (1%), ი. მ-ძე (1%), ც. ა-ძე (0,5%), ნ. ვ-ძე (3%), ქ. დ-ძე (0,25%), ნ. ფ-ი (0,25%) (შემდგომში ტექსტში ერთობლივად მოხსენიებული, როგორც მოპასუხეები, მონინალმდეგე მხარეები ან პარტნიორები) და სხვები. პოლიკლინიკის დირექტორია ნ. დ-ძე (შემდგომში ტექსტში ასევე მოხსენიებული, როგორც დირექტორი).

3. პოლიკლინიკის პარტნიორთა 2014 წლის 6 ნოემბრის კრების ოქმის მიხედვით, კრებას, რომელზედაც მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება დირექტორისა და სამეთვალყურეო საბჭოს ცვლილების

შესახებ, დაესწრო პარტნიორთა 75.25% (სულ 21 პარტნიორი), მათ შორის – მოსარჩელე. გამოცხადებულმა პარტნიორებმა გადაწყვეტილებას ერთხმად დაუჭირეს მხარი.

4. სამინისტროს შიდა აუდიტის დეპარტამენტის 2015 წლის 19 ივნისის დასკვნის მიხედვით, ფაქტების შესწავლისა და გამოკვლევის შედეგად დადგინდა, რომ მოსარჩელე, რომელიც საჯარო მოხელეს წარმოადგენდა, აგრძელებდა პოლიკლინიკის მართვაში მონაწილეობას, რითაც ის არღვევდა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-13 და 52-ე მუხლებით დადგენილ მოთხოვნებს.

5. მინისტრის 2015 წლის 2 ივლისის ბრძანების საფუძველზე, მოსარჩელე იმავე წლის 3 ივლისიდან გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან. სამსახურიდან გათავისუფლებას საფუძველად პოლიკლინიკის მართვაში მოსარჩელის მონაწილეობის გაგრძელება დაედო, რაც დასტურდებოდა პარტნიორთა 2014 წლის 6 ნოემბრის კრების ოქმით.

6. სამინისტროს 2015 წლის 4 აგვისტოს წერილის მიხედვით, მოსარჩელე 2014 წლის 6 ნოემბერს სამსახურიდან 17:59 საათზე გავიდა.

7. შპს „მ-ის“ ინფორმაციით, მოსარჩელის სატელეფონო ნომერზე შესული ზარების ამონაწერის მიხედვით, 2014 წლის 6 ნოემბერს, 18:18 საათზე, მოსარჩელის სახელზე რეგისტრირებული სატელეფონო ნომრის მფლობელი იმყოფებოდა დიდუბე-ჩუღურეთის რაიონში, 18:22 საათზე – ვაკე-საბურთალოს რაიონში, ხოლო 18:51 საათზე – გლდანი-ნაძალადევის რაიონში.

8. 2015 წლის 14 აგვისტოს მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა მოპასუხეების წინააღმდეგ და მოითხოვა პოლიკლინიკის პარტნიორთა 2014 წლის 6 ნოემბრის კრების ოქმის ბათილად ცნობა. მოსარჩელის მტკიცებით, მას შემდეგ, რაც იგი საჯარო სამსახურში დასაქმდა, პოლიკლინიკის 11%-იანი წილი შვილს – გ. ჩ-ძეს (შემდეგში ტექსტში ასევე მოხსენიებული, როგორც მოსარჩელის შვილი ან მინდობილი პირი) გადასცა. აღნიშნულის შემდეგ, მოსარჩელეს შპს-ს მართვაში მონაწილეობა აღარ მიუღია, თუმცა, მიუხედავად ამისა, იგი სამინისტროში დაკავებული თანამდებობიდან იმ საფუძველით გათავისუფლდა, რომ ეს უკანასკნელი, როგორც საჯარო მოსამსახურე სანარმოში მმართველობით საქმიანობას აგრძელებდა, რაც დასტურდებოდა პარტნიორთა 2014 წლის 6 ნოემბრის კრების ოქმით, სადაც აღნიშნული იყო, რომ მოსარჩელემ ხსენებულ კრებაში მონაწილეობა მიიღო. მოსარჩელე ამტკიცებდა, რომ კრებას არც ის და არც მისი შვილი (მინდობილი პირი) არ დასწრებია, ამდენად, კრების ოქმი ბათილად უნდა ყოფილიყო ცნობილი. მოსარჩე-

ლემ მიუთითა, რომ ხსენებული ოქმის ბათილად ცნობას შედეგად მისი სამუშაოზე აღდგენა მოჰყვებოდა.

9. მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს, მათ წარადგინეს როგორც მოთხოვნის გამომრიცხველი, ისე – მისი განხორციელების ხელისშემშლელი (ხანდაზმულობის) შესაგებელი და განმარტეს, რომ მოსარჩელე პოლიკლინიკის პარტნიორთა 2014 წლის 6 ნოემბრის კრებას ნამდვილად დაესწრო და მხარი დაუჭირა ნ.დ-ძის საზოგადოების დირექტორად დანიშვნას, შესაბამისად, სარჩელში აღწერილი გარემოებები სიმართლეს არ შეესაბამებოდა. განსახილველ შემთხვევაში, კრების ოქმის ბათილად ცნობისათვის არც მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი იკვეთებოდა, ამასთან, სასარჩელო მოთხოვნა უსაფუძვლო იყო მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის გასვლის გამოც.

10. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 21 მარტის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. სასამართლომ დავის მოსაწესრიგებლად „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5, მე-15, 47-ე, ასევე, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის, შემდეგში სსსკ-ის, მე-4, 102-ე, 105-ე და 180-ე მუხლები გამოიყენა.

11. აღნიშნული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების, ახალი გადაწყვეტილების მიღებისა და სარჩელის დაკმაყოფილების მოთხოვნით.

12. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 4 მაისის განჩინებით, სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; უცვლელად დარჩა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

12.1. სააპელაციო პალატის დასკვნებით, საქმეში წარმოდგენილი კომპანია „მ-ის“ მიერ გაცემული სატელეფონო ნომრის ამონაწერის მიხედვით, მოსარჩელე 2014 წლის 6 ნოემბერს, 18:18 საათზე, იმყოფებოდა დიდუბე-ჩუღურეთის რაიონში, 18:22 საათზე – ვაკე-საბურთალოს რაიონში, ხოლო 18:51 საათზე დაფიქსირდა გლდანი-ნაძალადევის რაიონში. პალატამ აღნიშნა, რომ ვაკე-საბურთალოს რაიონი მოიცავს დიდ დილომს, 2014 წლის 6 ნოემბერს პარტნიორთა კრება კი, სწორედ დიდ დილომში, ... ჩატარდა;

12.2. პალატამ განმარტა, რომ მოცემული დავის ფარგლებში დასადგენი ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით მოსარჩელის ახსნა-განმარტება და მოწმის ჩვენება, რომელიც არ იყო ერთმანეთის შესაბამისი არ წარმოადგენდა სანდო სამართლებრივი ღირებულების მქონე საკმარის მტკიცებულებას, რაც შეიძლებოდა სადავო ფაქტის დადგენის საფუძველი გამხდარიყო. პალატამ აღნიშნა, რომ მოსარჩელის პოზიციების სანინააღმდეგოდ, მოპა-

სუხეების ახსნა-განმარტება თანმიმდევრული, ფაქტებთან თანხვედრაში და სარწმუნო იყო სასამართლოსთვის, შესაბამისად, სასარჩელო მოთხოვნა მართებულად იქნა უარყოფილი;

12.3. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი პარტნიორთა 2014 წლის 6 ნოემბრის კრების ოქმის ბათილად ცნობის თაობაზე დასაბუთებული არ იყო, ვინაიდან როგორც მოსარჩელე მიუთითებდა, მას არ გააჩნდა პრეტენზია ამ კრებაზე მიღებული გადაწყვეტილებების მიმართ, უფრო მეტიც, მოსარჩელემ თავად შესთავაზა მოპასუხეებს დირექტორის კანდიდატურა;

12.4. სააპელაციო პალატამ „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ე“ პუნქტზე მიუთითა და აღნიშნა, რომ პარტნიორთა წილის მმართველის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) რეგისტრაცია სამენარმეო რეესტრში სავალდებულოა, განსახილველ შემთხვევაში კი, მოსარჩელის წილის მმართველი სამენარმეო რეესტრში რეგისტრირებული არ იყო.

13. აღნიშნული განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ, გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების, ახალი გადაწყვეტილების მიღებისა და სარჩელის დაკმაყოფილების მოთხოვნით, შემდეგ გარემოებებზე მითითებით:

13.1. როგორც „მენარმეთა შესახებ“ კანონით, ასევე, პოლიკლინიკის წესდების 3.2. პუნქტით იმპერატიულად არის დადგენილი პარტნიორთა კრების მოწვევისა და გამართვის პროცედურები. კრების ორგანიზატორი ვალდებულია, უპირობოდ დაიცვას წესდებითა და კანონით დადგენილი პროცედურები. უდავოა, რომ, როდესაც პარტნიორი აცხადებს, რომ ის არ ყოფილა მინვეული კრებაზე, ეს უკანასკნელი ფიზიკურად ვერ შეძლებს, სასამართლოს წარუდგინოს მითითებული გარემოების დამადასტურებელი რაიმე მტკიცებულება. ამდენად, ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოებს უნდა გაეთვალისწინებინათ, რომ სწორედ მოპასუხეების ვალდებულება იყო სასამართლოსთვის იმ მტკიცებულებების წარდგენა, რომლებითაც დადასტურდებოდა მოსარჩელის კრებაზე მონაწილესა და დასწრების ფაქტი;

13.2. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ მოსარჩელე პარტნიორთა კრებას დაესწრებოდა, აღნიშნული კრების გადაწყვეტილება მაინც არ იქნებოდა ნამდვილი, ვინაიდან კანონითა და წესდებით უპირობოდაა დადგენილი კრების გამართვის თაობაზე პარტნიორის კრების გამართვამდე არანაკლებ ერთი კვირით ადრე ინფორმირების ვალდებულება, შეტყობინების განხორციელების წესი და დღის წესრიგის გაცნობის აუცილებლობა;

13.3. განსახილველი სარჩელის იურიდიული ინტერესი ისაა, რომ

2014 წლის 6 ნოემბრის კრების ოქმთან დაკავშირებით მიღებული გადაწყვეტილება, სასამართლოს ადმინისტრაციულ კოლეგიას მისცემს საშუალებას, სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ ბრძანებასთან დაკავშირებით მიიღოს ობიექტური, დასაბუთებული და კანონიერი გადაწყვეტილება;

13.4. ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოებმა არ გაითვალისწინეს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დამკვიდრებული სასამართლო პრაქტიკა, რომელიც შეეხება, როგორც პარტნიორის კრებაზე მოწვევის პროცედურული საკითხების დაცვის სავალდებულობას, ასევე, კრების ოქმის ბათილობის მოთხოვნისას, იურიდიული ინტერესის ნამდვილობას. საკასაციო სასამართლოს პრაქტიკით დადგენილია, რომ შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებაში საერთო კრება წარმოადგენს სანარმოს მართვის უმაღლეს ორგანოს და მის საქმიანობაში მონაწილეობის მიღების უფლება, პარტნიორის – როგორც სანარმოს დამფუძნებლის ძირითადი უფლებაა.

14. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 29 დეკემბრის განჩინებით, სსსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტის საფუძველზე, საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად და მიღებულ იქნა განსახილველად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოცემულ საქმეზე განხილულია დაუშვებელი სარჩელი, შესაბამისად, როგორც გასაჩივრებული განჩინება, ისე პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება უნდა გაუქმდეს და სარჩელი განუხილველად უნდა დარჩეს, შემდეგ გარემოებებზე მითითებით:

15. მიუხედავად იმისა, რომ განსახილველ შემთხვევაში ვლინდებოდა საპროცესო სამართლის ნორმების არსებითი დარღვევა, სააპელაციო სასამართლომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება ისე დატოვა ძალაში, რომ არ იმსჯელა, რამდენად დასაშვებია იყო სარჩელი, რომლითაც სადავო კრების ოქმის ბათილად ცნობა იყო მოთხოვნილი, რითაც დარღვეულ იქნა სსსკ-ის 393-ე მუხლის მოთხოვნები.

16. აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობის, ისევე, როგორც მისი დასაბუთებულობის საკითხის შემოწმება, სამართლის საკითხია და, აქედან გამომდინარე, სასამართლომ პროცესის მონაწილე მხარის პრეტენზიის არარსებობის პირობებშიც, საკუთარი ინიციატივით უნდა შეამოწმოს სარჩელის დასაშვებობა საქმისწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე. კანონის დანაწესიდან გამომდინარე, აღიარებითი

მოთხოვნა დასაშვებია, თუ იკვეთება მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოხდეს, მაგალითად, მამად ცნობა, მამობის დადგენა, ქორწინების ბათილად ცნობა, ლიტერატურული ნაწარმოების ავტორად აღიარება და ა.შ. ამ სახის სარჩელების მიზანია არა სუბიექტური უფლების მიკუთვნება, არამედ უფლების სადავოობის აღმოფხვრა. ამ დროს სულაც არ არის აუცილებელი, რომ პირის უფლება დარღვეული იყოს, მაგრამ ვარაუდი იმისა, რომ მომავალში შეიძლება დაირღვეს, წარმოადგენს პირის იურიდიულ ინტერესს. ამიტომაც, ამ ტიპის სარჩელებს „უფლების დამდგენ“ სარჩელებსაც უწოდებენ. მიკუთვნებითი სარჩელებისგან განსხვავებით, აღიარებითი სარჩელის დავის საგანია თვით მატერიალურსამართლებრივი ურთიერთობა, რომელიც სუბიექტური ხასიათის მატარებელია და იურიდიული ინტერესის არსებობა გამორიცხვულია, თუ შესაძლებელია მოპასუხის მიმართ მიკუთვნებითი მოთხოვნის წარდგენა (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის გადაწყვეტილება საქმეზე №ას-664-635-2016, 02.03.2017წ; შეადარეთ ასევე, სუსგ-ებს: №ას-437-409-17 29.09.17, №ას-916-857-17 12.09.17, №ას-302-285-17, 16.06.17, №ას-244-232-17 19.05.17 №ას-937-887-2015, 10.11.2015წ.; №ას-17-14-2015, 01.07.2015წ.; №ას-1069-1008-2015, 16.12.2015წ.; №ას-869-819-2015, 11.12.2015წ.; №ას-773-730-2015, 08.09.2015წ.; №ას-181-174-2016, 06.05.2016წ.; №ას-1025-967-2015, 23.12.2015წ.; №ას-323-308-2016, 03.06.2016წ.; №ას-407-390-2016, 10.6.2016წ; №ას-375-359-2016, 17.06.2016წ).

17. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სარჩელის სახეებად დაყოფას (მიკუთვნებითი, გარდაქმნითი და აღიარებითი) პრაქტიკული მნიშვნელობა გააჩნია და უზრუნველყოფს პირის კანონით დაცული უფლებისა და ინტერესების სასამართლო წესით დაცვას. როგორც წესი, მოსარჩელის ინტერესი განსაზღვრული სამართლებრივი შედეგის მიღწევას უკავშირდება (მაგ. ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება, ქონების დაბრუნება, პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა, ზიანის ანაზღაურება და ა.შ), რომელიც მხოლოდ მიკუთვნებითი სარჩელით მიიღწევა და ასეთ შემთხვევაში, აღიარებითი სარჩელის აღძვრა დაუშვებელია, რადგანაც, პროცესის ეკონომიის პრინციპიდან გამომდინარე, დარღვეული უფლების აღდგენასა და სამართლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებას პირმა ერთი და არა რამდენიმე სარჩელის აღძვრის გზით უნდა მიაღწიოს, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილებას მოსარჩელისათვის მისთვის სასარგებლო შედეგი უნდა მოჰქონდეს და მიკუთვნებითი სარჩელის აღძვრის საჭიროება აღარ უნდა არსებობდეს. მოცემულ შემთხვევა-

ში, მოსარჩელის მიერ აღძრული აღიარებითი სარჩელი არ იყო დასაშვები, რადგანაც ის არ პასუხობდა სსსკ-ის 178-ე მუხლის მოთხოვნებს. ამ ნორმის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სარჩელში უნდა ყოფილიყო აღინიშნული სსსკ-ის 180-ე მუხლით გათვალისწინებული იურიდიული ინტერესი (სსსკ-ის 180-ე მუხლის შინაარსიდან გამომდინარეობს აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესის განმსაზღვრელი შემდეგი კრიტერიუმები: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადაწყვეტა დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადაწყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა (მდრ.სუსგ №ას-838-802-2014, 19.03.2015წ.).

18. პალატა მიიჩნევს, რომ, განსახილველ შემთხვევაში, პოლიკლინიკის პარტნიორთა კრების ოქმის ბათილად ცნობა მოსარჩელე მხარის დარღვეული უფლების აღდგენის წინაპირობა ვერ გახდება, ვინაიდან, მის მიერ სასარჩელო მოთხოვნის ფარგლებში არ არის მოთხოვნილი რაიმეს მიკუთვნება ან შესრულება, ხოლო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, საკუთარი ინიციატივით მიაკუთვნოს მხარეს ის, რაც მას არ მოუთხოვია (სსსკ-ის 248-ე მუხლი). სარჩელის შინაარსიდან გამომდინარე, მოცემულ შემთხვევაში, მიკუთვნებითი მოთხოვნის წარდგენა შესაძლებელი იყო. მაგალითისათვის, მოსარჩელეს სშკ-ის 38.8 მუხლის საფუძველზე შეეძლო, სამსახურში აღდგენა და სადავო კრების ოქმის ბათილობა მოეთხოვა. თუმცა სხვა საკითხია, რამდენად წარმატებული იქნებოდა სარჩელი, რადგანაც ის დაკმაყოფილებადი იქნებოდა მითითებული ნორმით გათვალისწინებული ფაქტობრივი წინაპირობების (სამართლებრივი წინაპირობების) კანონით დადგენილი თანმიმდევრობით განხორციელებისა (შესრულების) და მოთხოვნის გამომრიცხველი, შემწყვეტი ან მისი განხორციელების ხელისშემშლელი გარემოებების არარსებობის შემთხვევაში.

19. აქვე, საკასაციო პალატა კასატორის ყურადღებას გაამახვილებს „ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის“ ევროპულ კონვენციაზე, რომლის მე-6 მუხლით რეგულირებულია სამართლიანი სასამართლოს პრინციპი. კონვენციის აღნიშნული დათქმა, ევროსასამართლოს პრეცედენტული პრაქტიკის თანახმად, ექვემდებარება ფართო განმარტებას და თავის თავში არა მხოლოდ საქმის მიუკერძოებელ განხილვას, არამედ სამართლიან გადაწყვე-

ტასაც მოიცავს, რაც თავისთავად მიანიშნებს იმაზე, რომ მართლმსაჯულების განხორციელება არ უნდა ატარებდეს ფორმალურ ხასიათს, არამედ, სამართალწარმოების მიზანი დარღვეული უფლების ეფექტიან და რეალურ დაცვაზეა ორიენტირებული, რაც ეროვნული სასამართლოს მიერ საკითხის ამომწურავ გადანყვეტაზე მიანიშნებს და არა ფორმალური ხასიათის სამართალწარმოებაზე, რომელსაც დავის აღმოფხვრა შედეგად არ მოჰყვება (შდრ. სუსგ №ას-302-285-2017, 16.06.2017).

20. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადანყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად (იხ. Van de Hurk v. Netherlands, par.61, Garcia Ruiz v. Spain [GC] par.26; Jahnke and Lenoble v France (dec.); Perez v France [GC], par. 81); Boldea v. Romania, par. 30). ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა დეტალურად აღარ იმსჯელებს განსახილველი საკასაციო საჩივრის იმ პრეტენზიებზე, რომელთაც საქმის გადანყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობა არ გააჩნიათ.

21. ამდენად, საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ სარჩელი განუხილველად უნდა დარჩენილიყო საქმისწარმოების პირველივე ეტაპზე. შესაბამისად, არსებობს სააპელაციო სასამართლოს განჩინების (რომლითაც უცვლელად იქნა დატოვებული პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადანყვეტილება) გაუქმების სსსკ-ის 394-ე მუხლის „ე1“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული აბსოლუტური საფუძველი, რამდენადაც მიღებული განჩინება იმდენად დაუსაბუთებელია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია.

22. ამასთან, არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველი, ვინაიდან, საჭირო არაა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო ხელმძღვანელობს სსსკ-ის 399-ე, 372-ე მუხლებითა და 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილით, რომლის თანახმადაც, სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის შესახებ მოსამართლის განჩინება ჩაჰბარდება მოსარჩელეს, რომელსაც იმავდროულად უბრუნდება მის მიერ შეტანილი დოკუმენტები. თუ სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის საფუძველი გამოვლინდება ამ სარჩელის წარმოებაში მიღების შემდეგ, მაშინ იმის მიხედვით, თუ როგორია ეს საფუძველი, სასამართლო შეწყვეტს საქმისწარმოებას ან სარჩელს განუხილველად დატოვებს (ამ კოდექსის 272-ე და 275-ე მუხლები). მთავარი სხდომის დანიშვნამდე სარჩელის განუხილველად დატოვების შემთხვევაში, მოსარჩელეს დაუბრუნდება მის მიერ გა-

დახდელი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი, ხოლო საქმის მთავარ სხდომაზე განხილვისას სარჩელის განუხილველად დატოვების შემთხვევაში, სახელმწიფო ბაჟი მოსარჩელეს არ დაუბრუნდება. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მოხმობილი ნორმა მითითებითი ხასიათისაა და მასში ამავე კოდექსის 275-ე მუხლის წინაპირობების შემონმეზაზეა საუბარი, თუმცა ეს უკანასკნელი ნორმაც არ შეიცავს სარჩელის განუხილველად დატოვების ამომწურავ ჩამონათვალს, რის გამოც, დასაშვებია საპროცესო ანალოგიის პრინციპის გამოყენება (სსსკ-ის მე-7 მუხლი) იმ შემთხვევისათვის, როდესაც იკვეთება სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის კანონით გათვალისწინებული სხვა შემთხვევა (შდრ.სუსგ-ები №ას-302-285-2017, 16 ივნისი, 2017 წელი; №ას-551-522-2015, 14 აგვისტო, 2015 წელი).

23. ამრიგად, რადგანაც, მოცემულ შემთხვევაში, აღიარებითი სარჩელი არ აკმაყოფილებს სსსკ-ის 178-ე მუხლის მოთხოვნებს, ამავე კოდექსის 186-ე მუხლის პირველი ნაწილის „თ“ ქვეპუნქტის თანახმად, იგი განუხილველად უნდა იქნეს დატოვებული.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 399-ე, 372-ე, 187.2, 257.1, 264.3, 199¹-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა :

1. ლ. ზ-ჩ-ძის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 4 მაისის განჩინება და თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 21 მარტის გადაწყვეტილება;
3. ლ. ზ-ჩ-ის სარჩელი დარჩეს განუხილველად;
4. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

სარჩელის შინაარსი
ალიარაპიტი სარჩელი
გადაწყვეტილება
საქართველოს სახელმწიფო

№ას-1049-2018

16 ნოემბერი, 2018 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა**
შემადგენლობა: ზ. ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ე. გასიტაშვილი,
ბ. ალავიძე

დავის საგანი: კრების ოქმის ბათილად ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

1. რ. ქ-ემ (შემდეგში: მოსარჩელე ან მოწინააღმდეგე მხარე) სარჩელი აღძრა ბინათმესაკუთრეთა „ამხანაგობა №1...“-ის თავმჯდომარე ხ. ს-ის (შემდეგში: ბმა-ს თავმჯდომარე), ე. დ-ის (შემდეგში: პირველი მოპასუხე ან კასატორი), მ. დ-ის (შემდეგში: მეორე მოპასუხე ან კასატორი) და ზ. ხ-ვილის (შემდეგში: მესამე მოპასუხე ან კასატორი) მიმართ 2016 წლის 3 მარტის „ბმა 1...“-ის №25 კრების ოქმის, 2016 წლის 4 მარტის „ბმა 1...“-ის №26 კრების ოქმისა და 2016 წლის 5 მარტს შედგენილი „ბმა 1...“-ის №27 კრების ოქმის ბათილად ცნობის მოთხოვნით [საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში: სსსკ-ის) 180-ე მუხლი].

2. სარჩელის ფაქტობრივი გარემოებების მიხედვით ბმას თავმჯდომარემ ჩაატარა კრება, რომელზედაც უნდა განხილულიყო ბმას საერთო ქონების (სხვენის) ფაქტობრივი ფლობის საკითხი და მითითებული ფართი ინდივიდუალურ საკუთრებაში უნდა გადასცემოდათ ბმას წევრებს. კრების ჩატარების შემდეგ შედგა ოქმები, რომლითაც უნდა მომხდარიყო შესაბამის პირზე ფართის საჯარო რეესტრში რეგისტრაცია. მოსარჩელის მოსაზრებით, ბმას კრება ჩატარდა კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესების დარღვევით, კერძოდ, მოსარჩელეს, როგორც ამხანაგობის წევრს და შესაბამისად, ბმას საერთო ქონებაზე ინდივიდუალური საკუთრების განსაზღვრის მოთხოვნის უფლების მქონე პირს, არ ეცნობა კანონით დადგენილი წესების შესაბამისად კრების ჩატარების შესახებ და არ მიეცა შესაძლებლობა ესარგებლა ხმის უფლებით. სხვენზე, როგორც ამხანაგობის საერთო ქონებაზე არ დგინდება

ზემოხსენებული ამხანაგობის წევრების მიერ ფაქტობრივი ფლო-
ბა, რაც ძირითად საფუძველს წარმოადგენს ინდივიდუალურ სა-
კუთრებაში სხვენის შესაბამისი ფართობების გადაცემისა.

3. მოპასუხეებმა წარმოადგინეს მოთხოვნის შემწყვეტი შესა-
გებელი, რომლითაც სადავო გახადეს ფართზე მოსარჩელის კანო-
ნიერი იურიდიული ინტერესის არსებობა. იმავდროულად, უარყვეს
კრების მოწვევისა და ჩატარების პროცედურული წესების დარ-
ღვევაზე მოსარჩელის მითითება და აღნიშნეს, რომ მოსარჩელე
ინფორმირებული იყო ბმას კრებაზე განსახილველი საკითხების შე-
სახებ.

4. ბ-ის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგი-
ის 2016 წლის 06 ივლისის გადაწყვეტილებით სარჩელი უარყოფი-
ლია.

5. მოსარჩელის მიერ გადაწყვეტილების სააპელაციო საჩივრით
გასაჩივრების შედეგად ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სა-
მოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 10 აპრილის გადაწყვეტი-
ლებით სააპელაციო საჩივარი და შესაბამისად, სარჩელი დაკმაყო-
ფილდა: ბათილად იქნა ცნობილი ბმა №1...-ის 2016 წლის 3 მარტის
კრების ოქმი №25; ბათილად იქნას ცნობილი ბმა №1...-ის 2016 წლის
4 მარტის კრების ოქმი №26; ბათილად იქნას ცნობილი ბმა №1...-ის
2016 წლის 5 მარტის კრების ოქმი №27.

6. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია ფაქტობ-
რივი გარემოება იმის თაობაზე, რომ ბ-ში, პ-ის ქ. №1...-ში მდებარე
უძრავი ქონება (შემდეგში: სადავო მისამართზე მდებარე ბინა) არის
მრავალბინიანი სახლი. ამ სახლში ბინათმესაკუთრეებს შექმნილი
აქვთ ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობა №1... . ბმის თავმჯდომარე,
პირველი მოპასუხე, მეორე მოპასუხე და მესამე მოპასუხე არიან
ბინათმესაკუთრეები და ამხანაგობის წევრები.

7. ბმას წევრთა საერთო კრების 2016 წლის 3 მარტის ოქმით მე-
სამე მოპასუხეს დაუდასტურდა სადავო მისამართზე მდებარე ბი-
ნის ზემოთ არსებული 81,1 კვ.მ. ფართობის სხვენის ფლობის ფაქ-
ტი და მიეცა ამ ქონების ინდივიდუალურ საკუთრებად რეგისტრა-
ციის უფლება.

8. ამხანაგობის წევრთა საერთო კრების 2016 წლის 4 მარტის
ოქმით მეორე მოპასუხეს დაუდასტურდა ბინის ზემოთ არსებული
62,11 კვ.მ. ფართობის სხვენის ფლობის ფაქტი და მიეცა ამ ქონე-
ბის ინდივიდუალურ საკუთრებად რეგისტრაციის უფლება.

9. ამხანაგობის წევრთა საერთო კრების 2016 წლის 5 მარტის
ოქმით პირველ მოპასუხეს დაუდასტურდა ბინის ზემოთ არსებუ-
ლი 29,48 კვ.მ. ფართობის სხვენის ფლობის ფაქტი და მიეცა ამ ქო-
ნების ინდივიდუალურ საკუთრებად რეგისტრაციის უფლება.

10. ზემოაღნიშნული გადაწყვეტილებები ბმას წევრების მიერ არ არის მიღებული ერთხმად.

11. სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სინამდვილეში, სადავო ფართებს მიკუთვნებული მოცულობით მოპასუხეები არ ფლობდნენ და არც ინდივიდუალურად სარგებლობდნენ მათ.

12. დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივი შეფასების მიზნით, სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ საქართველოს კანონით (შემდეგში: სპეციალური კანონი).

13. სპეციალური კანონის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრები კრებაზე აფიქსირებენ ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრთა მიერ მრავალბინიანი სახლის სამეურნეო სათავსების (სარდაფები, სხვენები და ა.შ.) მფლობელობის ამ კანონის ძალაში შესვლის დროს არსებულ ფაქტობრივ მდგომარეობას და ხმათა 2/3-ით იღებენ გადაწყვეტილებას, რომლის თაობაზეც დგება შესაბამისი ოქმი, თუ წესდებით არ განისაზღვრება განსხვავებული კვორუმი.

14. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მითითებული ნორმის საფუძველზე, ამხანაგობის წევრებს საკუთრებაში გადაეცათ ის სამეურნეო სათავსები, რომლებსაც ისინი კანონის ძალაში შესვლის დროს, ე.ი. 2007 წლის 1 აგვისტოს ფლობდნენ. განსახილველ შემთხვევაში, ამგვარი ფაქტობრივი გარემოებები საქმის მასალებით დადასტურებულად არ იქნა მიჩნეული [სსსკ-ის მე-4 და 102-ე მუხლები]. ამ თვალსაზრისით, სააპელაციო სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა სააპელაციო სასამართლოს სხდომაზე მესამე მოპასუხის განმარტებაზე, რომლის მიხედვით სადავო სხვენიდან „62 კვადრატი“ დაკავებული არ ჰქონია. სინამდვილეში, „შემოკედლებული ჰქონდა 10 კვადრატი, 7 კვადრატი, 5 კვადრატი“ და მოწყობილი ჰქონდა „პატარა საკუჭნაო“, კომპოტების დასაწყობად (ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 20 მარტის სხდომის ოქმი: 12:45:31-12:46:29).

15. მესამე მოპასუხემ, აღნიშნა, რომ სადავო ფართით დიდი ხანი სარგებლობდა, თუმცა, სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, რისთვის იყენებდა 81,1 კვ.მ. ფართს, დამაჯერებლად არ განუმარტავს. თავდაპირველად, მესამე მოპასუხემ აღნიშნა, რომ სადავო ფართში ხელსაწყობებს აწყობდა, თუმცა, შემდეგ თქვა, რომ სხვენში არა ხელსაწყობები, არამედ საყოფაცხოვრებო ნივთები ელაგა და ისინი იქ რემონტის დროს, „სამი წლის წინ“ ე.ი. 2015 წელს განათავსა (ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 20 მარტის სხდომის ოქმი 12:49:15-12:50:32). ხოლო რაც შეეხება პირველ მოპასუხეს, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ 2007 წლის 1

აგვისტოსათვის პირველი მოპასუხე ბინის მესაკუთრე საერთოდ არ ყოფილა, ხოლო რა ფორმით სარგებლობდა ქონებით მისი წინამორბედი, არ მიუთითებია.

16. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი ფოტომასალაც ადასტურებდა, რომ მოპასუხეები სრული მოცულობით არ სარგებლობდნენ სადავო ფართით.

17. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, ირკვეოდა, რომ სხვენის ფართი მოუწყობელი, არაიზოლირებულია და მას ინდივიდუალური სარგებლობის კვალი არ ემჩნევა. ერთი ფოტოსურათი კი, რომელზეც სხვენზე ასასვლელი კარია აღბეჭდილი, ამ გარემოების გასაქარწყლებლად საკმარისი არ არის.

18. სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, თუ სადავო ქონება აზომვით ნახაზებსა და სიტუაციურ გეგმაზე მითითებული ფორმით იზოლირებული მართლაც იყო, შესაბამისი მტკიცებულების წარდგენა მოპასუხეებსაც ხელენიფებოდათ.

19. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ საქალაქო სასამართლოს სხდომაზე ამხანაგობის თავმჯდომარემ განმარტა, რომ „ამხანაგობის შექმნის შემდეგ წევრებმა გადაწყვიტეს“ სახლის სხვენი მე-5 სართულზე მაცხოვრებლებისათვის, ხოლო სარდაფი პირველ სართულზე მაცხოვრებლებისათვის გადაეცათ. რაც დამატებით ადასტურებდა, რომ სინამდვილეში, სადავო ოქმებით მოპასუხეებს სამეურნეო ფართის ფლობის ფაქტი კი არ დაუდასტურდათ, არამედ ქონება საკუთრებაში გადაეცათ. ამგვარი გადაწყვეტილება კი, სპეციალური კანონის მე-10 მუხლის 1-ლი პუნქტის თანახმად, ამხანაგობის ყველა წევრს ერთხმად უნდა მიეღო.

20. ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ საქმის მასალებით არ დასტურდებოდა, რომ მოპასუხეები სადავო ქონებას ინდივიდუალურად ფლობდნენ ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ საქართველოს კანონის ძალაში შესვლის დროისათვის. ამის გამო, ამხანაგობის გადაწყვეტილება ამ ფაქტის დადასტურების თაობაზე მართლსაწინააღმდეგო და საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში: სსკ-ის) 54-ე მუხლის თანახმად, ბათილ გარიგებას წარმოადგენდა.

21. იმავდროულად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელეს (აპელანტი) სადავო ოქმების ბათილად აღიარების მიმართ იურიდიული ინტერესი გააჩნდა. ამ საქმეზე გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამო, სადავო ოქმების საფუძველზე მოპასუხეებმა ქონებაზე საკუთრების უფლება ვერ დაირეგისტრირეს. სარჩელის დაკმაყოფილების შემთხვევაში, ისინი ამას ვერც განახორციელებენ. ეს კი ნიშნავს, რომ ამგვარი სარჩელით აპელანტის ინტერესი მიღწევადია. სხვა ტიპის სარჩელს,

რომელიც მოპასუხეთა საკუთრებაში ამხანაგობის კუთვნილი ქონების გადაცემას აღკვეთდა, აპელანტი ვერ აღძრავდა.

22. გარდა ამისა, სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სპეციალური კანონის მე-5 მუხლის, მე-4 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტის თანახმად, ბინათმესაკუთრებისათვის ამხანაგობის მიერ გადაცემული ქონება, ამხანაგობის წევრთა საერთო ქონებაა, მისი წილი აპელანტსაც ეკუთვნის და მას ამ ქონებით სარგებლობა შეუძლია. სააპელაციო სასამართლომ სადავო ოქმებს დართული სიტუაციური გეგმებიდან დადგენილად მიიჩნია, რომ ამხანაგობამ მოპასუხეებს საკუთრებაში სადარბაზოს თავზე არსებული თითქმის მთელი სხვენი გადასცა. სააპელაციო პალატის აზრით, ამით აპელანტმა უფლება, პრაქტიკულად, სხვენის მთელ ფართზე დაკარგა და ეს უფლება მოპასუხეებმა არამართლზომიერად შეიძინეს. ეს ნიშნავს, რომ აპელანტმა სარჩელით სასამართლოს თავისი დარღვეული უფლების აღსადგენად მიმართა [სსსკ-ის მე-11 მუხლის პირველი ნაწილი].

23. მოითხოვეს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და სარჩელის უარყოფა.

24. კასატორების მოსაზრებით, არსებობს ბმას საერთო კრების 2016 წლის 4 აპრილის ოქმი, რომლის თანახმად, კრებამ ხმათა 2/3-ის უმრავლესობით დაადასტურა კასატორთა მიერ სადავო სხვენის ფაქტობრივი ფლობის და სარგებლობის ფაქტი სპეციალური კანონის ძალაში შესვლამდე. სწორედ ამიტომაც, სასამართლოს უნდა ეხელმძღვანელა ამავე კანონის მე-4 მუხლით და არ დაექმაცოფილებინა სააპელაციო საჩივარი და შესაბამისად, სარჩელი.

25. ამასთან, კასატორების მოსაზრებით, ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სარჩელის ფასი იყო 150 ლარი და მონინალმდევე მხარეს მხოლოდ 150 ლარი გადაახდევინა. არსებული პრაქტიკის თანახმად კი, სარჩელი და სააპელაციო საჩივარიც მიეკუთვნება ქონებრივ-სამართლებრივი დავის კატეგორიას და სასამართლოს არ გამოუყენებია კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა.

სამოტივაციო ნაწილი:

26. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 23 აგვისტოს განჩინებით ბმას თავმჯდომარის საკასაციო საჩივარი დარჩა განუხილველად ხარვეზის შეუფასებლობის მოტივით, ხოლო პირველი მოპასუხის, მეორე მოპასუხის და მესამე მოპასუხის საკასაციო საჩივრები 2018 წლის 23 აგვისტოს განჩინებით მიღებულ იქნა წარმოებაში, სსსკ-ის 396-ე მუხლით და 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამონმებ-

ლად.

27. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 05 ოქტომბრის განჩინებით ე. დ-ის, მ. დ-ის და ზ. ხ-ვილის საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნას დასაშვებად.

28. საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთება, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ და სარჩელი უნდა დარჩეს განუხილველად შემდეგი გარემოებების გამო:

29. გამომდინარე იქიდან, რომ სასამართლოში აღძრულია აღიარებითი მოთხოვნა, რომელიც მიმართ 2016 წლის 3 მარტის „ბმა 1...-ის“ №25 კრების ოქმის, 2016 წლის 4 მარტის „ბმა 1...“-ის №26 კრების ოქმისა და 2016 წლის 5 მარტს შედგენილი „ბმა 1...“-ის №27 კრების ოქმების ბათილად ცნობაში მდგომარეობს (იხ., ამ გადაწყვეტილების პ-1), ვიდრე საკასაციო პალატა წარმოდგენილ საკასაციო პრეტენზიათა დასაბუთებულობას შეამოწმებდეს, პირველ რიგში, უნდა შემოწმდეს აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობის წინაპირობების არსებობა.

30. საკასაციო პალატის ამგვარი მიდგომა გამომდინარეობს სსსკ-ის 178.1 „ლ“; 186-ე და 180-ე მუხლებიდან და დამკვიდრებულია სასამართლო პრაქტიკით, რომლის შესაბამისად, აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობის, ისევე, როგორც მისი დასაბუთებულობის, საკითხის შემოწმება სამართლის საკითხია და აქედან გამომდინარე, სასამართლომ პროცესის მონაწილე მხარის პრეტენზიის არარსებობის პირობებშიც, საკუთარი ინიციატივით უნდა შეამოწმოს სარჩელის დასაშვებობა საქმისწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე (იხ., სუსგ №ას-91-91-2018, 31 ივლისი, 2018 წელი, პ-15; სუსგ №ას-782-782-2018, 12 სექტემბერი, 2018 წელი, პ-24, 25). ასეთ დროს, პასუხი უნდა გაეცეს კითხვებს: აქვს მოსარჩელეს ნამდვილი იურიდიული ინტერესი დავის მიმართ? უზრუნველყოფს მოსარჩელის მოთხოვნა ამ ინტერესის დაკმაყოფილებას? (იხ., იქვე.).

31. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის განჩინებაში, იხ., №ას-121-117-2016, 17 მარტი, 2016 წელი, აღინიშნა, რომ „ვიდრე საქმის განმხილველი სასამართლო სარჩელის საფუძვლიანობას შეამოწმებს, მნიშვნელოვანია, შეფასდეს, აქვს თუ არა მოსარჩელეს ნამდვილი იურიდიული ინტერესი დავის მიმართ და უზრუნველყოფს თუ არა მოსარჩელის მოთხოვნა ამ ინტერესის დაკმაყოფილებას“.

32. განსახილველ შემთხვევაში, მიუხედავად იმისა, რომ ვლინდებოდა საპროცესო სამართლის ნორმების არსებითი დარღვევა, რაც შემოწმებას ექვემდებარებოდა სარჩელის დასაშვებობის ეტაპ-

ზე, სააპელაციო სასამართლომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება გააუქმა სააპელაციო საჩივრის ფარგლებში სასარჩელო მოთხოვნაზე არსებითად მსჯელობის საფუძველზე და ისე დააკმაყოფილა მოთხოვნა (იხ., ამ გადაწყვეტილების პ-1), რომ არ იმსჯელა ბმას კრების ოქმების ბათილად ცნობის შესახებ სარჩელის დასაშვებობაზე, რითაც დაირღვა სსსკ-ის 393-ე მუხლის მეორე ნაწილის მოთხოვნები.

33. კანონის დანაწესიდან გამომდინარე, „აღიარებითი მოთხოვნა დასაშვებია, თუ იკვეთება მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი, რომ ასეთი აღიარება სასამართლოს გადაწყვეტილებით მოხდეს, მაგალითად, მამად ცნობა, მამობის დადგენა, ქორწინების ბათილად ცნობა, ლიტერატურული ნაწარმოების ავტორად აღიარება და ა.შ. ამ სახის სარჩელების მიზანია არა სუბიექტური უფლების მიკუთვნება, არამედ უფლების სადავოობის აღმოფხვრა. ამ დროს სულაც არ არის აუცილებელი, რომ პირის უფლება დარღვეული იყოს, მაგრამ ვარაუდი იმისა, რომ მომავალში შეიძლება დაირღვეს, წარმოადგენს პირის იურიდიულ ინტერესს. ამიტომაც, ამ ტიპის სარჩელებს „უფლების დამდგენ“ სარჩელებსაც უწოდებენ“ (ციტ: სუსგ №ას-91-91-2018, 31 ივლისი, 2018 წელი, პ-16).

34. მიკუთვნებითი სარჩელებისგან განსხვავებით, აღიარებითი სარჩელის დავის საგანია თვით მატერიალურსამართლებრივი ურთიერთობა, რომელიც სუბსიდიური ხასიათის მატარებელია და იურიდიული ინტერესის არსებობა გამორიცხულია, თუ შესაძლებელია მოპასუხის მიმართ მიკუთვნებითი მოთხოვნის წარდგენა (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის გადაწყვეტილება საქმეზე №ას-664-635-2016, 02.03.2017წ; შეადარეთ ასევე, სუსგ-ებს: №ას-437-409-17 29.09.17, №-ას-916-857-17 12.09.17, №ას-302-285-17, 16.06.17, №ას-244-232-17 19.05.17 №ას-937-887-2015, 10.11.2015წ.; №ას-17-14-2015, 01.07.2015წ.; №ას-1069-1008-2015, 16.12.2015წ.; №ას-869-819-2015, 11.12.2015წ.; №ას-773-730-2015, 08.09.2015წ.; №ას-181-174-2016, 06.05.2016წ.; №ას-1025-967-2015, 23.12.2015წ.; №ას-323-308-2016, 03.06.2016წ.; №ას-407-390-2016, 10.6.2016წ; №ას-375-359-2016, 17.06.2016წ.).

35. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სარჩელის სახეობად დაყოფას (მიკუთვნებითი, გარდაქმნითი და აღიარებითი) პრაქტიკული მნიშვნელობა გააჩნია და უზრუნველყოფს პირის კანონით დაცული უფლებისა და ინტერესების სასამართლო წესით დაცვას. როგორც წესი, მოსარჩელის ინტერესი განსაზღვრული სამართლებრივი შედეგის მიღწევას უკავშირდება (მაგ. ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება, ქონების დაბრუნება, პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენა, ზიანის ანაზღაურება და

ა.შ), რომელიც მხოლოდ მიკუთვნებითი სარჩელით მიიღწევა და ასეთ შემთხვევაში, აღიარებითი სარჩელის აღძვრა დაუშვებელია, რადგანაც, საპროცესო ეკონომიის პრინციპიდან გამომდინარე, დარღვეული უფლების აღდგენასა და სამართლებრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებას პირმა ერთი და არა რამდენიმე სარჩელის აღძვრის გზით უნდა მიაღწიოს, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილებას მოსარჩელისათვის მისთვის სასარგებლო შედეგი უნდა მოჰქონდეს და მიკუთვნებითი სარჩელის აღძვრის საჭიროება აღარ უნდა არსებობდეს.

36. „ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლი ადგენს ამხანაგობის მიერ წევრთა ფაქტობრივ მფლობელობაში არსებულ ქონებაზე ინდივიდუალური საკუთრების დადასტურების წესს და კანონი მოითხოვს ამხანაგობის კრებაზე თანამესაკუთრეთა მხრიდან ნების გამოვლენას. სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლის კონტექსტში კრების გადაწყვეტილების, როგორც მრავალმხრივი გარიგების ნამდვილობის დადგენისათვის უნდა შემოწმდეს ისეთი საკითხები, როგორიცაა კრებაზე კვორუმის არსებობა, წევრთა მოწვევა და სხვა, თუმცა, შემოწმება იმისა, ბათილია თუ არა გარიგება, დამოკიდებულია პრეტენზიის მექონე პირის იურიდიული ინტერესის არსებობაზე, ანუ აღიარებითი სარჩელის ბედი განპირობებულია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 180-ე მუხლით (იხ., სუსგ №ას-480-448-2017, 9 ივნისი, 2017 წელი პ-1.5.1; №ას-782-782-2018, 12 სექტემბერი, 2018 წელი პ-31).

37. მოსარჩელის მიერ აღძრული აღიარებითი სარჩელის დასაშვებობას პროცესუალურად გამორიცხავს ის გარემოება, რომ მოსარჩელის მიერ არაა დასაბუთებული, იურიდიულად სასარგებლო რა შედეგს განაპირობებს მისთვის სადავო ბმას კრების ოქმების (იხ., ამ გადაწყვეტილების პ-1) ბათილად ცნობა, ანუ სხვაგვარად რომ ვთქვათ, არ იკვეთება იურიდიული ინტერესი (სსსკ-ის 180-ე მუხლი), რომელიც მოსარჩელეს ამ მოთხოვნათა მიმართ შეიძლება გააჩნდეს.

38. განსახილველ შემთხვევაში, ბმა-ს კრების ოქმები, რომელთა ბათილობაც აქვს მოსარჩელეს მოთხოვნილი (ამ გადაწყვეტილების პ-1) შეეხება სადავო მისამართზე მდებარე მრავალბინიანი სახლის საერთო საკუთრებაში არსებული ფართის, როგორიცაა სხვენის ნაწილი, ბმა-ს წევრის ინდივიდუალურ საკუთრებაში ფლობის ფაქტის დადგენას და ამ ქონების ინდივიდუალურ საკუთრებად რეგისტრაციის უფლების მინიჭებას. საკასაციო პალატა სასარჩელო მოთხოვნიდან გამომდინარე (იხ., ამ გადაწყვეტილების პ-1), ყურადღებას გაამახვილებს იმაზე, რომ მოსარჩელის პრეტენზია ეხება მხოლოდ ბმა-ს კრების ოქმების ბათილად ცნობას და არ იკ-

ვეთება, რა მატერიალურ სარგებელს მოუტანს აღნიშნული მოსარჩელეს; იმ ვითარებაში, როდესაც სადავო ბმას კრების ოქმებით სხვენის ფართის ინდივიდუალურ საკუთრებად რეგისტრაციის უფლება მიენიჭათ მოპასუხეებს, არ იკვეთება რა ზიანი ადგება ამით მოსარჩელეს, როგორც ამხანაგობის ერთ-ერთ წევრს; რადგან, თუკი მოსარჩელეს, როგორც ამხანაგობის წევრს და მაშასადამე, მრავალბინიანი სახლის ერთ-ერთ ინდივიდუალურ მესაკუთრეს პრეტენზია გააჩნდა საერთო სარგებლობაში არსებულ სხვენის ფართის ფაქტობრივ მფლობელობაზე, მას შეეძლო მოეხდინა საკუთარი უფლების იმგვარად რეალიზაცია, რომ მისი მოთხოვნა მიმართული ყოფილიყო ფართზე ამგვარი მფლობელობის დადასტურებისკენ. ამ შემთხვევაში, სარჩელი სპეციალური კანონით განსაზღვრული წინაპირობების არსებობასა და შესატყვის გარემოებებზე უნდა ყოფილიყო აგებული [სპეციალური კანონის 4 (2) მუხლი]. მოცემულ შემთხვევაში, სადავო კრების ოქმების ბათილად ცნობა მოსარჩელის დარღვეული უფლების აღდგენის წინაპირობა ვერ გახდება, ვინაიდან, სარჩელით არ არის მოთხოვნილი რაიმეს მიკუთვნება ან შესრულება, ხოლო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, საკუთარი ინიციატივით მიაკუთვნოს მხარეს ის, რაც მას არ მოუთხოვია (სსსკ-ის 248-ე მუხლი) (შდრ: სუსგ №ას-486-454-2017, 31 იანვარი, 2018 წელი. პ-18.2).

39. აქედან გამომდინარე, სარჩელი საქმისწარმოების პირველივე ეტაპზე განუხილველად უნდა დარჩენილიყო, რადგან მოსარჩელის მიერ არ არის მითითებული აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესი. არც სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებებიდან (ამ განჩინების პ-2) არ იკვეთება მოთხოვნის განმაპირობებელი მართლზომიერი იურიდიული ინტერესი. ამდენად, სარჩელი არ პასუხობს სსსკ-ის 178-ე მუხლის მოთხოვნებს. ამ ნორმის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სარჩელში უნდა ყოფილიყო აღნიშნული სსსკ-ის 180-ე მუხლით გათვალისწინებული იურიდიული ინტერესი („სსსკ-ის 180-ე მუხლის შინაარსიდან გამომდინარეობს აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესის განმსაზღვრელი შემდეგი კრიტერიუმები: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადაწყვეტა დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადაწყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა... შდრ.

სუსგ №ას-838-802-2014, 19.03.2015წ.).

40. იმავდროულად, საკასაციო პალატა კასატორის ყურადღებას გაამახვილებს „ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის“ ევროპულ კონვენციაზე, რომლის მე-6 მუხლით რეგულირებულია სამართლიანი სასამართლოს პრინციპი. კონვენციის აღნიშნული დათქმა, ევროსასამართლოს პრეცედენტული პრაქტიკის თანახმად, ექვემდებარება ფართო განმარტებას და თავის თავში არა მხოლოდ საქმის მიუკერძოებელ განხილვას, არამედ სამართლიან გადაწყვეტასაც მოიცავს, რაც თავისთავად მიანიშნებს იმაზე, რომ მართლმსაჯულების განხორციელება არ უნდა ატარებდეს ფორმალურ ხასიათს, არამედ, სამართალწარმოების მიზანი დარღვეული უფლების ეფექტიან და რეალურ დაცვაზეა ორიენტირებული, რაც ეროვნული სასამართლოს მიერ საკითხის ამომწურავ გადაწყვეტაზე მიანიშნებს და არა ფორმალური ხასიათის სამართალწარმოებაზე, რომელსაც დავის აღმოფხვრა შედეგად არ მოჰყვება (შდრ. სუსგ №ას-302-285-2017, 16.06.2017). ნიშანდობლივია, რომ სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება შედეგზე ორიენტირებული უფლებაა და თუნდაც სასურველი გადაწყვეტილების მიღება არასაკმარისია აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, ევროპული ალსრულების აღსრულების გარეშე. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს არაერთ გადაწყვეტილებაში აღინიშნა გადაწყვეტილების აღსრულების მნიშვნელობა. გადაწყვეტილებაში „აპოსტოლი საქართველოს წინააღმდეგ“, რომელიც კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებას ეხება, განიმარტა, რომ გადაწყვეტილება აღსრულების უფლება, „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელი ნაწილია მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის მიზნებისთვის (Apostol v. Georgia, §37; ასევე იხ. Hornsby v. Greece, §40). ამასთან, საქმეზე შპს „იზა და მაკრახიძე“ საქართველოს წინააღმდეგ ევროსასამართლო აღნიშნავს, რომ „სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლება მოიცავს ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებას. ეს უფლება არარეალური იქნებოდა, თუ ხელშემკვრელი სახელმწიფოს ეროვნული სამართლებრივი სისტემა შესაძლებელს გახდიდა, ძალაში შესული საბოლოო გადაწყვეტილება ერთი მხარის საზიანოდ არაქმედითი დარჩენილიყო. ნებისმიერი სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღსრულება „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელ ნაწილად უნდა განიხილებოდეს მე-6 მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე (IZA Ltd and Makrakhidze v. Georgia, §42; სხვა პრეცედენტთა შორის იხ. Burdov v. Russia, §34; Hornsby v. Greece, §40) (ციტ: სუსგ №ას-964-899-2017, 23 თებერვალი, 2018 წელი, პ-15.4.3).

41. მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელის სასარგებლოდ დავის

გადანყვეტის მატერიალურსამართლებრივი შედეგი მოსარჩელის-თვის უფლების მიმნიჭებელი ვერ გახდება. რაც იმას ნიშნავს, რომ განსახილველი აღიარებითი სარჩელი სსსკ-ის 180-ე მუხლით დადგენილ სავალდებულო პირობას სარჩელის იურიდიული ინტერესის კრიტერიუმის (როგორცაა: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადანყვეტა დავის გადანყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადანყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა) არსებობის შესახებ არ აკმაყოფილებს. ამდენად, მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ მოსარჩელემ ვერ შეძლო დაესაბუთებინა აღიარებითი მოთხოვნის მიმართ მისი ნამდვილი იურიდიული ინტერესის არსებობა, როგორც აღიარებითი სარჩელის წარმოებაში მიღებისა და განხილვის აუცილებელი წინაპირობა [სსსკ-ის 178-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტი, ამავე კოდექსის 186-ე მუხლის პირველი ნაწილის „თ“ ქვეპუნქტი].

42. საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ არსებობს სააპელაციო სასამართლოს განჩინების (რომლითაც უცვლელად იქნა დატოვებული პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადანყვეტილება) გაუქმების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე1“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული აბსოლუტური საფუძველი, რამდენადაც სარჩელი განუხილველად უნდა დარჩენილიყო საქმისწარმოების პირველივე ეტაპზე. შესაბამისად, მიღებული განჩინება იმდენად დაუსაბუთებელია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია.

43. იმავდროულად, არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველი, ვინაიდან საჭირო არაა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო ხელმძღვანელობს სსსკ-ის 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილით, რომლის თანახმადაც, სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის შესახებ მოსამართლის განჩინება ჩაბარდება მოსარჩელეს, რომელსაც იმავდროულად უბრუნდება მის მიერ შეტანილი დოკუმენტები. თუ სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის საფუძველი გამოვლინდება ამ სარჩელის წარმოებაში მიღების შემდეგ, მაშინ იმის მიხედვით, თუ როგორია ეს საფუძველი, სასამართლო შეწყვეტს საქმისწარმოებას ან სარჩელს განუხილველად დატოვებს (ამ კოდექსის 27-ე და 275-ე მუხლები). მთავარი სხდომის და-

ნიშვნამდე სარჩელის განუხილველად დატოვების შემთხვევაში მოსარჩელეს დაუბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი, ხოლო საქმის მთავარ სხდომაზე განხილვისას სარჩელის განუხილველად დატოვების შემთხვევაში სახელმწიფო ბაჟი მოსარჩელეს არ დაუბრუნდება. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მოხმობილი ნორმა მითითებითი ხასიათისაა და მასში ამავე კოდექსის 275-ე მუხლის წინაპირობების შემონმებაზეა საუბარი, თუმცა, ეს უკანასკნელი ნორმაც არ შეიცავს სარჩელის განუხილველად დატოვების ამომწურავ ჩამონათვალს, რის გამოც, დასაშვებია საპროცესო ანალოგიის პრინციპის გამოყენება (სსსკ-ის მე-7 მუხლი) იმ შემთხვევისათვის, როდესაც სახეზე გვაქვს სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის კანონით გათვალისწინებული სხვა შემთხვევა (იხ. სუსგ №ას-302-285-2017, 16 ივნისი, 2017 წელი; №ას-551-522-2015, 14 აგვისტო, 2015 წელი).

44. მოცემულ შემთხვევაში, რადგანაც აღიარებითი სარჩელი არ აკმაყოფილებს სსსკ-ის 178-ე მუხლის მოთხოვნებს, ამავე კოდექსის 186-ე მუხლის პირველი ნაწილის „თ“ ქვეპუნქტის თანახმად, იგი განუხილველად უნდა იქნას დატოვებული.

45. რაც შეეხება სარჩელის აღძვრამდე გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიებას, საქმის მასალებით დადგენილია, რომ ბ-ის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 11 მარტის განჩინებით მოსარჩელის განცხადება სარჩელის აღძვრამდე სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შესახებ დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ და საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს ბ-ის სარეგისტრაციო სამსახურს აეკრძალა ქ. ბ-ში, პ-ის ქუჩა №...-ში მდებარე უძრავ ნივთზე (სხვენი, ზონა ბ-ი, სექტორი 07 და სხვენი, ზონა ბ-ი, სექტორი 27) სარეგისტრაციო მოქმედების განხორციელება. საკასაციო პალატა მიუთითებს სსსკ-ის 199¹ მუხლის დანაწესზე, რომლის თანახმად, სასამართლოს გადაწყვეტილებით უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმება სარჩელის მიღებაზე უარის თქმის, სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის, სარჩელის განუხილველად დატოვების ან საქმის წარმოების შეწყვეტის შემთხვევაში, სასამართლო თავისი გადაწყვეტილებით (განჩინებით) აუქმებს ამ სარჩელთან დაკავშირებით გამოყენებულ უზრუნველყოფის ღონისძიებას, რაც საჩივრდება ამ გადაწყვეტილების (განჩინების) გასაჩივრებისათვის კანონით დადგენილი წესით. მხარეთა მორიგების შემთხვევაში სასამართლო აუქმებს უზრუნველყოფის ღონისძიებას, თუ მხარეები სხვა რამეზე არ შეთანხმდებიან. აღნიშნულიდან გამომდინარე და იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ წინამდებარე სარჩელი დარჩა განუხილველად, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონ-

ნისძიება უნდა გაუქმდეს.

46. კასატორს უკან დაუბრუნდეს საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70% – 210 ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, 411-ე მუხლით და

ბ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. ე. დ-ის, მ. დ-ის და ზ. ხ-ვილის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 10 აპრილის გადაწყვეტილება და ბ-ის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 06 ივლისის გადაწყვეტილება;

3. რ. ქ-ძის სარჩელი დარჩეს განუხილველად;

4. გაუქმდეს ბ-ის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 11 მარტის განჩინებით (№...უზრ/2016; №0...) გამოყენებული სარჩელის აღძვრამდე სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომლითაც საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს ბ-ის სარეგისტრაციო სამსახურს აეკრძალა ქ. ბ-ში, პ-ის ქუჩა №...-ში მდებარე უძრავ ნივთზე (სხვენი, ზონა ბ-ი, სექტორი 07 და სხვენი, ზონა ბ-ი, სექტორი 27) სარეგისტრაციო მოქმედების განხორციელება.

5. კასატორებს ე. დ-ეს, მ. დ-ეს და ზ. ხ-ვილს უკან დაუბრუნდეთ მ. ა-ის მიერ 2018 წლის 08 აგვისტოს საგადახდო დავალება №151 გადახდილი სახელმწიფო ბაჟიდან (150 ლარი) 105 ლარი შემდეგი ანგარიშიდან: ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №..., სახაზინო კოდი ...

6. საკასაციო პალატის გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

5. სარჩელის უზრუნველყოფა

სარჩელის უზრუნველყოფა

ბანჩინება

საქართველოს სახელით

№ას-1556-1476-2017

21 თებერვალი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ნ. ბაქაქუერი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ბ. ალავეიძე

დავის საგანი: გამოყენებული საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების სხვა სახით შეცვლა, გამოყენებული საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. კერძო სააქციო საზოგადოებამ „უ-ო“ (შემდგომში – „განმცხადებელი“ ან „საარბიტრაჟო მოსარჩელე“) ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატას მიმართა საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ განცხადებით სს „ჰ-ის“ მიმართ (შემდგომში – „მონინალმდეგე მხარე“, „დამქირავებელი“, „საარბიტრაჟო მოპასუხე“ ან „საჩივრის ავტორი“) და მოითხოვა განმცხადებლის მიერ საარბიტრაჟო მოპასუხის წინააღმდეგ უკრაინის სავაჭრო-სამრეწველო პალატასთან არსებულ საზღვაო საარბიტრაჟო კომისიაში (შემდგომში – „საარბიტრაჟო კომისია“) წარდგენილი საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით ყადაღის დადება საარბიტრაჟო მოპასუხის საკუთრებაში არსებულ შემდეგ ქონებაზე:

1.1. არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი (დაზუსტებული ფართობით: 615.00 კვ.მ. საკადასტრო კოდი: ..., მიმართი: ქ. თბილისი, ...);

1.2. სატრანსპორტო საშუალებები: ა) ..., სახელმწიფო ნომერი: ..., გამოშვების წელი – ..., VIN/მასი – ..., ფერი – ... 3/8, ტექ. პასპორტის №..., გაფორმების თარიღი ...; ბ) ავტომანქანა ..., სახელმწიფო ნომერი: ..., გამოშვების წელი – ..., VIN/მასი ..., ფერი – ..., ტექ. პასპორტის №..., გაფორმების თარიღი: ...;

1.3. საქართველოს ნებისმიერ ბანკში საარბიტრაჟო მოპასუხის საბანკო ანგარიშებზე არსებული ფულადი სახსრები, 70 984.2 აშშ

დოლარის ფარგლებში.

2. განმცხადებელმა მიუთითა შემდეგ გარემოებებზე:

2.1. მხარეთა შორის 2016 წლის 1 ივნისს გაფორმდა ხელშეკრულება, რომლის თანახმად, დამქირავებელს დროებით სასყიდლიან სარგებლობაში გადაეცა განმცხადებლის კუთვნილი, არათვითმავალი სატვირთო მცურავი პონტონი: ..., მასზე დამონტაჟებული თვითმავალი მუხლუხა ამნით, საქართველოს შავი ზღვის სანაპირო ზოლში ნაპირსამაგრ სამუშაოებზე გამოყენების მიზნით. სანაცვლოდ, პონტონის ექსპლუატაციის სხვა ხარჯების დაფარვასთან ერთად, დამქირავებელს განმცხადებლისთვის ყოველთვიურად უნდა გადაეხადა 5600 აშშ დოლარი. ამასთან, ხელშეკრულების ვადის ამოწურვის შემდგომ, დამქირავებელს უნდა ჩაეყვანა პონტონი განმცხადებლისთვის უკრაინის პორტ იზმაილში. პონტონის დაბრუნების საგარანტიოდ, დამქირავებელს განმცხადებლისთვის უნდა წარედგინა საბანკო გარანტია პონტონის ბუქსირების ღირებულებაზე ფოთი – იზმაილის მარშრუტებზე – 45 000 აშშ დოლარის ოდენობით;

2.2. 2016 წლის 10 ნოემბერს მხარეთა შორის არსებულ ხელშეკრულებაზე გაფორმდა №1 დამატება, რომლითაც გაგრძელდა ხელშეკრულების მოქმედების ვადა, ასევე პონტონის დაბრუნებაზე საბანკო გარანტიის წარდგენის ვალდებულება შეიცვალა საგარანტიო თანხის ანგარიშში განმცხადებლის სასარგებლოდ დამატებით ყოველთვიურად 2000 აშშ დოლარის გადახდის პირობით;

2.3. 2017 წლის 15 მაისს მხარეთა შორის გაფორმდა დამატება №2, რომლითაც ისევ გაგრძელდა ხელშეკრულების მოქმედების ვადა და განხორციელდა დამქირავებლის წინა პერიოდის დავალიანებების რესტრუქტურისაცია.

2.4. 2017 წლის 15 მაისს მხარეთა შორის გაფორმდა დავალიანების შედარების აქტი, რომელმაც მოიცვა სამართალურთიერთობის დაწყებიდან ხელშეკრულებაზე დანართი №2-ის გაფორმებამდე პერიოდი (01.06.2016-15.05.2017). აქტის თანახმად, განმცხადებლის მიერ დამქირავებლისთვის წარდგენილი მოთხოვნები შეადგენდა 72 000 აშშ დოლარს, საიდანაც ფაქტობრივად დაფარული იყო 26 400 აშშ დოლარი. დამქირავებლის დარჩენილი დავალიანება შეადგენდა 45 600 აშშ დოლარს;

2.5. დანართი №2-ის გაფორმების დროისათვის, 2017 წლის 15 მაისს განმცხადებელს უკვე აღძრული ჰქონდა სარჩელი საარბიტრაჟო კომისიაში. ხელშეკრულებაზე დამატებისა და შედარების აქტის გაფორმებით განმცხადებელი იმედოვნებდა, რომ დამქირავებელი ჯეროვნად შეასრულებდა საკუთარ აღიარებულ ვალდებულებებს და დავა არბიტრაჟში დასრულდებოდა მორიგებით. დამ-

ქირავებელმა გადაიხადა პირველი გადასახადი – 7600 აშშ დოლარი. მომდევნო გადასახადები არ გადაუხდია. შესაბამისად, მორიგება ვერ შედგა და საარბიტრაჟო წარმოება გაგრძელდა;

2.6. საარბიტრაჟო კომისიის კომპეტენცია დასტურდება საარბიტრაჟო შეთანხმებით, რომელიც გათვალისწინებულია მხარეთა შორის გაფორმებული, მსხვილგაბარიტიანი ტვირთების საერთაშორისო გადაზიდვების შესახებ 2016 წლის 1 ივნისის ხელშეკრულების 36-ე პუნქტით;

2.7. საარბიტრაჟო მოპასუხეს იურიდიულ მისამართზე ჩაბარდა არბიტრაჟში აღძრული სარჩელი და თანდართული მასალები. ასევე მას ჩაბარდა ყველა სხდომაზე მონვევის შესახებ შეტყობინება. დავის განმხილველი არბიტრაჟი დაკომპლექტდა საარბიტრაჟო შეთანხმების თანახმად, ერთი არბიტრის – საზღვაო საარბიტრაჟო კომისიის თავმჯდომარის შემადგენლობით;

2.8. 2017 წლის აგვისტოს თვეში მოწინააღმდეგე მხარემ პონტონი შეიყვანა ფოთის პორტში მიღებული დაზიანების აღმოფხვრის მიზნით და მიატოვა იგი. განმცხადებელმა წერილობით აცნობა მოწინააღმდეგე მხარეს 2016 წლის 1 ივნისის ხელშეკრულების შეწყვეტისა და პონტონის დანიშნულებისამებრ დაბრუნების ვალდებულების შესახებ;

2.9. პონტონი ამჟამად იმყოფება ფოთის პორტში და ხორციელდება მისი ტექნიკური მომზადება განმცხადებლის სახსრებით მისი უკან ტრანსპორტირებისთვის, რადგან მოწინააღმდეგე მხარე არ რეაგირებს შეტყობინებებზე;

2.10. მხარეთა შორის სახელშეკრულებო ურთიერთობის შეწყვეტის მომენტისთვის საარბიტრაჟო მოპასუხის დავალიანება განმცხადებლის მიმართ შეადგენს 70 984.2 აშშ დოლარს;

2.11. ზემოაღნიშნულიდან დასტურდება, რომ მოვალე თავს არიდებს ვალდებულების ნებაყოფლობით შესრულებას. განმცხადებლის ვარაუდით, იგი შეეცდება თავიდან აიცილოს იძულებითი აღსრულება, რის გამოც საფრთხის ქვეშ დადგება საარბიტრაჟო მოსარჩელის სასარგებლოდ გამოტანილი საარბიტრაჟო გადანყვეტილების აღსრულება, ვინაიდან აღარ იქნება იძულებითი აღსრულების საგანი. შესაბამისად, ვალდებულების დარღვევით დამდგარი ზიანის რეალურად კომპენსირებისთვის ყადაღა უნდა დაედოს მოწინააღმდეგე მხარის იმ ქონებას, რომელიც შესაძლებელია მომავალში გამოყენებულ იქნეს იძულებითი აღსრულების ობიექტად;

2.12. განმცხადებლის მოსაზრებით, მისთვის უცნობია მოწინააღმდეგე მხარის ქონების ღირებულება, ასევე – იმ ვალდებულებების ღირებულება, რომლებიც უზრუნველყოფილია ამ ქონებით. უძრავ-მოძრავ ქონებაზე რეგისტრირებულ ვალდებულებათა და

შეზღუდვათა გათვალისწინებით, განმცხადებელს მიაჩნია, რომ სარჩელის უზრუნველყოფა გამოყენებული უნდა იქნეს იმ ქონების მიმართ, რომელიც არ არის დატვირთული იპოთეკით ან არ არის დაგირავებული ანუ რომელიც არ წარმოადგენს კონკრეტული მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალებას;

2.13. გამომდინარე იქედან, რომ სასარჩელო მოთხოვნის ოდენობა შეადგენს 70984,2 აშშ დოლარს, მიზანშეწონილია, რომ მონინალმდეგე მხარის მიმართ გამოყენებულ იქნეს ერთდროულად რამდენიმე უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომლებიც ადეკვატური იქნება სასარჩელო მოთხოვნასთან.

3. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 9 ოქტომბრის განჩინებით საარბიტრაჟო მოსარჩელის განცხადება ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; ყადაღა დაედო საარბიტრაჟო მოპასუხის სახელზე რიცხულ უძრავ ქონებას: არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთს, დაზუსტებული ფართობით: 615.00 კვ.მ. საკადასტრო კოდი ..., მისამართი ქ. თბილისი, ...; საარბიტრაჟო მოპასუხის სახელზე რიცხულ სატრანსპორტო საშუალებებს: 1) ..., სახელმწიფო ნომერი: ..., გამოშვების წელი – ..., VIN/შასი – ..., ფერი ... 3/8, ტექ. პასპორტის №..., გაფორმების თარიღი ...; 2) ავტომანქანა ..., სახელმწიფო ნომერი: ..., გამოშვების წელი – ..., VIN/შასი – ..., ფერი – შავი, ტექ. პასპორტის №..., გაფორმების თარიღი: ...

4. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ „საერთაშორისო კერძო სამართლის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-20 მუხლისა და „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლის საფუძველზე, საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხის განხილვისას საქართველოს სასამართლო კომპეტენტურია.

5. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ საარბიტრაჟო კომისიაში წარდგენილია განმცხადებლის საარბიტრაჟო სარჩელი მოწინააღმდეგე მხარის წინააღმდეგ თანხის – 50 417.80 აშშ დოლარის დაკისრების მოთხოვნით. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია ისიც, რომ სარჩელი მიღებულ იქნა წარმოებაში საარბიტრაჟო კომისიის მიერ და შესაბამისი შეტყობინება გაეგზავნა საარბიტრაჟო მოპასუხეს.

6. გამომდინარე იქიდან, რომ ფულად სახსრებზე ყადაღის დადებით მოწინააღმდეგე მხარეს ეკრძალება ამ სახსრების გამოყენება და ნებისმიერი ფორმით განკარგვა, რამაც შესაძლოა საფრთხე შეუქმნას და დააბრკოლოს სამენარმეო საქმიანობა, სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, საბანკო ანგარიშების დაყადაღება უნდა განხორციელდეს გამონაკლის და უკიდურეს შემთხვევებში,

როდესაც იურიდიულ პირს არ გააჩნია უძრავ-მოძრავი ქონება და აშკარაა, რომ აღნიშნულის გარეშე შეუძლებელია გადაწყვეტილების აღსრულება, ამასთან, – მხოლოდ მოთხოვნის ფარგლებში და იმ ოდენობით, რომ სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებამ არ მიაყენოს გამოუსწორებელი ზიანი მოპასუხისა და სხვა პირთა უფლებებს.

7. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ მოცემულ შემთხვევაში განმცხადებელს არ ჰქონდა წარმოდგენილი დასაყადაღებელ ქონებათა (მიწის ნაკვეთისა და მანქანების) შეფასების აქტი, რაც სასამართლოს მისცემდა იმის შესაძლებლობას, რომ შეეფასებინა რამდენად საკმარისი იყო ან რამდენად აღემატებოდა მოთხოვნილ უზრუნველყოფის საშუალებას – დავის საგნის ღირებულება. ამის გამო, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ საბანკო ანგარიშებზე ყადაღის დადება დაუსაბუთებელი იყო.

8. სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 9 ოქტომბრის განჩინებაზე საჩივარი წარადგინა მონინალმდეგე მხარემ და მიუთითა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების შემდეგ საფუძვლებზე:

8.1. განმცხადებელი არ მიუთითებდა იმაზე, თუ სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოუყენებლობა რა საფრთხეს შეუქმნიდა გადაწყვეტილების აღსრულებას. არც სასამართლოს მიუთითებია, თუ რის საფუძველზე წარმოიშვა დასაბუთებული ვარაუდი, რომ უძრავ-მოძრავი ქონების დაყადაღების გარეშე ვერ აღსრულდებოდა განმცხადებლის სასარგებლოდ მიღებული გადაწყვეტილება, მაშინ როდესაც მოპასუხე არის მოქმედი სანარმო და სრული ფინანსური შესაძლებლობა აქვს გადაიხადოს სადავოდ გამხდარი თანხა (50 417 აშშ დოლარი). იმისათვის, რათა დაკმაყოფილდეს უზრუნველყოფის მოთხოვნა, სასამართლოს განმცხადებლის მითითების საფუძველზე უნდა შეექმნას მყარი შინაგანი რწმენა, რომ სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოუყენებლობა შეუძლებელს გახდის გადაწყვეტილების შემდგომ აღსრულებას. ასეთ დასაბუთებას კი გასაჩივრებული განჩინება არ შეიცავს.

8.2. მოპასუხე მხარის მიერ ვალდებულების შეუსრულებლობის ფაქტი და დასაბუთებული ეჭვი ვალდებულების მომავალში შეუსრულებლობასთან დაკავშირებით სასამართლოში სარჩელის აღძვრის საფუძველია, ხოლო სარჩელის უზრუნველყოფის ფაქტობრივი და სამართლებრივი წანამძღვრები გადაწყვეტილების აღსრულებლობის ან მისი აღსრულების გაძნელების დასაბუთებაში უნდა მდგომარეობდეს.

8.3. მონინალმდეგე მხარეს, როგორც მოქმედ სანარმოს, აქვს ფინანსური შესაძლებლობა შეასრულოს კონტრაქტის მიმართ არსებული ვალდებულებები. ამასთან, სარბიტრაჟო სარჩელზე მას

წარდგენილი აქვს შესაგებელი და სათანადო მტკიცებულებები, რითაც მოსარჩელის პრეტენზია გაბათილდება. ამდენად, სასამართლოს არც სარჩელის დაკმაყოფილების შესახებ ვარაუდის საფუძველი გააჩნდა, რასაც უნდა დამყარებოდა სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება.

8.4. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების თაობაზე განცხადება საჭიროებს კონკრეტული ფაქტობრივი გარემოებებით დასაბუთებას, რასაც მოცემულ შემთხვევაში ადგილი არ ჰქონია.

8.5. სასამართლოს მიერ გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება არ არის პროპორციული იმ ზიანთან, რომელიც, სასამართლო დავის განხილვის ხანგრძლივობის გათვალისწინებით, შესაძლებელია მიადგეს მონინაალმდეგე მხარეს და, საბოლოოდ, სარჩელის დაუკმაყოფილებლობის პირობებში, უარყოფითად აისახება მის ქონებრივ მდგომარეობაზე.

8.6. №... საკადასტრო კოდით რეგისტრირებული მიწის ნაკვეთი, რომელსაც 2017 წლის 9 ოქტომბრის განჩინებით ყადაღა დაედო, სრულიად საკმარისია სასარჩელო მოთხოვნის უზრუნველსაყოფად, რადგან სასარჩელო მოთხოვნა შეადგენს 50 417.80 აშშ დოლარს, ხოლო მიწის ნაკვეთის ღირებულება გაცილებით მეტია.

9. მოგვიანებით, საჩივრის ავტორმა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოში წარადგინა სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს მიერ მომზადებული ექსპერტიზის დასკვნა, რომლის თანახმად, მონინაალმდეგე მხარის სახელზე რიცხვული უძრავი ქონების – ქ. თბილისში, ..., ... საკადასტრო კოდით რეგისტრირებული არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის (615 კვ.მ) – საბაზრო ღირებულება 2017 წლის 6 ნოემბრის მდგომარეობით საორიენტაციოდ შეადგენს 46 125 აშშ დოლარს, რაც შესაბამისი გაცვლითი კურსით ეროვნულ ვალუტაში შეადგენს 121 235 ლარს. საჩივრის ავტორმა წარადგინა მეორე ექსპერტიზის დასკვნაც, რომლის თანახმად, 2014 წელს დამზადებული, მაღალი გამავლობის ავტომანქანის ..., სახელმწიფო ნომრით: ..., საიდენტიფიკაციო ნომრით – ..., საბაზრო ღირებულება 2017 წლის 2 ნოემბრის მდგომარეობით საორიენტაციოდ განისაზღვრა 72 000 ლარით.

10. ზემოაღნიშნული არგუმენტებიდან გამომდინარე, მოპასუხემ მოითხოვა:

10.1. 2017 წლის 9 ოქტომბრის განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების შეცვლა, კერძოდ, უძრავ ნივთსა (არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი, მდებარე ქალაქ თბილისში, ..., საკადასტრო კოდით: ...) და მსუბუქ ავტომობილზე – ..., სახელმწიფო ნომრით: ..., ყადაღის გაუქმება

და სანაცვლოდ გასხვისების აკრძალვის გამოყენება, რითაც სრულიად უზრუნველყოფილი იქნება განმცხადებლის მოთხოვნა;

10.2. გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების – ყადაღის გაუქმება სატრანსპორტო საშუალებაზე – ..., სახელმწიფო ნომერი: ..., გამოშვების წელი – ..., VIN/შასი – ..., ფერი – ... 3/8, ტექ. პასპორტის №..., გაფორმების თარიღი ..., ვინაიდან საწარმოს ხელი ეშლება თავისუფლად განკარგოს ნივთი სამენარმეო საქმიანობის განხორციელებისას.

11. აღნიშნულ საჩივარზე საარბიტრაჟო მოსარჩელემ წარადგინა მოსაზრება, რომელშიც მან მიუთითა შემდეგი:

11.1. საჩივარში მოცემულია სადავო თანხის არასწორი ოდენობა – 50 417.8 აშშ დოლარი. ამ ოდენობის მოთხოვნა საარბიტრაჟო მოსარჩელეს გააჩნდა 2017 წლის 7 აპრილის მდგომარეობით. სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ განცხადების წარდგენის მომენტისათვის ჯამური სასარჩელო მოთხოვნა შეადგენს 70 984.2 აშშ დოლარს. ამჟამად სასარჩელო მოთხოვნა კვლავ გაზრდილია და ნიშნულების პორტში პონტონის დაბრუნების ხარჯებით, რომელთა გაღებაც მონინალმდევე მხარის ვალდებულებას წარმოადგენდა, მაგრამ დაფარულ იქნა განმცხადებლის მიერ. ნებისმიერ შემთხვევაში, მოცემული საქმისწარმოების მიზნებისათვის სასარჩელო მოთხოვნა უზრუნველყოფის თაობაზე განცხადების წარდგენის თარიღისათვის შეადგენს 70 984,2 აშშ დოლარს, შესაბამისად, მოთხოვნასა და უზრუნველყოფას შორის პროპორციულობის განსაზღვრა უნდა განხორციელდეს სწორედ მოთხოვნის ამ ოდენობისათვის;

11.2. განმცხადებლისათვის ცნობილია საარბიტრაჟო მოპასუხის ქონებაზე არსებული სხვადასხვა შინაარსის შეზღუდვების თაობაზე, კერძოდ, საგადასახადო მოთხოვნებზე, ასევე სასამართლოსა და აღმასრულებლის იმ ყადაღებზე, რომლებიც საზოგადოების ქონებაზე რეგისტრირებულია 2013 წლიდან სხვადასხვა მოთხოვნათა უზრუნველსაყოფად ან საზოგადოების წინააღმდეგ მიმდინარე იძულებითი აღსრულების გამო. უფრო მეტიც, მოპოვებული ინფორმაციით, მონინალმდევე მხარე 2017 წლის 2 ივნისიდან ირიცხება მოვალეთა რეესტრში მის წინააღმდეგ მიმდინარე სააღსრულებო საქმე №...-სთან დაკავშირებით. ყოველივე აღნიშნული ადასტურებს, რომ მონინალმდევე მხარე არა მარტო ვერ ემსახურება მიმდინარე საოპერაციო ვალდებულებებს, არამედ უკვე შეზღუდულია საკუთარი ქონებრივი აქტივების გამოყენებაშიც. ნებისმიერი შემოსავლის მიღების შემთხვევაში, დიდი ალბათობით, სახსრები უაქცეპტოდ ჩამოინერება საგადასახადო ვალდებულებებისა და სხვა წინა რიგის ვალდებულებათა შესასრულებლად. ასეთ

პირობებში შეუძლებელია გონივრული ვარაუდი, რომ მოწინააღმდეგე მხარე მომავალში შეძლებს საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების შესრულებას და, რომ არბიტრაჟის გადაწყვეტილების აღსრულება შესაძლებელი იქნება უზრუნველყოფის კონკრეტული ღონისძიების გამოყენების გარეშე;

11.3. საჩქელის დაკმაყოფილების შესახებ სასამართლოს ვარაუდთან დაკავშირებით საარბიტრაჟო მოსარჩელემ განმარტა, რომ მხარეთა შორის დავის საგანია არსებული ხელშეკრულების დარღვევით წარმოშობილი ზიანის ანაზღაურება და, დავის ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით, საჩქელი დიდი ალბათობით დაკმაყოფილდება, რადგან უდავოდ არის დადასტურებული საარბიტრაჟო მოპასუხის მხრიდან სახელშეკრულებო ვალდებულებათა არაერთჯერადი დარღვევა;

11.4. საჩქელს არ ახლავს რაიმე მტკიცებულება, რომლითაც დასტურდება, რომ მოწინააღმდეგე მხარემ საარბიტრაჟო კომისიაში წარადგინა შესაგებელი. პირიქით, დავის განმხილველი არბიტრაჟის ცნობის თანახმად, 2017 წლის 16 აგვისტოს მდგომარეობით, მოწინააღმდეგე მხარე საერთოდ იგნორირებას უკეთებდა საარბიტრაჟო პროცესს;

11.5. ქონების გასხვისების ფორმალური შეზღუდვით მხარეს რჩება უფლება გამოიყენოს აღნიშნული ქონება სხვა მოთხოვნების უზრუნველსაყოფად (დააგირაოს ან იპოთეკით დატვირთოს) ან გადასცეს სხვა პირს სარგებლობის უფლებით. ყოველივე ეს კი ზრდის ამ ნივთების გაუფასურების ან ღირებულების შემცირების რისკს. ქონებაზე ყადაღის დადების შემთხვევაში ასეთი რისკი გამორიცხულია, რაც არ უზღუდავს მხარეს აღნიშნული ქონებით სარგებლობის უფლებას;

11.6. უზრუნველყოფის ღონისძიებებსა და სასარჩელო მოთხოვნის პროპორციულობის საკითხთან დაკავშირებით, განმცხადებელმა მიუთითა, რომ მისთვის ობიექტურად უცნობია ყადაღადადებულ ნივთებთან დაკავშირებულ ვალდებულებათა ჯამი. გონივრული ვარაუდის დონეზე შეირჩა სამი ისეთი ნივთი, რომლებზეც მოწინააღმდეგე მხარეს არ ერიცხებოდა იპოთეკა/ყადაღა და რომელთა რეალიზაციის შედეგად, წინა ვალდებულების დაფარვის შემდგომ, შესაძლებელი იქნებოდა დარჩენილიყო გარკვეული თანხა განმცხადებლის დავალიანების დასაფარად. მოპასუხის მიერ წარმოდგენილი ექსპერტიზის დასკვნები კი ვერ ადასტურებს, რომ დასკვნებით გათვალისწინებული ღირებულების ქონება საკმარისი იქნება საარბიტრაჟო მოსარჩელის სასარგებლოდ გამოტანილი გადაწყვეტილების სრულად დასაკმაყოფილებლად. ამისთვის, მხარეს უნდა წარმოედგინა იმ ვალდებულებათა ოდენობის დამადას-

ტურებელი დოკუმენტები, რომლებიც ექვემდებარება გამოქვითვას ექსპერტიზაში მითითებული ქონების ღირებულებებიდან. ასეთ შემთხვევაში მართლაც შესაძლებელი იქნებოდა უზრუნველყოფის მოცულობის კორექტირება გადაანგარიშების საფუძველზე. სხვა შემთხვევაში კი, არაპროპორციულობაზე მითითებით სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ განჩინებაში ცვლილების შეტანის საფუძველი არ არსებობს.

12. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 22 ნოემბრის განჩინებით, საარბიტრაჟო მოპასუხის საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; უცვლელი დარჩა ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 9 ოქტომბრის განჩინება და საჩივარი საქმის მასალებთან ერთად გადმოიგზავნა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატაში.

13. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

13.1. საარბიტრაჟო კომისიაში წარდგენილია საარბიტრაჟო სარჩელი მოპასუხის წინააღმდეგ თანხის – 70 984,2 აშშ დოლარის დაქისრების მოთხოვნით;

13.2. საარბიტრაჟო სარჩელი წარმოებაში იქნა მიღებული საარბიტრაჟო კომისიის მიერ და შესაბამისი შეტყობინება გაეგზავნა მოპასუხე მხარეს.

14. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ საჩივრის ავტორი სასარჩელო მოთხოვნის თანაზომიერ უზრუნველყოფის ღონისძიებად მიიჩნევს მხოლოდ მოპასუხის სახელზე რიცხულ უძრავ ქონებაზე გასხვისებისა და უფლებრივად დატვირთვის აკრძალვას, ხოლო მოძრავ ნივთებზე უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმებას ითხოვს. ამასთან, საჩივრის ავტორის მიერ წარმოდგენილი ექსპერტიზის დასკვნით დასტურდება, რომ მონინაალმდევე მხარის სახელზე რიცხული უძრავი ქონების საბაზრო ღირებულება მიახლოებით 46 125 აშშ დოლარს შეადგენს. იმ ვითარებაში, როდესაც განმცხადებლის სასარჩელო მოთხოვნა 70984,2 აშშ დოლარია, 46125 აშშ დოლარად შეფასებულ უძრავ ქონებაზე სამართლებრივი შეზღუდვის დაწესება სარჩელის უზრუნველსაყოფად არ არის საკმარისი და სარჩელის ღირებულების თანაზომიერი.

სამოტივაციო ნაწილი:

15. საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების შესწავლისა და საჩივრის საფუძვლიანობის ანალიზის შედეგად მიიჩნევს, რომ იგი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 9 ოქტომბრისა და ამავე სასამართლოს 2017 წლის 22 ნოემბრის გან-

ჩინებები იმ ნაწილში, რომლითაც ყადაღა დაედო საჩივრის ავტორის სახელზე რიცხულ უძრავ ქონებას და აეკრძალოს მას აღნიშნული ქონების გასხვისება და უფლებრივად დატვირთვა, დანარჩენ ნაწილში ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის განჩინებები დარჩეს უცვლელი.

16. საჩივრის ავტორის მოთხოვნების არსებით განხილვამდე, საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს მიერ გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება მიზნად ისახავს საარბიტრაჟო მოსარჩელის მიერ საქართველოს ფარგლებს გარეთ არსებულ საარბიტრაჟო კომისიაში წარდგენილი სარჩელის უზრუნველყოფას.

17. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლომ უნდა შეამოწმოს, ექვემდებარება თუ არა საქმე სასამართლოს უწყებრივად და აქვს თუ არა მას მოცემულ საქმეზე საერთაშორისო კომპეტენცია.

18. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია, რომ საარბიტრაჟო კომისიაში წარდგენილია საარბიტრაჟო მოსარჩელის სარჩელი მონინალმდევე მხარის წინააღმდეგ თანხის დაკისრების მოთხოვნით. სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია ისიც, რომ სარჩელი მიღებულ იქნა წარმოებაში საარბიტრაჟო კომისიის მიერ და შესაბამისი შეტყობინება გაეგზავნა საარბიტრაჟო მოპასუხეს.

19. საქმის მასალებით ირკვევა, რომ საარბიტრაჟო კომისიის კომპეტენცია დასტურდება საარბიტრაჟო შეთანხმებით, რომელიც გათვალისწინებულია მხარეთა შორის გაფორმებული, მსხვილგაბარიტიანი ტვირთების საერთაშორისო გადაზიდვების შესახებ 2016 წლის 1 ივნისის ხელშეკრულების 36-ე პუნქტით, კერძოდ, აღნიშნული პუნქტის თანახმად, ნებისმიერი დავა წარმოშობილი წინამდებარე ხელშეკრულებიდან ან მასთან დაკავშირებით ექვემდებარება გადაცემას განსახილველად და საბოლოოდ გადასაწყვეტად უკრაინის სავაჭრო-სამრეწველო პალატასთან არსებულ საზღვაო საარბიტრაჟო კომისიაში, კომისიის რეგლამენტის შესაბამისად.

20. „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლის თანახმად, მხარეს შეუძლია საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებების გამოყენების მოთხოვნით მიმართოს სასამართლოს. საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხებში, მიუხედავად საარბიტრაჟო განხილვის ადგილისა, სასამართლოს აქვს იგივე უფლებამოსილებანი, რაც სამართალწარმოებაში სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხებთან დაკავშირებით. სასამარ-

თლოს მიერ საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებით გამოიყენება საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის XXIII თავით დადგენილი წესები, გარდა 198-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ვ“ და „ი“ ქვეპუნქტებისა, საერთაშორისო საარბიტრაჟო წარმოების თავისებურებათა გათვალისწინებით.

21. ზემოაღნიშნულ ნორმათა შინაარსიდან გამომდინარეობს, რომ საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის საკითხში უფლებამოსილი სასამართლოს (თბილისისა და ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს) მიერ „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლის დებულებები გამოიყენება არა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როცა საარბიტრაჟო განხილვის ადგილი არის საქართველოს ტერიტორიაზე, არამედ იმ შემთხვევაშიც, როცა საარბიტრაჟო განხილვა საქართველოს ფარგლებს გარეთ მიმდინარეობს. ამასთან, ორივე შემთხვევაში, საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებით სასამართლო უფლებამოსილია გამოიყენოს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის XXIII თავით დადგენილი წესები, მიუხედავად იმისა, თუ რომელი ქვეყნის სამართალი ან სამართლებრივი სისტემა აირჩიეს მხარეებმა მათ შორის წარმოშობილი დავის მოსაწესრიგებლად (სუსგ №ას-538-511-2013; 2013 წლის 3 ივლისი).

22. განსახილველ შემთხვევაში საკასაციო სასამართლოში საჩივარი წარმოდგენილია სწორედ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის XXIII თავით დადგენილი წესების შესაბამისად და განხილვის საგანია სააპელაციო სასამართლოს მიერ საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებების გამოყენების კანონიერება.

23. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 197¹-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოში საჩივარი განიხილება ამ კოდექსის 419-ე და 420-ე მუხლებით დადგენილი წესებით. ამავე კოდექსის 420-ე მუხლის თანახმად, კერძო საჩივრების განხილვა ზემდგომ სასამართლოებში წარმოებს შესაბამისად ამ სასამართლოებისთვის გათვალისწინებული წესების დაცვით, ხოლო 411-ე მუხლით დადგენილია, რომ საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები.

24. საჩივრის ავტორი ითხოვს:

24.1. სააპელაციო სასამართლოს მიერ გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების შეცვლას, კერძოდ, უძრავ ნივთსა (არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი, მდე-

ბარე ქალაქ თბილისში, ..., საკადასტრო კოდით: ...) და მსუბუქ ავტომობილზე – ..., სახელმწიფო ნომრით: ..., ყადაღის გაუქმებასა და მის ნაცვლად გასხვისების აკრძალვას;

24.2. გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების – ყადაღის გაუქმებას სატრანსპორტო საშუალებაზე – ..., სახელმწიფო ნომერი: ..., გამოშვების წელი – ..., VIN/შასი – ..., ფერი – ... 3/8, ტექ. პასპორტის №..., გაფორმების თარიღი

25. საკასაციო სასამართლო სრულიად ეთანხმება სააპელაციო პალატის დასკვნას იმ ნაწილში, რომლითაც საარბიტრაჟო მოპასუხეს უარი ეთქვა სატრანსპორტო საშუალებაზე ... ყადაღის გაუქმების თაობაზე და მიუთითებს შემდეგ გარემოებებზე:

25.1. საქმის მასალებში არსებული საარბიტრაჟო კომისიის მიერ გაცემული 2017 წლის 16 აგვისტოს ცნობის თანახმად, საარბიტრაჟო მოსარჩელის სასარჩელო მოთხოვნა შეადგენს 50417,80 აშშ დოლარს.

25.2. სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს სასაქონლო ექსპერტიზის №... დასკვნის თანახმად, ქ. თბილისში, ... მდებარე, №... საკადასტრო კოდით რეგისტრირებული არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის (615 კვ.მ.) საბაზრო ღირებულება 2017 წლის 6 ნოემბრის მდგომარეობით საორიენტაციოდ შეადგენს 46125 აშშ დოლარს, რაც შესაბამისი გაცვლითი კურსით ეროვნულ ვალუტაში შეადგენს 121 235 ლარს;

25.3. სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს №... დასკვნის თანახმად, 2014 წელს დამზადებული, მაღალი გამავლობის ..., სახელმწიფო ნომრით: ..., საიდენტიფიკაციო ნომრით – ..., საბაზრო ღირებულება 2017 წლის 2 ნოემბრის მდგომარეობით საორიენტაციოდ განისაზღვრა 72 000 ლარით. საჩივრის ავტორი დაზუსტებულ მოთხოვნაში უთითებს, რომ ზემოაღნიშნული თანხა დაახლოებით 28000 აშშ დოლარს შეადგენს.

25.4. საჩივრის ავტორს არ წარმოუდგენია რაიმე მტკიცებულება, რის მიხედვითაც, შესაძლებელი იქნებოდა სატრანსპორტო საშუალების – ... საბაზრო ღირებულების დადგენა.

26. ამდენად, მოცემულ შემთხვევაში საარბიტრაჟო სასარჩელო მოთხოვნის ღირებულება შეადგენს 50417,80 აშშ დოლარს, რომლის უზრუნველსაყოფად სააპელაციო სასამართლოს განჩინებებით ყადაღა არის დადებული დაახლოებით 74125 აშშ დოლარის ღირებულების მქონე უძრავ და მოძრავ ქონებაზე და, ასევე, სატრანსპორტო საშუალებაზე – ..., რომლის საბაზრო ღირებულება საკასაციო სასამართლოსთვის უცნობია.

27. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სარჩელის უზრუნველყოფის ინსტიტუტი წარმოადგენს მატერიალური კანონმდებლობით დაცული უფლებებისა და კანონიერი ინტერესების რეალური განხორციელების სწრაფ და ეფექტურ საპროცესო-სამართლებრივ გარანტიას. სასამართლოს მიერ სარჩელის უზრუნველყოფის გამოყენებას საფუძვლად უდევს ვარაუდი, რომ მომავალში მიღებული სასამართლო გადაწყვეტილება შესაძლოა ვერ აღსრულდეს ან აღსრულება მნიშვნელოვნად დაბრკოლდეს. ამდენად, სარჩელის უზრუნველყოფის ინსტიტუტის მიზანია მოსარჩელის მატერიალური უფლებების რეალური განხორციელებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნა, სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების უზრუნველყოფა. თუმცა, მხედველობაშია მისაღები, რომ სამოქალაქო პროცესი თანაბარ მდგომარეობაში აყენებს პროცესის ორივე მხარეს – მოსარჩელესა და მოპასუხეს, შესაბამისად, მხარეთა თანასწორობის უმნიშვნელოვანესი პრინციპიდან გამომდინარე, სარჩელის უზრუნველყოფის ინსტიტუტის შეფასება უნდა მოხდეს როგორც მოსარჩელის, ისე – მოპასუხის პოზიციიდან. ამგვარი შეფასებისას გასათვალისწინებელია, რომ დაცული იყოს თანაზომიერების პრინციპი, კერძოდ, მოსარჩელის მოთხოვნის უზრუნველსაყოფად გამოყენებული ღონისძიება ამ მოთხოვნის (სარჩელის საგნის) პროპორციული (ადეკვატური) უნდა იყოს და ამკარა შეუსაბამობა არ უნდა იკვეთებოდეს. წინააღმდეგ შემთხვევაში, სარჩელის უზრუნველყოფის გამოყენება ვერ გაამართლებს სარჩელის უზრუნველყოფის ინსტიტუტის მიზანს. ამიტომ სასამართლომ სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებების გამოყენების საკითხის გადაწყვეტის დროს ყოველთვის უნდა შეაფასოს, სარჩელის უზრუნველსაყოფად მის მიერ შერჩეული ღონისძიება არის თუ არა შესაბამისობაში მოსარჩელის მოთხოვნასთან, რომლის უზრუნველყოფასაც იგი ემსახურება.

28. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ საქმეში განთავსებულია უძრავი ნივთის (არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის, მდებარე ქალაქ თბილისში, ..., საკადასტრო კოდით: ...) ამონაწერი საჯარო რეესტრიდან, რომლიდანაც დასტურდება, რომ შემოსავლების სამსახურის მიერ (ბრძანების საფუძველზე გამოცემული აქტი ქონებაზე ყადაღის დადების შესახებ, 05.06.2017წ, №..., 31.05.2017) და ბათუმის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 5 სექტემბრის №331უზრ/14 და №330 უზრ/14 განჩინებების საფუძველზე ნივთზე რეგისტრირებულია ყადაღა. აღმასრულებელ შორენა ხამაშურიძის მიერ საარბიტრაჟო მოპასუხე ასევე რეგისტრირებულია მოვალეთა რეესტრში.

29. საქმეში წარმოდგენილი სსიპ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოს მიერ 2017 წლის 4 ოქტომბერს გაცემული სატრანსპორტო საშუალების სამართლებრივი მდგომარეობის შესახებ ცნობით დასტურდება, რომ სატრანსპორტო საშუალებაზე ... კერძო აღმასრულებელ შ. ბ-ს მიერ გაცემული დოკუმენტით A... .../2017 რეგისტრირებულია ყადაღა; ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის ელექტრონული ბაზის მონაცემებით ირიცხება საგადასახადო გირავნობა/იპოთეკა და ყადაღა.

30. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე იმ არსებით გარემოებებზე, რომ საჩივრის ავტორის საკუთრებაში არსებულ ზემოთ მითითებულ უძრავ-მოდრავ ქონებაზე რეგისტრირებული საგადასახადო გირავნობით/იპოთეკით და ყადაღით უზრუნველყოფილი მოთხოვნების ოდენობა და, ასევე, საჩივრის ავტორის საკუთრებაში არსებული სატრანსპორტო საშუალების – ... საბაზრო ღირებულება სასამართლოსთვის უცნობია. შესაბამისად, საკასაციო პალატას, საქმეში არსებული მასალების ანალიზის საფუძველზე, არ აქვს შესაძლებლობა სასარჩელო მოთხოვნა ზუსტად შეუფარდოს უზრუნველყოფილი უძრავ-მოდრავ ქონების საერთო ღირებულებას.

31. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს ასევე იმ გარემოებაზეც, რომ ფულადი მოთხოვნის არსებობისას, ქონების ღირებულება უნდა აღემატებოდეს ფულად მოთხოვნას, რათა არიდებულ იქნეს უზრუნველყოფის ღონისძიების მიმართ ფორმალური მიდგომა. სააუქციონო წესების გათვალისწინებით, როდესაც ქონება აუქციონზე დაბალ ფასში, კერძოდ, განახევრებულ, გამეოთხედებულ ან ნულოვანი შეთავაზების პირობებში გადის, მოსარჩელის კანონიერი ინტერესების დაცვა სწორედ იმას გულისხმობს, რომ ადეკვატური და პროპორციული ღონისძიება იქნეს გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის სახით (სუსგ №ას-972-936-2016, 2016 წლის 16 დეკემბერი).

32. ზემოაღნიშნული დასაბუთებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ყადაღის გაუქმება სატრანსპორტო საშუალებაზე ... არ არის მართებული და ამ ნაწილში სააპელაციო სასამართლოს განჩინებები უნდა დარჩეს უცვლელი.

33. საკასაციო სასამართლოს შეფასების საგანს ასევე წარმოადგენს სააპელაციო პალატის განჩინების კანონიერება, რომლითაც არ დაკმაყოფილდა მხარის მოთხოვნა სარჩელის უზრუნველყოფის ერთი სახის ღონისძიების მეორეთი შეცვლის შესახებ, კერძოდ, საჩივრის ავტორის მეორე მოთხოვნა ეხება უძრავ ნივთსა და

ავტომანქანაზე ... ყადაღის გაუქმებასა და მის ნაცვლად გასხვისების აკრძალვის გამოყენებას.

34. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 196-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, მხარეთა თხოვნით დასაშვებია სარჩელის უზრუნველყოფის ერთი სახის მეორით შეცვლა.

35. საქმის განხილვის მოცემულ ეტაპზე საკასაციო სასამართლო ამონებს რამდენად საფუძვლიანია საარბიტრაჟო მოპასუხის მიერ წარდგენილი შუამდგომლობა გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიების შეცვლის თაობაზე, ხომ არ შეუშლის ხელს მოთხოვნილი ცვლილების განხორციელება მიღებული გადაწყვეტილების აღსრულებას ან მისი განუხორციელებლობით მიადგება თუ არა ზიანი მხარის კანონიერ ინტერესებს.

36. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ საჩივრის ავტორი თავის მოთხოვნას ასაბუთებს იმით, რომ მას აღნიშნული ღონისძიების გამოყენებით ხელი ეშლება სამენარმეო საქმიანობაში.

37. „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-40 მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, მოძრავ ქონებაზე ყადაღის დადება ნიშნავს მოვალის ქონების აღწერას, მესაკუთრისათვის ქონების განკარგვის – ნებისმიერი ფორმით გასხვისების, დაგირავების, მასზე ქირავნობისა და იჯარის ხელშეკრულებების დადების – აკრძალვის გამოცხადებას ან/და ქონების შესანახავად გადაცემას, ხოლო ამავე კანონის 63¹ მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, უძრავ ქონებაზე ყადაღის დადება ნიშნავს ქონების აღწერას და მესაკუთრისათვის მისი განკარგვის – ნებისმიერი ფორმით გასხვისების, იპოთეკით, უზუფრუქტით, სერვიტუტით ან აღნაგობით დატვირთვის, მასზე თხოვების, ქირავნობის ან/და იჯარის ხელშეკრულების დადების – აკრძალვას.

38. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საკუთრების ნებისმიერი შეზღუდვის შემთხვევაში, შეზღუდვა უნდა განხორციელდეს მხარის ინტერესთა შორის სამართლიანი ბალანსისა და პროპორციულობის პრინციპის გათვალისწინებით. საკუთრების უფლებაში ჩარევა უნდა პასუხობდეს დასახულ მიზანს და იმდენად უნდა ინვესტირდეს მესაკუთრის უფლებების შეზღუდვას, რამდენადაც ეს აუცილებელია ამ მიზნის მისაღწევად.

39. ამასთანავე, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების შეცვლის შესაძლებლობა გამოიყენება ისეთ დროს, როდესაც მხარე სარწმუნოდ დაასაბუთებს, რომ ამგვარი ცვლილების განხორციელებით საშიშროება არ დაემუქრება არც სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულებას და არც მონინალმდგევე მხარის კანონიერ ინტერესებს.

40. საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს საჩივრის ავტო-

რის მოსაზრებას, რომ მოცემულ შემთხვევაში უზრუნველყოფის ღონისძიების ცვლილება გამართლებულია და მოძრავ ქონებაზე – ავტომანქანაზე ... მხოლოდ გასხვისების აკრძალვის გამოყენება უზრუნველყოფს საარბიტრაჟო სარჩელს, გამომდინარე იქიდან, რომ აღნიშნული უზრუნველყოფის ღონისძიება, ყადაღისგან განსხვავებით, იძლევა მოცემული მოძრავი ნივთის უფლებრივი დატვირთვისა (დაგირავების) და სარგებლობაში გადაცემის შესაძლებლობას, რაც, საკასაციო პალატის მოსაზრებით, გააძნელებს ან შეუძლებელს გახდის გადაწყვეტილების აღსრულებას.

41. იგივე შეიძლება ითქვას უძრავ ქონებაზე უზრუნველყოფის ღონისძიების – ყადაღის შეცვლასთან დაკავშირებით, კერძოდ, სამომავლოდ საარბიტრაჟო მოსარჩელის სასარგებლო გადაწყვეტილების მიღების შემთხვევაში თანხის ამოსაღებად საარბიტრაჟო მოპასუხის ქონებაზე აღსრულების მიქცევისაგან თავის არიდების მიზნით არსებობს რეალური საფრთხე, რომ უფლებრივად (იპოთეკით) დაიტვირთოს უძრავი ქონება, თუმცა, განსხვავებით მოძრავი ნივთისგან, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ, უძრავი ნივთის სარგებლობაში გადაცემით, მასზე იჯარის ან ქირავნობის ხელშეკრულების დადებით, გადაწყვეტილების აღსრულების შანსი არ შემცირდება.

42. ამრიგად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საჩივრის ავტორის მოთხოვნა უძრავ ქონებაზე უზრუნველყოფის ღონისძიების – ყადაღის შეცვლასთან დაკავშირებით ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, საარბიტრაჟო მოპასუხის საკუთრების უფლების გაუმართლებლად შეზღუდვის თავიდან აცილების მიზნით, გაუქმდეს ყადაღა და მესაკუთრეს აეკრძალოს უძრავი ქონების გასხვისება და უფლებრივად დატვირთვა, ხოლო ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 9 ოქტომბრისა და ამავე სასამართლოს 2017 წლის 22 ნოემბრის განჩინებები დანარჩენ ნაწილში დარჩეს უცვლელი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე მუხლით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 196-ე, 197¹-ე, 198-ე, 419-ე, 420-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა :

1. სს „ჰ-ის“ საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალა-

ქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 9 ოქტომბრისა და ამავე სასამართლოს 2017 წლის 22 ნოემბრის განჩინებები იმ ნაწილში, რომლითაც ყადაღა დაედო სს „ჰ-ის“ სახელზე რიცხულ უძრავ ქონებას, არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთს (დაზუსტებული ფართობით: 615.00 კვ.მ. საკადასტრო კოდი: ..., მისამართი: ქ. თბილისი, ...);

3. აეკრძალოს სს „ჰ-ას“ მის სახელზე რიცხული უძრავი ქონების, არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის (დაზუსტებული ფართობით: 615.00 კვ.მ. საკადასტრო კოდი: ..., მისამართი: ქ. თბილისი, ...) გასხვისება და უფლებრივად დატვირთვა;

4. დანარჩენ ნაწილში ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 9 ოქტომბრისა და ამავე სასამართლოს 2017 წლის 22 ნოემბრის განჩინებები დარჩეს უცვლელი;

5. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სარჩელის უზრუნველყოფა

განჩინება საქართველოს სახელში

№ას-157-157-2018

30 მარტი, 2018 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ბ. ალავიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ე. გასიტაშვილი,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 24 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით ი. ყ-ასა და ი. გ-ას სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მოპასუხეებს: ნ. გ-ლ-ზ-ს, გ. ნ-ვ-ს, მ. ი-ს ბ. ყ-ს, თ. ყ-ნ-დ-ეს, ს. კ-ს, მ. დ-ეს, ე. პ-ეს, თ. დ-ს, რ. თ-ეს, ი. მ-ს, მ. ქ-ეს, ი. გ-ს, ს. ი-ს, გ. ც-ს, ნ. გ-ს, რ. გ-ს, გ. ბ-ს, ი. კ-ეს, ა. ა-ს, თ. ლ-ას, ნ. ბ-ს, ნ. ბ-ეს, თ. ს-ს, ე. ს-ს, თ. ს-ს, გ. მ-ს, ი. მ-ეს, თ. დ-ს, თ. ს-ნ-ტ-ს, ი. ს-ს, მ. მ-ს, მ. ხ-ს, ა. კ-ს, ო. კ-ს, გ. მ-ს, მ. ლ-სა

და ე. მ-ეს, მოსარჩელე ი. ჟ-ს სასარგებლოდ, დაეკისრათ 102 650 აშშ დოლარის, 10 900 ევროსა და 113 550 აშშ დოლარის გადახდა;

2. ამავე სასამართლოს 2015 წლის 22 აპრილის გადაწყვეტილებით ი. ჟ-სა და ი. გ-ს სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ, მოპასუხეებს: მ. ჩ-ს, ი. მ-ს, მ. რ-სა და ა. ვ-ს მოსარჩელების სასარგებლოდ დაეკისრათ 102 650 აშშ დოლარის, 10 900 ევროსა და 113 550 აშშ დოლარის გადახდა;

3. ხსენებული გადაწყვეტილებები მხარეებმა სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს;

4. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 22 ივნისის განჩინებით საქმეები გაერთიანდა ერთ ნარმოებად;

5. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 21 და 28 ნოემბრის განჩინებებით ი. გ-სა და ი. ჟ-ს განცხადებები დაკმაყოფილდა და სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით, ყადაღა დაედო მოპასუხეთა კუთვნილ უძრავ ქონებას. სააპელაციო სასამართლოს ხსენებულ განჩინებებზე საჩივრები წარადგინეს ი. მ-მა, ვ. ნ-მა, ე. ს-მა, თ. ს-მა, თ. ტ-მა, თ. ს-მა, გ. ც-მა, ე. პ-ემ, თ. ლ-მ, ა. ჰ-მა, ნ. ბ-მა, ო. კ-მა, ს. კ-მა, ი. ქ-მა, ა. ა-მა, თ. დ-მა, მ. ქ-ემ, რ. გ-მა, ნ. გ-მა, გ. მ-მა, ს. ი-მა, ი. გ-მა, ი. ს-მა, ი. მ-მა, ა. ვ-მა და მ. რ-მა;

6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 11 იანვრის განჩინებით მოპასუხეთა საჩივრები არ დაკმაყოფილდა საქმე სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 197¹-ე მუხლის შესაბამისად, გამოეგზავნა საქართველოს უზენაეს სასამართლოს.

სამოტივაციო ნაწილი:

1. საკასაციო სასამართლო გაეცნო საქმის მასალებს, გასაჩივრებული განჩინებების დასაბუთებულობას, შეისწავლა მოპასუხეთა საჩივრების საფუძვლიანობა და მიიჩნევს, რომ მათი მოთხოვნა ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგი გარემოებების გამო:

2. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 197¹-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოში საჩივარი განიხილება ამ კოდექსის 419-ე და 420-ე მუხლებით დადგენილ წესებით. 420-ე მუხლი, თავის მხრივ მითითებითი ნორმაა და საპროცესო შედეგის განსაზღვრის სამართლებრივ საფუძვლად მიიჩნევს ამავე კოდექსის 410-ე-412-ე მუხლებს. საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, განსახილველ შემთხვევაში, სახეზეა გასაჩივრებული განჩინების ნაწილობრივ შეცვლისათვის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით განსაზღვრული წინაპირობები,

კერძოდ:

2.1. მოცემული დავის საგანს ფულადი ვალდებულების შესრულება წარმოადგენს და მოსარჩელები მოთხოვნას ამყარებენ 2009 წლის 28 იანვარს, ერთი მხრივ, ი. ჟ-ას, ხ. ა-ესა და, მეორე მხრივ, ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხანაგობა „ა. ჩ-ს“ შორის 3 თვის ვადით დადებულ სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულებას, რომლის საფუძველზე იბა „ა. ჩ-მ“ ი. ჟ-გან ისესხა 85 000 აშშ დოლარი და 10 000 ევრო, ხოლო, ხ. ა-ისაგან – 95 000 აშშ დოლარი (2014 წლის 10 ივლისს დადებული მოთხოვნის დათმობის ხელშეკრულების საფუძველზე ხ. ა-ემ ამ ურთიერთობიდან გამომდინარე მოთხოვნა დაუთმო ი. გ-ას). სესხისათვის ყოველთვიურად გათვალისწინებული იყო 3%-იანი სარგებელი, ამასთან, ხელშეკრულებით განსაზღვრულ ვადაში ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში დადგინდა პირგასამტეხლო, ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე გასესხებული თანხის 0.3%-ის ოდენობით. იბა „ა. ჩ-მ“ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება არ შეასრულა, ხოლო, ამხანაგობის წევრებმა სარჩელით მიმართეს სასამართლოს და მოითხოვეს 2009 წლის 28 იანვარს დადებული სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 20 10 წლის 17 დეკემბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ და ბათილად იქნა ცნობილი სადავო ხელშეკრულება იპოთეკის ნაწილში. სამოქალაქო კოდექსის 937-ე მუხლის საფუძველზე, მოსარჩელები მოითხოვენ სესხად გაცემული თანხის ამხანაგობის წევრებისათვის სოლიდარულად დაკისრებას;

2.2. უდავოა, რომ მოპასუხედ დასახელებული პირები წარმოადგენენ ბმა „ა. ჩ-ს“ წევრებს;

2.3. სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებიდან გამომდინარე, სესხი უზრუნველყოფილი არაა სანივთო საშუალებით, ამასთანავე, პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებით, რომლის კანონიერებაც სააპელაციო წესით იხილება, სარჩელი, როგორც სესხის ძირი თანხის, ისე – სარგებლისა და შემცირებული პირგასამტეხლოს ნაწილში საფუძვლიანადაა მიჩნეული;

3. სარჩელის უზრუნველყოფის საფუძველად მოსარჩელები ძირითადად მიუთითებენ იმ გარემოებაზე, რომ სოლიდარულად ვალდებულ პირთა ნაწილმა, ვალდებულების შესრულებისაგან თავის არიდების მიზნით გაასხვისა ინდივიდუალური საკუთრების საგნები (უძრავი ქონება) და, თუკი ამგვარი ქმედება გაგრძელდება, გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის შემთხვევაში, აღარ იარსებებს აღსრულების საგანი;

4. ამდენად, პალატა ფორმალურ-სამართლებრივი თვალსაზრი-

სით სარჩელის საფუძვლიანობის, მისი უზრუნველყოფის შესახებ განცხადებისა და საქმის მასალების შესწავლის შედეგად იზიარებს სააკუელაციო პალატის დასკვნას, რომ არსებობს მოსარჩელეთა მოთხოვნის უზრუნველყოფის წინაპირობები. საკასაციო სასამართლო დამატებით განმარტავს შემდეგს:

4.1. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 191-ე მუხლიდან გამომდინარე, სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება მართლმსაჯულების რეალური განხორციელების ამოცანას ემსახურება და სასამართლოს მიერ ქვეყნის სახელით მიღებული გადაწყვეტილებით დადგენილი სიკეთით კრედიტორის სარგებლობის ხელშეწყობას ემსახურება, რათა გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის დროისათვის, მისი ინტერესი მოვალის არაკეთილსინდისიერების გამო არ შეილახოს, ხოლო მართლმსაჯულება ფორმალური არ გახდეს. სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება წარმოადგენს მოსარჩელის ინტერესების დაცვის ქმედით, თუმცა დროებით ზომას, რომელიც ემყარება განცხადებაში მითითებული გარემოებების, ასევე, სარჩელის საფუძვლიანობის ფორმალურ კვლევას, უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების კუთხით გაკეთებული სასამართლოს დასკვნები საქმის არსებითად განხილვისას ჩამოყალიბებული შედეგის მიმართ გავლენას არ ახდენს. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ უზრუნველყოფის ინსტიტუტის გამოყენებისას, ბუნებრივია, შეფასების ობიექტი იმ სამომავლო სიკეთის დაცვაა, რომელიც შედეგად მართლმსაჯულების განხორციელებას უნდა მოჰყვეს, თუმცა, ამავდროულად, გასათვალისწინებელია პროპორცია ამ სიკეთესა და მოპასუხის ინტერესის შეზღუდვას შორის, ანუ სასამართლო უნდა მივიდეს დასკვნამდე, რომ არსებობს სარჩელის უზრუნველყოფის აუცილებელი წინაპირობები და ამის პარალელურად მოპასუხისათვის დაწესებული შეზღუდვა უნდა იყოს პროპორციული (ამ საკითხის თაობაზე ფართოდ ქვემოთ იმსჯელებს სასამართლო).

4.2. წინასწარი სამართალწარმოება [სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება] ევროსასამართლოს განმარტებით, რიგ შემთხვევაში, ექცევა კიდევაც ადამიანის უფლებათა ევროკონვენციის მე-6 მუხლით დაცულ სფეროში. საქმეზე – „მიქალეფი მალტის წინააღმდეგ“ (საჩივარი №17056/06) ევროსასამართლოს დიდმა პალატამ განმარტა შემდეგი: იმისათვის, რომ გამოყენებადი იყოს მე-6 მუხლი, მისი „სამოქალაქო“ ნაწილის მხრივ, უნდა არსებობდეს დავა სამოქალაქო უფლების ირგვლივ, რომელიც, თუნდაც სადავო საფუძვლებზე, აღიარებული უნდა იყოს ეროვნული კანონმდებლობით, მიუხედავად იმისა, დაცულია თუ არა იგი კონვენციის მიერ. დავა უნდა იყოს ნამდვილი და სერიოზული; იგი შესაძლებე-

ლია, ეხებოდეს უფლების არა მარტო რეალურ არსებობას, არამედ მის მასშტაბსა და განხორციელების საშუალებასაც; და ბოლოს, სამართალწარმოების შედეგი უნდა იყოს უშუალოდ გადამწყვეტი განსახილველი უფლებისათვის, უფრო უმნიშვნელო კავშირი ან ზოგადი შედეგები არ არის საკმარისი მე-6 მუხლის 1-ლი ნაწილის გამოსაყენებლად *inter alia*, *Mennitto v. Italy* [GC], no. 33804/96, § 23, ECHR 2000 X; და *Gulmez v. Turkey*, no. 16330/02, § 28, 20 მაისი 2008). იმ კანონმდებლობის ბუნება, რომელიც ანესრიგებს, თუ როგორ უნდა მოხდეს საკითხის განხილვა (სამოქალაქო, სავაჭრო, ადმინისტრაციული თუ სხვა კანონით), ისევე, როგორც ორგანო, რომელსაც აკისრია განხილვის უფლებამოსილება (საერთო სასამართლო, ადმინისტრაციული ორგანო თუ სხვა) ნაკლები მნიშვნელობისაა (იხ. *J.S. and A.S. v. Poland*, no. 40732/98, §46, 24 მაისი 2005). წინასწარი სამართალწარმოება, მსგავსად დროებითი ღონისძიებებისა, მაგალითად, შემაკავებელი ორდერი, ჩვეულებრივ არ ითვლება სამოქალაქო უფლებებისა და მოვალეობების განმსაზღვრელად და, შესაბამისად, არ ხვდება ხოლმე მე-6 მუხლის დაცვის ქვეშ (იხ. *inter alia*, *Wiot v. France*, (dec.), no. 43722/98, 15 მარტი 2001; *APIS a.s. v. Slovakia*, (dec.), no. 39794/98, 13 იანვარი 2002; *Verlagsgruppe News GMBH v Austria*, (dec.), no. 62763/00, 16 იანვარი 2003; და *Libert v Belgium*, (dec.), no. 44734/98, 8 ივლისი 2004). აღნიშნულიდან გამომდინარეობს, რომ სასამართლო მე-6 მუხლს იყენებს მხოლოდ საქმის არსებითი მხარის განხილვისას და არა ამგვარი ღონისძიებების პირველადი მოთხოვნის მომენტიდან (იხ. *Jaffredou v. France* (dec.), no. 39843/98, 15 დეკემბერი 1998, და *Kress v. France* [GC], no. 39594/98, § 90, ECHR, 2001-VI). მიუხედავად აღნიშნულისა, რიგ საქმეებში, სასამართლოს გამოუყენებია მე-6 მუხლი წინასწარი სამართალწარმოების დროსაც, კერძოდ კი მათი გადამწყვეტი მნიშვნელობის გამო მომჩივნის სამოქალაქო უფლებების განსაზღვრაზე (იხ. *Aerts v. Belgium*, 30 ივლისი 1998, Reports 1998-V, და *Boca v. Belgium*, no. 50615/99, ECHR 2002-IX), მეტიც, ევროსასამართლომ დაადგინა, რომ პრინციპიდან, რომლის მიხედვითაც მე-6 მუხლი არ გამოიყენება წინასწარი სამართალწარმოებისას, გამონაკლისი უნდა გაკეთდეს, როდესაც დროებითი განჩინება გამონაკლისის სახით საჭიროებს განსხვავებულ მიდგომას, რადგანაც მოთხოვნილი ზომა არის რადიკალური, სათანადო ხარისხის არმქონე და თუ აპელაციისას, მისი გაუქმების გარეშე იგი გავლენას იქონიებს მხარეებზე მნიშვნელოვანი დროის განმავლობაში (იხ. *Markass Car Hire Ltd v. Cyprus*, (dec.), no. 51591/99, 23 ოქტომბერი 2001).

5. რაც შეეხება გამოყენებული ღონისძიების სახეს, ამ კუთხით პალატა ნაწილობრივ იზიარებს საჩივარში გამოთქმულ მოსაზრე-

ბებს და მიიჩნევს, რომ სარჩელის უზრუნველყოფის შერჩეული ზომა გარკვეულ დისპროპორციას იწვევს მოსარჩელეთა ინტერესებსა და მოპასუხეთა უფლებებს შორის. ამ თვალსაზრისით პალატა ყურადღებას გაამახვილებს შემდეგზე:

5.1. საჩივრის ავტორთა არგუმენტი მოთხოვნის მოცულობისა და უზრუნველყოფის საგნის ღირებულების არათანაფარდობის თაობაზე ემყარება მხოლოდ მათ მოსაზრებას, რაიმე მტკიცებულება, რომელიც მოსარჩელეთა მიერ წარდგენილ აუდიტორულ დასკვნებს გააქარწყლებდა, მოპასუხე მხარეს არ წარუდგენია, შესაბამისად, მხოლოდ ეს საკითხი ვერ გახდება უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებაზე უარის თქმის საფუძველი, გარდა ამისა, პალატა უარყოფს მოპასუხეთა იმ პოზიციასაც, რომ უზრუნველყოფის ღონისძიების ორჯერ გამოყენების წინაპირობა არ არსებობდა, რამდენადაც გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის შემთხვევაში აღსრულება განხორციელდება მოთხოვნის ჯამური ღირებულებით, თავის მხრივ, ნიშანდობლივია, რომ სასამართლოს სხვადასხვა დროს მიმართეს მოსარჩელებმა განცხადებით სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების თაობაზე და ბუნებრივია, სასამართლომაც ცალკეული საპროცესო აქტით იმსჯელა ამ განცხადებებზე;

5.2. ერთ-ერთი ძირითადი არგუმენტი, რის საფუძველზეც მოპასუხეები მოითხოვენ უზრუნველყოფის ღონისძიების გაუქმებას არის ის, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიერ ბათილად იქნა ცნობილი იბა „ა. ჩ.“ სადამფუძნებლო ხელშეკრულება და ამით განსახილველ დავას გამოეცალა საფუძველი. საკასაციო პალატა ამ არგუმენტის წინააღმდეგ ყურადღებას გაამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ სადამფუძნებლო ხელშეკრულების ბათილად ცნობისა და ერთ-ერთი წევრისათვის ქონების დაბრუნების შესახებ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 29 მარტის გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის საკითხთან დაკავშირებით მიმდინარე სამართალწარმოების დასრულებამდე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ 2017 წლის 14 თებერვლის განჩინებით შეაჩერა წინამდებარე საქმის წარმოება, რაც კერძო საჩივრით გასაჩივრდა. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ 2017 წლის 25 სექტემბრის განჩინებით გააუქმა რა გასაჩივრებული განჩინება უსაფუძვლობის გამო, განმარტა შემდეგი: „განსახილველ შემთხვევაში ვერ იქნება გაზიარებული სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა საქმის წარმოების შეჩერების თაობაზე იმ საფუძველით, რომ სააპელაციო სასამართლოს მიერ განსახილველი საქმის გადასაწყვეტად შესაძლოა არსებითი მნიშვნელობა ჰქონდეს თბილისის საქალაქო სასა-

მართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 29 მარტის №2/8777-14 სადავო გადაწყვეტილებით დადგენილ ფაქტებს. საქალაქო სასამართლოს მიერ განხილული №2/8777-14 საქმე ეხება იბა „ა. ჩ-ს“ დაფუძნების შესახებ 2007 წლის 27 ნოემბრის სანოტარო აქტის (რეესტრში რეგისტრაციის № 1-19179) ბათილად ცნობას და ა. ა-ს (რომელიც სააპელაციო სამართალწარმოების ეტაპზე განსახილველ დავაზე ამ განჩინების პირველ პუნქტში დასახელებული მოსარჩელეების ერთ-ერთი მოპასუხეა და იმავდროულად სააპელაციო საჩივრის ავტორიც) უძრავი ქონების საკუთრებად აღრიცხვას. საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ სანოტარო აქტის ბათილად ცნობის საფუძველზე პირზე საკუთრების აღრიცხვისა და ფულადი ვალდებულების შესრულებასთან დაკავშირებულ სასამართლო საქმეებს შორის არ იკვეთება იმგვარი კავშირი, რომ ერთ საქმეზე დადგენილ ფაქტებს პრეიუდიციული მნიშვნელობა მიენიჭოს მეორე საქმეზე გადაწყვეტილების მიღების დროს. იმ დაშვებითაც, რომ საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებით, დადგენილია გარკვეული ფაქტები, ეს ვერ შეაფერხებს ფულადი ვალდებულების შესრულებიდან გამომდინარე დავის განხილვას მხარეთა შორის, რადგან თუკი არ დადასტურდება მხარეთა შორის ამ სახელმეკრულეო მოთხოვნების არსებობის საფუძვლიანობა, სასამართლოს კონკრეტული წინაპირობების შემოწმება კონდიციური სამართლის ნორმებით მოუწევს, რასაც ვერ შეუშლის ხელს კონკრეტულ საქმეზე პირის მიკუთვნებითი მოთხოვნის დროს განხილული და გადაწყვეტილი ფაქტობრივი წინაპირობა ამხანაგობის დაფუძნების შესახებ სანოტარო აქტის ბათილობის შესახებ“.

5.3. საკასაციო პალატა არ იზიარებს საჩივარში გამოთქმულ პრეტენზიას იმის თაობაზე, რომ ქვემდგომმა სასამართლომ თავი აარიდა სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებით გამონეული მოსალოდნელი ზიანისათვის გარანტიის წარდგენის ფაქტს, რადგანაც საქმის მასალებით პირდაპირ არ დგინდება და ვერც მხარე ადასტურებს სარწმუნოდ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 199-ე მუხლის პირველი ნაწილის წინაპირობების არსებობას.

6. საკასაციო სასამართლო მიუბრუნდება უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენებისას მხარეთა ინტერესების პროპორციულობის საკითხს და ამ მხრივ ითვალისწინებს, როგორც დაზუსტებულ საჩივარში, ისე – საქმეში წარმოდგენილ სხვადასხვა მიმართებებსა და საკასაციო სასამართლოში წარმოდგენილ შუამდგომლობაში ასახულ გარემოებას სახლების ავარიულობის შესახებ (რაც ასახულია ასევე ფოტომასალაში). სააპელაციო სასამართლომ სარჩელის უზრუნველყოფის ზომად შეარჩია უძრავ ქონებაზე ყადაღის დადება. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სამოქალაქო საპროცესო კო-

დექსის 198-ე მუხლის პირველი ნაწილის დათქმა უზრუნველყოფის ღონისძიების სახის განსაზღვრის თაობაზე, მიუხედავად მხარის მოთხოვნისა, საბოლოოდ, სასამართლოს პრეროგატივაა, რომელიც მან უნდა შეარჩიოს გონივრულობის პრინციპით. ამ შემთხვევაში, შეფასების საგანს წარმოადგენს, როგორც სამომავლოდ მისაღები გადაწყვეტილების აღსრულებისათვის შესაბამისი გარანტიის შექმნა, ისე – მონინალმდევე მხარის ინტერესების შეძლებისდაგვარად მინიმალურად შეზღუდვა. ამავე ნორმის მე-2 ნაწილი ადგენს სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებათა ჩამონათვალს და ამ ღონისძიებათაგან ყველაზე მკაცრი სწორედ ქონებაზე ყადაღის დადებაა, რამდენადაც „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 63¹-ე მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, უძრავ ქონებაზე ყადაღის დადება ნიშნავს ქონების აღწერას და მესაკუთრისათვის მისი განკარგვის – ნებისმიერი ფორმით გასხვისების, იპოთეკით, უზუფრუქტით, სერვიტუტით ან აღნაგობით დატვირთვის, მასზე თხოვების, ქირავნობის ან/და იჯარის ხელშეკრულების დადების – აკრძალვას. რეგისტრაციას დაქვემდებარებულ ქონებას ყადაღა დაედება აღსრულების ეროვნული ბიუროს მიმართვის, ხოლო უძრავ ქონებაში განთავსებულ მოძრავ ნივთებს – ქონების აღწერისა და დაყადაღების აქტის საფუძველზე. უძრავ ქონებაზე ყადაღის დადება ხდება მოძრავ ქონებაზე ყადაღის დადებისათვის დადგენილი წესით. ყადაღის დადების ან გაუქმების აქტი/მიმართვა დაუყოვნებლივ ეგზავნება შესაბამის მარეგისტრირებელ ორგანოს. მოცემულ შემთხვევაში პალატა მიიჩნევს, რომ როგორც მოსარჩელეთა ინტერესების დაცვის, ისე – მოპასუხეთა უფლებების შეზღუდვის პროპორციულ ზომას წარმოადგენს არა ქონებაზე ყადაღის დადება, არამედ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 198-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტი, რომლის საფძველზეც მოპასუხეებს უნდა აეკრძალოთ ყადაღადაებული უძრავი ქონებების გასხვისება და იპოთეკით დატვირთვა.

7. გარდა ზემოხსენებულისა, მხარეთა თანასწორობის შენარჩუნების მიზნით საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 199-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, თუ სარჩელის უზრუნველსაყოფად გამოყენებული ღონისძიება გაუმართლებელი გამოდგა იმის გამო, რომ მოსარჩელეს უარი ეთქვა სარჩელზე და გადაწყვეტილება შევიდა კანონიერ ძალაში, ანდა იმის გამო, რომ სასამართლომ ამ კოდექსის 192-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გააუქმა სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება, მაშინ ის მხარე, რომლის სასარგებლოდაც განხორციელდა უზრუნველყოფა, ვალდებულია აუნაზღაუროს მეორე მხარეს ზარალი, რომელიც მას მიადგა სარჩელის უზრუნველსაყოფად გამოყე-

ნებული ღონისძიების შედეგად.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სა-
მოქალაქო საპროცესო კოდექსის 197¹-ე მუხლის მე-4 ნაწილით,
198-ე, 199-ე, 419-ე, 420-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. ი. მ-ის, ვ. ნ-ის, ე. ს-ის, თ. ს-ის, თ. ტ-ის, თ. ს-ის, გ. ც-ის, ე. პ-ის,
თ. ლ-ას, ა. ჰ-ის, ნ. ბ-ის, ო. კ-ის, ს. კ-ის, ი. ქ-ის, ა. ა-ის, თ. დ-ის, მ. ქ-
ის, რ. გ-ის, ნ. გ-ის, გ. მ-ის, ს. ი-ის, ი. გ-ის, ი. ს-ის, ი. მ-ის, ა. ვ-ისა და
მ. რ-ის საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.

2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალა-
ქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 21 ნოემბრის, 28 ნოემბრისა და
2018 წლის 11 იანვრის განჩინებები და ი. გ-ასა და ი. ჟ-ას განცხადე-
ბები სარჩელის უზრუნველყოფის თაობაზე ნაწილობრივ დაკმაყო-
ფილდეს.

3. მოპასუხეებს აეკრძალოთ უძრავი ქონებების გასხვისება და
იპოთეკით დატვირთვა, კერძოდ:

- ი. მ-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.-; ს/კ№01.-;
- ვ. ნ-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.-; ს/კ№01.-;
- ე. ს-ის (პ/№E-), თ. ს-ს (პ/№E-), თ. ტ-ს (პ/№E-), თ. ს-სა (პ/№E-
) და ი. ს-ს (პ/№E-) – თანასაკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების
ს/კ№01.-; ს/კ№01.-;
- გ. ც-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.-;
- ე. პ-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.-; ს/კ№01.-;
- ე. პ-სა (პ/№0...) და ე. მ-ს (პ/№0...) – თანასაკუთრებაში არსე-
ბული უძრავი ქონებების: ს/კ№01.-; ს/კ№01.-;
- თ. ლ-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.-;
- ა. ჰ-ის (პ/№0...), ნ. ბ-ს (პ/№0...), ო. კ-ს (პ/№0...), ს. კ-ს (პ/№0...)
– თანასაკუთრებაში არსებული უძრავი ქონებების: ს/კ№01.-; ს/
კ№01.-;
- ო. კ-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.-;
- ი. ქ-ს (პ/№5-) – ს/კ№01.-;
- ა. ა-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.-;
- თ. დ-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.-;
- მ. ქ-ეს (პ/№0...) – ს/კ№01.-; ს/კ№01.-;
- რ. გ-სა (პ/№0...) და ნ. გ-ს (პ/№0...) – თანასაკუთრებაში არსე-
ბული უძრავი ქონების – ს/კ№01.-, ასევე, ნ. გ-ესთან ერთად თანა-
საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების ს/კ№01.- და 5/12 წილის;

- გ. მ-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.-;
- ს. ი-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.-;
- ი. გ-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.-;
- ი. მ-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.-; ს/კ№01.-;
- ა. ვ-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.-; ს/კ№01.-6;
- მ. რ-ს (პ/№0...) – ს/კ№01.- უძრავი ქონების გასხვისება და იპოთეკით დატვირთვა.

4. განემარტოთ ი. გ-სა და ი. ყ-ს, რომ თუ სარჩელის უზრუნველსაყოფად გამოყენებული ღონისძიება გაუმართლებელი გამოდგა იმის გამო, რომ მოსარჩელებს უარი ეთქვათ სარჩელზე და გადანყვეტილება შევიდა კანონიერ ძალაში, მაშინ ის მხარე, რომლის სასარგებლოდაც მოხდა უზრუნველყოფა, ვალდებულია აუნაზღაუროს მეორე მხარეს ზარალი, რომელიც მას მიადგა სარჩელის უზრუნველსაყოფად გამოყენებული ღონისძიების შედეგად.

5. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.